

BIBLIOTEKS – BRUG I DAG OG I MORGEN

EN MÅLGRUPPEBASERET KORTLÆGNING

KOLOFON

Biblioteksbrug i dag og i morgen – en målgruppe-
baseret kortlægning

Udgivet af Tænk tanken Fremtidens Biblioteker,
november 2023

Farvergade 27D 2.
1463 København K
www.fremtidensbiblioteker.dk

Undersøgelsen er udarbejdet af Moos-Bjerre A/S

Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens
udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske
læringscentre

Trykt i Danmark af KLS Pureprint
Cradle to Cradle-certificeret tryksag

Layout af zujorgensen.dk

ISBN 9788790849047

FORORD

Folkebiblioteket som velfærdsinstitution får i øjeblikket særligt fokus, og bibliotekernes rolle er til debat. Bibliotekerne har aldrig været vigtigere end netop nu for bl.a. at sikre dannelse, troværdig information, fællesskab, demokrati samt adgang til viden og litteratur. Men hvordan ser den almindelige dansker anno 2023 på folkebibliotekerne? Det ser vi nærmere på i denne undersøgelse.

I 2013 udgav Tænketanken den første segmenteringsundersøgelse om danskernes biblioteksbrug, men meget er sket på ti år, og det er tid til et opdateret vidensgrundlag. Med nærværende undersøgelse får vi en dybdegående forståelse af danskernes oplevelse af og brug af folkebiblioteker. Rapportens indsigter giver bibliotekerne mulighed for at arbejde systematisk, metodisk og strategisk med forskellige målgrupper i befolkningen, både eksisterende og potentielle brugere.

Den gode nyhed er, at det går godt. Folkebibliotekerne har udviklet sig markant i løbet af de sidste ti år med nye tilbud, herunder en digital indsats, og det kan ses i brugen. Alligevel er der et stykke vej i forhold til at formidle det moderne folkebibliotek til danskerne. Rapporten viser nemlig, at borgerne stadig forbinder biblioteket med den traditionelle kernefunktion – udlån af bøger og adgang til viden –, og at potentialet for øget brug går gennem et øget kendskab til bibliotekstilbudene. Det ser altså ud til, at bibliotekernes udviklingsarbejde må gå på to ben, når kerneopgaven skal sikres og de alsidige tilbud formidles.

Tænketanken vil gerne takke følgegruppen for indsatsen og værdifulde bidrag. Følgegruppen består af Rie Bojer Kooistra, Julie Marstrand og Andreas Løppenthin, Københavns Bibliotek, Viggo Degnbol, Stine Brandt Hermannsson og Astrid Bergstadt, Næstved Bibliotek, Maria Orup Kristensen, Odense Bibliotek, Jens-Ole Winther, Skanderborg Bibliotek samt Stefan Nüchel og Emil Eggert Scherrebeck-Jørgensen, Vejle Bibliotek. Også tak til Lisbet Vestergaard for at læse med.

Vi håber, at resultaterne vil være et kærkomment værktøj til målgruppebaseret udvikling og give anledning til drøftelser om, hvor der skal sættes ind, når vi gerne vil være mere bibliotek for flere.

God læselyst!

Lotte Hviid Dyrbye og Kristine Lykke Roed
Tænketanken Fremtidens Biblioteker

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	3
1. INDLEDNING	6
1.1 Baggrund og udvikling fra 2013 til 2023	7
1.2 Formål og tilgang	9
1.3 Undersøgelsens kilder og metode	9
2. HOVEDKONKLUSIONER OG RESULTATER	12
2.1 Tværgående hovedkonklusioner	13
2.2 Hovedkonklusioner for segmenterne	17
2.3 Siden sidste undersøgelse	26
2.4 Ordforklaringer og centrale distinktioner	27
3. BORGER- OG BRUGERMØNSTRE	28
3.1 Befolkningens brugshyppighed af biblioteker	28
3.2 Befolkningens kendskab til biblioteket	30
3.3 Transporttids påvirkning af biblioteksbrug	33
3.4 Forventet fremtidigt biblioteksbrug	36
3.5 Den samfundsmæssige værdi af biblioteket	37
3.6 Befolkningens holdning til værdien af kulturelle institutioner, steder og tilbud	38
3.7 Biblioteksbrug og udsatte borgere i befolkningen	41
3.8 Biblioteksbrug på tværs af køn, uddannelsesniveau og forældre	44
4. BEFOLKNINGEN DELT OP I NI SEGMENTER	46
4.1 Unge under uddannelse	50
4.2 Erhvervsaktive unge	54
4.3 Børneforældre under 30	58
4.4 Børneforældre over 30	62
4.5 Kulturforbrugende erhvervsaktive	66
4.6 Erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug	70
4.7 Erhvervsaktive seniorer	74
4.8 Kulturforbrugende pensionister	78
4.9 Pensionister med begrænset kulturforbrug	82
5. SEGMENTERNES BRUG AF DE DANSKE FOLKEBIBLIOTEKER	87
5.1 Forbrug af det fysiske og digitale bibliotek	88
5.2 Brugsformål	90
5.3 Transport og dens betydning for brug	94
5.4 Forventet fremtidig brug af det digitale og fysiske folkebibliotek	95
5.5 Forventet fremtidig brug af kommercielle digitale tilbud	97

6. ET NÆRMERE KIG PÅ BRUGEN AF DET FYSISKE BIBLIOTEK	99
6.1 Brug af det fysiske bibliotek	100
6.2 Kendskab til det fysiske bibliotekets tilbud	101
6.3 Hvad forklarer brugshyppigheden af det fysiske bibliotek	103
7. ET NÆRMERE KIG PÅ BRUGEN AF DET DIGITALE BIBLIOTEK	106
7.1 Brug af bibliotekets digitale tilbud	106
7.2 Kendskab til bibliotekets digitale tilbud	108
7.3 Hvad forklarer brugshyppigheden af det digitale bibliotek	111
8. MOTIVATION, DRIVERE OG BARRIERER FOR BRUG AF BIBLIOTEKET	114
8.1 De ni segmenters motivation for brug af biblioteket	115
8.2 Drivere for øget brug af det fysiske bibliotek blandt eksisterende brugere	122
8.3 Barrierer for ikke-brugere til at bruge det fysiske bibliotek	129
8.4 Drivere for øget brug af det digitale bibliotek blandt eksisterende brugere	132
8.5 Barrierer for ikke at bruge det digitale bibliotek blandt ikke-brugerne	136
9. SEGMENTERNES VURDERING OG EVALUERING AF BIBLIOTEKET	141
9.1 Vurdering af det gode biblioteksbesøg	142
9.2 Vurdering af det mindre gode biblioteksbesøg	147
9.3 Evaluering fra børneforældre	150
9.4 Personlig og samfundsmæssig værdi	151
10. MØDET MED BORGEREN	154
10.1 Øget brug af bibliotekspersonalet	154
10.2 Hvad bliver borgerne inspireret af?	157
11. BIBLIOTEKET SOM FYSISK RUM OG RAMME	164
11.1 Brugernes oplevelse af det fysiske rum	164
11.2 Borgernes ønsker til det fysiske rum	170
11.3 Samlet vurdering af biblioteket som fysisk rum for brugere og ikke-brugere	176
12. GEOGRAFISKE FORSKELLE	177
12.1 Segmenternes fordeling på land- og byområder samt regioner	177
12.2 Andel biblioteksbrugere fordelt på land- og byområder samt regioner	180
12.3 Kendskab til biblioteket fordelt på land- og byområder samt regioner	182
12.4 Primære brugsformål på biblioteker fordelt på land- og byområder samt regioner	186
12.5 Fremtidig hyppig brug af det fysiske og digitale bibliotek fordelt på land- og byområder samt regioner	188
13. DATAKILDER OG METODE	191
13.1 Kort gennemgang af undersøgelsesforløbet	191
13.2 Undersøgelsens datakilder	193
13.3 Segmenteringsmetoden: Klyngeanalyse	193
13.4 Multipel regressionsanalyse	195
13.5 Benyttede indeks	198

1.

INDLEDNING

Denne rapport præsenterer resultaterne af en omfattende undersøgelse af danskernes oplevelse af og brug af de danske folkebiblioteker. Undersøgelsen er en del af et større projektforsøg kaldet 'Biblioteksbrug i dag og i morgen', som Tænk tanken Fremtidens Biblioteker (herefter omtalt Tænk tanken) står bag, og som kører fra ultimo 2022 til medio 2024. Moos-Bjerre A/S har udført den kvalitative og kvantitative undersøgelsesdel af projektet, som her bliver præsenteret.

Rapporten og den bagvedliggende undersøgelse skal ses i forlængelse af Tænk tankens segmenteringsundersøgelse fra 2013, der resulterede i en omfattende afdækning af danskernes biblioteksbrug og gav de danske folkebiblioteker et systematisk grundlag for at arbejde med målgruppebaseret biblioteksudvikling.

Nærværende undersøgelse foretaget i 2023 er ligesom i 2013 en såkaldt segmenteringsundersøgelse, hvor resultaterne nedbrydes på relevante og genkendelige grupper i befolkningen (kaldet segmenter). Ved at anskue befolkningen i segmenter, kan bibliotekssektoren omsætte indsigterne til konkrete handlinger og initiativer målrettet de forskellige segmenter.

Formålet med segmenteringsundersøgelsen er at skabe en dybdegående forståelse af danskernes oplevelse af og brug af de danske folkebiblioteker. Det giver bibliotekssektoren et opdateret og praksisanvendeligt vidensgrundlag til biblioteksudvikling lokalt og nationalt. Rapportens indsigter giver dermed bibliotekerne mulighed for at arbejde systematisk, metodisk og strategisk med forskellige målgrupper bredt i befolkningen, herunder både eksisterende og potentielle brugere.

Rapporten afdækker forskellige aspekter af danskernes forhold til folkebibliotekerne, herunder deres brugsmønstre, holdninger, præferencer og de drivers og barrierer, der er forbundet med deres brug af bibliotekerne.

Rapporten bygger på en kombination af forskellige datakilder – både kvalitative og kvantitative – som er indsamlet og bearbejdet i perioden december 2022 til august 2023. Den primære datakilde er en større kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt et nationalt repræsentativt udsnit på 2.000 danskere. Læs mere om undersøgelsens datakilder og metode i kapitel 13.

1.1 BAGGRUND OG UDVIKLING FRA 2013 TIL 2023

I 2013 gennemførte Tænk tanken i samarbejde med Moos-Bjerre den første segmenteringsundersøgelse, som gav sektoren ny viden om borgerne. Rapporten er siden blevet brugt i det meste af landet til udvikling af hoved- og lokalbiblioteker. Siden da er der sket meget på biblioteksområdet – både i forhold til borgernes efterspørgsel og præferencer samt i forhold til bibliotekernes udbud af tilbud og services. Derfor har der været et behov for en ny rapport, som giver et nyt og opdateret vidensgrundlag, der bidrager med nye indsigter i, hvad der kan få flere borgere til at bruge biblioteket mere.

Siden 2013 er der naturligvis sket store ændringer i det danske samfund, og bibliotekerne er fulgt med. Folkebibliotekerne imødegår løbende nye tendenser og krav som digitalisering, bæredygtighed, grøn omstilling, diversitet og ligestilling og arbejder med verdensmål mm. Der er undervejs bl.a. sket en vækst i udbud og efterspørgsel efter digitale tilbud og i karakter og omfang af arrangementer og formidling. Bibliotekerne har haft fokus på at øge deres servicering af ungdomsuddannelser, styrke samarbejde med skoler, dagtilbud og SFO'er, tilbyde verdensmålsaktiviteter og er flere steder blevet koblet sammen med borgerservice. Samtidig sørger bibliotekerne stadig for høj grad af lokal involvering og engagement. Biblioteket bliver i stigende grad brugt som et kulturhus, studiested og samlingssted for forskellige samfundsgrupper. Dog oplever nogle biblioteker, at borgerne stadig ikke i fuldt omfang er vendt tilbage efter coronanedlukningerne. Disse indsigter bliver bl.a. fortalt i de 10 forsker- og praksisekspertinterviews, som Moos-Bjerre har foretaget med bibliotekschefer og forskere på området.

Bibliotekscheferne beskriver også, at der stadig er en udfordring med repræsentativiteten i brugerne ligesom for 10 år siden.

Vores brugersammensætning har ikke ændret sig over de sidste 10 år. Brugerne er primært modne kvinder med uddannelse og fritid til at være kulturelle.

Bibliotekschef

I samme ombæring bliver det nævnt, at man stadig arbejder på at modgå denne skævhed ved f.eks. at rekruttere anderledes til personalet for at opnå større diversitet. For som en af bibliotekscheferne siger det: *”Vi er nok bedst til at lave noget for dem, som ligner os selv.”*

En anden udvikling som bliver fremhævet på tværs af bibliotekschefer og forskere er, at der med tiden er sket en øget digitalisering i hele samfundet, hvilket uundgåeligt har betydning for bibliotekerne, som også i høj grad understøtter borgeres digitale kompetencer og imødekommer udviklingen gennem digitale tilbud. Derudover nævner flere bibliotekschefer og forskere, at særligt corona og de medfølgende nedlukninger af de fysiske biblioteker har bidraget til udviklingen af en øget digitalisering i bibliotekssektoren. Dette har ført til flere digitale udlån, men også til dyrere indkøb af materialer med besparelser på medarbejderfronten til følge. Flere bibliotekschefer nævner, at der er økonomiske udfordringer forbundet med digitaliseringen, idet det er dyrere med digitale udlån i forhold til fysiske udlån.

På den positive side har den øgede digitalisering skabt bedre muligheder for at nå længere ud med bibliotekets tilbud og services. De digitale platforme og tjenester har gjort det nemmere for bibliotekerne at oplyse om deres udbud. På denne måde kan de digitale elementer og de fysiske elementer kombineres, så oplevelsen af biblioteket bliver en blanding af digitale og fysiske elementer og interaktion.

Afsæt for en ny undersøgelse

10 år med forandringer i bibliotekssektoren kalder på et opdateret vidensgrundlag om danskernes biblioteksbrug og -vaner. 2023-undersøgelsen berører mange af de samme temaer som for ti år siden, men uden dog at være en kopi af sidste undersøgelse. Fokus er stadig først og fremmest at give indsigter i danskernes biblioteksbrug og -vaner samt at bibringe anvendelsesorienteret viden om genkendelige målgrupper.

Derudover har projektet et særligt fokus på de nedenstående tre spor, som også vil blive berørt i resultaterne i denne rapport.

1. Udsatte brugergrupper
2. Publikumsudvikling
3. Rum, funktion og fællesskaber.

1.2 FORMÅL OG TILGANG

Formålet med segmenteringsundersøgelsen er at skabe en dybdegående forståelse af danskernes oplevelse af og brug af de danske folkebiblioteker. Det giver bibliotekssektoren et opdateret og praksisanvendeligt vidensgrundlag til biblioteksudvikling lokalt og nationalt. Rapportens indsigter giver dermed bibliotekerne mulighed for at arbejde systematisk, metodisk og strategisk med forskellige målgrupper bredt i befolkningen, herunder både eksisterende og potentielle brugere.

For at sikre at det tilvejebragte vidensgrundlag kan bruges aktivt af bibliotekssektoren er befolkningen brudt ned i grupper (kaldet segmenter), som bibliotekerne kan forholde sig til og målrette indsatser mod. Med denne tilgang kan bibliotekssektoren koble resultaterne med de borgere, de møder i deres hverdag. Undersøgelsen definerer ni segmenter, som giver et dybdegående indblik i hver borgergruppes holdninger, biblioteksvaner og præferencer. Det gælder både for de grupper, som i høj grad bruger bibliotekerne, og de grupper som sjældent bruger bibliotekerne.

I tillæg til denne målgruppeorienterede del af undersøgelsen er der etableret et systematisk og solidt datagrundlag, som kan danne basis for at udlede indsigter om danskerne bredt set.

1.3 UNDERSØGELSENS KILDER OG METODE

Undersøgelsen baserer sig både på kvalitative og kvantitative datakilder. Grundlaget er først og fremmest en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt 2.000 repræsentativt udvalgte borgere i Danmark.

Den kvantitative undersøgelse har været meget omfangsrig dels i forhold til det store antal borgere, der har deltaget i undersøgelsen, og dels i forhold til de emner som den har afdækket.

Denne kombination har givet mulighed for at opdele borgere i detaljerede og sigende segmenter samt at lave dybdegående statistiske analyser, som har givet mulighed for at opdele den danske befolkning ud fra særskilte karakteristika og spejle dem ind i andre segmenter af befolkningen.

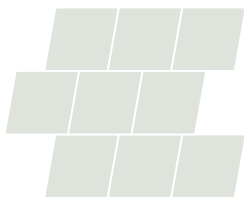
Det kvantitative grundlag er desuden understøttet og uddybet med følgende kvalitative elementer, hvor der samlet er interviewet 54 personer:

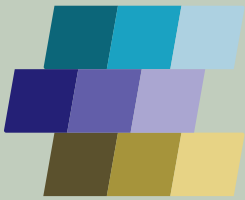
- 10 ekspertinterviews med bibliotekschefer og eksperter
- 29 personinterviews med borgere og brugere, herunder repræsentanter for de forskellige segmenter
- Tre fokusgruppeinterviews med i alt 15 repræsentanter for de ni forskellige segmenter.

De deltagende borgere til henholdsvis personinterviews og fokusgruppeinterviews er rekrutteret via deres spørgeskemabesvarelser og repræsenterer således deres segment, men derudover repræsenterer de også samlet den danske befolkning.

Fem af ekspertinterviewene har været afholdt inden spørgeskemaundersøgelsen og har tjent til at afdække og kvalificere relevante temaer til spørgeskemaundersøgelsen. De resterende fem ekspertinterviews samt de 29 personinterviews og tre fokusgruppeinterviews er udført efter de kvantitative analyser. De har således fungeret som et væsentligt supplement, der har nuanceret og personliggjort analyserne.

Se kapitel 13 for en nærmere beskrivelse af undersøgelsens datakilder, dataindsamling og databearbejdning samt en beskrivelse og forklaring af de analyser, der er udført som grundlag for undersøgelsens resultater.

LÆSEVEJLEDNING

Kapitel 1 er det indledende kapitel.

Kapitel 2 præsenterer undersøgelsens hovedkonklusioner og resultater. Dette kapitel indeholder desuden en ordforklaring af vigtige begreber og distinktioner.

Kapitel 3 gennemgår en række resultater på tværs af alle danskere. Det er således et kapitel, som kigger på hele den danske befolkning uden af opdele i segmenter.

Kapitel 4 præsenterer de 9 segmenter. For hvert segment beskrives en lang række baggrundskarakteristika, ligesom det også bliver beskrevet hvilke interesser, præferencer og holdninger, som især gør sig gældende for hvert segment.

Kapitel 5 gennemgår segmenternes brug og evaluering af biblioteker. Her bliver andelen af brugere og ikke-brugere beskrevet samt brugernes primære formål med biblioteksbrug.

Kapitel 6 zoomer ind på brugen og holdningen til det fysiske bibliotek, herunder kendskab og forventet fremtidig fysisk brug. Der indgår også en statistisk forklaringsmodel af fysisk brug.

Kapitel 7 bygger videre på dette og zoomer ind på brugen og holdningen til det digitale bibliotek. Der indgår også en statistisk forklaringsmodel af digital brug.

Kapitel 8 kigger på årsager, motivation og barrierer for øget brug af biblioteket.

Kapitel 9 præsenterer segmenternes vurdering af det gode og mindre gode biblioteksbesøg og biblioteket bliver evalueret af børneforældre, og sidst præsenteres bibliotekets værdiskabelse ifølge segmenterne.

Kapitel 10 beskriver segmenternes møde med biblioteket, herunder deres oplevelser med bibliotekspersonalet og hvordan de inspireres til kultur- og biblioteksbrug, hvilket kan tjene som formål til bibliotekernes publikumsudvikling.

Kapitel 11 præsenterer segmenternes holdning til indretningen og funktionerne af biblioteksrummene – opdelt i brugere og ikke-brugernes holdninger.

Kapitel 12 præsenterer segmenternes fordeling på tværs af land og by. Derefter gennemgås udvalgte dele af resultaterne på tværs af geografiske forskelle.

Kapitel 13 beskriver undersøgelsens datakilder samt de anvendte metoder.

2.

HOVEDKONKLUSIONER OG RESULTATER

Der er sket en fremgang i antallet af biblioteksbrugere fra 2013 til 2023, og biblioteket bliver på tværs af befolkningen anset for at have stor samfundsmæssig værdi. De danske folkebiblioteker er generelt populære og attraktive at benytte for den danske befolkning. Undersøgelsen finder, at 53 pct. af befolkningen i dag er biblioteksbrugere. Der er således bred opbakning til biblioteket blandt den danske befolkning og dets rolle i samfundet, hvor hele 71 pct. oplever, at biblioteket har stor samfundsmæssig værdi. Det bekræftes i de kvalitative interviews, hvor flere fremhæver biblioteket som en meget positiv kulturinstitution med viden, oplysning og plads til alle.

Biblioteket bliver i høj grad også brugt digitalt. Helt konkret, er 39 pct. af den danske befolkning brugere af det digitale bibliotek og 41 pct. er brugere af det fysiske bibliotek. Der er altså cirka lige mange brugere af bibliotekets digitale tilbud og services som af det fysiske biblioteks services. Derudover er kendskabet til de digitale tilbud steget markant over de sidste 10 år. Heri ligger der således et stort potentiale for at fokusere endnu mere på de digitale bibliotekstilbud.

En væsentlig hovedkonklusion er, at biblioteket fortsat primært bliver forbundet med og brugt som et sted til at låne bøger. Det er en kerneopgave for bibliotekerne – og sådan ser danskerne det også. Bibliotekets øvrige tilbud opfattes i højere grad som noget, der kommer ekstra snarere end hovedopgaven. Det står i kontrast til hvad bibliotekschefer og eksperter fremhæver, nemlig at mange biblioteker har en opfattelse af at de er et kulturhus med *mange* forskellige tilbud og aktiviteter til borgerne. Nærværende undersøgelse viser også, at danskernes kendskab til bibliotekets øvrige tilbud heller ikke er lige så stort som til deres materialer og udlånsmuligheder, og der er dermed et stort potentiale i at udvide borgernes kendskab til bibliotekernes mange andre tilbud.

Samtidig viser analysen også, at der er store forskelle i både kendskabet til og brugen af biblioteket på tværs af den danske befolkning. Bibliotekerne har dermed stadig en opgave i at komme bredere ud til alle grupper af borgere. Analyserne peger på, at det i første omgang handler om kendskab til bibliotekets tilbud og arrangementer, som mange borgere ikke kender til.

Nedenfor og på de efterfølgende sider oplistes hovedkonklusionerne fra undersøgelsen. Først oplistes hovedkonklusionerne, som går på tværs af befolkningen, og derefter præsenteres de ni segmenter og hovedkonklusionerne, som hører hertil.

2.1 TVÆRGÅENDE HOVEDKONKLUSIONER

En stor andel af den danske befolkning er biblioteksbrugere

- 53 pct. af den danske befolkning er brugere af bibliotekerne (enten fysisk eller digitalt)

Undersøgelsen viser, at 53 pct. af danskerne er brugere af det fysiske og/eller det digitale bibliotek. Med bruger menes, at de har benyttet bibliotekets digitale og/eller fysiske tilbud og tjenester inden for de tre seneste måneder.

Fra 2013 til 2023 er der sket en fremgang fra 35 pct. hyppige brugere til 41 pct. hyppige brugere. Hyppige brugere har benyttet biblioteket inden for den seneste måned.

- 39 pct. er digitale brugere, og 41 pct. er fysiske brugere

Hvis man dykker ned i henholdsvis de digitale og de fysiske tilbud er det 39 pct. af befolkningen, som er brugere af det digitale bibliotek, og 41 pct. af befolkningen, som er brugere af det fysiske bibliotek. Det viser, at andelen af brugere af hhv. det fysiske og digitale bibliotek er lige stor, og dermed at det digitale bibliotek har vundet stort indpas hos den danske befolkning.

- Brugerandelen er størst for dem, som har kortest til biblioteket

Undersøgelsen viser, at brugerandelen for borgere med under 10 minutters transporttid til nærmeste bibliotek er på 60 pct., og for borgere med 11-20 minutters transporttid eller mere falder brugerandelen til ca. 50 pct. Dette mønster blev også fundet i undersøgelsen fra 2013 og har dermed ikke ændret sig.

Der er potentiale til at øge befolkningens kendskab til bibliotekets tilbud

- På trods af stort kendskab blandt den danske befolkning, er der et potentiale til at nå ud til den sidste tredjedel af befolkningen

62 pct. af befolkningen angiver, at de i meget høj grad eller i nogen grad, ved hvad biblioteket kan tilbyde dem. Kun ni pct. ved slet ikke, hvad bibliotekerne kan tilbyde dem. Så selvom der kan siges at være et bredt kendskab til bibliotekets tilbud i befolkningen, så er der et potentiale i at komme bredere ud til den knap tredjedel af befolkningen, som i mindre grad (24 pct.) eller slet ikke (9 pct.) mener, at de kender til bibliotekets tilbud.

→ **Befolkningens kendskab til det digitale bibliotek er øget de sidste 10 år**

Generelt er kendskabet til bibliotekets digitale tjenester steget siden 2013. Niveauet af kendskab varierer meget fra tilbud til tilbud, hvor særligt eReolen.dk og Filmstriben.dk vækker genkendelse hos en stor del af befolkningen (42 pct.). De to tilbud var også dem flest borgere kendte til i 2013, men for en markant lavere andel af befolkningen (13 og 19 pct.).

→ **Manglende kendskab, præference for papirformat og egen bogreol afholder borgere fra at bruge biblioteket**

Der er en række barrierer, som afholder borgerne fra at bruge det fysiske bibliotek. Bl.a. fremhæves følgende barrierer; manglende kendskab til bibliotekets tilbud, at al relevant information findes på internettet og endelig oplyser en del af borgerne, at de selv køber de materialer, som biblioteket ellers udbyder.

Der er også en række barrierer, som afholder borgerne fra at bruge det digitale bibliotek. Bl.a. fremhæves følgende barrierer; Borgerne finder selv den relevante information på nettet, borgerne foretrækker at læse bøger i papirformat, borgerne køber eller abonnerer selv på kulturelt indhold, og en del af borgerne ved simpelthen ikke, hvad der udbydes af digitale tilbud.

Oplevelses- og vidensrelaterede lån er det primære formål med at besøge biblioteket

→ **Undersøgelsen viser, at biblioteksbrugere har oplevelsesrelaterede lån og vidensrelaterede lån som det primære formål med at besøge biblioteket**

42 pct. af befolkningen benytter sig primært af biblioteket i forbindelse oplevelsesrelaterede lån, mens 33 pct. primært benytter biblioteket til vidensrelaterede lån. Dette adskiller sig ikke på tværs af landet, og samme prioritering gjorde sig gældende i 2013. Mens oplevelsesrelaterede lån dækker over romaner, digte, film og spil mv., dækker vidensrelaterede lån over fagbøger, digitale ressourcer, informationssøgning mv. Det bliver bekræftet i de kvalitative interviews, hvor langt størstedelen af respondenterne fortæller, at de hovedsageligt benytter biblioteket til at låne bøger og ingen angiver arrangementer eller samvær med andre som deres primære biblioteksformål. Det bliver også bekræftet i analysen, hvor der zoomes ind på de ni segmenter.

Tilgængelighed af materialer, god atmosfære og personalets tilstedeværelse har positiv indflydelse på borgernes biblioteksbesøg

Et godt biblioteksbesøg vurderes til at indeholde et eller flere af følgende elementer: Det efterspurgte materiale er der, man opnår ny viden, venlighed og imødekommenhed fra personalet, en følelse af velkommenhed og/eller en god stemning/atmosfære på biblioteket. I de kvalitative interviews fremhæver flere, at de forbinder biblioteket med et sted hvor man kan låne bøger, at det er et sted hvor man altid kan få hjælp til materiale- eller litteratursøgning og at der som regel er ro til at de kan fordybe sig. Et mindre godt biblioteksbesøg vurderes til at indeholde et eller flere af følgende elementer: personalet er uinteresseret eller uvenligt, manglende materialer, dårlig stemning/atmosfære og/eller forstyrrelser og larm fra andre mennesker.

Mange borgere reserverer i dag deres materialer forud for deres biblioteksbesøg, og undgår dermed at gå forgæves efter de ønskede materialer. Desuden fortæller flere af de interviewede, at det vil være mere attraktivt at komme på biblioteket, hvis personalet byder velkommen, er imødekommende og opsøgende blandt bogreolerne. Dog er der flere som også sætter stor pris på den fleksibilitet, der følger med selvbetjent åbningstid. Derudover fremhæves god atmosfære i form af et godt indeklima og hyggelig indretning f.eks. med læse- og hyggelkroge, som noget der kan have negativ betydning for et biblioteksbesøg, hvis ikke det er opfyldt og omvendt bidrage til et godt besøg, hvis det er opfyldt, ligesom larm fra andre bliver nævnt som noget der har negativ indflydelse på et biblioteksbesøg.

Brugere og ikke-brugere har samme ønsker og forventninger til biblioteks rum og indretning

På tværs af segmenterne vurderer de fleste brugere, at bibliotekets indretning i høj grad skaber rum for ny viden og information. Det er de færreste, som oplever, at bibliotekets indretning skaber rammer for samvær med andre. På trods af dette er de stadig brugere af de danske biblioteker. Der er dog flere børneforældre som alligevel ofte besøger biblioteket for at opholde sig med deres børn.

Når man ser på, hvad ikke-brugerne ønsker, at bibliotekets indretning og rum skal kunne, stemmer det i høj grad overens med, hvad biblioteket i forvejen vurderes at skabe rammer for af de nuværende brugere. Der ønskes nemlig fokus på litteraturen, viden og information. Det er også for ikke-brugere de færreste, som synes, at det er vigtigt, at bibliotekets indretning lægger op til samvær med andre.

På tværs af Danmark er storbyerne og Region Hovedstaden de områder, hvor der er flest biblioteksbrugere, mens områder på landet og i Region Syddanmark er de områder, hvor færrest er biblioteksbrugere

58 pct. af de adspurgte i henholdsvis danske storbyer (København, Aarhus, Odense og Aalborg) og Region Hovedstaden er biblioteksbrugere. Derudover findes de laveste andele af biblioteksbrugere på landet og i Region Syddanmark.

→ **Brugsformål med at benytte de danske biblioteker er ens på tværs af både land- og byområder samt regioner**

Oplevelsesrelaterede lån og vidensrelaterede lån er både på tværs af land- og byområder samt regioner de mest fremhævede brugsformål med at benytte de danske biblioteker. Derudover er borgerservice og deltagelse i arrangementer også i top tre over populære brugsformål på tværs af danske geografiske områder.

Udsatte borgere bruger stort set de danske biblioteker i samme omfang som danskerne i øvrigt

Undersøgelsen viser, at der ikke er større forskelle i brugsomfang for borgere med forskellige typer af selv vurderet udsathed relativt til øvrige borgere. Derudover er der ikke en nævneværdig forskel på, hvordan bibliotekets fysiske rum opleves af hhv. borgere i en udsat position og borgere, som ikke er i en udsat position. Det ses desuden, at der er lavere forventninger blandt udsatte borgere til bibliotekernes faciliteter sammenlignet med den øvrige befolknings forventninger.

Biblioteker bruges mere af kvinder end af mænd, af personer med videregående uddannelse og af forældre til børn under 15 år

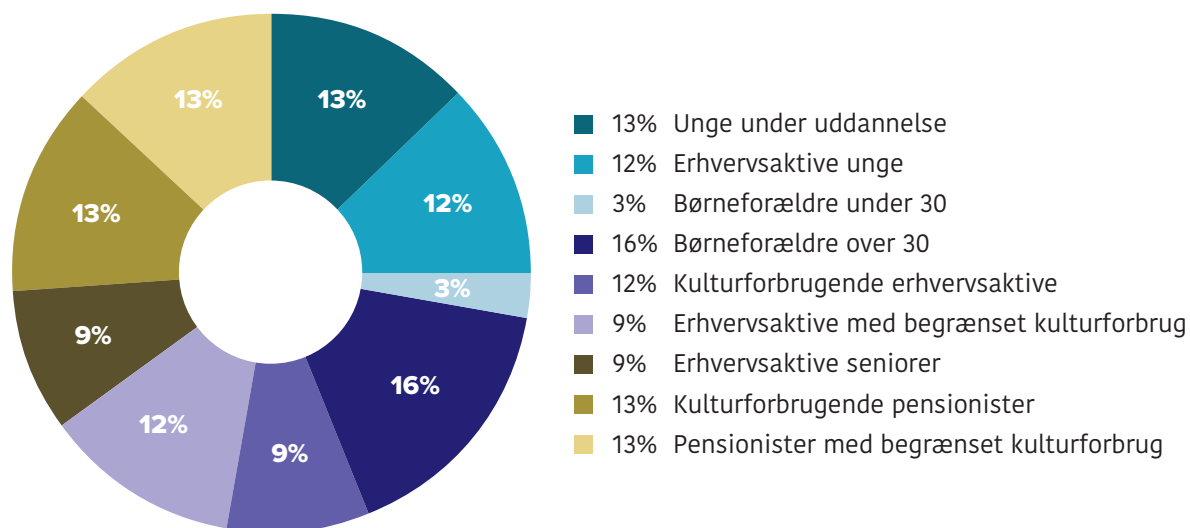
De danske folkebiblioteker har en bred appel i den danske befolkning. Bibliotekerne servicerer et bredt udsnit af danskere og alle er velkomne. Biblioteksbrugere har dog alligevel en vis skævhed i forhold til hele den danske befolkning på den måde at brugerandelen er højst for kvinder, for personer med lang videregående uddannelse og for personer i den livsfase, at de er forældre til hjemmeboende børn under 15 år.

2.2 HOVEDKONKLUSIONER FOR SEGMENTERNE

Befolkningen er delt op i ni segmenter

På baggrund af en såkaldt klyngeanalyse er befolkningen blevet inddelt i ni segmenter. Tre af segmenterne er under 30 (unge-segmenter), tre af dem er mellem 30 og 60 år (midt i livet-segmenter), mens tre segmenter er 60+ (to pensionist-segmenter, og et segment der stadig er erhvervsaktiv). Nedenstående figur 1 opstiller de ni segmenter og illustrerer, hvor stor en andel hvert segment udgør af den danske befolkning over 15 år.

FIGUR 1. SEGMENTERNES FORDELING I BEFOLKNINGEN

I den nedenstående tabel fremhæves væsentlige indsigter og konklusioner for hvert af de ni segmenter.

- Kolonnen med andel biblioteksbrugere angiver hvor stor en andel af segmentet, som har benyttet sig af enten det fysiske og/eller det digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder.
- Kolonnen med det primære biblioteksformål viser, hvad segmentet har sagt, at de primært benytter biblioteket til. Mens oplevelsesrelaterede lån dækker over romaner, digte, film og spil mv., dækker vidensrelaterede lån over fagbøger, digitale ressourcer, informationssøgning mv.
- Kolonnen med motivation for kultur- og biblioteksbrug angiver, hvad der i størst grad motiverer borgerne fra segmentet til at bruge kultur- og bibliotekstilbud. Det er et udtryk for den grundlæggende motivation for kultur- og biblioteksbrug.
- Kolonnen med sociale medier og internetfora angiver, hvilke medier der har inspireret biblioteksbrugerne til at bruge biblioteket. Her fremhæves 1-4 kilder afhængig af, hvad der er nævnt af en nævneværdig dele af et givent segment. Det er et udtryk for, hvilke sociale medier og internetfora bibliotekerne med fordel kan forsøge, at møde de forskellige segmenter via.

TABEL 1. OVERSIGT OVER HOVEDRESULTATER FOR HVERT SEGMENT

Segment	Andel biblioteksbrugere	Primære biblioteksformål	Motivation for kultur- og biblioteksbrug	Inspiration fås fra disse SoMe-kanaler
Unge under uddannelse	64 pct.	Vidensrelaterede lån	Fællesskab	Instagram, Tiktok og Facebook
Erhvervsaktive unge	48 pct.	Oplevelsesrelaterede lån	Viden og fordybelse	Facebook, Instagram og Tiktok
Børneforældre under 30	58 pct.	Børnerelaterede lån	Viden og aktiviteter med børn	Instagram, Facebook, Reddit og Pinterest
Børneforældre over 30	64 pct.	Børnerelaterede lån	Dele oplevelsen med andre	Facebook og Instagram
Kulturforbrugende erhvervsaktive	87 pct.	Oplevelsesrelaterede lån	Viden og samvær	Facebook og Instagram
Erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug	15 pct.	Oplevelsesrelaterede lån	Viden	Facebook
Erhvervsaktive seniorer	46 pct.	Oplevelsesrelaterede lån	Viden, dialog og nærvær	Facebook
Kulturforbrugende pensionister	89 pct.	Vidensrelaterede lån	Interessebaseret fællesskab	Facebook
Pensionister med begrænset kulturforbrug	11 pct.	Oplevelsesrelaterede lån	Fællesskab	Facebook

SEGMENTERNES BRUG OG PRIMÆRE BRUGSFØRMÅL

Store forskelle i andel biblioteksbrugere blandt de 9 segmenter

De kulturforbrugende pensionister og de kulturelt forbrugende erhvervsaktive bruger biblioteket mest. Disse to grupper fremhæver i interviews fællesskabet ved brugen og adgangen til viden som begrundelser for deres brug. Pensionister med begrænset kulturforbrug og de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug bruger biblioteket mindst. Disse to grupper begrundes i de kvalitative interviews deres forbrug ud fra manglende behov. Blandt de tre ungesegmenter bruger de unge under uddannelse biblioteket mest. Dette skyldes, at de unge under uddannelse både indhenter viden på bibliotekerne og bruger faciliteterne til sociale sammenhænge og til at studere.

På tværs af segmenter er brugernes primære formål med at besøge biblioteket lån af materialer. Børnerelaterede lån er f.eks. det primære for både børneforældre over og under 30. Derudover betyder det en stor del, at segmenterne får det materiale med hjem, som de ønsker. Der er ikke nogen segmenter, som angiver arrangementer eller samvær med andre som deres primære biblioteksformål, mens de adspurgte interviewpersoner finder det særdeles relevant at indgå i fællesskaber og socialt samvær på bibliotekerne. Ligeledes udtrykker en del af de adspurgte, at de ønsker at deltage mere i de arrangementer, som bibliotekerne tilbyder.

Der er i undersøgelsen opstillet en forklaringsmodel, der illustrerer, hvilke faktorer, der enten bidrager positivt eller negativt til hyppigheden af brugernes fysiske brug af biblioteket. F.eks. har det en positiv indflydelse på brugshyppigheden, hvis man kender til konkrete, digitale bibliotekstilbud, hvis man læser skønlitteratur eller faglitteratur i sin fritid, eller hvis man har en længere uddannelse. Omvendt påvirkes hyppigheden af brugernes fysiske biblioteksbrug negativt, hvis man er meget digitalt forbrugende, eller hvis transporttiden er lang.

Der er ligeledes opstillet en forklaringsmodel, der illustrerer, hvad der påvirker, hvor ofte borgerne bruger det digitale bibliotek og dets tilbud. Især kendskab til de digitale tilbud har stor betydning for, at man bruger bibliotekets digitale tilbud meget. Herudover viser modellen, at hyppigheden af brug af bibliotekets digitale tilbud stiger, hvis man læser skønlitteratur eller faglitteratur i sin fritid, hvis man har en længere uddannelse, eller hvis man har lang transporttid til det fysiske bibliotek.

SEGMENTERNES KENDSKAB TIL BIBLIOTEKET

Børneforældre over 30, kulturforbrugende erhvervsaktive samt kulturforbrugende pensionister har størst kendskab til bibliotekets tilbud

Der er store forskelle på de enkelte segmenters kendskab til det fysiske biblioteks tilbud. Af undersøgelsen fremgår en klar sammenhæng mellem segmenternes brugerandele og deres kendskab til bibliotekets tilbud. De segmenter, som har høje brugerandele, er også de segmenter, som har størst kendskab til bibliotekets tilbud, og kendskab kan dermed siges at være et afgørende forhold ift. at være biblioteksbruger. Dermed er der potentiale for at udbrede kendskabet blandt de segmenter, som ikke bruger bibliotekerne i samme grad.

På tværs af de kvalitative interviews er der stor variation i borgernes formål med at bruge biblioteket og deres kendskab til bibliotekernes tilbud. Interviewpersoner, som ikke har benyttet biblioteket i mange år, er ikke særlig oplyst om hvad det fysiske og det digitale bibliotek tilbyder. Omvendt er hyppige brugere væsentlig mere oplyst om bibliotekets tilbud, f.eks. hvordan de i app'en eller på anden vis kan låne lige den fysiske bog, lydbog eller e-bog de efterspørger. Man kan således sige, at borgernes kendskab til bibliotekets tilbud bærer præg af deres brug af biblioteket.

SEGMENTERNES DRIVERS OG BARRIERER FOR BIBLIOTEKSBRUG

Mere kendskab og flere tilbud af fysisk og digitalt materiale er drivere for øget brug af biblioteket. Samtidig anses internettet og kommercielle tjenester som væsentlige barrierer for øget brug

Undersøgelsen har også kortlagt hvilke faktorer, kaldet drivere, der kan øge brugen af biblioteket blandt eksisterende biblioteksbrugere. De drivere, som flest brugere fremhæver, kan få dem til at benytte det fysiske bibliotek mere i fremtiden, handler særligt om vaner og rutiner, flere nye bøger på hylderne, øget kendskab til bibliotekets tilbud samt flere workshops og arrangementer. Ift. drivere, der kan få brugerne til at gøre mere brug af bibliotekets digitale tilbud, fremhæves større udbud af e-bøger og film, kortere ventetid til materialer og adgang til højere antal udlån samt større kendskab til bibliotekets digitale tilbud. I de kvalitative interviews nævnes det, at biblioteket er et sted, hvor de bliver inspireret til at læse og låne nyt materiale, samtidig udtrykker udvalgte, at det sociale møde motiverer dem til at tage af sted.

Med undtagelse af børneforældre under 30, fremhæves det af samtlige segmentgrupper, at det, der har stor betydning for deres biblioteksbesøg, er, om de får fat i det materiale, som de kommer efter. Det gælder for 69-97 pct. på tværs af de 8 segmenter og understreger således, at bibliotekets kerneopgave stadig er materialeudlån, og at det netop er det primære formål med at bruge biblioteket.

Det er en væsentlig barriere for brug af både det fysiske og digitale bibliotek, at borgere oplever, at de kan finde al relevant information på internettet, hvis de ønsker viden, samt at kommercielle tjenester som f.eks. Netflix og Mofibo, har vundet stort indpas hos den danske befolkning, hvis de ønsker underholdning. F.eks. vurderer udvalgte interviewpersoner, at de kan tilgå et billigt og stort udbud af lydbøger anden steds. Bibliotekerne er derfor i konstant konkurrence med de kommercielle tjenester og internettet om borgernes opmærksomhed. Dog mener en del interviewpersoner særligt studerende og børnefamilier, at det fysiske bibliotek kan bidrage med en særlig stemning, ro og lyst til fordybelse, som borgere ikke forbinder med andre steder. Derudover gør de gratis lån biblioteket attraktivt. Blandt de interviewede, som ikke bruger biblioteket hyppigt, nævnes det, at de ikke kan se behovet for at bruge biblioteket, samt at de finder underholdning hos andre tjenester, som de er vant til at bruge.

BIBLIOTEKSPERSONALET

Bibliotekspersonalet har stor betydning for biblioteksoplevelsen

Langt størstedelen af brugerne er enige i, at det er vigtigt, at biblioteket har personale, som kan hjælpe og vejlede når behovet opstår. Personalets imødekommerhed og venlighed har stor betydning for brugerne biblioteksoplevelse. Det gælder for både de unge segmenter, voksensegmenterne og de to pensionistsegmenter. Det fremgår dog også af de kvalitative interviews, at interviewpersonerne ikke har behov for personalet *hver* gang de besøger biblioteket, men at de undgår at gå forgæves i tilfælde af, at de har brug for hjælp fra personalet, og desuden at personalet bidrager til god stemning og tryghed på biblioteket.

UNGE OG PSYKISKE SÅRBARHEDER

De unge er i højere grad udfordret af psykiske lidelser/sårbarheder end de øvrige segmenter, men det påvirker ikke deres brug af biblioteket

En fjerdedel af hver af de tre ungesegmenter oplever selv, at de har en psykisk lidelse/sårbarhed, som begrænser dem i deres dagligdagsaktiviteter. Det er en væsentligt større andel end i de resterende segmenter. Dette kan være værd for bibliotekerne at være opmærksomme på i forhold til deres arbejde med disse målgrupper. Generelt ses det dog også, at de personer, som oplever, at de har en udsathed eller sårbarhed (fysisk, psykisk, læseevner, danskevner eller digitalt) ikke har nævneværdige lavere brugerandele eller ringere oplevelse af biblioteket.

Desuden er biblioteket for en stor andel af interviewpersonerne, som bruger biblioteket, et sted med ro og afdæmpet atmosfære, samt et sted, hvor en stresset hverdag ikke fylder. Samtidig finder de adspurgte unge en plads til fordybelse og koncentration på deres biblioteker, hvilket understreger, at biblioteket bliver brugt af mange til at opholde sig

SEGMENTERNES PRIMÆRE INSPIRATIONSKILDER TIL DERES FORBRUG

Venners anbefalinger og sociale medier er de primære inspirationskilder til forbrug, arrangementer mm.

Analysen viser, at størstedelen af de ni segmenter typisk bliver inspireret af deres venners anbefalinger eller sociale medier, når de køber nye ting, tegner nye abonnemeter, går til arrangementer eller andet. For begge inspirationskilder gælder det dog, at de i højere grad vægtes højt blandt de unge segmenter samt børneforældrene og i lidt mindre grad hos de ældre segmenter.

Instagram og TikTok hitter blandt de unge segmenter, mens Facebook og lokalavisen er de primære inspirationskilder for de øvrige segmenter

Det foretrukne sociale medie som inspirationskilde adskiller sig fra segment til segment. Instagram og TikTok er i højere grad populære inspirationskilder blandt de tre ungesegmenter, og Facebook er det foretrukne medie til inspiration for de øvrige segmenter. I de kvalitative interviews nævner flere desuden nyhedsbreve og reklamer, f.eks. i biografen, på busskilte eller på selve biblioteket som noget, der kan inspirere dem til at gøre brug af kulturtilbud. Dog gælder det for størstedelen af de adspurgte borgere, at de primært får inspiration via sociale medier og venner, og for de ældre segmenter via avisen. Denne viden kan bibliotekerne bruge til at ramme relevante målgrupper med viden om deres tilbud og tjenester.

BIBLIOTEKET SOM FYSISK RUM OG RAMME

Bibliotekets indretning lægger op til at opnå ny viden og information

Brugerne er blevet spurgt om, hvad de synes bibliotekets indretning lægger op til. Hertil angiver otte ud af ni segmenter, at de i højeste grad synes, at deres lokale biblioteks indretning skaber rammer for at opnå ny viden og information. Det er kun børneforældre under 30, som i højere grad vurderer, at bibliotekernes indretning skaber rammerne for koncentration og fordybelse. Alle segmenter vurderer i meget lav grad, at bibliotekets indretning lægger op til samvær med andre, hvilket afspejles i at ingen af segmenterne angiver samvær med andre som deres primære formål med at benytte biblioteket.

I de kvalitative interviews bliver det fremhævet på tværs af segmenterne, at biblioteket opleves som et roligt sted, som emmer af koncentration og fordybelse. I interviewene bliver det dog også nævnt, at bibliotekerne med fordel kan fokusere på at skabe flere afgrænsede hygge- og læsekroge, ligesom det bliver fremhævet af især de unge under uddannelse, at de er interesserede i flere læsepladser. Flere af de interviewede oplever, at der med tiden er blevet et større fokus på børne- og legeområder. Særligt børneforældrene oplever det som noget meget positivt. Flere børneforældre nævner også, at de ønsker sig mere plads til at lege uden at forstyrre andre biblioteksgæster.

Når man ser på hvad ikke-brugerne ønsker, at bibliotekets fysiske rum skal kunne, er der ligeledes et ønske om at bibliotekerne fokuserer på litteratur, viden og information.

Brugernes oplevelse af rammerne på bibliotekerne stemmer dermed overens med ikke-brugernes forventninger og idealer til bibliotekerne.

2.3 SIDEN SIDSTE UNDERSØGELSE ...

- ... er der sket en fremgang i biblioteksbrug fra 2013 til 2023. I 2023 er der 41 pct. hyppige brugere, mens der i 2013 var 35 pct. hyppige brugere. Hyppige brugere har benyttet biblioteket inden for den seneste måned.
- ... er der generelt sket et markant øget kendskab til bibliotekets digitale tjenester. I dag er det 24 pct. af befolkningen, der ikke kender til nogen digitale tilbud, i 2013 var det 47 pct. af befolkningen. Blandt bibliotekernes digitale tilbud er det særligt Filmstriben og eReolen, som borgerne kender til.
- ... peger størstedelen af biblioteksbrugerne fortsat på, at biblioteket skal være et sted for læring og et sted for opbevaring og formidling af litteratur.
- ... er der sket en stigning i andelen af brugere, der primært bruger bibliotekerne til oplevelsesrelaterede lån. Det er dog fortsat samme brugsformål – nemlig lån af materialer.
- ... er der generelt sket en digital acceleration, hvilket bibliotekerne har måtte forholde sig til i deres tilbud og tjenester. Særligt coronanedlukningerne har medført en øget digitalisering i bibliotekssektoren, som har ført til flere digitale udlån mm.

2.4 ORDFORKLARINGER OG CENTRALE DISTINKTIONER:

Borgere/befolkning: Alle danskere (både brugere og ikke-brugere).

Biblioteker: Når rapporten omtaler biblioteker og biblioteksbrugere, så er det udelukkende i forhold til de danske folkebiblioteker.

Biblioteksbruger/bruger: En biblioteksbruger er en person, som inden for de seneste tre måneder har benyttet et bibliotek eller dets services enten fysisk eller digitalt. Denne definition følger Danmarks Statistiks definition af biblioteksbrugere. Vær opmærksom på at dette adskiller sig fra brugerdefinitionen i 2013-rapporten.

Ikke-bruger: En ikke-bruger er en person, som ikke har benyttet et bibliotek eller dets services hverken fysisk eller digitalt inden for de seneste 3 måneder.

Hypig biblioteksbruger: En person som inden for den seneste måned har benyttet et bibliotek eller dets services enten fysisk eller digitalt.

Entydige ikke-brugere: En person som ikke har benyttet sig af biblioteket inden for det seneste år.

Digital bruger: En person som har benyttet sig af det digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder.

Fysisk bruger: En person som har benyttet sig af det fysiske bibliotek inden for de seneste tre måneder.

Brugerdefinition i 2013: Enkelte gange vil udviklingen fra 2013 til 2023 fremgå i klart markerede bokse. Da brugerdefinitionen har ændret sig fra 2013 til 2023 vil en biblioteksbruger i disse bokse være defineret ud fra 2013-definitionen, som er en person, som har benyttet biblioteket eller dets services fysisk eller digitalt inden for det seneste år. Brugerdefinitionen har ændret sig for at følge Danmark Statistiks definition, som har ændret sig fra 2013 til 2023.

Vidensrelaterede lån: Vidensrelaterede lån dækker over biblioteket som center for viden, hvilket primært benyttes i forbindelse med faglige interesser, informationssøgning, arbejde og særligt uddannelse.

Oplevelsesrelaterede lån: Oplevelsesrelaterede lån er f.eks. romaner, digte, musik, film og spil mv.

Digitalt indeks: Det digitale indeks er en samling af spørgsmål, som til sammen peger på, hvor digital man er. Indekset er konstrueret således, at en højere værdi betyder, at man er mere digital. Se mere i kapitel 13.

3.

BORGER- OG BRUGERMØNSTRE

Hovedpointer: På baggrund af dette kapitel kan det opsummeres, at de fleste borgere føler, at de kender til biblioteket og dets tilbud (62 pct.), at halvdelen af befolkningen bruger biblioteket i dag, og at borgerne også forventer at bruge bibliotekerne om tre år. Derudover viser undersøgelsen, at mere end syv ud af ti danskere synes, at biblioteket har stor samfundsmæssig værdi.

Dette kapitel ser på befolkningen som én gruppe. Det er først i kapitel 4, at befolkningen opdeles i ni segmenter.

I dette kapitel præsenteres indsigter om danskernes brug, kendskab, fremtidigt brug, transporttids indvirkning på brugen af bibliotekerne, holdningen til kulturelle institutioner, og holdning til bibliotekerne. Dette er således resultater, som ses på tværs af hele befolkningen.

3.1 BEFOLKNINGENS BRUGSHYPPIGHED AF BIBLIOTEKER

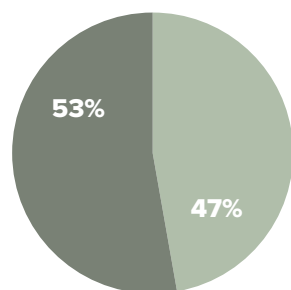
Dette afsnit viser analysens fund omkring befolkningens overordnede brug af de danske biblioteker. Det fremgår af figur 2 nedenfor, at 53 pct. af befolkningen er brugere af det fysiske og/eller det digitale bibliotek og figur 3 viser, andelen af hyppige biblioteksbrugere.

Den samlede andel dækker over væsentlige forskelle mellem bibliotekets målgrupper. Det vil blive uddybet i kapitel 5 og frem.

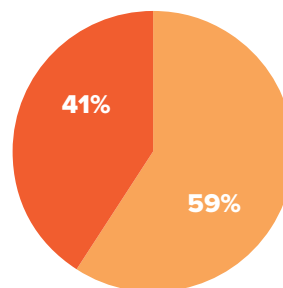
FIGUR 2. ANDEL AF BRUGERE

FIGUR 3. ANDEL AF HYPPIGE BRUGERE

Spg. Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk eller digitalt?

■ Brugere ■ Ikke brugere

■ Hyppig bruger ■ Ikke hyppig bruger

(’Brugere’ er respondenter, der har besøgt et folkebibliotek inden for de seneste tre måneder og ’hyppige brugere’ er respondenter der har besøgt et folkebibliotek inden for den seneste måned)

Hvis man særskilt zoomer ind på henholdsvis de fysiske og digitale biblioteksbesøg hver for sig, er det 39 pct. af befolkningen, der er brugere af det digitale bibliotek, og 41 pct. af befolkningen, der er brugere af det fysiske bibliotek. Det viser, at andelen af brugere af hhv. det fysiske og digitale bibliotek er lige stor, og dermed at det digitale bibliotek har vundet stort indpas hos den danske befolkning.

Man kan særskilt også se på de borgere, som udelukkende bruger det fysiske bibliotek og altså ikke det digitale. Det er 14 pct. af befolkningen, som udelukkende bruger det fysiske bibliotek. Til sammenligning er det 12 pct. af befolkningen, som udelukkende bruger det digitale bibliotek og altså ikke det fysiske bibliotek.

41 pct. af befolkningen er hyppige brugere

Det fremgår af figur 3 ovenfor, at 41 pct. af befolkningen er hyppige brugere og har dermed gjort brug af det fysiske eller digitale bibliotek inden for den seneste måned. Ser man på hyppige fysiske biblioteksbrugere i sammenligning med hyppige digitale biblioteksbrugere, udgør de hver 30 pct. af befolkningen. Det er således samme mønster som for de fysiske og digitale biblioteksbrugere.

Siden sidst ...

Hvis man ser på udviklingen i *hyppige brugere*, altså dem som har besøgt biblioteket inden for den seneste måned, er der sket en positiv udvikling fra 2013 til 2023. I 2023 er der 41 pct. hyppige brugere, mens det var 35 pct. i 2013.

Undersøgelsens viser altså, at biblioteksbrugen i Danmark er høj med cirka halvdelen af befolkningen som brugere. Derudover er andelen af hyppige brugere også meget høj og endda med en fremgang fra 2013.

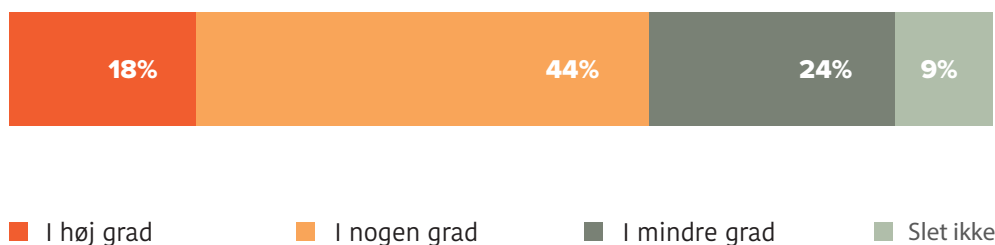
3.2 BEFOLKNINGENS KENDSKAB TIL BIBLIOTEKET

I det følgende ser vi nærmere på befolkningens vurdering af deres overordnede kendskab til bibliotekernes tilbud.

De danske folkebiblioteker tilbyder en bred palette af services og tilbud til borgerne heriblandt udlån af materialer, opholdsmuligheder for børn og voksne, vidensrelaterede tilbud, arrangementer mv. En velkendt barriere, for at nogle borgere ikke benytter bibliotekerne, hvad end det er det fysiske eller digitale bibliotek, er manglende kendskab til, hvad biblioteket kan tilbyde til dem.

FIGUR 4. BEFOLKNINGENS KENDSKAB TIL HVAD BIBLIOTEKERNE KAN TILBYDE DEM

Spg. I hvilken grad vil du sige, at du ved, hvad de danske folkebiblioteker kan tilbyde dig?

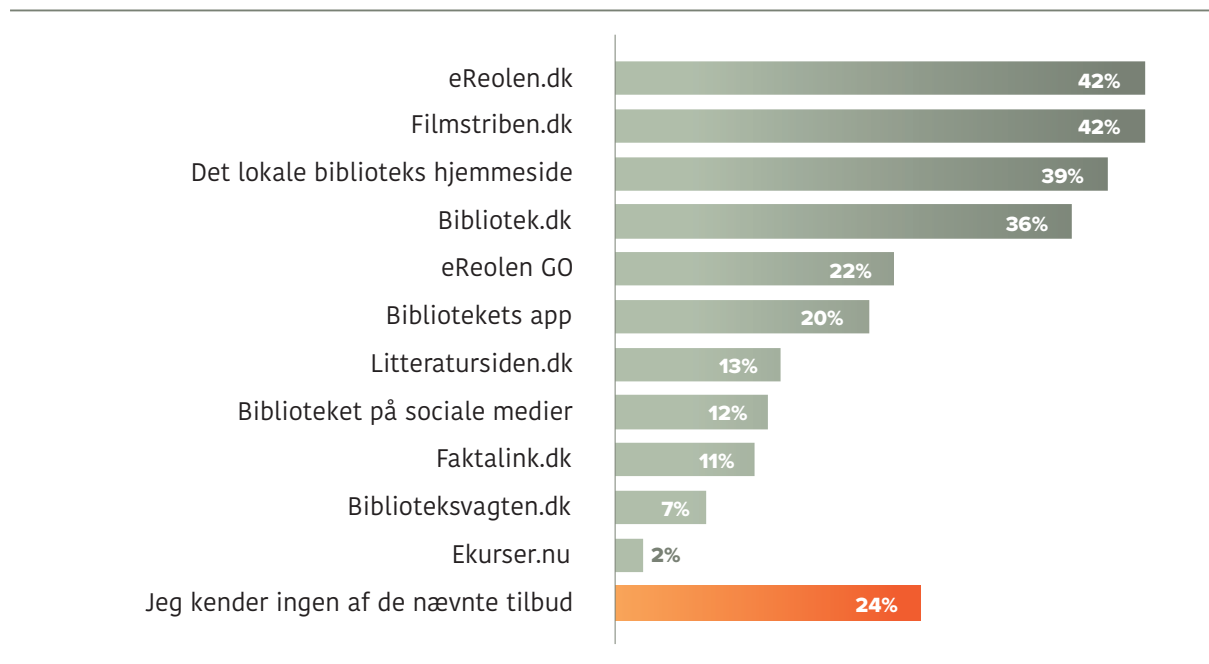
Det fremgår af figur 4 ovenfor, at 62 pct. af befolkningen i høj grad eller nogen grad mener, at de ved, hvad biblioteket kan tilbyde dem. Kun ni pct. mener at de slet ikke ved, hvad biblioteket kan tilbyde dem.

Befolkningen vurderer dermed, at de overordnet har et bredt kendskab til bibliotekets tilbud. På trods af dette er der samtidig et væsentligt potentiale i at nå bredere ud til den knap tredjedel, som i mindre grad (24 pct.) eller slet ikke (9 pct.) mener, at de kender til bibliotekets tilbud.

Mange af bibliotekets tilbud er digitale, hvorfor det er interessant at undersøge borgernes kendskab til de enkelte digitale bibliotekstilbud. Det bliver illustreret i figur 5 nedenfor.

FIGUR 5. BEFOLKNINGENS KENDSKAB TIL BIBLIOTEKETS DIGITALE TJENESTER

Spg. Hvilke af følgende digitale bibliotekstilbud kender du til?

Figur 5 viser, at befolkningens kendskab til digitale bibliotekstilbud varierer meget fra tilbud til tilbud. 42 pct. af befolkningen kender til henholdsvis eReolen.dk og Filmstriben.dk. 39 pct. kender til deres lokale biblioteks hjemmeside og 36 pct. kender til Bibliotek.dk.

Omkring en femtedel af befolkningen kender til eReolen GO og bibliotekets app. En relativt begrænset andel af befolkningen kender til Litteratursiden.dk, Biblioteket på sociale medier, Faktalink.dk, Biblioteksvagten.dk og eKurser.nu.

Omkring en fjerdedel af befolkningen kender ingen af de nævnte digitale bibliotekstilbud. Det illustrerer, at der er et potentiale for at øge befolkningens kendskab til bibliotekernes digitale tilbud og muligvis også tiltrække flere digitale brugere til de digitale tjenester.

Siden sidst ...

Når vi har spurgt ind til digitalt kendskab i 2023, er respondenterne mest tilbøjelige til at kende til Filmstriben.dk (42 pct.), eReolen.dk (42 pct.) eller Bibliotek.dk (36 pct.). Samme top tre gjorde sig gældende i 2013, men dengang var kendskabet til både Filmstriben.dk og eReolen.dk markant lavere (hhv. 19 pct. og 13 pct.)

Generelt er kendskabet til de forskellige digitale tjenester steget siden 2013. Denne stigning er dog med undtagelse af bibliotek.dk, som vakte en smule mere genkendelse i 2013 end 2023.

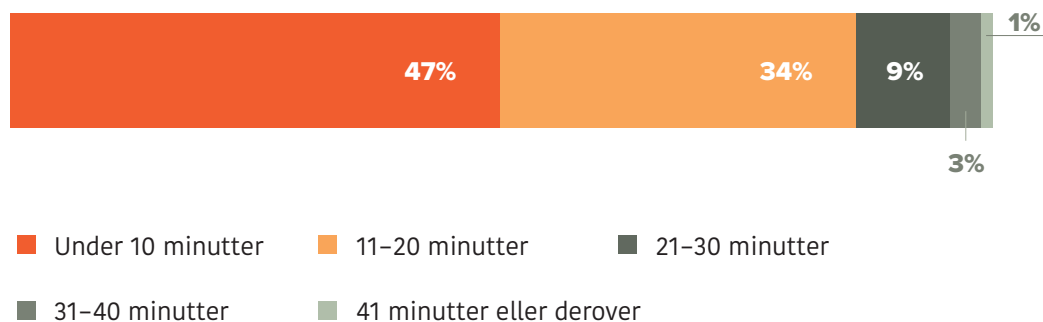
3.3 TRANSPORTTIDS PÅVIRKNING AF BIBLIOTEKSBRUG

I dette afsnit beskrives i hvilken grad transporttid til biblioteket påvirker borgeres biblioteksbrug.

Det er velkendt, at borgeres transporttid til biblioteket har betydning for, hvorvidt de bruger det. Som det fremgår af figur 6 nedenfor har hele 81 pct. under 20 minutters transporttid til deres nærmeste bibliotek. Det er kun en ganske lille andel af befolkningen, som har mere end en 30 minutter til deres nærmeste bibliotek (4 pct.).

FIGUR 6. TRANSPORTTID TIL DET NÆRMESTE FOLKEBIBLIOTEK MED DET MEST OPLAGTE TRANSPORTMIDDEL

Spg. *Hvor lang tids transport har du til det nærmeste folkebibliotek (med det mest oplagte transportmiddel)?*

I forlængelse heraf, er det interessant at belyse sammenhængen mellem biblioteksbrugeres transporttid og deres brug af biblioteket. Det illustreres i figur 7 nedenfor.

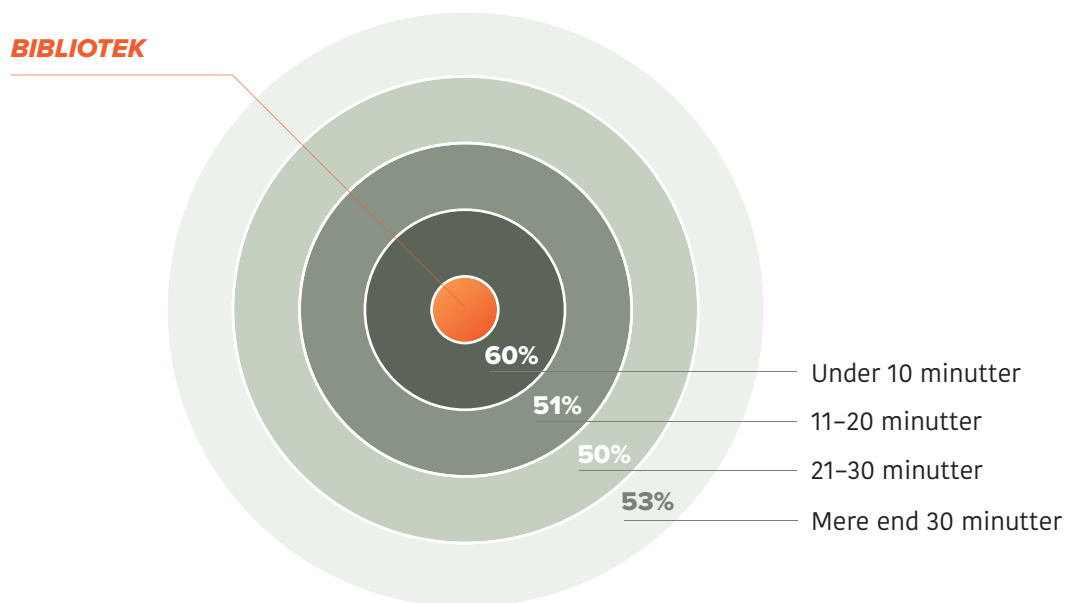
Modellens center illustrerer bibliotekets beliggenhed og hver ring omkring centret illustrerer et 10 minutters interval af transporttid. For hvert "bælte" af transporttid er angivet den gennemsnitlige brugerandel for borgere med den angivne transporttid til deres nærmeste bibliotek.

Modellen viser, at brugerandelen for borgere med under 10 minutters transporttid er på 60 pct. Borgere med mere end 10 minutters transporttid har, som forventet, en lavere brugerandel (omkring 50 pct.).

Den største forskel findes, når transporttiden med borgeres mest oplagte transportmiddel går fra at være under 10 minutter til over 10 minutter. Ud fra dette har det en positiv effekt på brugen af bibliotekerne, at man bor tæt på biblioteket. Dog illustrerer nedenstående ikke en kontinuerlig negativ sammenhæng mellem brug af biblioteket og afstand til biblioteket.

FIGUR 7. ANDEL BIBLIOTEKSBRUGERE FALDER MED TRANSPORTTID TIL BIBLIOTEKET

Spg. Kryds mellem spørgsmål "Hvor lang tids transport har du til det nærmeste folkebibliotek (med det mest oplagte transportmiddel)?" og "Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk? (brugere, dvs. indenfor 3 måneder)"

3.4 FORVENTET FREMTIDIGT BIBLIOTEKSBRUG

Dette afsnit undersøger forventet fremtidigt biblioteksbrug blandt den danske befolkning.

Brug af biblioteket afhænger for mange borgere af den livssituation eller livsfase, de står i. Det er derfor interessant at belyse befolkningens vurdering af, hvor ofte de forventer at benytte det fysiske og digitale bibliotek ud fra deres forventede livssituation om tre år. I figur 8 nedenfor er det angivet, hvor stor en andel af befolkningen der om tre år forventer at være hyppige brugere af biblioteket. Dvs. respondenter der forventer at benytte det fysiske eller digitale bibliotek mindst én gang hver måned.

FIGUR 8. BEFOLKNINGENS FORVENTNINGER TIL FREMTIDIGT BIBLIOTEKSBRUG – HYPPIGE BRUGERE

Spg. Når du ser på dit liv og din situation om 3 år, hvor ofte forventer du så at benytte biblioteket?

Som det fremgår af figur 8, forventer 52 pct. af befolkningen at benytte det fysiske eller digitale bibliotek mindst én gang om måneden, når de ser på deres livssituation om 3 år. Til sammenligning er der i dag 41 pct. af danskerne, som er hyppige brugere. Dette indikerer en høj grad af tiltro blandt danskerne til, at de i fremtiden vil benytte biblioteket eller dets services.

Ser man på borgernes forventede biblioteksbrug af henholdsvis det fysiske og digitale bibliotek i fremtiden, forventer lige så mange borgere at være hyppige digitale biblioteksbrugere som hyppige fysiske biblioteksbrugere i fremtiden. Nærmere bestemt angiver 39 pct. af befolkningen, at de forventer at benytte det digitale bibliotek mindst én gang om måneden, og det er også 39 pct., som forventer at benytte det fysiske bibliotek mindst én gang om måneden i fremtiden.

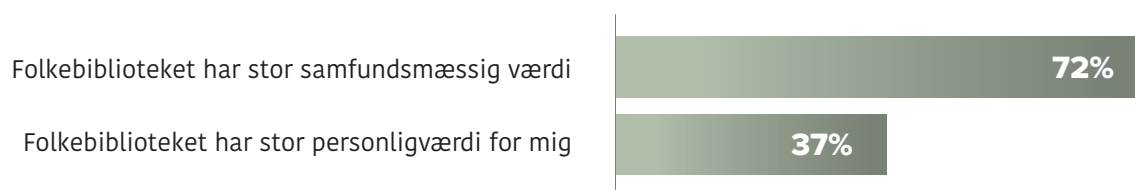
3.5 DEN SAMFUNDSMÆSSIGE VÆRDI AF BIBLIOTEKET

Dette afsnit beskriver befolkningens overordnede holdning til bibliotekets samfundsmæssige værdi.

Når borgerne bliver bedt om at vurdere, i hvilken grad de mener, at biblioteket har hhv. samfundsmæssig og personlig værdi, vurderer en større andel, at biblioteket har værdi for samfundet end værdi for dem selv. Dette illustreres i figur 9 nedenfor.

FIGUR 9. BIBLIOTEKETS BETYDNING FOR BORGERNE

Spg. *Hvor enig eller uenig er du i de følgende udsagn?*

Som det fremgår af figur 9 ovenfor, er 72 pct. af befolkningen helt enige eller delvist enige i, at bibliotekerne har stor betydning for samfundet. 37 pct. af befolkningen tillægger biblioteket en stor personlig værdi. Det er altså betydeligt færre borgere, som oplever, at biblioteket har værdi for dem selv.

Ligeledes ses det, at flere finder samfundsmæssig værdi, end der er brugere (jf. afsnit 3.1). Det viser, at hvorvidt man er bruger ikke er afgørende for, om man tillægger biblioteket samfundsmæssig.

Dette bliver også understreget i de kvalitative interviews, hvor næsten alle respondenter angiver, at biblioteket har stor samfundsmæssig værdi, mens der er et mere broget billede af den opfattede personlige værdi. Interviewpersonerne har nærmest alle som automatreaktion, at biblioteket har værdi og skal bevares, også selvom de ikke selv bruger biblioteket.

Bibliotekerne gør en stor indsats for nogle mennesker. Det kan være et godt mødested og et socialt sted for mange mennesker.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

3.6 BEFOLKNINGENS HOLDNING TIL VÆRDIEN AF KULTURELLE INSTITUTIONER, STEDER OG TILBUD

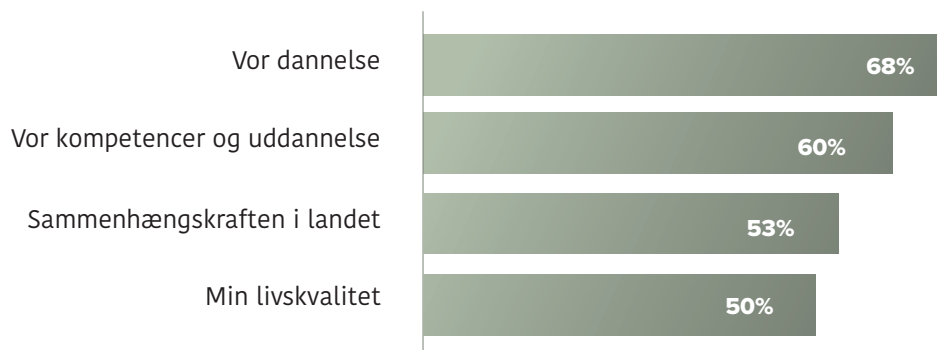
Dette afsnit giver indblik i befolkningens holdning til værdien af kulturelle institutioner, steder og tilbud.

Der ses en overordnet positiv holdning til kulturelle tilbud generelt, illustreret i figur 9 nedenfor. Mindst halvdelen af den danske befolkning er helt enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud såsom museer, folkebiblioteker, teatre, kulturhuse, musikscener m.fl. skaber stor værdi for dem selv og samfundet.

Det fremgår af figur 10 nedenfor, at der, på trods af afsnit 3.5's konklusioner om en mindre grad af fokus på bibliotekets betydning for personlig værdiskabelse, er en stor opbakning til kulturelle tilbuds betydning for menneskers dannelse. Kultur ses dermed ud fra nærværende analyse, som et vigtigt element i menneskers liv og udvikling. Derudover er der en større andel, som finder kultur vigtig for menneskers dannelse (68 pct.) sammenlignet med uddannelse og kompetencer (60 pct.). 53 pct. er helt enig eller delvis enig i, at kulturelle steder og institutioner har stor betydning for sammenhængskraften i landet. Endeligt er 50 pct. af befolkningen helt enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres egen livskvalitet, hvilket igen kan ses i lyset af at en mindre andel af befolkningen vurderer, at biblioteket har personlig værdi for dem sammenlignet med deres vurdering af bibliotekets samfundsmæssige værdi.

FIGUR 10. BETYDNINGEN AF KULTURELLE TILBUD

Spg. *Hvor enig eller uenig er du i, at kulturelle tilbud såsom museer, folkebiblioteker, teatre, kulturhuse, musikscener m.fl. har stor betydning for ... (figuren viser andelen af helt enige/delvis enige).*

I de kvalitative interviews fremhæves det særligt, at biblioteket udover at være en vigtig kulturformidler og kilde til viden, har stor betydning ift. at fungere som en samlende institution – et inkluderende sted, hvor alle har lige adgang til viden, litteratur og fællesskab. Alt dette er ifølge respondenterne med til at skabe et godt kulturelt tilbud til forskellige målgrupper.

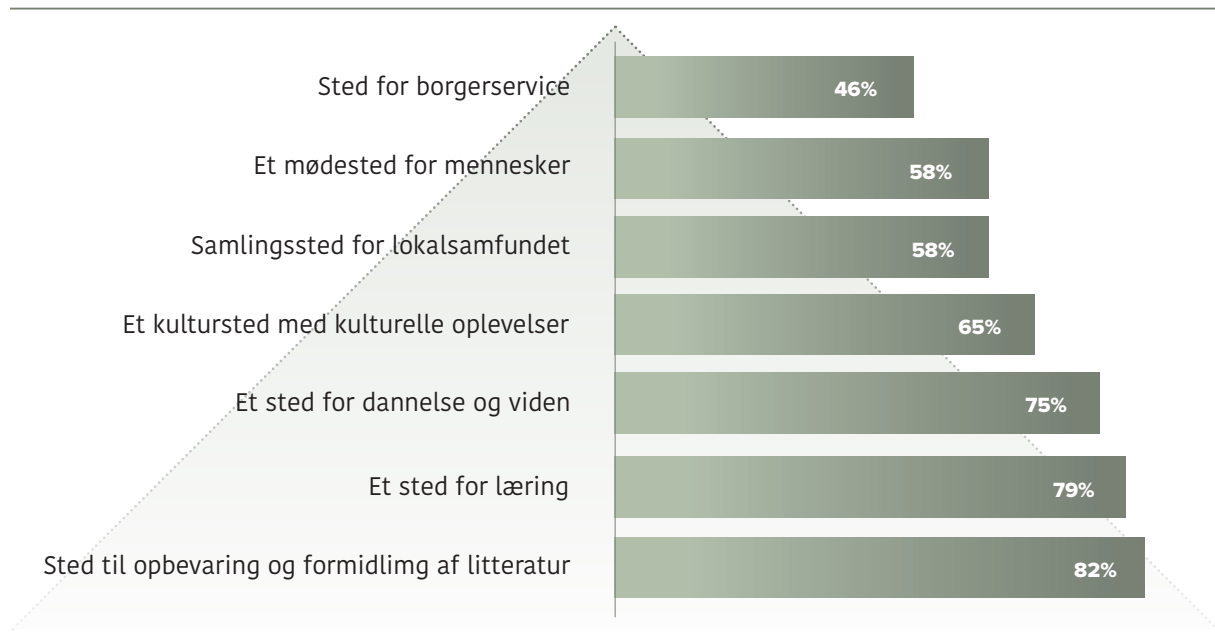
Jeg ser at biblioteket medvirker til positiv, almindelig folkelig udbredelse. De er åbne for, at alle kan henvende sig og deltage i deres arrangementer, låne bøger og deltage i det hele taget. Det er en stor fordel. Det er godt for samfundet, at biblioteket medvirker til folkeoplysning.

Kulturforbrugende pensionist

Udover at biblioteket har betydning for borgernes viden og dannelse, så er biblioteket et kulturelt tilbud, som løser mange forskellige opgaver for borgerne. Dette afspejles i, at borgerne har forskellige holdninger til, hvilken funktion biblioteket skal kunne udfylde, hvilket illustreres i figur 11 nedenfor.

FIGUR 11. HVAD SYNES BORGERNE BIBLIOTEKET SKAL VÆRE?

Spg. Hvor enig eller uenig er du i, at bibliotekerne skal være ...

Som det fremgår af figur 11 ovenfor, er langt størstedelen af befolkningen helt enig eller delvis enig i, at biblioteket skal være et sted til opbevaring og formidling af litteratur (82 pct.), et sted for læring (79 pct.) samt et sted for dannelse og viden (75 pct.). Ligesom figur 10 viste, er bibliotekets rolle og betydning i høj grad knyttet til dannelse og uddannelse ifølge befolkningen. Blandt de adspurgte i de kvalitative interviews fremhæves biblioteket som et sted, hvor de særligt låner materialer.

På flere biblioteker er der plads til og mulighed for at mødes med andre mennesker, deltage i arrangementer og få kulturelle oplevelser, hvilket på baggrund af ovenstående figur også anses som betydningsfuldt for over halvdelen af befolkningen (58 pct.). Det sociale element tillægges dermed også betydning for borgere. Desuden angiver 48 pct. af befolkningen, at biblioteket skal være et sted for borgerservice.

Bibliotekerne gør en stor indsats for nogle mennesker. Det kan være et godt mødested og et socialt sted for mange mennesker.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

Jeg kommer på biblioteket for at studere eller for at mødes med venner og snakker om forskellige ting. For dem der bor i byen, er biblioteket det primære mødested.

Ung under uddannelse

Siden sidst ...

I 2023 mener størstedelen af biblioteksbrugerne særligt, at bibliotekerne skal være et sted for læring samt et sted for opbevaring og formidling af litteratur. Herudover er der mange, der mener, at biblioteket skal være et sted for dannelse og viden. Færrest peger på, at biblioteket bør være et sted for borgerservice eller et mødested for mennesker. De samme holdninger gjorde sig gældende i 2013. Dog var andelen af folk, der f.eks. pegede på, at biblioteket bør være 'et sted for læring' eller 'et sted for opbevaring og formidling af litteratur' endnu større i 2013. Der har dog været mindre forskelle i svarkategorierne, hvorfor tallene ikke er helt sammenlignelige.

3.7 BIBLIOTEKSBRUG OG UDSATTE BORGERE I BEFOLKNINGEN

I dette kapitels sidste afsnit beskrives biblioteksbrug blandt personer i befolkningen i udsatte positioner (psykisk, fysisk, læseevner, danskevner eller digitalt).

Der er flere danskere, som oplever, at de af en given årsag føler, at de bliver begrænset i deres dagligdagsaktiviteter. Konkret er der spurgt ind til, om borgerne oplever, at

- have en psykisk lidelse/sårbarhed, som begrænser en i ens dagligdagsaktiviteter
- have en fysisk funktionsnedsættelse, som begrænser en i ens dagligdagsaktiviteter
- ens dansksproglige evner begrænser en i ens dagligdagsaktiviteter
- ens læseevner begrænser en i ens dagligdagsaktiviteter
- ens digitale færdigheder begrænser en i ens dagligdagsaktiviteter.

Det er vigtigt her at understrege, at de udsatte borgere dækker over både personer med meget milde sårbarheder, og også personer med mere vanskelige sårbarheder. Grundet indsamlingsmetoden gennem et online spørgeskema vil der være yderst få personer repræsenteret i undersøgelsen, som er i en ekstrem og alvorlig udsathed.

Det bør pointeres at, der for flere af udsathedsgrupperne er en ligelig fordeling blandt kønnene, men i gruppen, som oplever psykiske begrænsninger, er der 70 pct. kvinder, og i gruppen, som oplever fysiske begrænsninger, er der 61 pct. kvinder.

Det ses i tabel 2 nedenfor, at de største grupper med udsathed er dem, som oplever psykiske og fysiske begrænsninger (begge 15 pct.). Omvendt er der kun meget få, som oplever, at deres dansksproglige evner begrænser dem (3 pct.).

TABEL 2. ANDEL AF DANSKERNE, SOM OPLEVER AT BLIVE BEGRÆNSET I DERES DAGLIGDAGSAKTIVITETER

Spg. Oplever du selv, at ... du har en (en psykisk lidelse/sårbarhed, en fysisk funktionsnedsættelse, dansksproglige evner, læsevner, digitale færdigheder), som begrænser dig i dagligdagsaktiviteter?

Psykisk	Fysisk	Dansksproglig	Læsevner	Digitalt
15%	15%	3%	6%	6%

Tabel 3 nedenfor viser biblioteksbrug koblet til personer, der har en sårbarhed/udsathed, som begrænser dem i deres dagligdagsaktiviteter. Det ses, at især gruppen, som oplever begrænsninger som følge af deres dansksproglige evner, har en høj biblioteksbrugerandel (65 pct.). Dog skal dette tal tolkes med forbehold pga. den lave andel af borgere med denne begrænsning. De øvrige grupper er tæt på befolkningsgennemsnittet på 53 pct. Dermed er der ud fra disse tal ikke en negativ sammenhæng mellem udsathed og biblioteksbrug relativt til øvrige brugere.

TABEL 3. BRUGERANDELE FOR HVER UDSATHEDSGRUPPE

Spg. Oplever du selv, at ... du har en (en psykisk lidelse/sårbarhed, en fysisk funktionsnedsættelse, dansksproglige evner, læsevner, digitale færdigheder), som begrænser dig i dagligdagsaktiviteter? og "Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk? (brugere, dvs. indenfor 3 måneder)"

Psykisk	Fysisk	Dansksproglig	Læsevner	Digitalt	Befolkningsgennemsnit
56%	52%	65%	57%	56%	53%

Brugerandelen for hver udsathedsgruppe er især interessant koblet med kendskabsgraden til biblioteket for hver gruppe. Som det ses i tabel 4 nedenfor, så er det henholdsvis 42 pct. og 46 pct. af dem, som oplever begrænsninger som følge af deres dansksproglige evner og læsevner, som siger, at de i høj eller i nogen grad kender til bibliotekets tilbud. Det er markant lavere end befolkningsgennemsnittet på 62 pct. På trods af at denne gruppe i høj grad benytter biblioteket, så føler de i lavere grad, at de kender til biblioteket og dets tilbud.

TABEL 4. KENDSKABSGRAD FOR HVER UDSATHEDSGRUPPE

Spg. Oplever du selv, at ... du har en (en psykisk lidelse/sårbarhed, en fysisk funktionsnedsættelse, dansksproglige evner, læseevner, digitale færdigheder), som begrænser dig i dagligdagsaktiviteter? og "I hvilken grad vil du sige, at du ved, hvad de danske folkebiblioteker kan tilbyde dig? (I høj grad og I nogen grad)"

Psykisk	Fysisk	Dansksproglig	Læseevner	Digitalt	Befolkningsgennemsnit
59%	60%	42%	46%	51%	62%

Ud fra ovenstående analyser vurderes det, at der ikke er store forskelle mellem udsathedsgupper og den øvrige befolkning i brugen af biblioteket. Det kan både være grundet, at udsathedsgupperne er mindst lige så gode til at bruge og opsøge bibliotekerne som øvrige, eller at bibliotekerne er gode til at imødekomme borgernes forskellige behov. Det er dog værd at være opmærksom på, at tallene også kan dække over store forskelle inden for hver udsathedsgruppe. F.eks. kan det tænkes, at nogen typer af mennesker med en psykisk sårbarhed vil bruge biblioteket i høj grad, mens andre typer af mennesker med en psykisk sårbarhed vil bruge biblioteket meget sjældent.

Som en del af nærværende projekt, er et udviklingsspør at blive klogere på udsatte borgernes brug og vurdering af bibliotekerne. Derfor vil der i nedenstående afsnit blive zoomet ind på hvordan borgere i en udsat position oplever bibliotekets fysiske rum.

Borgere i en udsat position og det fysiske rum

Analysen viser, at der er en lille tendens til, at borgere i en udsat position synes, at bibliotekets fysiske rum i højere grad inviterer til samvær og fordybelse sammenlignet med borgere, som ikke er i en udsat position. Det gælder på tværs af de førnævnte udsathedsparemetre. Overordnet set, bør det dog fremhæves, at der ikke er en nævneværdig forskel på hvordan bibliotekets fysiske rum opleves af hhv. borgere i en udsat position og borgere, som ikke er i en udsat position.

På tværs af udsathedsparemetrene har ikke-brugere i en udsat position generelt set færre forventninger og ønsker til, hvilke rammer bibliotekerne bør skabe.

Helt konkret vurderer ikke-brugere, som har begrænsede læseevner, begrænsede danskevner, samt manglende digitale kompetencer i lavere grad, at bibliotekerne bør skabe de fysiske rammer for fordybelse og koncentration sammenlignet med ikke-brugere som *ikke* er i en udsat position. Det kan tyde på, at ikke-brugere, som har en af de tidligere omtalte sårbarheder, har sværere ved at sætte forventninger til bibliotekernes fysiske rum. Det kan også tyde på, at der blandt f.eks. personer med læsevanskeligheder og begrænsede danskevner, er et mindre behov for at sidde og læse på biblioteket, hvorfor der ikke er behov for, at indretningen understøtter fordybelse og koncentration.

Billedet er dog anderledes, hvis man alene kigger på ikke-brugere delt op på personer med en psykisk sårbarhed og personer, som ikke har en psykisk sårbarhed. Her viser analysen, at ikke-brugere *med* en psykisk begrænsning, i højere grad synes, at biblioteket bør skabe rammen for fordybelse sammenlignet med ikke-brugere, som *ikke* har en psykisk begrænsning. Hvis et bibliotek ønsker at tiltrække og aktivere ikke-brugere, som er psykisk sårbare, kan et redskab dermed være at fokusere på at skabe rum for koncentration samt at kommunikere dette udadtil.

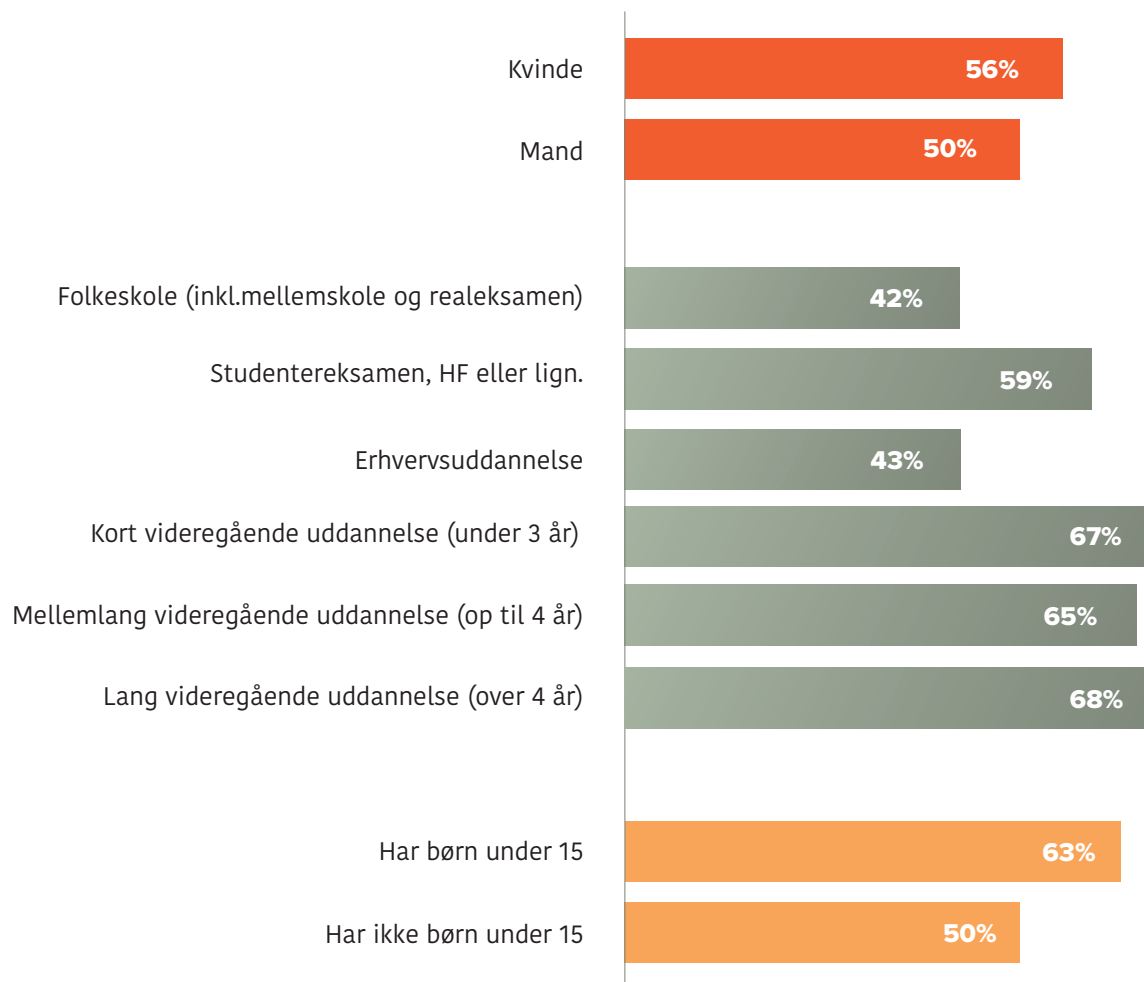
I det kommende kapitel vil det fremgå, at det især er de tre unge segmenter, som oplever, at de har en psykisk sårbarhed eller lidelse, som begrænser dem i dagligdagsaktiviteter. Dette billede findes også i Sundhedsstyrelsens publikationer om emnet (Bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser 2022). Det vil også fremgå, at det især er de tre ældre segmenter, som oplever en fysisk begrænsning i deres dagligdagsaktiviteter. Begge disse ting er værd for bibliotekerne at være opmærksom på, når de arbejder med og tilrettelægger indsatser målrettet disse målgrupper.

3.8 BIBLIOTEKSBRUG PÅ TVÆRS AF KØN, UDDANNELSESNIVEAU OG FORÆLDRE

De danske folkebiblioteker har en bred appel i den danske befolkning, og det understøttes også af, at de har et højt besøgstal. Folkebibliotekerne er folkelige i den forstand, at brugerne repræsenterer et bredt spænd af danskere og i store tal. Det forholder sig dog alligevel sådan, at biblioteksbrugere har en lidt anden profil end danskerne samlet set. Det viser denne analyse såvel som tidligere nationale analyser og brugerundersøgelser. Biblioteksbrug er således højere for kvinder end for mænd, for personer med videregående uddannelse og for personer i en livsfase med hjemmeboende børn. Nedenstående figur 12 viser mere konkret, at brugerandelen er størst for kvinder (56 pct.), for personer med lang videregående uddannelse (68 pct.) og for forældre til hjemmeboende børn under 15 år (63 pct.). For kønsfordelingen svarer det med andre ord til, at 56 pct. af brugerne er kvinder, mens 44 pct. er mænd.

FIGUR 12. BRUGERE FORDELT PÅ KØN, UDDANNELSE OG FORÆLDRE/IKKE-FORÆLDRE

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk eller digitalt?*

4.

BEFOLKNINGEN DELT OP I NI SEGMENTER

Hovedpointer: Undersøgelsen opdeler befolkningen i ni forskellige segmenter. Opdelingen er foretaget på baggrund af en segmenteringsanalyse. På næste side præsenteres kort en 'persona' for hvert segment. Det er en form for kondenseret beskrivelse af en fiktiv person fra segmentet. Segmentet dækker over en hel gruppe af mennesker, så personaprofilerne er en generalisering ud fra segmentet. De ni segmenter uddybes i kapitlet.

I starten af hvert afsnit om segmenterne beskrives karakteristika for hvert segment og dermed analysens konklusioner per segment.

I dette kapitel beskrives de ni segmenter, som majoriteten af de følgende kapitler omhandler. Først beskrives kort hvad en segmenteringsanalyse, som denne er og indebærer, samt hvordan opdelingen har fundet sted. Dernæst følger ni delafsnit, hvor de profiler/personer, som hvert segment repræsenterer, bliver præsenteret hver især. I hver præsentation inkluderes segmentets brug af biblioteket.

PERSONAPROFILER

DEN UNGE UNDER UDDANNELSE

Katrine, 21 år, studerende på Københavns Universitet og er bosat i København

DEN ERHVERVSAKTIVE UNGE

Kasper, 22 år, arbejder i detailbranchen og bosat i Odense

BØRNEFORÆLDER UNDER 30

Louise, 26 år, arbejder som frisør og er bosat lidt udenfor Kolding med sin kæreste og søn

BØRNEFORÆLDER OVER 30

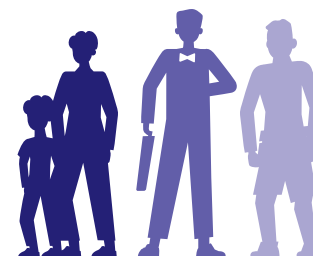
Anne, 37 år, arbejder som projektleder og bosat med sin mand og to børn i en forstad til Aarhus

DEN KULTURFORBRUGENDE ERHVERVSAKTIVE

Anders, 48 år, arbejder som marketingdirektør i en større virksomhed og bosat på Frederiksberg

DEN ERHVERVSAKTIVE MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUG

Lars, 46 år, arbejder som elektriker og bor med sin kone og søn i Holbæk

DEN ERHVERVSAKTIVE SENIOR

Ole, 64 år, arbejder som håndværker og bosat i Hillerød med sin kone

DEN KULTURFORBRUGENDE PENSIONIST

Inge, 72 år, pensioneret gymnasielærer og bosat i Virum med sin mand

PENSIONIST MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUG

Lone, 69 år, pensioneret dagplejer og bosat med sin kæreste i Ringsted.

Hvad er en segmenteringsanalyse, og hvad kan den bruges til?

En segmenteringsanalyse som denne er en analyse af, hvilke segmenter – eller grupper af borgere – det giver bedst mening at anskue befolkningen ud fra. Det er en metode, der giver mulighed for at blive klogere på de forskellige grupper af borgere, der indgår i bibliotekernes målgruppe, end hvis man betragtede hele befolkningen samlet. Dermed muliggør segmenteringsanalysen, at man kan have en mere væsentlig, nuanceret og differentieret tilgang til borgerne, samtidig med, at man identificerer relevante og genkendelige målgrupper.

Segmenteringsanalysen er udført på baggrund af den statistiske metode ”klyngeanalyse”. Klyngeanalysen er en eksplorativ metode, hvor man går efter at få den stærkeste model ved trinvis at finde frem til hvilke forhold, der bedst definerer forskellige segmenter, samt hvor mange segmenter det giver bedst mening at opdele befolkningen i. Det, at man finder den stærkeste model, betyder, at det er den model, der ud fra statistiske mål både har stærk signifikans og er interessant. At modellen er signifikant betyder, at den kan generaliseres til hele befolkningen. At den er interessant, betyder i denne sammenhæng, at der er væsentlige forskelle mellem de fundne segmenter og væsentlige fællestræk mellem de personer, der indgår i de enkelte segmenter, samt at hvert segment er klart identificérbare.

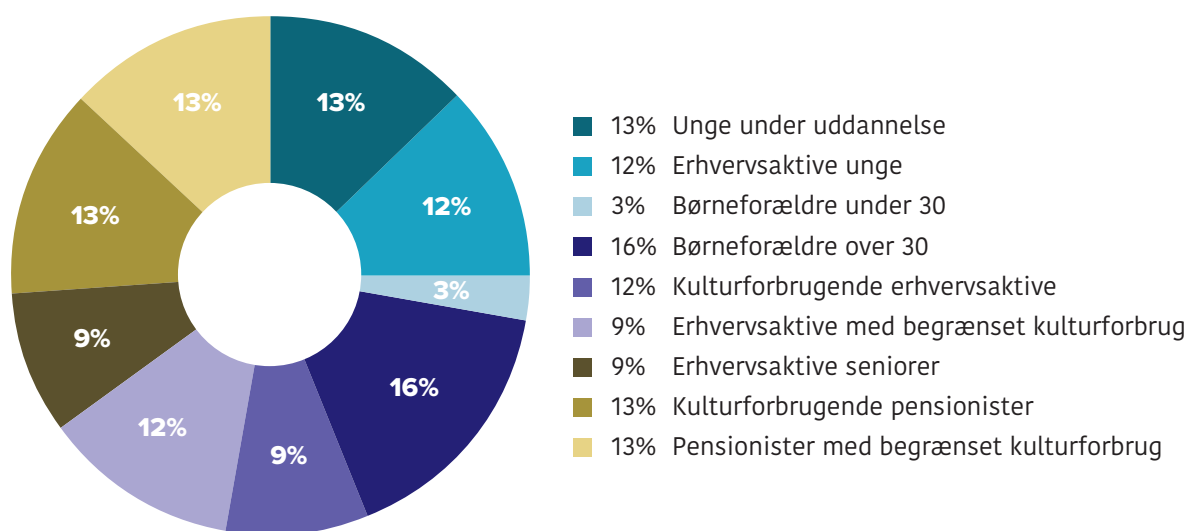
Den foretagne analyse har omfattet afprøvninger af en lang række faktorer: geografiske (region, by eller land mv.), sociodemografiske (køn, alder, familiesituation, uddannelse, beskæftigelse mv.), holdnings- og livsstilsmæssige faktorer (interesser, social indstilling mv.), kulturvaner- og adfærd (hyppighed i brug af forskellige kulturtilbud), teknologisk adfærd (brug af internet, digitale tjenester mv.) samt specifikt biblioteksbrugsmønster (brugshyppighed, brugsformål mv.).

I den endelige model er der medtaget en række af de afprøvede faktorer. Klyngeanalysen er således foretaget ud fra alder, uddannelse, familiesituation (om man har børn under 15 år eller ej), biblioteksbrug samt beskæftigelsessituation.

De ni segmenter

Segmenteringsanalysen har identificeret ni segmenter – som altså er at betragte som ni forskellige målgrupper for bibliotekerne. Nedenstående figur 13 opstiller de ni segmenter og illustrerer, hvor stor en andel hvert segment udgør af den danske befolkning over 15 år. De tre første segmenter er unge, mens de seks andre segmenter er over 30 år.

FIGUR 13. DE NI SEGMENTER OG DERES ANDEL AF BEFOLKNINGEN OVER 15 ÅR

I de følgende afsnit beskrives hvert af de ni segmenter. Først beskrives de tre unge segmenter og herefter de seks segmenter med borgere over 30 år.

4.1 UNGE UNDER UDDANNELSE

Katrine er 21 år og bor i København, hvor hun studerer på Københavns Universitet. Når hun ikke går til forelæsning eller passer sit studiejob, elsker hun at bruge tid med venner. Hun synes, at hun har travlt og oplever, at det kan være svært at nå alt det, som hun gerne vil både med studie, job og at være social.

Katrine bruger meget tid på sociale medier og internettet generelt, hvor hun også får mange nyheder fra. Katrine bruger særligt biblioteket til at låne bøger til sit studie, søge efter information eller låne en nyudgivet romaner. Desuden bruger hun ofte det digitale bibliotek til at finde information eller underholdning på farten. Derudover kan hun finde på at bruge bibliotekets fysiske rum, når hun f.eks. skal studere eller skrive opgave. Katrine oplever desuden at hun har en psykisk sårbarhed, som i nogen grad begrænser hende i hverdagen.

Da jeg senest skulle skrive en stor opgave, var der, jeg sidst var der. Jeg satte mig derind og fandt et sted, hvor man gerne må sidde med en oplader til computer. Undersøge hvilke bøger jeg skal bruge og så satte jeg mig til at læse. Jeg kan virkelig sidde der i mange timer. Det kan være op til seks timer ad gangen når jeg skriver opgaver.

Ung under uddannelse

Karakteristik af unge under uddannelse:

- Det yngste segment. Alle i segmentet er mellem 15 og 29 år. 58 pct. af segmentet er kvinder og 42 pct. er mænd.
- Alle er under uddannelse. 40 pct. af segmentet er i gang med en gymnasial uddannelse. 45 pct. er i gang med en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang).
- Over halvdelen af segmentet bor i en storby (54 pct.).
- Segmentet er meget sociale. De er således det segment, som vægter socialt samvær højest sammenlignet med de andre segmenter.
- De er hyppige brugere af digitale medier. Blandt de tre ungesegmenter er de det segment, som scorer højest på digitaliseringsindekset. Der er desuden 77 pct. af segmentet, som lytter til musik dagligt, hvilket er den højeste andel blandt segmenterne.
- Unge under uddannelse har generelt en positiv indstilling over for kulturlivet. Omkring halvdelen mener, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet.
- Omkring 80 pct. af segmentet mener, at bibliotekerne skal være et sted for læring, dannelse og viden, samt et sted til opbevaring og formidling af litteratur.
- Segmentets interesser spænder bredt over at rejse, at lytte til musik, se TV, film og serier, spille computer, være på sociale medier, samt tøj og mode. De er desuden det segment, hvor flest interesser sig for computerspil.
- 38 pct. læser skønlitteratur eller faglitteratur (inkl. lyd- og e-bøger) i deres fritid mindst én gang ugentligt. I de kvalitative interviews nævner flere, at der primært er tid og overskud til at læse faglitteraturen fra deres studie.
- En fjerdedel af segmentet angiver, at de oplever at have en psykisk lidelse/sårbarhed, som i væsentlig grad begrænser dem i dagligdagsaktiviteter.

Brugsmønster for unge under uddannelse

Unge under uddannelse har en høj andel af biblioteksbrugere. 64 pct. af segmentet er brugere af bibliotekets fysiske eller digitale tilbud, dvs. de har gjort brug af det fysiske eller digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder. Det er den højeste brugerandel blandt de tre unge segmenter. Segmentet har tilmed en høj andel af hyppige brugere (49 pct.), dvs. at de har gjort brug af det fysiske eller digitale bibliotek inden for den seneste måned. Det er også den højeste andel blandt ungesegmenterne.

Tabel 5 nedenfor viser segmentets brugerandele delt op på fysisk og digitalt brug. Det fremgår af tabellerne, at unge under uddannelse benytter det digitale bibliotek oftere end de benytter det fysiske bibliotek. Samtidig er det en fjerdedel (26 pct.) af segmentet, som ikke har brugt det fysiske bibliotek i mere end 1 år. Det gælder kun for 11 pct. når man ser på det digitale biblioteksbrug.

TABEL 5. BRUGSHYPPIGHED BLANDT UNGE UNDER UDDANNELSE

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
11%	23%	14%	8%	10%	26%	3%

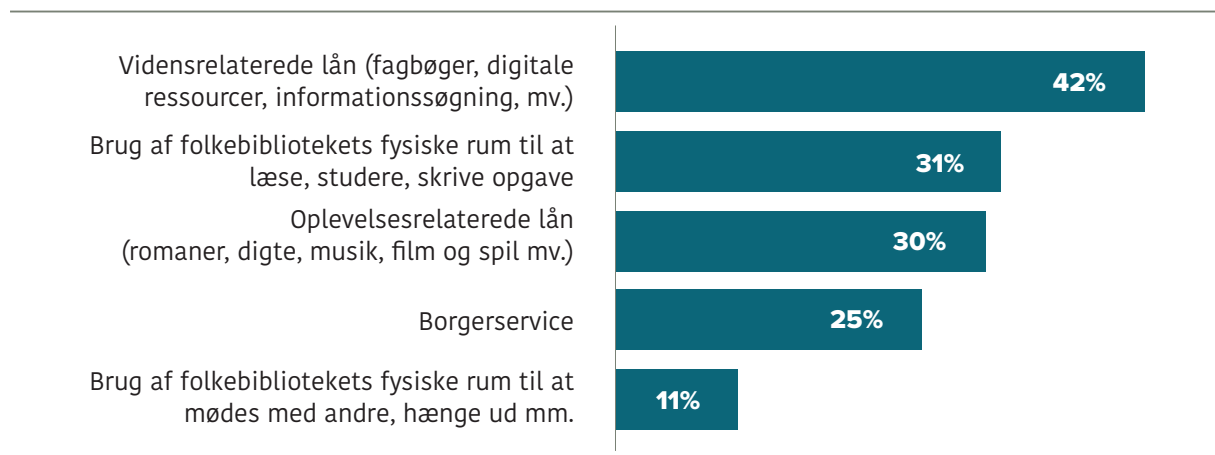
Det digitale bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
16%	21%	17%	15%	6%	11%	6%

I figur 14 nedenfor vises segmentets 5 primære formål med at benytte biblioteket. Unge under uddannelse benytter særligt biblioteket til videns- og oplevelsesrelaterede lån, som f.eks. fagbøger, informationssøgning, romaner, musik, film mv. Derudover benytter segmentet bibliotekets fysiske rum til at læse, studere eller skrive opgave. Det er det segment, hvor klart flest benytter biblioteket til studierelaterede formål, hvilket hænger sammen med, at alle i segmentet er under uddannelse.

FIGUR 14. UNGE UNDER UDDANNELSES PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTET DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.2 ERHVERVSAKTIVE UNGE

Kasper er 22 år og bor i Odense med sin kæreste. Til daglig arbejder han som butiksassistent i Sportmaster.

Kasper er meget social. I hans fritid går han til fodbold og vægter generelt samvær med sine venner højt.

Derudover bruger Kasper meget tid på sociale medier og internethjemmesider, hvorfra han også får sine nyheder. Han er desuden særligt glad for at lytte til musik og se TV.

Kasper benytter særligt biblioteket til videns- og oplevelsesrelaterede lån og i højere grad det digitale bibliotek end det fysiske bibliotek.

I takt med at jeg er freelancer, arbejder jeg på biblioteket. Mit bibliotek er stort, og der er en café, så man kan få en kop kaffe, og man kan sidde gratis i forhold til, hvis man går på café. Så det er meget hyggeligt. Jeg tror jeg er på biblioteket én gang om måneden, og jeg er der for at arbejde eller afhente skraldeposer. Jeg har også været til foredrag med en forfatter.

Erhvervsaktiv ung

Karakteristik af erhvervsaktive unge:

- Alle i segmentet er mellem 15 og 29 år. 77 pct. er mellem 21 og 29 år. 33 pct. er i et parforhold uden børn, hvilket er den største andel på tværs af segmenterne. 39 pct. af segmentet bor i en storby.
- 29 pct. af segmentet har en kort-, mellemlang- eller lang videregående uddannelse. 27 pct. har studentereksamen og 23 pct. har en erhvervsuddannelse som højest gennemførte uddannelse. Der er 28 pct., som er i ufaglært arbejde. Det er det segment, hvor flest er beskæftiget som ufaglærte. Men samtidig det segment, hvor flest er ledige (13 pct.).
- Næst efter de unge under uddannelse, vægter de socialt samvær højest blandt segmenterne. De får også mange af deres nyheder fra venner, familie og kolleger, dog er der også mange som får nyheder fra nyhedshjemmesider og sociale medier, som de også er hyppige brugere af.
- De erhvervsaktive er det segment, hvor flest lytter til musik dagligt (71 pct.) Der er næsten lige mange som dagligt lytter til podcast (21 pct.) og ser film, serier og tv dagligt (60 pct.) som for de unge under uddannelse. Det afspejler sig i deres primære fritidsinteresser, som er sociale medier, at se film, TV og serier, samt lytte til musik. Det er desuden det segment, hvor flest dyrker hold-sport i deres fritid.
- Knap 30 pct. af segmentet læser skønlitteratur eller faglitteratur (inkl. lyd- og e-bøger) i deres fritid mindst én gang ugentligt.
- En fjerdedel af segmentet angiver, at de oplever at have en psykisk lidelse/sårbarhed, som i væsentlig grad begrænser dem i dagligdagsaktiviteter. Det er på niveau med de to andre ungesegmenter, men væsentlig højere end de seks andre segmenter.
- Erhvervsaktive unge er forholdsvis positivt indstillet overfor kulturlivet. Lige over en tredjedel er delvis enige eller helt enige i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet.
- De er helt enige eller delvis enige i, at bibliotekerne skal være et sted for læring (71 pct.), et sted til opbevaring og formidling af litteratur (67 pct.) og et sted for dannelse (66 pct.).

Brugsmønster for erhvervsaktive unge

Erhvervsaktive unge har en middelhøj andel af biblioteksbrugere (48 pct.). Det vil sige borgere, der har benyttet det fysiske eller digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder, om end det er den laveste brugerandel blandt de tre ungesegmenter. De har dog flere hyppige biblioteksbrugere (35 pct.), dvs. borgere der har benyttet det fysiske eller digitale bibliotek inden for den seneste måned, end børneforældre under 30 har. Dog er der 39 pct. af de erhvervsaktive unge, som ikke har brugt det fysiske bibliotek i over 1 år. Dermed er der en stor andel af ikke-brugere i denne gruppe. Det fremgår af tabel 6 nedenfor, at erhvervsaktive unge benytter det digitale bibliotek oftere, end de benytter det fysiske bibliotek, hvilket også gjorde sig gældende for de unge under uddannelse.

TABEL 6. BRUGSHYPPIGHED BLANDT UNGE ERHVERVSAKTIVE

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
6%	13%	10%	12%	12%	39%	3%

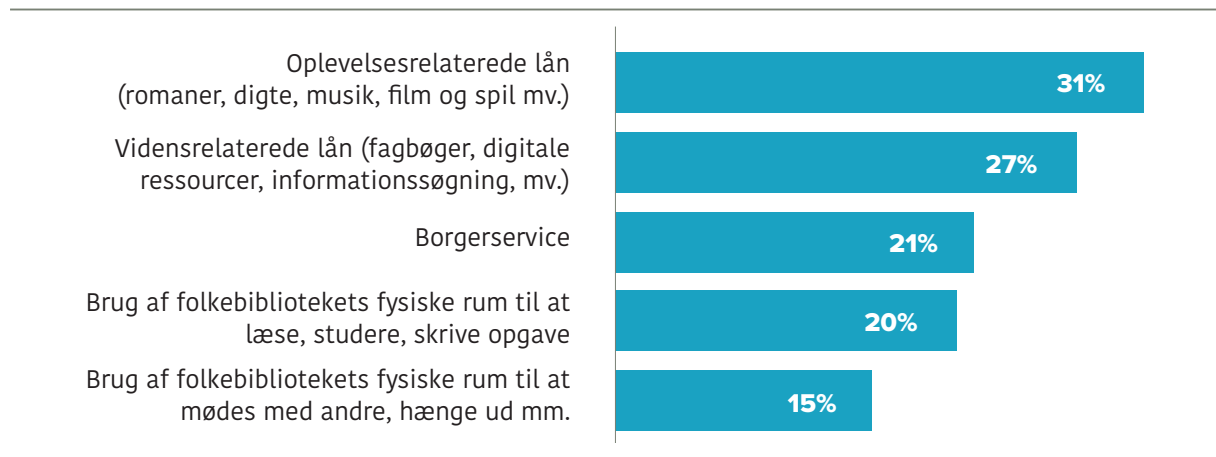
Det digitale bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
13%	13%	11%	10%	14%	23%	11%

Erhvervsaktive unge benytter særligt biblioteket til lån af materialer, som det ses i figur 15 nedenfor. Det gælder både oplevelses- (romaner mv.) og vidensrelaterede lån (fagbøger mv.). Segmentet har den højeste andel af borgere, som benytter bibliotekets fysiske rum til socialt samvær (15 pct.). Eftersom de erhvervsaktive unge vægter socialt samvær meget højt, kun overgået af unge under uddannelse, bør der være potentiale for at få endnu flere i segmentet til at benytte bibliotekets fysiske rum til at mødes med andre.

FIGUR 15. UNGE ERHVERVSAKTIVES PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.3 BØRNEFORÆLDRE UNDER 30

Louise er 26 år og bor lidt uden for Kolding med sin lille søn og kæreste gennem fire år. Hun er uddannet frisør og arbejder som selvstændig frisør i Kolding by.

Hun kommer af og til på biblioteket, men mest for at bruge biblioteket til at låne bøger til sin søn eller have en hyggelig formiddag med leg på det lokale bibliotek. Selv oplever hun, at hendes læsevner begrænser hendes lyst til at få læst romaner og fagbøger, og det ender tit med at være lettere at kaste sig over at se TV, serier eller være på sociale medier. Dog er hun glad for at gå i teateret og på museum i hendes fritid når tiden er til det.

Det digitale bibliotek er Louise bekendt med, men glemmer ofte at undersøge om hun kan låne eller få adgang til andet materiale der.

Sidst gang vi var på biblioteket, sad vi og spiste noget mad, som vi havde taget med. Og så gik vi og kiggede på bøgerne (børnebøgerne). Det er min søn meget optaget af. Og så var der et legeområde, hvor vi var lidt. Men han siger, at det er for mindre børn. Og så oprettede vi ham som bruger, hvor vi fik hjælp af en bibliotekar. Og vi var der i næsten to timer. Vi lånte fem bøger, som han selv skal læse i og så to, som han skal læst op.

Børneforælder under 30

Karakteristik af børneforældre under 30:

- 58 pct. af segmentet er kvinder. Alle i segmentet under 30 år, hvoraf 83 pct. er mellem 21 og 29 år. De har alle hjemmeboende børn under 15 år og over halvdelen af segmentet lever i et parforhold (57 pct.).
- Det er det segment blandt alle, hvor flest har en erhvervsuddannelse som deres højest gennemførte uddannelse (43 pct.). Det er tilmed det segment, hvor flest er selvstændige erhvervsdrivende (14 pct.).
- Deres største interesser er sociale medier, at se film og serier og at lytte til musik, hvilket de også bruger meget tid på i hverdagen. Derudover interesserer de sig for mad og vin, og er det segment, hvor flest har interesse for at udøve musik, samt jagt og fiskeri.
- 19 pct. af segmentet læser skøn- eller faglitteratur mindst én gang ugentligt.
- Børneforældre under 30 vægter socialt samvær højt, men dog lavere end de andre unge segmenter. Det kan tænkes at være fordi, at de har etableret en familie, som optager meget af deres tid og/eller udfylder deres sociale behov tilstrækkeligt.
- Det er det segment, hvor flest borgere angiver, at de har en psykisk lidelse/sårbarhed og/eller en fysisk funktionsnedsættelse, som i væsentlig grad begrænser dem i deres dagligdagsaktiviteter (26 og 24 pct.). Det er desuden det segment, hvor flest oplever, at deres dansksproglige (14 pct.) og læsevner (22 pct.) begrænser dem i deres dagligdag.
- Omkring halvdelen af segmentet med børneforældre under 30 er meget enige eller delvis enige i, at biblioteket skal være et sted for dannelse af viden (60 pct.), et sted for læring (50 pct.) samt et sted for opbevaring og formidling af litteratur (47 pct.).
- Lidt over en tredjedel af segmentet er meget enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet (36 pct.).

Brugsmønster for børneforældre under 30

52 pct. af segmentet med børneforældre under 30 er brugere af biblioteket, dvs. de har gjort brug af bibliotekets fysiske eller digitale tilbud inden for de seneste tre måneder. De bruger biblioteket mere end de erhvervsaktive unge, men mindre end unge under uddannelse. De er dog det ungesegment, som har færrest hyppige brugere, dvs. borgere der har gjort brug af biblioteket inden for den seneste måned (26 pct.), hvilket muligvis kan skyldes mangel på tid i hverdagen med småbørn. Det er her også værd at nævne at børneforældre under 30 udgør den klart mindste andel af befolkningen i spørgeskemaundersøgelsen (3 pct.) jf. kapitel 4.

I tabel 7 nedenfor ses segmentets brugerandele delt op på fysisk og digitalt biblioteksbrug. Det fremgår af tabellerne, at børneforældre under 30 benytter det fysiske bibliotek en smule oftere end det digitale bibliotek, hvilket er modsat de to andre ungesegmenter. Det kan tænkes at hænge sammen med, at de besøger biblioteket med deres børn, hvilket også kommer til udtryk i deres primære formål med at besøge biblioteket (jf. figur 15). Det er dog samtidig omkring hver tredje unge børneforælder (31 pct.), som ikke har brugt det fysiske bibliotek i mere end et år. Samt 16 pct. af børneforældrene under 30, som mener, at de aldrig vil komme til at bruge det digitale bibliotek. Ud fra dette er det en målgruppe, hvor der er stor variation i deres brug af biblioteket.

TABEL 7. BRUGSHYPPIGHED BLANDT UNGE BØRNEFORÆLDRE

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
5%	10%	22%	10%	9%	31%	2%

Det digitale bibliotek

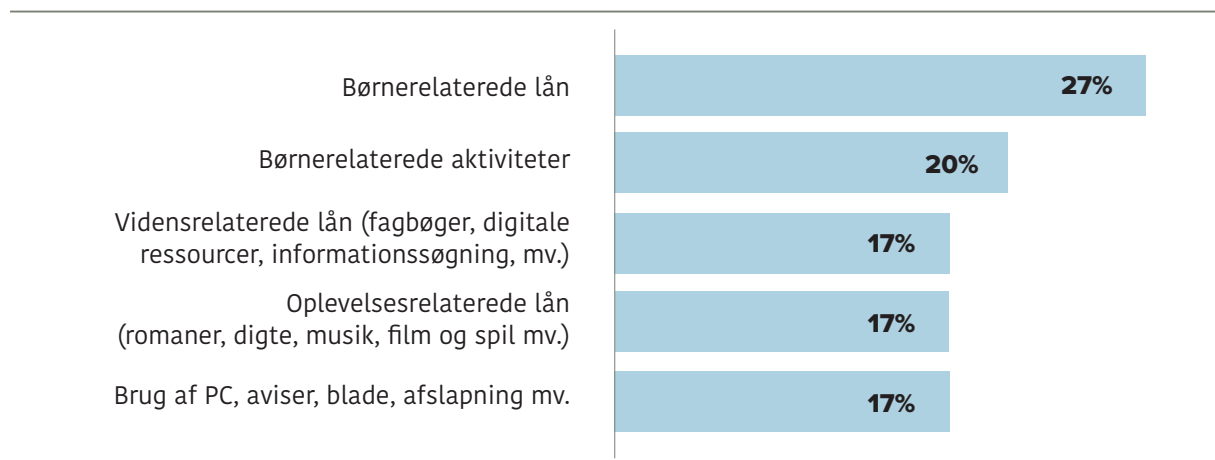
Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
3%	14%	16%	5%	19%	19%	16%

Børneforældre under 30 benytter særligt biblioteket til børnerelaterede formål, herunder materialelån og aktiviteter. 27 pct. af segmentet har børnerelaterede lån som deres primære biblioteksinteresse og 20 pct. har børnerelaterede aktiviteter, som deres primære formål med at benytte biblioteket. Det bekræfter hvorfor børneforældre under 30 benytter det fysiske bibliotek mere end det digitale bibliotek, modsat de to andre ungesegmenter.

På trods af at børneforældre under 30 primært benytter biblioteket til børnerelaterede formål, viser figur 16 nedenfor, at der er nogen i segmentet, som også benytter biblioteket til lån af fagbøger, romaner mv. samt brug af PC, aviser mv. Om dette sker mens de er på biblioteket med børn, viser analysen ikke, men der kan være en positiv sammenhæng mellem de to formål. Man kan derfor ikke forudsige om børneforældre under 30 fortsat vil benytte biblioteket, når det ikke længere er aktuelt at komme med deres børn.

FIGUR 16. UNGE BØRNEFORÆLDRES PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.4 BØRNEFORÆLDRE OVER 30

Anne er 37 år og bor med sin mand Martin og deres to børn i en forstad til Aarhus. Anne er projektleder, men på trods af en travl hverdag med både sport og arbejde, er det vigtigt for hende at prioritere fritidsinteresser og tid med familien. Hun er særligt glad for at lave mad, og at være ude i enten haven eller naturen. Det ender dog ofte med at være TV'et eller en bog, som optager hendes tid, når familien ikke gør.

Både Anne og Martin er enige i, at bibliotekerne skal være et sted for læring, danselse og viden, og de sætter stor pris på de ressourcer og muligheder, som disse institutioner tilbyder dem som familie.

Vi kører på biblioteket efter børnehaven. Vi kører ofte derhen, når vi skal hjem. Min søn siger tit i bilen, at han vil på biblioteket, når vi kører forbi ved lyskrydset. Så finder vi nogle bøger og læser 2-3 bøger. Han leger meget med biler på et biltæppe. Så låner vi bøger og tager dem med hjem. Vi kan ofte nå det inden aftensmad. Det er meget i hverdagene, vi bruger biblioteket. Nogle gange er det rart at have et alternativ for min søn, i stedet for, at han bare tænder TV'et.

Børneforælder over 30

Karakteristik af børneforældre over 30:

- 47 pct. er kvinder og 53 pct. er mænd. Alle i segmentet har børn og er over 30 år, hvoraf 89 pct. af segmentet er mellem 30 og 49 år. 80 pct. er i et parforhold med hjemmeboende børn. Det er den klart største andel blandt alle segmenter.
- 31 pct. af segmentet har en erhvervsuddannelse som højest gennemførte uddannelse. 28 pct. har en mellemlang videregående uddannelse og 21 pct. har en lang videregående uddannelse. Over halvdelen af borgerne i segmentet med børneforældre over 30 er funktionærarbejdere (52 pct.)
- Blandt alle segmenter, er børneforældre over 30 det mest digitalt orienterede segment. Over halvdelen af børneforældre over 30 ser TV og lytter til musik dagligt (hhv. 60 og 58 pct.)
- Udover at interessere sig for TV, film og serier og at lytte til musik, som flere af de andre segmenter, interesserer børneforældre over 30 sig særligt for mad og vin samt at være udenfor i naturen eller haven.
- 42 pct. af segmentet læser skønlitteratur eller faglitteratur (inkl. lyd- og e-bøger) i deres fritid mindst én gang om ugen.
- 41 pct. af segmentet dyrker individuel sport ugentligt. Det ligger i den høje ende blandt segmenterne; på niveau med de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug og unge under uddannelse, men kun overgået af de kulturforbrugende erhvervsaktive. Det er det segment, hvor flest angiver, at de gerne vil bruge mere tid på deres fritidsinteresser, men at tiden ikke tillader det (55 pct.). Det vidner om, at det er den forholdsvis travle børnefamilie.
- De vægter socialt samvær lige så højt som børneforældre under 30, hvilket er på niveau med de andre voksensegmenter, men markant lavere end de resterende to ungesegmenter.
- Hhv. 73 og 61 pct. af segmentet er meget enige eller delvis enige i, at kulturelle tilbud har stor betydning for vores dannelse samt vores kompetencer og uddannelse. De er således meget positivt indstillet overfor kulturlivet.
- Over 80 pct. af børneforældre over 30 er meget enige eller delvis enige i, at bibliotekerne særligt skal være et sted for læring (85 pct.), et sted for dannelse og viden (83 pct.) og et sted til opbevaring og formidling af litteratur (88 pct.).

Brugsmønster for børneforældre over 30

En stor andel af segmentet er brugere af bibliotekets fysiske og/eller digitale tilbud. Helt konkret er 64 pct. biblioteksbrugere og 52 pct. er hyppige brugere. Det er kun overgået af henholdsvis de kulturforbrugende erhvervsaktive og kulturforbrugende pensionister.

I tabel 8 nedenfor ses brugerandelene for børneforældre over 30 delt op på fysisk og digitalt brug. Her ses det, at segmentets brugere benytter sig af både det fysiske og digitale bibliotek ofte. 42 pct. af børneforældre over 30 besøger det fysiske bibliotek ugentligt eller månedligt, mens 37 pct. benytter det digitale bibliotek enten ugentligt eller månedligt. Målgruppen prioriterer at bruge det digitale bibliotek mindre end det fysiske bibliotek, da 15 pct. af segmentet har angivet, at de aldrig har brugt det digitale bibliotek og 16 pct. har ikke brugt det inden for det seneste år. Det gælder for hhv. 3 pct. og 22 pct. når man ser på det fysiske bibliotek alene.

TABEL 8. BRUGSHYPPIGHED BLANDT VOKSNE BØRNEFAMILIER

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
18%	24%	14%	10%	7%	22%	3%

Det digitale bibliotek

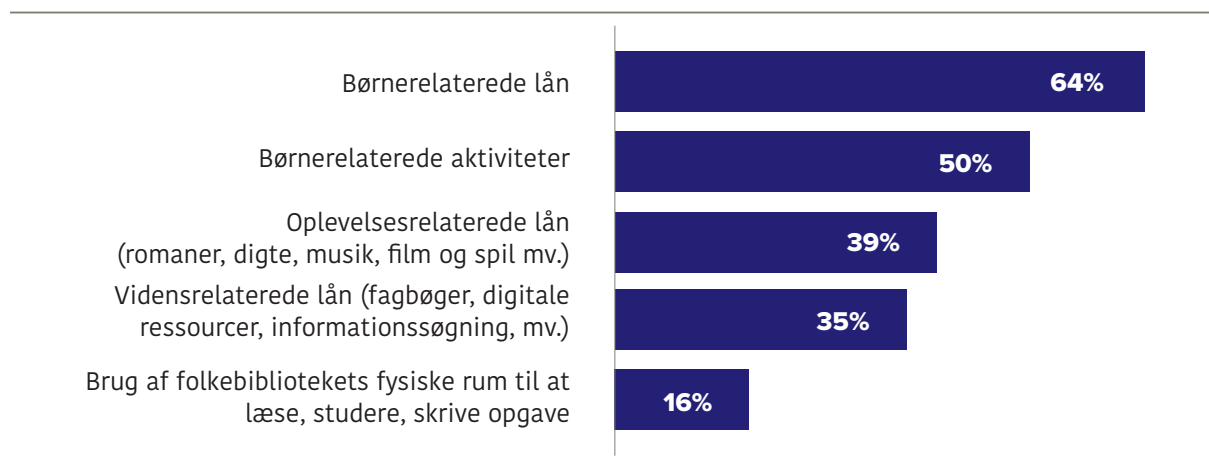
Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
21%	16%	10%	10%	7%	16%	15%

Figur 17 nedenfor viser, at børneforældre over 30 primært benytter biblioteket til børnerelaterede lån og aktiviteter. Børneforældre over 30 er sågar det segment blandt alle, hvor absolut flest benytter bibliotekets børnerelaterede tilbud. 64 pct. af segmentet benytter primært biblioteket til børnerelaterede lån og 50 pct. til børnerelaterede aktiviteter.

Derudover benytter 39 pct. af segmentet biblioteket til oplevelsesrelaterede lån og 35 pct. til vidensrelaterede lån. Denne fordeling vidner om, at børneforældre over 30 både benytter biblioteket til eget brug og til gavn for deres børn.

FIGUR 17. VOKSNE BØRNEFORÆLDRES PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.5 KULTURFORBRUGENDE ERHVERVSAKTIVE

Anders er 48 år og har en lang videregående uddannelse. Han har de sidste fem år arbejdet som marketingdirektør i en større virksomhed. Han er fraskilt og bor i en lejlighed på Frederiksberg.

Udover sit travle arbejdsliv, dyrker Anders sin interesse for vin og holder desuden af at være aktiv med løb og landevejscykling, men også gerne holdsport fra tid til anden.

Anders værdsætter kulturtilbud som museer og teatre, og han mener både, at de beriger hans liv og samfundet som helhed. Han benytter både det fysiske og digitale bibliotek for at udvide sin viden og finde inspiration, og synes at biblioteket er en væsentlig institution i vores samfund, som skal være et sted for læring, dannelse og viden samt et sted til opbevaring og formidling af litteratur.

Jeg låner mange ting ad gangen, jeg låner en større bunke. Det er fedt at låne en stak og tænker, om det er rigtigt, at det passer tid. Så jeg har. Det handler om inspiration. Det ikke tit jeg leder efter hvad jeg skal låne, jeg har en idé inden. Så derfor sjældent. Sidst var det fordi det skulle passe nevøer og jeg ville have noget børnelitteratur til det. Så jeg søgte i appen, vidste ikke hvad det skulle være, så jeg ledte. Det var ikke til eget brug, som det plejer at være.

Kulturforbrugende erhvervsaktiv

Karakteristik af kulturforbrugende erhvervsaktive:

- 43 pct. af segmentet er kvinder og 57 pct. er mænd. Alle er mellem 30 og 59 år. Ingen af dem har børn under 15 år.
- Det er det segment med den største andel af borgere med en lang videregående uddannelse (36 pct.) og borgere med en mellemlang videregående uddannelse (28 pct.). 62 pct. er funktionærerarbejdere, hvilket er den højeste andel på tværs af segmenter.
- 60 pct. af segmentet ser film, TV og/eller serier dagligt. 37 pct af segmentet lytter til podcast eller taleradio dagligt, hvilket er den højeste andel af alle segmenter. Herfra får de også deres nyheder fra.
- Over halvdelen af segmentet læser faglitteratur eller skønlitteratur (inkl. lyd- og e-bøger) dagligt eller ugentligt (58 pct.). De interesserer sig desuden særligt for mad og vin, at læse, politik og samfundsforhold, at rejse, haveaktiviteter, natur, outdooraktiviteter og at dyrke sport.
- En relativt stor andel af segmentet går i teatret, på museum, i biografen eller til koncert mindst én gang om måneden sammenlignet med de andre segmenter.
- De er særligt glade for at dyrke sport. Det er således det segment, hvor flest borgere dyrker individuel sport mindst én gang om ugen (48 pct.), og samtidig det segment hvor flest dyrker holdsport mindst en gang om ugen (42 pct.)
- Over 70 pct. af segmentet er meget enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet.
- Over 90 pct. af segmentet er meget enig eller delvis enig i, at bibliotekerne skal være et sted for læring, dannelse og viden samt et sted til opbevaring og formidling af litteratur.

Brugsmønster for de kulturforbrugende erhvervsaktive

De kulturforbrugende erhvervsaktive er med en brugerandel på 87 pct. det segment, næst efter de kulturforbrugende pensionister, der har den højeste brugerandel. Det samme gælder for andelen af hyppige biblioteksbrugere, som tæller 66 pct.

Sammen med de kulturforbrugende pensionister er det også det segment, hvor flest angiver, at biblioteket har stor personlig værdi for dem (66 pct.).

I tabel 9 nedenfor ses segmentets brugerandele delt op på fysisk og digitalt brug. Her ses det, at segmentets brugere benytter sig af både det fysiske og digitale bibliotek meget ofte. Hele 45 pct. besøger det fysiske bibliotek ugentligt eller månedligt og 51 pct. benytter det digitale bibliotek ugentligt eller månedligt.

TABEL 9. BRUGSHYPPIGHED BLANDT DE KULTURELLE ERHVERVSAKTIVE UDEN SMÅBØRN

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
18%	27%	22%	12%	12%	13%	0%

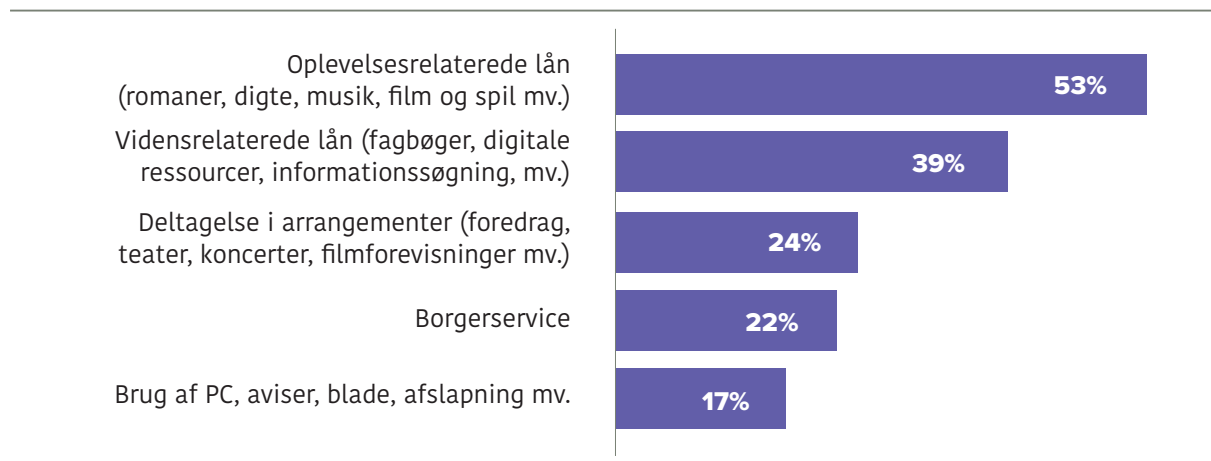
Det digitale bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
25%	26%	17%	17%	5%	4%	5%

Figur 18 nedenfor viser segmentets primære formål med at benytte det fysiske eller digitale bibliotek. De kulturforbrugende erhvervsaktive benytter især biblioteket til oplevelsesrelaterede lån (romaner, digte mv.) samt vidensrelaterede lån (fagbøger, informationsøgning mv.).

FIGUR 18. KULTURFORBRUGENDE ERHVERVSAKTIVES PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTÉ DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.6 ERHVERVSAKTIVE MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUG

Lars er 46 år og bor med sin kone og søn, som går i 3.G på gymnasiet. De bor i Holbæk.

Til dagligt arbejder han som elektriker, og i sin fritid elsker han at bruge tid på at istandsætte motorcykler og biler. Det kan han godt lide at gøre alene, da han bedst lader ny energi op uden at have andre omkring sig.

Selvom han ikke er en ivrig læser eller bruger af hverken det digitale eller online bibliotek, ser Lars værdien i kulturelle tilbud som en kilde til kompetenceudvikling. Han foretrækker generelt en mere enkel og direkte måde at tilegne sig information på og vil helst have sine nyheder fra radio, TV og sociale medier.

Jeg bruger biblioteket meget, meget lidt. Jeg har kigget lidt ind ad vinduet, hvis jeg er gået forbi, men jeg har aldrig været derinde.

Jeg ikke været til arrangementer på biblioteket. Men det er heller ikke et behov i mit liv pt. Jeg var sidst på biblioteket for 5-6 år siden for at finde nogle rejsebøger.

Erhvervsaktiv med begrænset kulturforbrug

Karakteristik af erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug:

- 45 pct. er kvinder. 55 pct. er mænd. Alle er mellem 30 og 59 år. Ingen af dem har børn under 15 år, men flere har børn over 15 år.
- 33 pct. af segmentet har erhvervsuddannelse som højest gennemførte uddannelse, 29 pct. har folkeskolen som højest gennemførte uddannelse. Det vokssensegment hvor flest borgere er i ufaglært arbejde (24 pct.). Der er dog flere, (34 pct.) som er funktionærarbejdere.
- De har stor interesse for TV, serier og film, som de resterende segmenter også fremhæver. De får tilmed deres nyheder fra radio, TV, nyhedshjemmesider og sociale medier. Derudover interesserer de sig for mad og vin samt natur, have og outdooraktiviteter. De er desuden det segment hvor flest har interesse for motorcykler og biler.
- Kun en tredjedel af segmentet læser skøn- eller faglitteratur mindst en gang om måneden. Det er således væsentlig færre end de andre vokssensegmenter.
- Omkring 70 pct. af segmentet er helt enig eller delvis enig i, at bibliotekerne skal være et sted til opbevaring og formidling af litteratur samt et sted for dannelse, viden og læring. Det er væsentlig færre end de andre vokssensegmenter.

Brugsmønster for erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug

De erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug har en brugerandel på 15 pct. på tværs af fysisk og digitalt biblioteksbrug, og kan således karakteriseres som et ikke-bruger segment. Kun 10 pct. af segmentet kan defineres som hyppige biblioteksbrugere. Det er samtidig det segment, hvor færrest borgere har angivet, at biblioteket har stor personlig værdi for dem (15 pct.).

I tabel 10 nedenfor ses segmentets brugerandele delt op på fysisk og digitalt brug. Her ses det, at segmentets brugere sjældent benytter sig af hverken det fysiske eller digitale bibliotek. Hele 72 pct. har ikke været på det fysiske bibliotek inden for det seneste år, samme andel har ikke benyttet det digitale bibliotek inden for det seneste år.

TABEL 10. BRUGSHYPPIGHED BLANDT DE MINDRE KULTURELLE ERHVERVSAKTIVE UDEN SMÅBØRN

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
3%	3%	4%	3%	10%	66%	6%

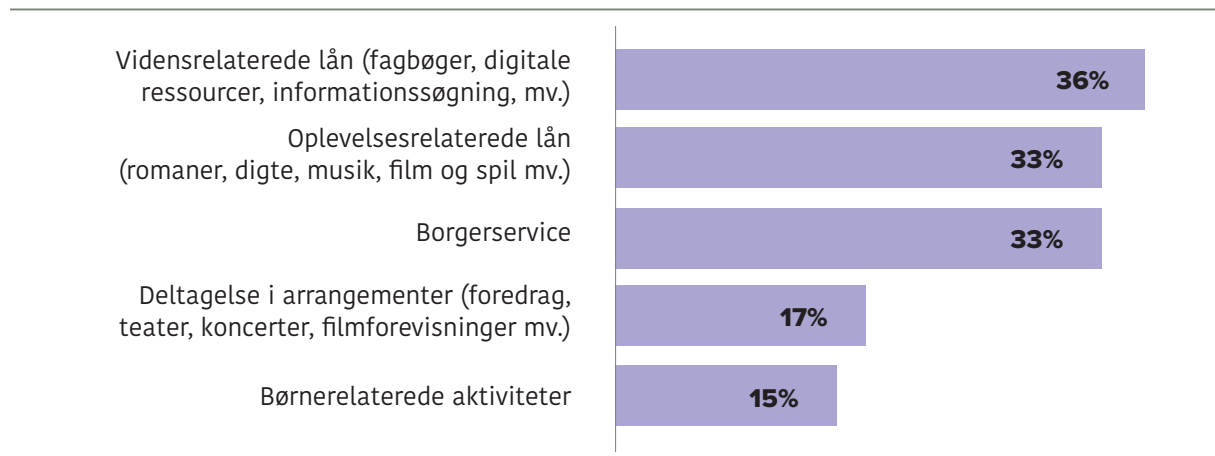
Det digitale bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
2%	6%	4%	3%	6%	32%	40%

Figur 19 viser, at de borgere i segmentet, der bruger bibliotekets fysiske eller digitale tilbud, primært benytter det til vidensrelaterede- (36 pct.) og oplevelsesrelaterede lån (33 pct.) samt til borgerservice (33 pct.).

FIGUR 19. ERHVERVSAKTIVE MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUGS PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.7 ERHVERVSAKTIVE SENIORER

Ole på 64 år bor med sin kone Hanne og deres hund i Hillerød. Han arbejder som håndværker, mens Hanne arbejder som socialpædagog. Det er et par år siden, at deres to børn flyttede hjemmefra, så i deres fritid nyder de godt af at kunne grille i haven, gå i biografen og tage ud og høre musik med venner.

Ole bruger det fysiske bibliotek og kan godt lide at udvide sin horisont gennem læsning og kulturelle oplevelser. Til tider gør han også brug af bibliotekets digitale tilbud, men til hans store frustration oplever han også, at det kan drille, når han forsøger at give sig i kast med det digitale, hvilket alt andet lige gør bibliotekets fysiske tilbud mere attraktive.

Det sker også, at Ole en gang eller to om året deltager i et arrangement på hans lokale bibliotek.

Jeg er endt med, at det kun er bøger jeg låner nu ... Jeg brugte biblioteket sidst for et par måneder, hvor jeg var til foredrag. Sidste gang gik jeg bare ind og lånte og gik ud. Nogle gange læser jeg avisen derovre. Der er okay ro til at læse der, så kan man også drikke en kop kaffe, så det er helt okay. Jeg har deltaget i et arrangement, og der mødte vi på biblioteket og gik tur i området. Det var forskellige borgere i kommunen, som havde meldt sig, som jeg gik med. Projektet hed 'hold hjernen frisk'.

Erhvervsaktiv seniøre

Karakteristik af erhvervsaktive seniorer:

- 57 pct. er mænd og 43 pct. er kvinder. Alle er 60 år eller derover. Det er det segment, hvor flest borgere er i et parforhold uden hjemmeboende børn (53 pct.).
- De fleste har folkeskolen (31 pct.) eller erhvervsuddannelse (31 pct.) som deres højest gennemførte uddannelse. 38 pct. er funktionærarbejdere.
- Det er det segment hvor færrest, men alligevel en betydelig andel, ser TV dagligt (52 pct.). De får dog primært deres nyheder fra netop TV'et, radio, nyhedshjemmesider og sociale medier. De er samtidig det segment, hvor flest oplever, at deres digitale færdigheder begrænser dem i hverdagen (11 pct.).
- Over halvdelen af de erhvervsaktive seniorer læser skønlitteratur eller faglitteratur dagligt eller ugentligt (52 pct.).
- Deres interesser spænder bredt, men er særligt at læse skønlitteratur, at rejse, politik og samfundsforhold, mad og vin, gå i haven, natur og outdooraktiviteter, men også at se TV/film/serier og lytte til musik har deres interesse, som de andre segmenter.
- De er generelt positivt indstillet over for kulturlivet. Hovedparten er meget enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet, landets sammenhængskraft samt vores dannelse, kompetencer og uddannelse.
- Hhv. 84 og 86 pct. af segmentet er helt enig eller delvis enig i, at bibliotekerne skal være et sted til opbevaring og formidling af litteratur samt et sted for læring.

Brugsmønster for erhvervsaktive seniorer

De erhvervsaktive seniorer har en mellemhøj brugerandel på 46 pct. Hyppige brugere udgør 35 pct. af segmentet.

I tabel 11 nedenfor ses segmentets brugerandele delt op på fysisk og digitalt brug. Her ses det, at segmentets brugere af hhv. det fysiske og digitale bibliotek er tilnærmelsesvis ens. Der er dog væsentlig flere, der aldrig har benyttet det digitale bibliotek sammenlignet med dem, der aldrig har benyttet det fysiske bibliotek. Desuden ses det, at 37 pct. af de erhvervsaktive seniorer ikke har benyttet det fysiske bibliotek i mere end 1 år. Dog er det mindre end segmentet med pensionister med begrænset kulturforbrug, hvor hele 66 pct. angiver at de ikke har brugt biblioteket i mere end 1 år.

TABEL 11. BRUGSHYPPIGHED BLANDT ERHVERVSAKTIVE SENIORER

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
11%	14%	11%	10%	8%	37%	7%

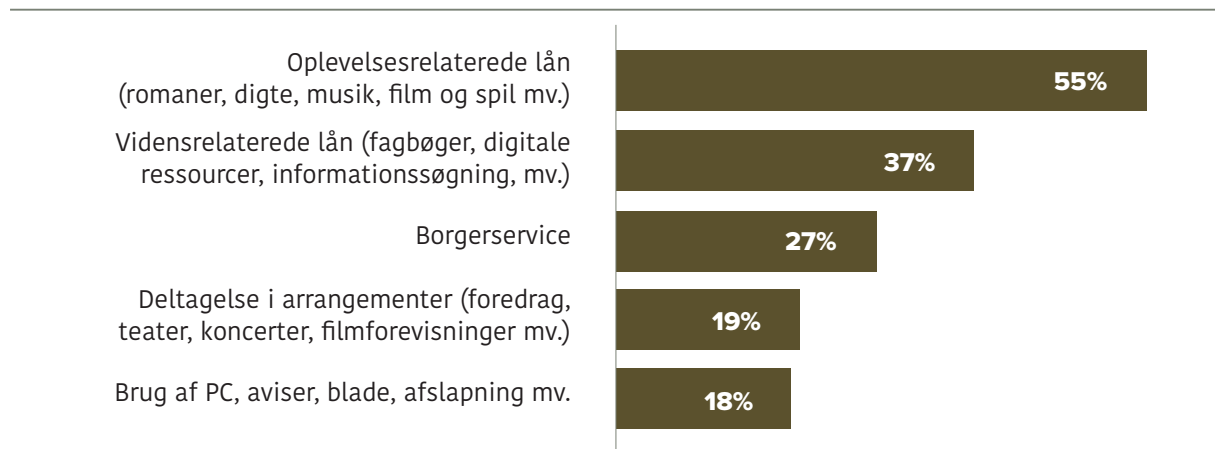
Det digitale bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højest en måned siden	Det er højest 3 måneder siden	Det er højest 6 måneder siden	Det er højest 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
15%	9%	8%	9%	6%	16%	32%

Figur 20 nedenfor viser, at de erhvervsaktive seniorer især benytter bibliotekets fysiske og/eller digitale tilbud til oplevelsesrelaterede lån (55 pct.). 37 pct. angiver desuden, at deres primære brugsformål er vidensrelaterede lån. 27 pct. bruger især borgerservice, 19 pct. deltager især i arrangementer og 18 pct. bruger især bibliotekets PC, aviser mv.

FIGUR 20. ERHVERVSAKTIVE SENIORERS PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTET DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.8 KULTURFORBRUGENDE PENSIONISTER

Inge på 72 er pensioneret gymnasielærer og bor i Virum med hendes mand Poul. Inger er en ivrig læser og elsker at tage i teater, på museer eller til litteratursaloner med Poul eller gode veninder fra litteraturklubben. Desuden spiller det fysiske såvel som det digitale bibliotek en vigtig rolle for Inger i hendes pensionisttilværelse. Det er fast del af Ingers kalender at komme afsted til arrangementer og foredrag på biblioteket.

Generelt ser hun kulturelle tilbud som en kilde til livskvalitet og dannelse, og hun mener, at bibliotekerne bør være et sted for læring, kultur og fællesskab, hvilket også afspejler sig i hendes høje forventninger til, hvad biblioteket skal være og rumme.

Jeg låner regelmæssigt bøger. Det er fag- og skønlitteratur. Det er både fysiske bøger og e-bøger. Jeg låner lydbøger. Jeg er en gammel skolelærer og elsker at have en bog i hånden. Jeg foretrækker fysiske bøger, jeg er lidt gammeldags. Jeg er der et par gange om måneden fysisk. Når jeg læser en anmeldelse af en bog, skriver jeg mig op online. Så kan jeg bestille dem, jeg kommer ikke på biblioteket forgæves. Det er rigtig dejligt og helt perfekt for mig ... Jeg benytter mig af det online bibliotek en gang om ugen. Hvis jeg læser en e-bog, downloader jeg den. Så læser jeg den fra min telefon eller iPad. En lydbog er helt ideal, når jeg sidder med strikkesøj i hånden. Så kan jeg lytte til bogen samtidig med, at jeg strikker.

Kulturforbrugende pensionist

Karakteristik af de kulturforbrugende pensionister:

- Overvejende kvinder (57 pct.) Alle er 60 år eller derover og er pensioneret. Størstedelen er i et parforhold og har udeboende børn.
- Det er det segment, hvor flest borgere læser skønlitteratur eller faglitteratur dagligt eller ugentligt (68 pct.). De er desuden det segment, som oftest går i teateret eller på museum.
- Det er tilmed det segment, hvor flest interesser sig for at læse skønlitteratur, hvilket også er en af deres primære interesser (68 pct.). Borgere i segmentet interesser sig derudover for politik og samfundsforhold, at rejse og udendørsaktiviteter. De er desuden det segment, hvor flest borgere interesser sig for klima og bæredygtighed.
- 16 pct. af segmentet oplever at have en fysisk funktionsnedsættelse, som begrænser dem i dagligdagsaktiviteter. Det skyldes sandsynligvis deres alder.
- 96 pct. af segmentet får deres nyheder fra TV. Derudover får de nyheder fra at læse avis og nyhedshjemmesider.
- De kulturforbrugende pensionister er generelt yderst positivt indstillet overfor kulturlivet. 73 pct. af segmentet er helt enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet. Det er den største andel af alle segmenter.
- De kulturforbrugende pensionister har store forventninger til, hvad folkebiblioteket skal være. Mere end 80 pct. er helt enig eller delvis enig i, at folkebibliotekerne både skal være et sted for læring, et sted for dannelse af viden, et sted til opbevaring og formidling af litteratur et kultursted med kulturelle oplevelser og ikke mindst et samlingssted for lokalsamfundet.

Brugsmønster for de kulturforbrugende pensionister

Med en brugerandel på 89 pct. er de kulturforbrugende pensionister det segment, hvor flest borgere er brugere af biblioteket. Der er endda 77 pct. af segmentet, som har gjort brug af det fysiske eller digitale bibliotek inden for den seneste måned og således kan kalde sig hyppige brugere. Det er med stor sandsynlighed et segment, som fylder meget på de danske biblioteker.

I tabel 12 nedenfor ses brugerandelene delt op på fysisk og digitalt brug. Her ses det, at de kulturforbrugende pensionister både benytter det fysiske og digitale bibliotek meget ofte. Der er dog væsentlig flere der aldrig har benyttet det digitale bibliotek, mens absolut ingen af de kulturforbrugende pensionister aldrig har besøgt det fysiske bibliotek.

TABEL 12. BRUGSHYPPIGHED BLANDT DE KULTURFORBRUGENDE PENSIONISTER

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
37%	26%	13%	12%	4%	8%	0%

Det digitale bibliotek

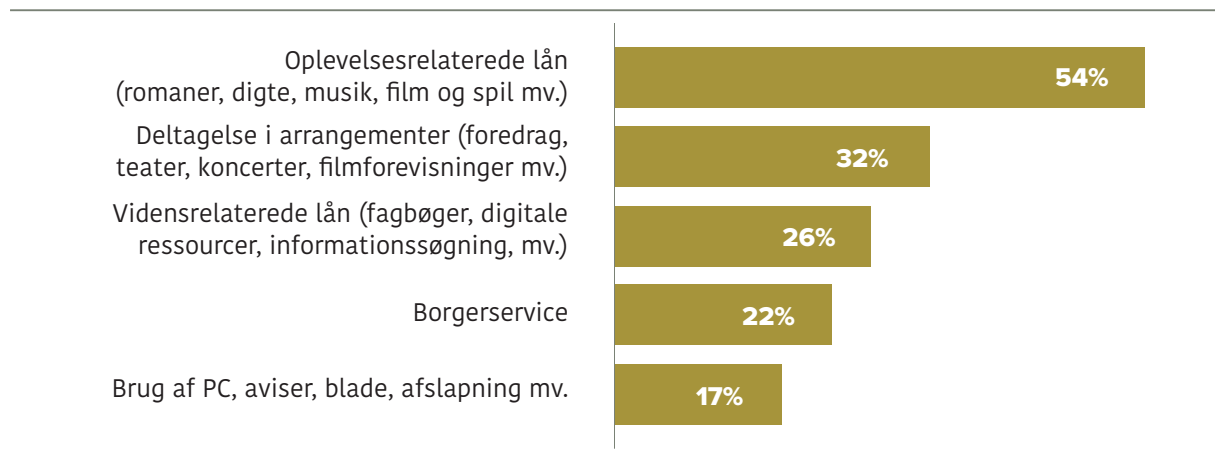
Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
34%	18%	8%	9%	4%	5%	15%

Figur 21 nedenfor viser, at de kulturforbrugende pensionister primært benytter biblioteket til oplevelsesrelaterede lån. Det er det primære brugsformål for mere end halvdelen af brugerne (54 pct.). 32 pct. af brugerne benytter især biblioteket til at deltage i arrangementer, hvilket skiller sig ud fra de andre segmenter. 26 pct. af brugerne benytter især biblioteket til vidensrelaterede lån. 22 pct. til borgerservice og 17 pct. til at bruge bibliotekets PC, aviser, blade og at slappe af.

Dette segment vil ofte være dem, som de biblioteksansatte møder på biblioteket. Dels fordi der er en stor brugerandel i segmentet, dels fordi de kommer til arrangementerne.

FIGUR 21. DE KULTURFORBRUGENDE PENSIONISTERS PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

4.9 PENSIONISTER MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUG

Lone er 69 år, er pensioneret dagplejer og bor med Erik, som er hendes kæreste gennem 14 år.

I fritiden bruger Lone meget tid på at se TV, men kan også godt lide at lave forskelligt håndarbejde. Hun elsker derudover at bruge tid med hendes børnebørn, og når de kommer på weekendbesøg, tager hun dem med på shopping og deres yndlingscafé i det lokale storcenter. Lone er meget social og drømmer om at genoptage zumba med hendes tidligere kollegaer. Desværre har hun de seneste år oplevet flere og flere problemer med både hofte og knæ, hvilket i høj grad begrænser hendes muligheder for have en aktiv hverdag.

Lone og Erik er dog mindre engagerede i kulturlivet sammenlignet med andre segmenter. For Lone er bibliotekerne ikke en personlig kilde til værdi, da hun ikke kommer der så ofte, men hun anerkender deres samfundsmæssige betydning.

Det er rart for Lone, at hun kan få hjælp til hendes MitID-adgang hos Borger-service, når hun er på biblioteket.

Det er 25 år siden, at jeg har været på et bibliotek. Jeg har måske været på et bibliotek 10 gange i mit liv ... Jeg føler ikke et behov for at bruge biblioteket, må jeg indrømme. Hverken ift. bøger eller ift. arrangementer. Transporttiden er selvfølgelig en begrænsning, da jeg er dårligt gående, men det handler især, om at jeg ikke har behovet.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

Karakteristik af pensionister med begrænset kulturforbrug:

- 53 pct. er kvinder. 47 pct. er mænd. 77 pct. af segmentet er over 60 år. Alle i segmentet er enten efterløkker, pensionist eller førtidspensionist. 78 pct. af segmentet har børn over 15 år. 22 pct. har ingen børn. Ingen har børn under 15 år.
- Det er det segment, hvor den største andel har folkeskolen som højest gennemførte uddannelse (38 pct.), men også det segment, hvor flest har en erhvervsuddannelse som højest gennemførte uddannelse (37 pct.)
- 42 pct. af pensionisterne med begrænset kulturforbrug læser skønlitteratur eller faglitteratur dagligt eller ugentligt.
- Det er det segment, hvor flest ser TV dagligt. Her får de også mange af deres nyheder. Men det kan også være fra nyhedshjemmesider eller sociale medier, som med de andre segmenter.
- Det er det voksesegment, hvor flest har en psykisk lidelse/sårbarhed, som i væsentlig grad begrænser dem i dagligdagsaktiviteter (16 pct.). Der er tilmed En tredjedel af segmentet, som har en fysisk funktionsnedsættelse, som i væsentlig grad begrænser dem i dagligdagen (32 pct.). Det er den højeste andel blandt alle segmenter.
- Pensionister med begrænset kulturforbrug er mindre positivt indstillet overfor kulturlivet end de andre segmenter. Kun 38 pct. er helt enig eller delvis enig i, at kulturelle tilbud har stor betydning for deres livskvalitet.
- Det er det segment, hvor færrest borgere er helt enig eller delvis enig i, at biblioteket har stor personlig værdi for dem (14 pct.). Det til trods for, at 66 pct. af segmentet er helt enig eller delvis enig i, at bibliotekerne har stor samfundsmæssig værdi. Dette afspejles også i de kvalitative interviews, hvor det bliver fremhævet, at størstedelen siger, at biblioteket ikke spiller en rolle i deres liv, men at det er vigtigt at have biblioteker.

Brugsmønster for pensionister med begrænset kulturforbrug

Med en brugerandel på 11 pct. har de pensionister med begrænset kulturforbrug den laveste brugerandel af alle segmenter. Det samme gælder for andelen af hyppige brugere, som kun udgør 9 pct. At andelen af brugere og hyppige brugere er så tæt på hinanden vidner dog om, at de borgere i segmentet, som bruger biblioteket, bruger det hyppigt.

I tabel 13 nedenfor ses brugerandelene delt op på fysisk og digitalt brug. Her ses det, at de pensionister med begrænset kulturforbrug hverken benytter det digitale bibliotek eller det fysiske bibliotek særlig ofte. Til gengæld ses det, at mens det kun er 10 pct., som angiver, at de aldrig har været på et bibliotek, så er det 49 pct., som angiver, at de aldrig har benyttet det digitale bibliotek. Dog er det en betydelig høj andel (66 pct.) af de pensionister med begrænset kulturforbrug, som ikke har brugt biblioteket i mere end 1 år.

TABEL 13. BRUGSHYPPIGHED BLANDT PENSIONISTER MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUG

Spg. *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek? – Fysisk/digitalt*

Det fysiske bibliotek

Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
3%	2%	1%	1%	10%	66%	10%

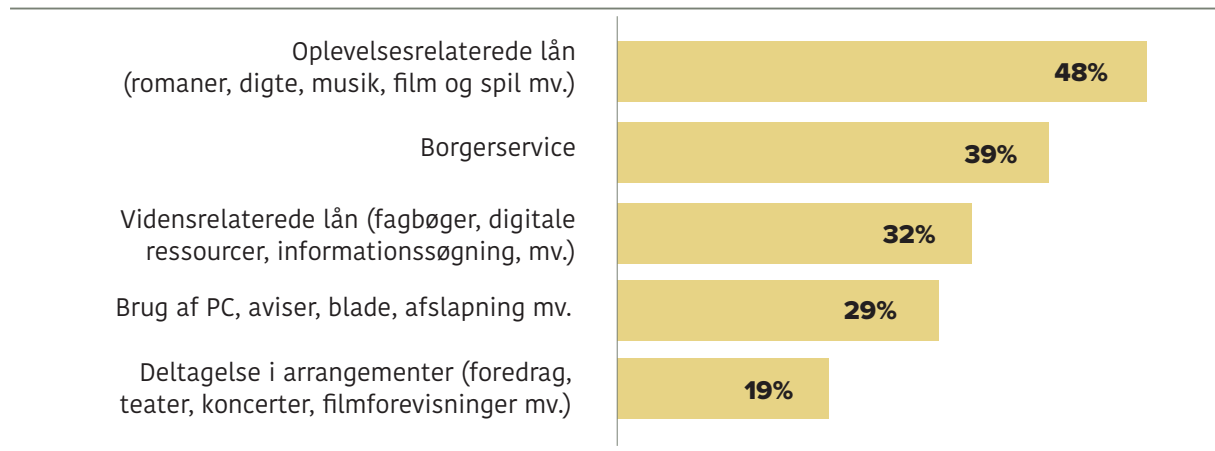
Det digitale bibliotek

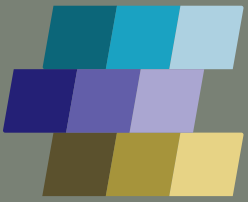
Indenfor den seneste uge	Det er højst en måned siden	Det er højst 3 måneder siden	Det er højst 6 måneder siden	Det er højst 1 år siden	Det er mere end 1 år siden	Aldrig
4%	3%	2%	2%	7%	28%	49%

Figur 22 nedenfor, viser at de få personer i segmentet, som bruger biblioteket, især benytter bibliotekets fysiske og/eller digitale tilbud til oplevelsesrelaterede lån (48 pct.). Derudover bruger de især biblioteket til borgerservice (39 pct.), vidensrelaterede lån (32 pct.), brug af bibliotekets PC, aviser, blade og til at slappe af (29 pct.). Som med de høj kulturelle pensionister, er der også en forholdsvis stor andel af segmentet, som bruger biblioteket til at deltage i arrangementer (19 pct.).

FIGUR 22. DE PENSIONISTER MED BEGRÆNSET KULTURFORBRUGS PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-5) (KUN BRUGERE)

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

5.

SEGMENTERNES BRUG AF DE DANSKE FOLKEBIBLIOTEKER

Hovedpointer: Der er stor forskel på brugerandelene i de ni segmenter. De kulturforbrugende pensionister og kulturforbrugende erhvervsaktive er de to segmenter, som har de største brugerandele, og de pensionister med begrænset kulturforbrug og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug er dem med de laveste brugerandele. Spændet går fra 89 pct. til 11 pct.

Det gælder på tværs af segmenterne, at lån af materialer er deres primære formål med at benytte biblioteket, hvad end det er oplevelsesrelaterede-, vidensrelaterede- eller børnerelaterede lån.

Brugerandelen falder, desto længere transporttid borgerne har. Segmentet børneforældre under 30 har sammenlignet med øvrige segmenter betydelig længere transporttid.

Der er generelt høje forventninger til at bruge både bibliotekets tilbud i fremtiden, men også at bruge lignende kommercielle tilbud. Efterspørgslen efter litteratur, film og musik vurderes at være høj.

I denne del af analysen belyses forskelle mellem segmenternes biblioteksbrug- og hyppighed. Der følger desuden en analyse af, hvordan borgernes transporttid til nærmeste bibliotek påvirker deres biblioteksbrug, og til sidst fokus på forskelle mellem segmenternes forventninger til deres fremtidige brug af bibliotekerne og sammenlignelige kommercielle digitale tilbud. Segmenterne vises altid i den rækkefølge, som de er blevet præsenteret i kapitel 4.

5.1 FORBRUG AF DET FYSISKE OG DIGITALE BIBLIOTEK

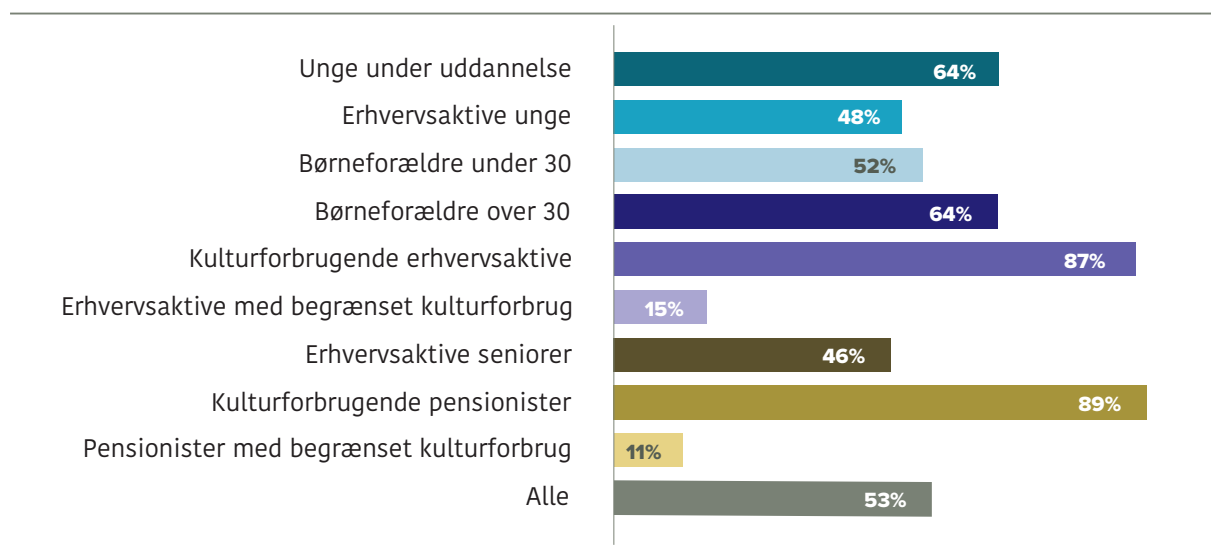
Først starter vi med at se på forskellen mellem de forskellige segmenters brug af henholdsvis det fysiske og digitale bibliotek.

Det er her relevant at påpege, at der er forskelle i de forskellige segmenters størrelse (jf. kapitel 4). Det betyder, at segmenter med en større befolkningsandel og lavere brugerandele godt kan have flere biblioteksbrugere i absolutte tal sammenlignet med segmenter med en lavere befolkningsandel og høj brugerandel.

Figur 23 nedenfor illustrerer andelen af biblioteksbrugere inden for de 9 segmenter, dvs. borgere der har benyttet det fysiske og/eller digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder. De kulturforbrugende pensionister og kulturforbrugende erhvervsaktive er de to segmenter, som har de største brugerandele på tværs af segmenterne med hhv. 89 pct. og 87 pct. I bunden ligger de pensionister med begrænset kulturforbrug og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug med de laveste brugerandele på hhv. 11 pct. og 15 pct. Blandt de tre ungesegmenter har de unge under uddannelse den højeste brugerandel med 64 pct.

FIGUR 23. ANDEL AF BEFOLKNINGEN SOM HAR BRUGT FOLKEBIBLIOTEKET INDEN FOR DE SENESTE TRE MÅNEDER (FYSISK OG/ELLER DIGITALT)

Spg: *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk eller digitalt?*

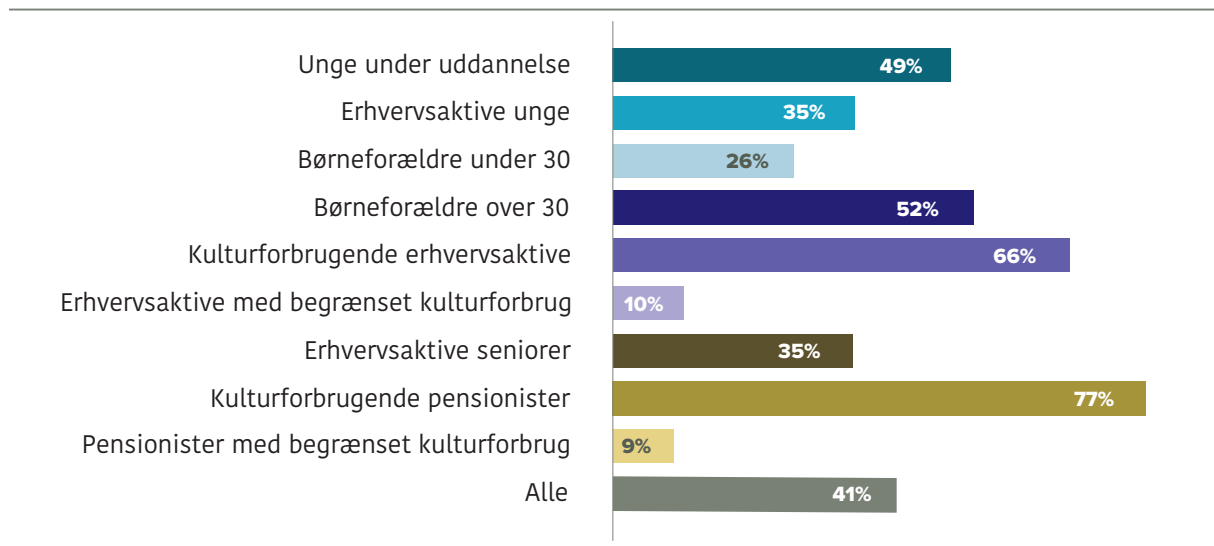
Undersøgelsen viser, at der på tværs af befolkningsgrupperne er store forskelle i, om man benytter biblioteket. Det er især de to segmenter, som generelt bruger kulturtilbud og læser bøger i deres fritid, som også bruger biblioteket. Derudover er de unge under uddannelse også godt repræsenteret, hvilket kan hænge sammen med brug i forbindelse med uddannelsen. Det er værd at bemærke, at det i højere grad er børneforældrene over 30 år, som bruger biblioteket end børneforældrene under 30 år. Der er sandsynligvis flere faktorer i dette. Dels har de ældre børneforældre i højere grad længere uddannelser, hvilket vi ved korrelerer med biblioteksbrug, dels kan det også tænkes, at børnene hos de ældre forældre er lidt ældre, hvilket kan give anledning til biblioteksbesøg.

Hyppige biblioteksbrugere

Nedenstående figur 24 viser andelen af hver af de ni segmenter, som er hyppige biblioteksbrugere, dvs. at de har brugt bibliotekets fysiske og/eller digitale tjenester inden for den seneste måned.

FIGUR 24. ANDEL AF BEFOLKNINGEN SOM HAR BRUGT FOLKEBIBLIOTEKET INDEN FOR DEN SENESTE MÅNED OG DERMED ER *HYPPIGE* BRUGERE (DIGITALT OG/ELLER FYSISK)

Spg: *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk eller digitalt?*

I tråd med brugsmønstret over biblioteksbrugere vist i figur 23 ovenfor, er de kulturforbrugende pensionister og kulturforbrugende erhvervsaktive de to segmenter, der har de største befolkningsandele af hyppige biblioteksbrugere. 77 pct. af de kulturforbrugende pensionister er hyppige brugere. Det gælder for 66 pct. af de kulturforbrugende erhvervsaktive. Det samme mønster viser sig for de segmenter med de laveste brugerandele. Her ligger de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug og pensionister med begrænset kulturforbrug ligeledes i bunden, hvoraf henholdsvis 9 pct. og 10 pct. er hyppige biblioteksbrugere.

Der er væsentlig forskel på andelen af henholdsvis brugere og hyppige brugere, når man ser på de tre unge segmenter (unge under uddannelse, erhvervsaktive unge og børneforældre under 30). Mens 52 pct. af børneforældre under 30 er karakteriseret som biblioteksbrugere, er kun 26 pct. af segmentet karakteriseret som hyppige brugere, ligesom 48 pct. af de erhvervsaktive unge er biblioteksbrugere, er kun 35 pct. af segmentet hyppige brugere.

Det kan muligvis vidne om, at disse to segmenter har en travl hverdag som småbørnsfamilie og ung erhvervsaktiv, som fokuserer på at starte karriere. Alligevel prioriterer de at bruge biblioteket forholdsvis ofte, men har sandsynligvis ikke samme tid i hverdagen til at bruge biblioteket hyppigt som børneforældre over 30, og særligt de kulturforbrugende erhvervsaktive samt de kulturforbrugende pensionister. Dog gælder det overordnet, at fordelingen af hhv. brugere og hyppige brugere ligner hinanden med undtagelse af erhvervsaktive seniorer og børneforældre under 30, der har byttet plads i de to definitioner.

5.2 BRUGSFORMÅL

I dette afsnit sammenlignes hvad de forskellige segmenter bruger biblioteket til. For at skabe overblik over de primære brugsformål præsenterer nedenstående figur 25 segmenternes tre primære brugsformål.

FIGUR 25. DE TRE PRIMÆRE BIBLIOTEKSTILBUD FOR HVERT SEGMENT

Spg. *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til? (Vælg op til fem)*

*Brug af folkebibliotekets fysiske rum til at læse, studere, skrive opgave

Som det fremgår af figur 25 ovenfor, er brugergruppernes primære formål med at benytte det fysiske og/eller digitale bibliotek lån af vidensrelaterede-, oplevelsesrelaterede og/eller børnerelaterede materialer. Dette understreges også i de kvalitative interviews, hvor biblioteket først og fremmest forbindes med og bruges som et sted til at låne materialer. Mens oplevelsesrelaterede lån dækker over romaner, digte, film og spil mv., dækker vidensrelaterede lån over fagbøger, digitale ressourcer, informationssøgning mv.

Figur 25 viser ligeledes, at samtlige brugergrupper er enige i, at lån af materialer fortsat er bibliotekets kerneydelse. Det er her væsentligt at nævne, at det er brugerens *primære* brugsformål, der er spurgt til. Der kan således godt være en større andel af brugerne, der benytter de forskellige bibliotekstilbud, uden at det nødvendigvis er deres primære brugsformål.

For de unge under uddannelse er det primære formål med at benytte biblioteket at låne vidensrelaterede materialer (42 pct.). For langt de fleste vil det formentlig være i forbindelse med at låne materialer til studiebrug. Desuden er det i de kvalitative interviews blandt unge nævnt, at de unge vægter samværet med andre og den sociale interaktion på biblioteket højt.

Derudover er oplevelsesrelaterede lån det primære formål med at benytte bibliotekets tilbud for størstedelen af segmenterne (erhvervsaktive unge, kulturforbrugende erhvervsaktive, erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, erhvervsaktive seniorer, kulturforbrugende pensionister).

Ikke overraskende, gælder det for både børneforældre over og under 30, at børnerelaterede lån og aktiviteter er et meget vigtigt bibliotekstilbud. Begge disse segmenter angiver at børnerelaterede lån- og aktiviteter er deres primære formål med at benytte bibliotekets tjenester. Der er dog stor forskel på andelen af brugere i de to børneforælder-segmenter, som angiver børnerelaterede lån som deres primære formål med at benytte biblioteket. Hele 64 pct. af børneforældre over 30 har angivet det som deres primære formål, mens det kun gælder 27 pct. af børneforældre under 30. Det samme mønster ses for børnerelaterede aktiviteter, som fremhæves af 50 pct. af børneforældre over 30 og kun 20 pct. af børneforældre under 30. Det vidner om, at selv om de to segmenters primære formål er de samme, er der altså stor forskel på hvor mange i segmentet, der angiver det. Det kan indikere, at børneforældre under 30 bruger biblioteket til flere forskellige ting, mens børneforældre over 30 i høj grad relaterer deres biblioteksbrug til deres børns behov.

Min primære motivation for at tage derved er at lave nogle hyggelige aktiviteter med mine børn. Det handler om at lege og have det rart med mine børn. Og biblioteket har nogle rum og redskaber, som vi nyder godt af.

Børneforælder under 30, kvindelig bruger

Et bredt spektrum af tilbud sikrer en bred brugergruppe

De øvrige bibliotekstilbud udgør ikke i nærheden af samme brugerandel som lån af forskellige materialer. Ikke desto mindre, er det bibliotekernes mange forskellige tilbud, som gør, at de rammer en bred målgruppe. Det kommer til udtryk ved at nogle tilbud er mere anvendt for nogle brugergrupper, mens andre tilbud i højere grad benyttes af andre brugergrupper. Her er der særligt forskel på unge og ældre befolkningsgrupper samt kulturelle- og mindre kulturelle befolkningsgrupper, hvorfor det er relevant for bibliotekerne at tilbyde forskellige typer af tilbud til borgerne.

Udover lån af forskellige materialer, benytter flere af befolkningsgrupperne biblioteket til borgerservice. Det gælder for 21 pct. af de erhvervsaktive unge, 39 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug, 33 pct. af de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, samt 27 pct. af de erhvervsaktive seniorer.

Derudover er bibliotekets arrangementer såsom foredrag og teater en af de primære brugsformål for de kulturforbrugende erhvervsaktive (24 pct.), de kulturforbrugende pensionister (32 pct.) og de pensionister med begrænset kulturforbrug (19 pct.).

Siden sidst ...

I 2023 er oplevelsesrelaterede lån (42 pct.) eller vidensrelaterede lån (33 pct.) det primære formål for en overvejende andel af biblioteksbrugerne.

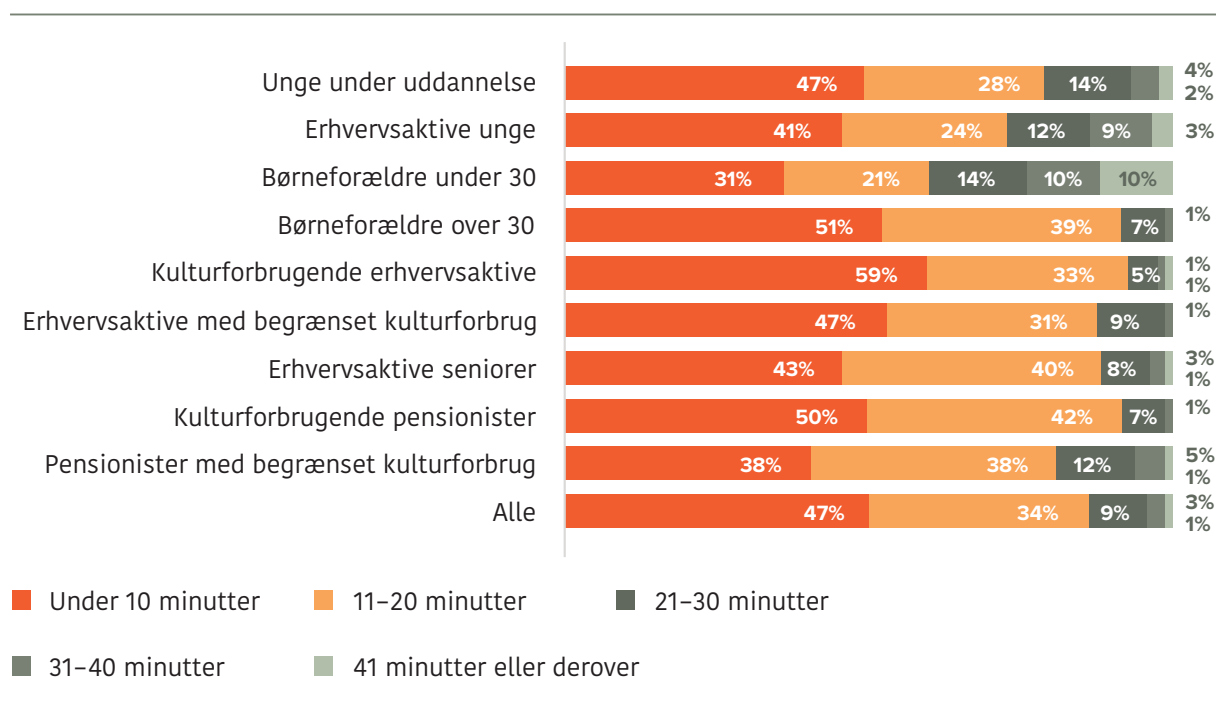
I 2013 blev der peget på samme områder som de primære brugsformål. Her angav 36 pct. oplevelsesrelaterede tilbud og 34 pct. vidensrelaterede lån, og der kan dermed ses en lille stigning ift. andelen af brugere, der primært benytter biblioteket til oplevelsesrelaterede lån.

5.3 TRANSPORT OG DENS BETYDNING FOR BRUG

Nedenstående figur 26 viser, hvor lang transporttid segmenterne har til deres nærmeste bibliotek med det mest oplagte transportmiddel.

FIGUR 26. TRANSPORTTID TIL DET NÆRMESTE FOLKEBIBLIOTEK MED DET MEST OPLAGTE TRANSPORTMIDDEL BLANDT SEGMENTERNE

Spg: *Hvor lang tids transport har du til det nærmeste folkebibliotek?*

Den største andel af respondenterne i alle segmenter har under ti minutter til deres nærmeste bibliotek, når de benytter sig af det mest oplagte transportmiddel.

Det følger, at der i er en lille sammenhæng mellem transporttid og biblioteksbrug. Sådan at de segmenter, hvori der er en relativ høj andel af ikke-brugere, har længere transporttid til biblioteket sammenlignet med de grupper, der har en større andel af brugere.

Overordnet er det de erhvervsaktive unge og børneforældre under 30, som har længere transporttid, hvilket kan tænkes at hænge sammen med, at færre i disse segmenter ejer biler til at kunne transportere sig til biblioteket. Det er interessant, at der er en betragtelig forskel i transporttid mellem de to børneforælder-segmenter. Det er sandsynligt, at begge børneforælder-segmenter flytter lidt væk fra centrum – og dermed ofte biblioteket – for at få mere plads, og at de ældre børneforældre i højere grad har bil til rådighed end de yngre børneforældre.

5.4 FORVENTET FREMTIDIG BRUG AF DET DIGITALE OG FYSISKE FOLKEBIBLIOTEK

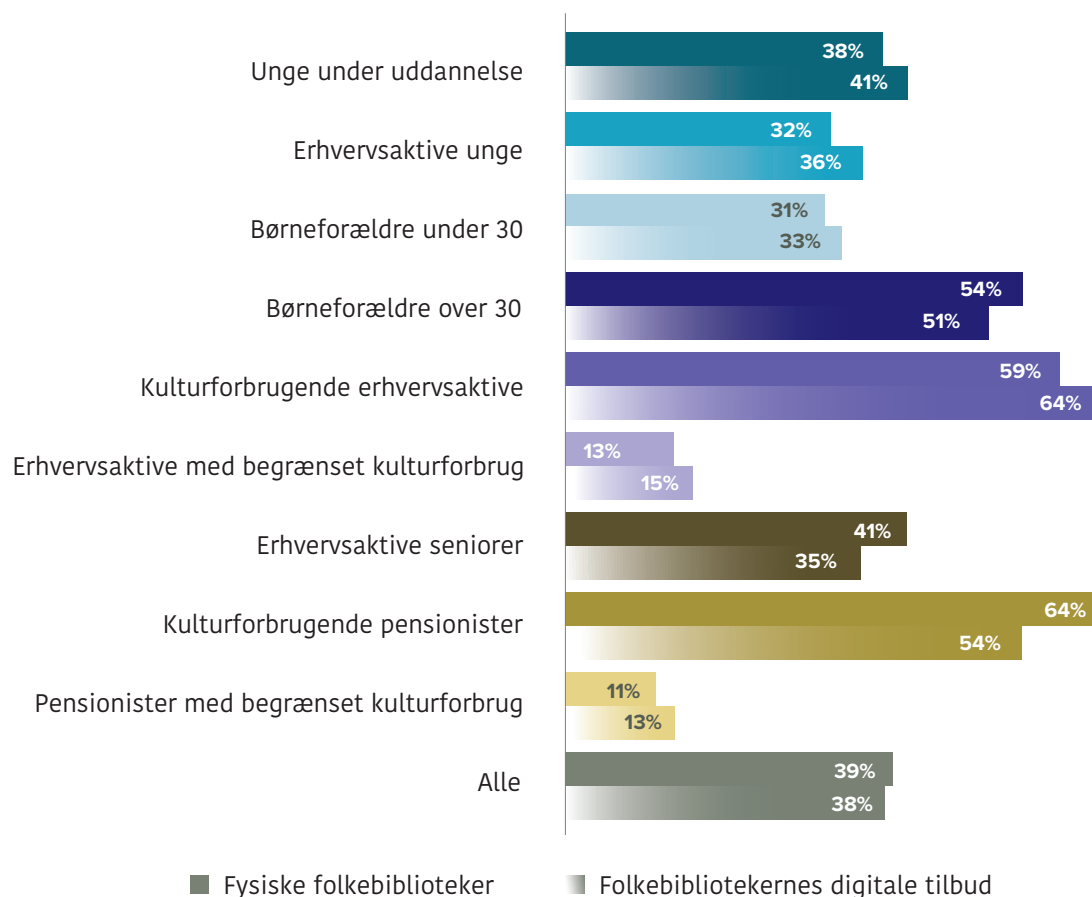
I det følgende afsnit kigges på segmenteres forventninger til hvor ofte de vil benytte det digitale og fysiske folkebibliotek i fremtiden (3 år frem).

Figur 27 nedenfor viser andelen af befolkningen delt op i de ni segmenter, der forventer at være *hyppige brugere* af hhv. det fysiske- og digitale bibliotek 3 år fra nu. Det vil altså sige andelen, der forventer at benytte biblioteket mindst én gang om måneden i fremtiden (3 år frem).

Når man ser på nedenstående figur 27, er det værd at fremhæve, at de kulturforbrugende pensionister og de kulturforbrugende erhvervsaktive, som på nuværende tidspunkt er defineret som de mest hyppige brugergrupper, også er de to segmenter, som især vil benytte det fysiske og digitale bibliotek hyppigt i fremtiden. Samtidig er det blandt de grupper af segmenter, der på nuværende tidspunkt sjældent bruger bibliotekets tilbud, herunder de pensionister med begrænset kulturforbrug og de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, at den mindste andel af borgere, forventer at bruge det fysiske og digitale bibliotek hyppigt i fremtiden.

FIGUR 27. ANDEL AF BEFOLKNINGEN, DER FORVENTER AT VÆRE HYPPIGE BRUGERE AF DE FYSISKE OG DIGITALE FOLKEBIBLIOTEKER I FREMTIDEN

Spg: Når du ser på dit liv og din situation om 3 år, hvor ofte forventer du så at benytte følgende? (Hyppige = Dagligt, ugentligt eller en gang om måneden)

Det er interessant, at en større andel af de tre ungesegmenter forventer at benytte det digitale bibliotek i forhold til det fysiske bibliotek i fremtiden. Omvendt forventer en større andel af de ældre segmenter, særligt de kulturforbrugende pensionister og erhvervsaktive seniorer, men også børneforældre over 30, at benytte det fysiske bibliotek i forhold til det digitale bibliotek i fremtiden. Man kan forestille sig, at denne tendens vidner om en ny generation, som orienterer sig mere mod digitale tjenester end ældre generationer.

5.5 FORVENTET FREMTIDIG BRUG AF KOMMERCIELLE DIGITALE TILBUD

I dette afsnit analyseres segmenternes præferencer for at bruge kommercielle tjenester med lyd- og e-bøger samt musik- og filmstreaming på forskellige platforme sammenlignet med at bruge det digitale biblioteks tjenester.

Figur 28 nedenfor viser, at kommercielle digitale tilbud som Mofibo, Netflix og Spotify i fremtiden vil blive benyttet i højere grad end henholdsvis det fysiske og digitale bibliotek blandt stort set alle segmenter. Det er især blandt børneforældre over 30 (83 pct.), de unge under uddannelse (81 pct.), de kulturforbrugende erhvervsaktive (75 pct.) og de erhvervsaktive unge (73 pct.), at respondenterne forventer at bruge kommercielle digitale tilbud mindst én gang om måneden i fremtiden. I fremtiden vil der altså være en tendens til, at efterspørgslen på kommercielle tilbud er relativt høj sammenlignet med bibliotekernes tilbud, hvilket er værd at være opmærksom på i udviklingen af bibliotekernes digitale tjenester.

I de kvalitative interviews bliver det netop også fremhævet af flere, at de kommercielle tilbud er attraktive. Dels er der et stort og opdateret udvalg af bøger, musik og film, dels er platformene lettilgængelige og meget brugervenlige.

Jeg bruger en app nu, hvor jeg kan booke bøger. Jeg downloader en bog, og så kan man læse dem. Så kan man læse dem på ferie, selvom man er online. Det er meget praktisk, og man skal ikke være færdig på et bestemt tidspunkt. Man har abonnement en måned ad gangen, og så kan man læse så meget man vil. Jeg betaler kun 9 kr. om måneden eller mindre, så det fungerer perfekt. Jeg læser bøger i papirform, når jeg ikke kan få et billigt abonnement.

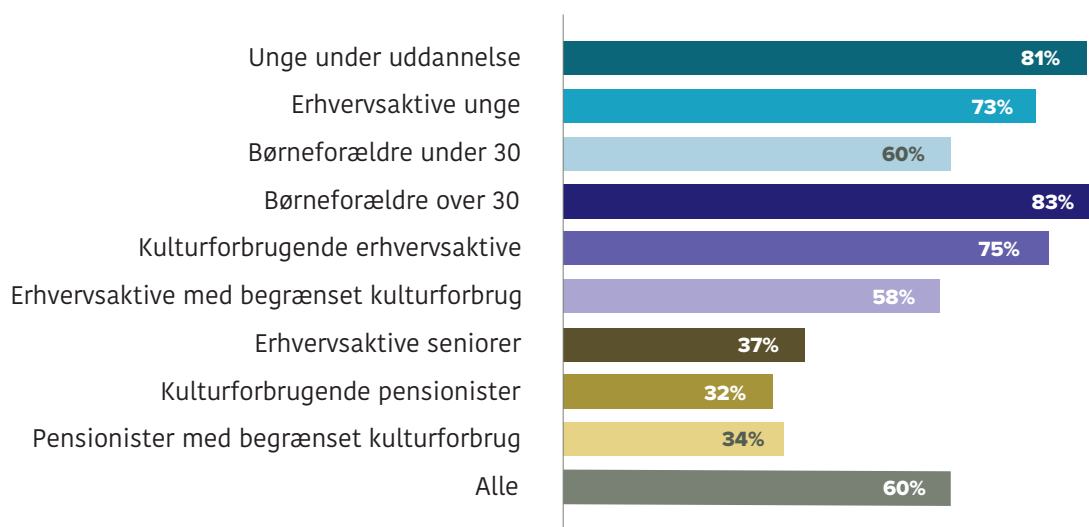
Pensionist med begrænset kulturforbrug

I forlængelse af ovenstående vil de kommercielle tilbud sjældnere blive brugt af de erhvervsaktive seniorer, de kulturforbrugende pensionister og de pensionister med begrænset kulturforbrug end bibliotekets tjenester, hvilket sandsynligvis kan hænge sammen med, at disse segmenter består af respondenter fra ældre generationer, som givetvis ikke er ligeså bekendte med digitale tjenester sammenlignet med yngre generationer.

Det viser sig ligeledes ved at de to pensionist-segmen-ter (kulturforbrugende pensionister og pensionister med begrænset kulturforbrug) er de to segmen-ter, hvor flest respondenter har angivet, at deres digitale færdigheder begrænser dem i dagligdagen, hvorfor de sandsynligvis ikke benytter kommercielle tjenester i lige så høj grad som de yngre segmen-ter. Det hænger også sammen med at de yngre segmen-ter i højere grad forventer at benytte bibliotekets digitale tilbud sammen-ignet med bibliotekets fysiske tilbud i fremtiden, idet de vokser op i en digital tidsalder.

FIGUR 28. ANDELE AF HYPPIGE BRUGERE AF KOMMERCIELLE DIGITALE TILBUD I FREMTIDEN

Spg: Når du ser på dit liv og din situation om 3 år, hvor ofte forventer du så at benytte følgende (kommercielle digitale tilbud)?

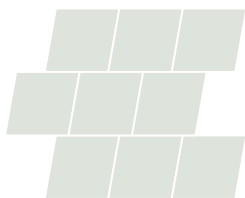
6.

ET NÆRMERE KIG PÅ BRUGEN AF DET FYSISKE BIBLIOTEK

Hovedpointer: Kulturforbrugende pensionister har den største andel af både *brugere* og *hyppige brugere* sammenlignet med de andre segmenter, hvorefter kulturforbrugende erhvervsaktive og børneforældre over 30 har den næststørste andel af brugere og hyppige brugere. Halvdelen af de unge under uddannelse er brugere. De segmenter med den laveste brugerandel er de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug samt de pensionister med begrænset kulturforbrug.

Der er en lang række forhold og egenskaber, som påvirker, hvor ofte man bruger det fysiske bibliotek. Dette kapitel viser, at hvis du læser skønlitteratur eller faglitteratur i din fritid, hvis du kender til biblioteket og dets digitale bibliotekstilbud, og hvis du har en længere uddannelse, så besøger og bruger du det fysiske bibliotek hyppigere. Omvendt gælder det, hvis du har lang transporttid til biblioteket, og hvis du generelt bruger digitale tjenester meget.

Dette kapitel koncentrerer sig om de ni segmenters biblioteksbrug af det fysiske bibliotek samt årsagsforklaringer på brugen af det.

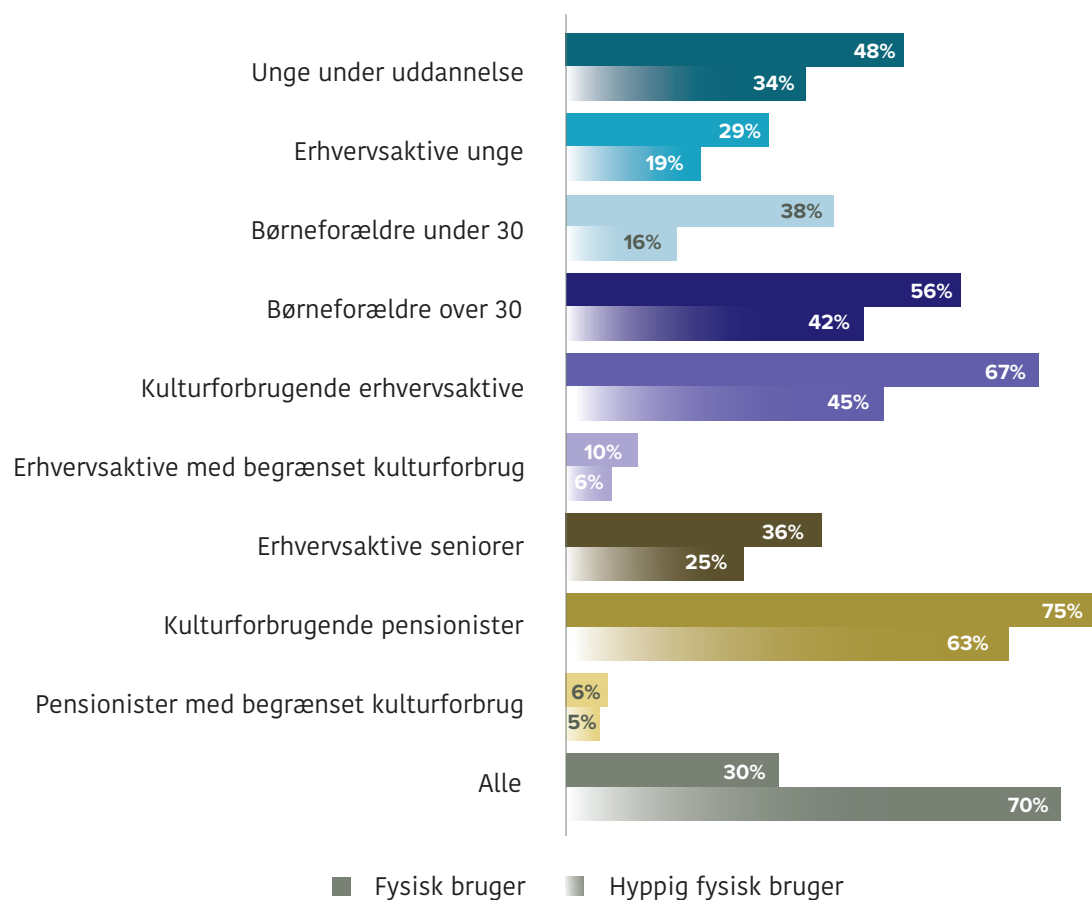

6.1 BRUG AF DET FYSISKE BIBLIOTEK

I dette afsnit undersøges segmenternes brug af det fysiske bibliotek alene.

FIGUR 29. ANDEL AF BRUGERE OG HYPPIGE BRUGERE AF DET FYSISKE BIBLIOTEK BLANDT SEGMENTERNE

Spg: *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk?*

Figur 29 ovenfor viser de ni segmenters brugerandele, når man alene ser på brugen af det fysiske bibliotek. Det ligner segmenternes generelle brugsmønstre, som vist i kapitel 5.

Når man udelukkende kigger på segmenternes brug af det fysiske bibliotek, viser det sig således, at de kulturforbrugende pensionister og de kulturforbrugende erhvervsaktive har en markant højere brugerandel af både brugere og hyppige brugere end de andre segmenter. De kulturforbrugende pensionister har den største andel af både *brugere* og *hyppige brugere* sammenlignet med de andre segmenter, mens kulturforbrugende erhvervsaktive og børneforældre ligner hinanden, særligt i forhold til andelen af hyppige brugere (hhv. 42 og 45 pct.). Unge under uddannelse har også en forholdsvis stor andel af fysiske brugere (48 pct.) og hyppige brugere (34 pct.).

De segmenter med den laveste brugerandel er de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug samt de pensionister med begrænset kulturforbrug, hvor hhv. 6 pct. og 10 pct. er brugere af det fysiske bibliotek.

Blandt børneforældre under 30 er 38 pct. af segmentet fysiske brugere, men kun 16 pct. er hyppige brugere. Dét brugsmønster ligner de erhvervsaktive seniorer, som har en brugerandel på 36 pct., mens hyppige brugere udgør 25 pct. De erhvervsaktive unge har en brugerandel på 29 pct. og 19 pct. hyppige brugere. Det kunne tyde på, at segmenter med småbørn og segmenter i beskæftigelse ikke har tiden til at bruge det fysiske bibliotek i samme grad som andre segmenter, om end der kan være mange forskellige årsager forbundet med ikke at bruge biblioteket oftere. Dette bliver belyst i kapitel 8.

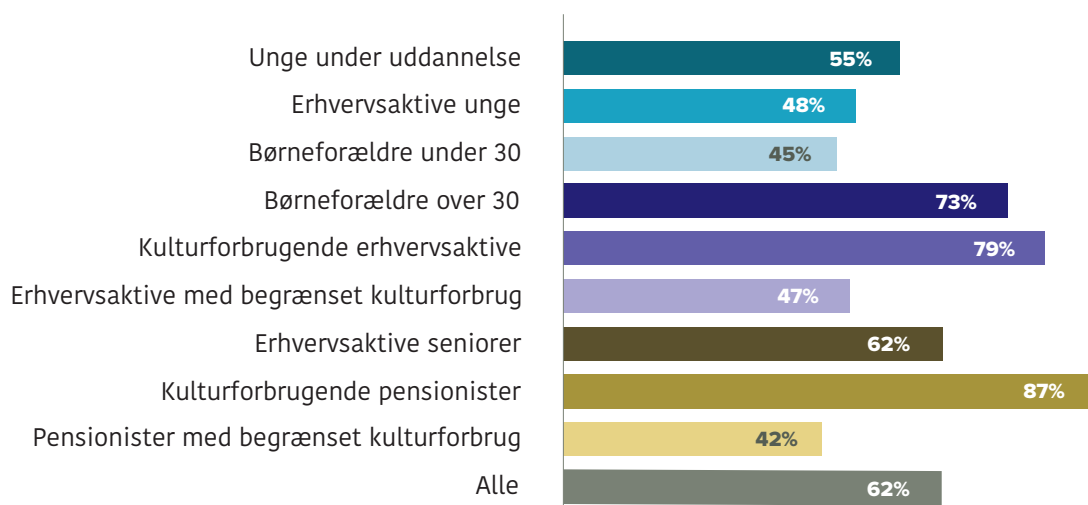
Ovenstående tal illustreret i figur 29 omhandler de borgere, som bruger det fysiske bibliotek uanset, om de også bruger det digitale bibliotek eller ej. Derimod er det 14 pct. af befolkningen, som udelukkende bruger det fysiske bibliotek.

6.2 KENDSKAB TIL DET FYSISKE BIBLIOTEKETS TILBUD

Figur 30 nedenfor viser, at der er store forskelle på de enkelte segmenters kendskab til det fysiske biblioteks tilbud. Sammenholdt med figur 29 i foregående afsnit, som viser segmenternes brugerandele, er der en klar positiv sammenhæng mellem segmenternes brugerandele og deres kendskab til biblioteket. De segmenter, som har høje brugerandele, er også de segmenter, som har højst kendskab til hvad biblioteket kan tilbyde dem. Dermed vurderes kendskab til bibliotekets tilbud, som afgørende for at være bruger. Det skal dog også nævnes, at kendskabet kan opstå i takt med, at man bruger biblioteket.

FIGUR 30. ANDEL AF RESPONDENTER BLANDT SEGMENTERNE, DER VED, HVAD FOLKEBIBLIOTEKET KAN TILBYDE DEM

Spg: I hvilken grad vil du sige, at du ved, hvad de danske folkebiblioteker kan tilbyde dig? Andele der har angivet ”i høj grad” eller ”i nogen grad”.

Børneforældre over 30, kulturforbrugende erhvervsaktive samt kulturforbrugende pensionister udgør de segmenter, hvori de største andele af borgere i høj grad eller nogen grad ved, hvad biblioteket kan tilbyde til dem (hvh. 73 pct, 79 pct. og 87 pct.). Dette hænger sandsynligvis sammen med, at det også er de grupper, som oftest bruger det fysiske bibliotek. Blandt de resterende segmenter er der mellem 42 og 62 pct. af de enkelte segmenter, der i høj eller nogen grad ved, hvad biblioteket kan tilbyde dem.

Ikke overraskende er det under 50 pct. af hhv. børneforældre under 30, de erhvervsaktive unge, de pensionister med begrænset kulturforbrug og de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, som ved, hvad biblioteket kan tilbyde til dem. Det hænger sandsynligvis sammen med, at brugerandelen for disse segmenter også er væsentlig lavere end for de segmenter, som i højere grad har kendskab til bibliotekets tilbud.

Det er her interessant at nævne, at andelen af de erhvervsaktive unge og de erhvervsaktive seniorer der ved, hvad biblioteket tilbyder, er større end brugerandelen for de to segmenter. På trods af at disse grupper i høj eller nogen grad kender til bibliotekets tilbud, er der altså en tendens til, at de ikke benytter sig af dem. Årsager til ikke-brug bliver undersøgt i kapitel 8.

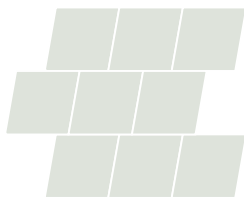
6.3 HVAD FORKLARER BRUGSHYPPIGHEDEN AF DET FYSISKE BIBLIOTEK

I dette afsnit opsættes en statistisk model for, hvad der påvirker biblioteksbrug og hvor ofte borgerne bruger det fysiske bibliotek og dets tilbud. Modellen i figur 31 er en såkaldt multipel regressionsmodel, som beskriver, hvordan en række relevante forhold påvirker brugshyppigheden af det fysiske bibliotek.

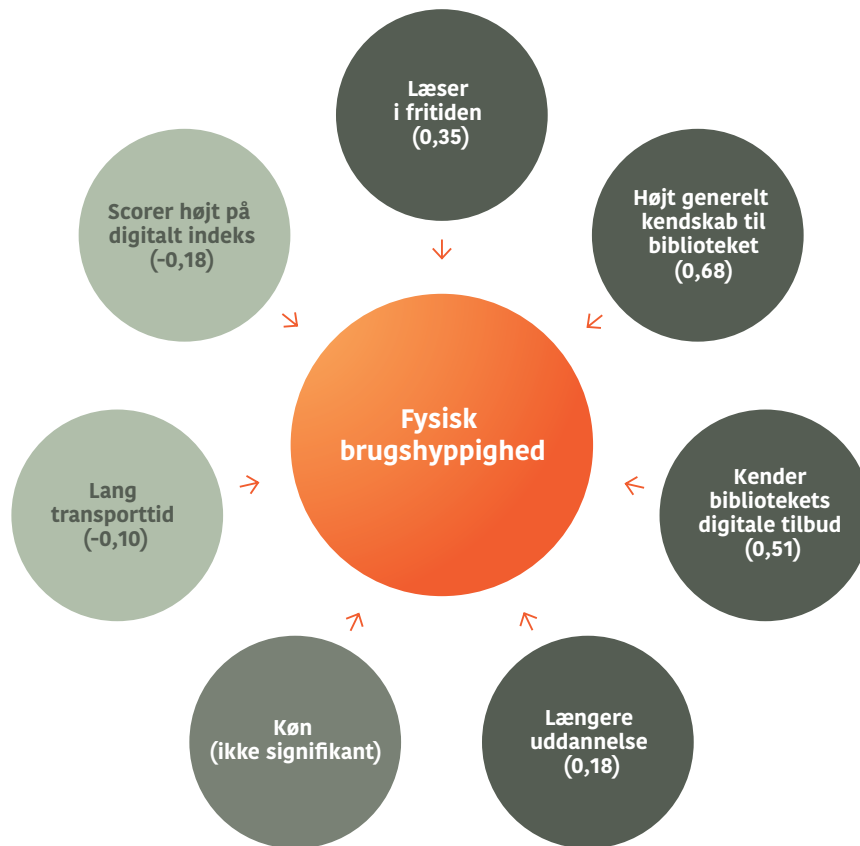
Modellen ser på tværs af segmenter, og forholder sig således til danskerne samlet set. Brugshyppigheden er opgjort i en skala, som går fra at seneste besøg var inden for den seneste uge, og op til, at det er mere end 3 år siden, at man senest har besøgt et bibliotek. Modellen bidrager med viden om tre ting:

1. Den identificerer, hvilke faktorer, der har indflydelse på fysisk biblioteksbrug
2. Om denne indflydelse er positiv eller negativ
3. Hvor stor denne indflydelse er.

Tallene i parentes viser de såkaldte standardiserede betakoefficienter. De beskriver styrken af den enkelte faktors betydning for brugshyppigheden af det fysiske bibliotek. Hvis betakoefficienten er negativ, betyder det, at faktoren mindsker brugshyppigheden og omvendt for de positive betakoefficienter. Jo større betakoefficienten er, jo mere påvirker den brugshyppigheden. Dette er beskrevet nærmere i kapitel 13, hvor det også beskrives, hvordan den multiple regressionsanalyse er foretaget.

FIGUR 31. FORKLARINGSMODEL PÅ BRUGSHYPPIGHED AF DET FYSISKE BIBLIOTEK

Som det ses i figur 31, er der både faktorer, som påvirker brugshyppigheden positivt og negativt. De positive faktorer er:

- Hvis man synes, at man kender til biblioteket og dets tilbud
- Hvis man kender til konkrete, digitale bibliotekstilbud
- Hvis man læser skønlitteratur eller faglitteratur i sin fritid
- Hvis man har en længere uddannelse.

Disse faktorer bidrager alle til, at ens brug af det fysiske bibliotek er hyppigere. Især det forhold, at man synes, at man kender til biblioteket og de digitale tilbud, har stor betydning for, at man bruger biblioteket meget.

De negative faktorer er:

- Hvis man er meget digitalt forbrugende, er ens fysiske brugshyppighed lavere
- Hvis transporttiden er lang, er ens fysiske brugshyppighed lavere.

Ligesom forrige undersøgelse fra 2013 ses det, at længere transporttid til biblioteket fører til lavere fysisk brugshyppighed. En ny indsigt er dog, at hvis man er mere digitalt forbrugende, så falder den fysiske brugshyppighed. Dette vurderes at hænge sammen med, at man i så fald i højere grad benytter sig af digitale kanaler til at finde viden og underholdning.

Køn er ikke signifikant. Dette betyder, at det i den samlede og komplekse model ikke har betydning for ens brugshyppighed, hvorvidt man er mand eller kvinde. Det er dog vigtigt at understrege, at køn i en simpel og bivariat model har en positiv påvirkning på brugshyppigheden, så kvinder i højere grad benytter det fysiske bibliotek. Dette er helt i tråd med andre studier og undersøgelser på området. Den ikke-signifikante sammenhæng i den komplekse model, skal således ses i sammenhæng med, at variationen, som kommer fra køn, kan gå gennem de andre faktorer, såsom at man læser i sin fritid, hvormed forklaringen fra køn i sig selv forsvinder. Det samme gælder børnefamiliestatus, der har en klar bivariat sammenhæng med brugshyppighed, så forældre til børn under 15 år bruger biblioteker mere end andre uden mindre børn. I den samlede model bliver variabelen imidlertid insignifikant, og da er variable som bibliotekerne i en eller anden grad kan påvirke tilladt forrang frem for variable udenfor bibliotekernes indflydelsessfære.

Den samlede model har en forklaringssevne på 31 pct. ($R^2=0,309$), hvilket betyder, at 31 pct. af variationen i brugshyppig af det fysiske bibliotek kan forklares ud fra disse syv variable. Den mindst mulig forklaringskraft er 0 pct. og den højst mulige er 100 pct., hvilket dog i realiteten aldrig opnås. 31 pct. vurderes at være en god forklaringskraft for en forholdsvis kompleks problemstilling.

7.

ET NÆRMERE KIG PÅ BRUGEN AF DET DIGITALE BIBLIOTEK

Hovedpointer: Det er især de kulturforbrugende erhvervsaktive og de kulturforbrugende pensionister, som benytter bibliotekets digitale tilbud. Derudover er det cirka halvdelen af unge under uddannelse samt børneforældre over 30, som er brugere af det digitale bibliotek. Pensionister med begrænset kulturforbrug og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug er de segmenter, hvor færrest borgere bruger det digitale bibliotek.

Brugen af det digitale bibliotek er positivt afhængig af, om man læser skønlitteratur eller faglitteratur i sin fritid, kender til biblioteket, kender til digitale bibliotekstilbud, har en længere uddannelse, er kvinde og har en lang transporttid.

Dette afsnit omhandler de ni segmenters biblioteksbrug og kendskab til det digitale bibliotek. Til sidst gives årsagsforklaringer på brugen af det digitale bibliotek ud fra en regressionsmodel.

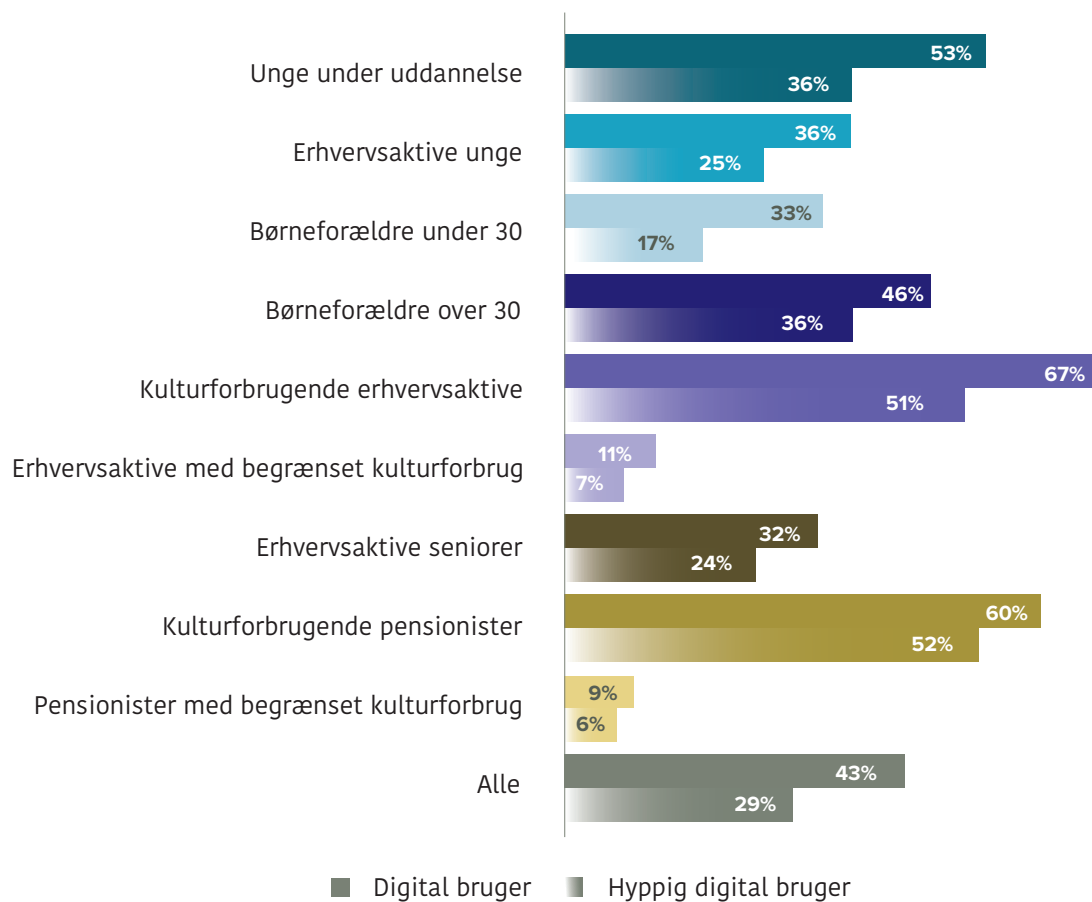
7.1 BRUG AF BIBLIOTEKETS DIGITALE TILBUD

Figur 32 nedenfor viser andelen af henholdsvis brugere og hyppige brugere af det digitale bibliotek, delt op i de ni segmenter.

Som det fremgår af figur 32, er det især de kulturforbrugende erhvervsaktive og de kulturforbrugende pensionister, som benytter bibliotekets digitale tilbud. 67 pct. af de kulturforbrugende erhvervsaktive er brugere af det digitale bibliotek og 51 pct. er hyppige brugere. For de kulturforbrugende pensionister gælder det, at 60 pct. af segmentet er brugere af det digitale bibliotek og 52 pct. er hyppige brugere.

FIGUR 32. ANDEL AF BRUGERE OG HYPPIGE BRUGERE AF BIBLIOTEKETS DIGITALE TILBUD

Spg: *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek digitalt?*

Det er således samme tendens, som viste sig ved det fysiske bibliotek, om end brugerandelene ved det digitale bibliotek er væsentlig lavere for de kulturforbrugende pensionister. Interessant er det dog, at andelen af digitale brugere og fysiske brugere blandt kulturforbrugende erhvervsaktive er præcis den samme (67 pct.), og at der er flere hyppige digitale brugere (51 pct.) end hyppige fysiske brugere (45 pct.).

Pensionister med begrænset kulturforbrug og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug er de segmenter, hvor færrest borgere bruger det digitale bibliotek. Her er hhv. 9 pct. og 11 pct. brugere af det digitale bibliotek, og endnu færre er hyppige brugere (hhv. 6 pct. og 7 pct.). Dette er ikke synderligt overraskende set i lyset af den lave samlede andel af biblioteksbrugere i disse segmenter.

I forlængelse af ovenstående tyder det på, at der er forskel på, hvor hyppigt de ældre grupper af borgere bruger bibliotekets digitale tilbud, og at de generelt har en lavere andel af digitale brugere sammenlignet med de yngre generationer.

I nærværende undersøgelse er der et segment af borgere (de kulturforbrugende pensionister), som på trods af at komme fra en ældre generation, har en høj andel af digitale biblioteksbrugere. Denne gruppe adskiller sig således væsentligt fra de andre ældre grupper ved, at de kulturforbrugende pensionister generelt bruger biblioteket og andre kulturtilbud i meget højere grad end de andre segmenter.

Ovenstående tal omhandler de borgere, som bruger det digitale bibliotek uanset, om de også bruger det fysiske bibliotek eller ej. Derimod er det 12 pct. af befolkningen, som udelukkende bruger det digitale bibliotek.

7.2 KENDSKAB TIL BIBLIOTEKETS DIGITALE TILBUD

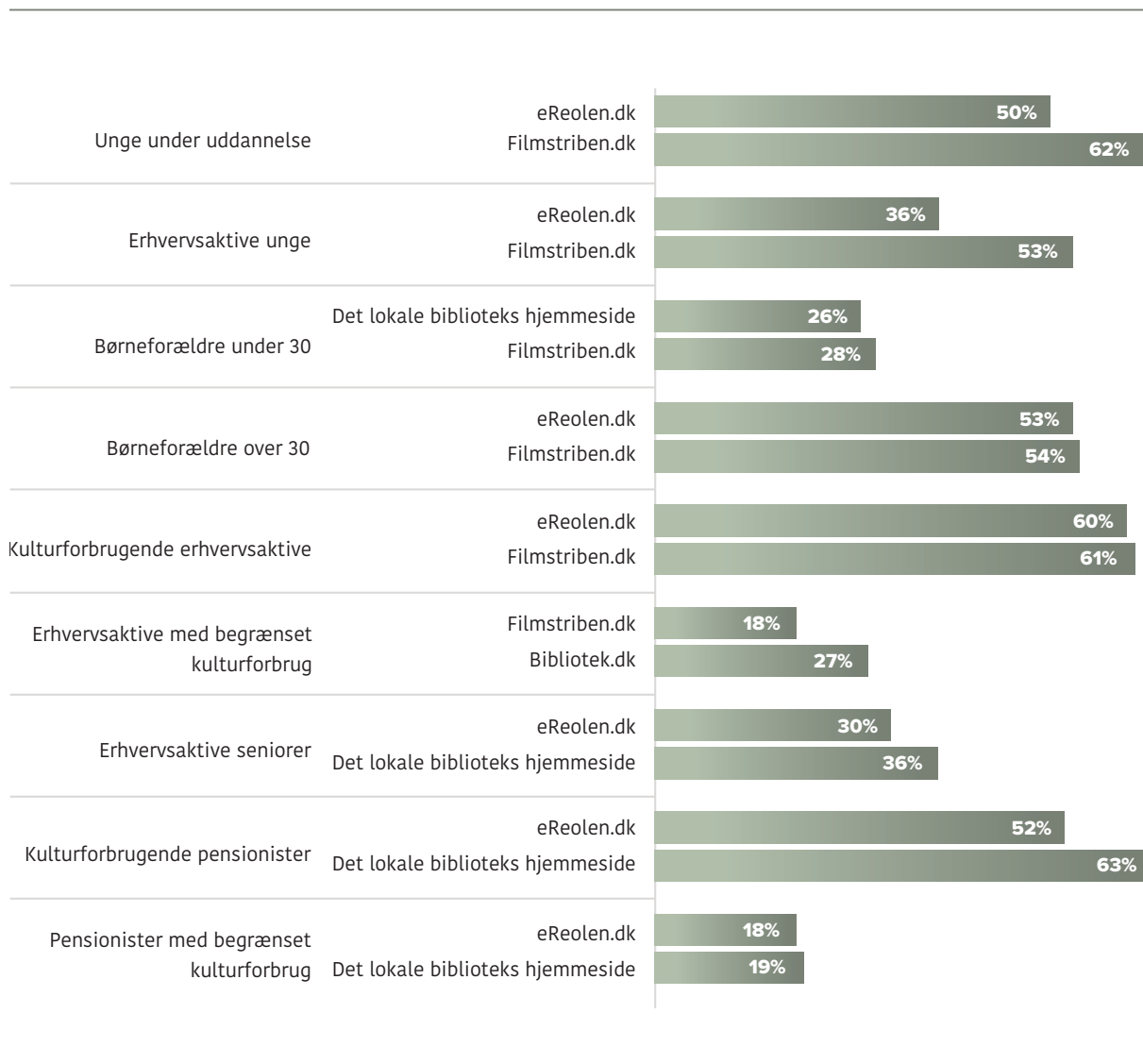
Manglende kendskab til bibliotekets digitale tilbud kan være en væsentlig barriere for ikke at bruge dem. Dette afsnit beskriver brugernes kendskab til bibliotekets digitale tilbud. Figur 33 nedenfor viser de to digitale bibliotekstilbud, som flest af respondenterne i hvert segment kender til.

Det fremgår af figuren nedenfor, at eReolen.dk eller Filmstriben.dk altid er blandt de to digitale bibliotekstilbud, som den største andel af respondenterne kender til. Det gælder for samtlige segmenter. Derudover er de lokale bibliotekers hjemmeside på listen hos flere segmenter. Bibliotek.dk er desuden det digitale bibliotekstilbud, som flest af de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug kender til (27 pct.).

At det netop er Filmstriben og eReolen, som er særligt kendte blandt alle, kan hænge sammen med, at mange generelt har en interesse og kendskab til markedet for streaming af film samt lyd- og e-bøger. Dette ses også i afsnit 5.7, hvor det blev fremhævet, at mange borgere forventer at være brugere af kommercielle tilbud såsom Netflix, Mofibo og Spotify i fremtiden.

FIGUR 33. SEGMENTERNES KENDSKAB TIL BIBLIOTEKET DIGITALE TILBUD

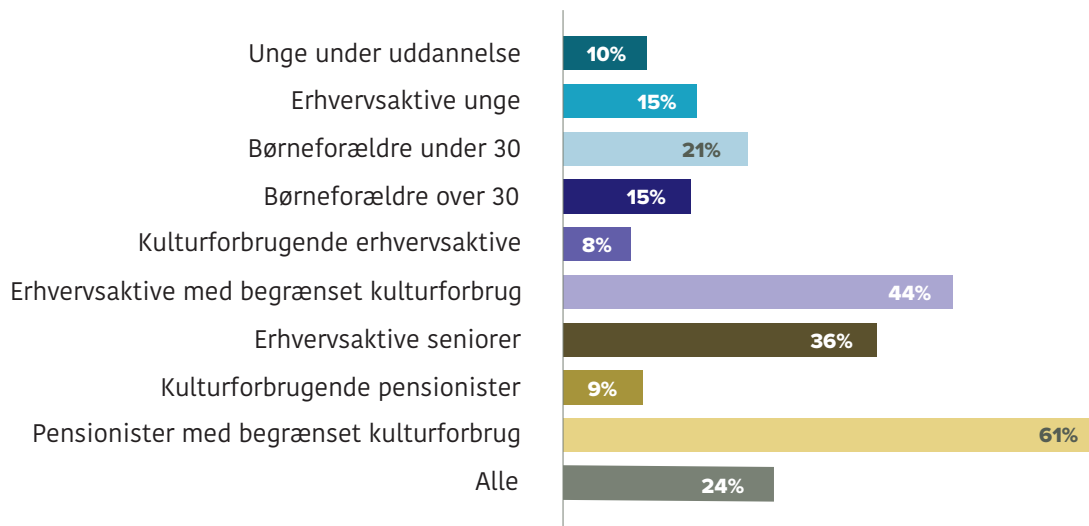
Spg: Hvilke af følgende digitale bibliotekstilbud kender du til? Andele der har angivet at kende det enkelte tilbud.

For at komme nærmere mulige årsager til, at nogle borgere ikke bruger bibliotekets digitale tilbud, viser nedenstående figur 34 andelen af de enkelte segmenter, som ikke kender til nogen af de 11 oplyste valgmuligheder af digitale bibliotekstilbud. Heriblandt det lokale biblioteks hjemmeside, Filmstriben, eReolen, Bibliotek.dk og Bibliotekets app m.fl.

FIGUR 34. ANDELE I HVER BEFOLKNINGSGRUPPE, DER IKKE KENDER ET DIGITALT BIBLIOTEKSTILBUD

Spg: Hvilke af følgende digitale bibliotekstilbud kender du til? (Valgmulighed: Jeg kender ingen af de nævnte tilbud).

Det fremgår af figur 34 ovenfor, at der er markante forskelle på andelen af borgere, som ikke kender til nogen af de digitale bibliotekstilbud i de forskellige segmenter.

Hele 61 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug angiver, at de ikke kender nogen af de oplyste digitale tilbud. Det gælder for kun 9 pct. af de kulturforbrugende pensionister. Det vidner om, at der er store forskelle inden for de to pensionistsegmenter. Det samme gælder for de to segmenter med erhvervsaktive. Blandt de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, er der 44 pct. af segmentet, som angiver, at de ikke kender nogen af de oplyste digitale tilbud. Det gælder for kun 8 pct. af de kulturforbrugende erhvervsaktive. Disse resultater understreger at manglende kendskab til de digitale tilbud i høj grad er forbundet med, om man bruger det digitale bibliotek eller ej.

De unge segmenter har et godt kendskab til bibliotekets digitale tjenester, men alligevel er det få af dem, der er digitale biblioteksbrugere

Det er en mindre andel af de tre ungesegmenter (unge under uddannelse 10 pct., erhvervsaktive unge 15 pct. og børneforældre under 30 21 pct.) som ikke kender til bibliotekets digitale tilbud, og alligevel er der mange i disse segmenter, som ikke bruger det digitale bibliotek (se figur 32, afsnit 7.1). Det er altså lykkedes bibliotekerne at få skabt kendskab til deres tilbud, men der er et arbejde i at omsætte kendskabet til brug.

Jeg bruger ikke nogen af de online tilbud. Jeg har før brugt det online bibliotek enkelte gange på arbejdet til at bestille bøger. Jeg tror den primære grund til at jeg ikke bruger det online bibliotek er, at jeg ikke har tid. Det handler om prioritering. Jeg har meget at se til med arbejde og mine børn.

Børneforælder under 30

7.3 HVAD FORKLARER BRUGSHYPPIGHEDEN AF DET DIGITALE BIBLIOTEK

I dette afsnit opsættes en statistisk model for, hvad der påvirker, hvor ofte borgerne bruger det digitale bibliotek og dets tilbud, illustreret i figur 35 nedenfor. Ligesom i afsnit 6.2 er den anvendte model en såkaldt multipel regressionsmodel, som beskriver, hvordan en række relevante forhold påvirker brugshyppigheden af det digitale bibliotek. I denne model er de samme variable inkluderet som i den foregående model.

Modellen analyserer brugen af det digitale bibliotek på tværs af segmenter, og forholder sig således til danskerne samlet set. Brugshyppigheden er opgjort i en skala, som går fra at seneste besøg var inden for den seneste uge, og op til, at det er mere end 3 år siden, at man senest har besøgt eller brugt et bibliotek digitalt. Modellen bidrager med viden om tre ting:

1. Den identificerer, hvilke faktorer, der har indflydelse på digitalt biblioteksbrug
2. Om denne indflydelse er positiv eller negativ
3. Hvor stor denne indflydelse er.

Tallene i parentes viser de såkaldte standardiserede betakoefficienter. De beskriver styrken af den enkelte faktors betydning for brugshyppigheden af det digitale bibliotek. Hvis betakoefficienten er negativ, betyder det, at faktoren mindsker brugshyppigheden og omvendt for de positive betakoefficienter. Jo større betakoefficienten er, jo mere påvirker den brugshyppigheden. Dette er beskrevet nærmere i metodekapitlet, hvor det også beskrives, hvordan den multiple regressionsanalyse er foretaget.

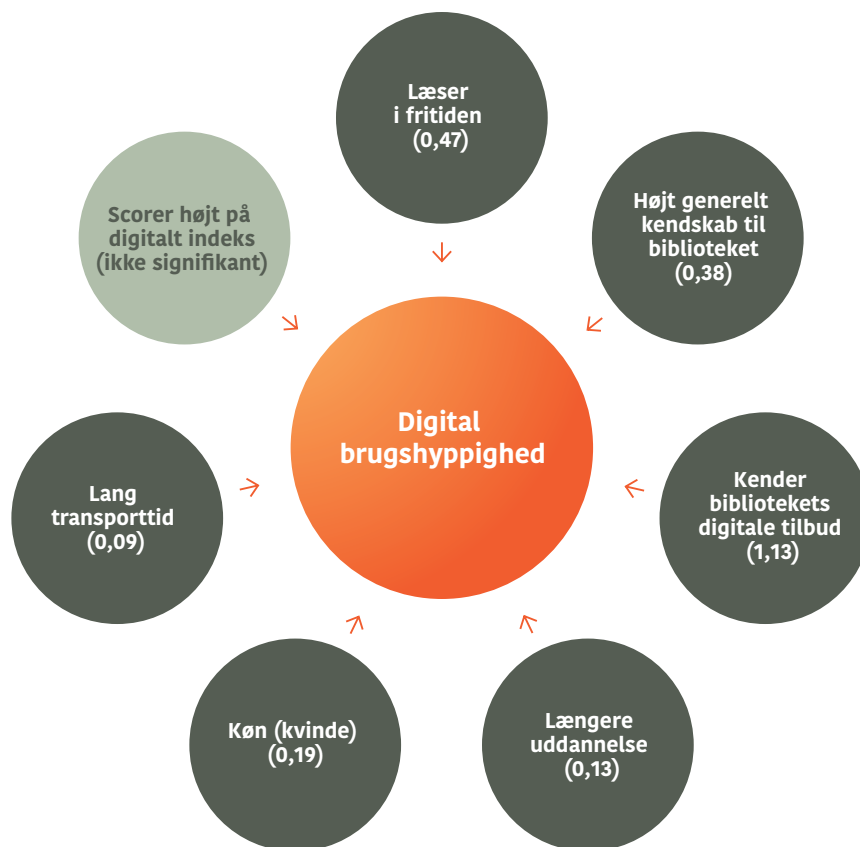
Som det ses i figur 35 ovenfor, er der kun faktorer, som påvirker brugshyppigheden positivt. Disse er:

- Hvis man kender til konkrete, digitale bibliotekstilbud
- Hvis man læser skønlitteratur eller faglitteratur i sin fritid
- Hvis man føler, at man kender til biblioteket og dets tilbud
- Hvis man er kvinde
- Hvis man har en længere uddannelse
- Hvis transporttiden til ens nærmeste bibliotek er lang.

Disse faktorer bidrager altså alle til, at ens brug af det digitale bibliotek er hyppigere. Især det forhold, at man føler, at man kender til de digitale tilbud, har stor betydning for, at man bruger biblioteket meget. Det er interessant at se, at transporttid nu er en positiv værdi, hvilket skal forstås således, at hvis transporttiden er lang, så er der større sandsynlighed for digital brug af biblioteket. Det var omvendt for fysisk brug, hvilket giver god mening. Det digitale indeks er ikke signifikant.¹

Den samlede model har en forklaringssevne på 40 pct. ($R^2=0,399$), hvilket betyder, at 40 pct. af variationen i brugshyppighed af det digitale bibliotek kan forklares ud fra disse variable. Den mindst mulig forklaringskraft er 0 pct. og den højst mulige er 100 pct., hvilket dog i realiteten aldrig opnås. 40 pct. vurderes at være en god forklaringskraft for en forholdsvis kompleks problemstilling.

FIGUR 35. FORKLARINGSMODEL PÅ BRUGSHYPPIGHED AF DET DIGITALE BIBLIOTEK

1 Indekset, for hvor digitalt forbrugende man er, er ikke signifikant, hvilket betyder, at det i den samlede og komplekse model ikke har betydning for ens brugshyppighed, hvor digitalt forbrugende man er. Det er dog vigtigt at understrege, at det digitale indeks i en simpel og bivariat model har en meget stærk og positiv påvirkning på brugshyppigheden. Den ikke-signifikante sammenhæng i den komplekse model, skal således ses i sammenhæng med at variationen, som kommer fra det digitale indeks, kan gå gennem de andre faktorer, såsom ens kendskab til de digitale tilbud.

8.

MOTIVATION, DRIVERE OG BARRIERER FOR BRUG AF BIBLIOTEKET

Hovedpointer: De væsentligste drivere for at øge biblioteksbrugen hos de eksisterende brugere er, at få det gjort til en fast vane at bruge biblioteket, mulighed for at kunne låne mere nyt materiale, mulighed for at købe forfriskninger, tilbud om flere siddepladser og socialt samvær, udbud af flere arrangementer samt mere oplysning om bibliotekets tilbud.

Barriererne for at bruge det fysiske bibliotek er bl.a., at al relevant information kan findes på internettet, at borgerne selv køber materialerne, at bibliotekerne virker uinteressante, og at borgerne ikke kender til tilbuddene.

For at øge brugen af de digitale tilbud kan det være gavnligt at sikre større udbud af materiale, kortere ventetid til det efterspurgte materiale, og at udbrede kendskabet til udbuddet af materialer.

Analysen har fundet fire primære barrierer for, at ikke-brugerne ikke bruger bibliotekets digitale tilbud. 1) Borgerne finder selv den relevante information på nettet. 2) Borgerne foretrækker at læse bøger i papirformat. 3) Borgerne køber eller abonnerer selv på kulturelt indhold. 4) Borgerne ved ikke, hvad der udbydes af digitale tilbud.

Kapitlet afdækker først segmenternes motivation for at benytte sig af kultur- og bibliotekstilbud bredt set. Derefter afdækkes det, hvad der kan øge biblioteksbrugen hos eksisterende brugere (drivere), og hvilke barrierer der står i vejen for, at ikke-brugere kommer på biblioteket. Driverne og barriererne kan være forskellige mellem det fysiske og digitale bibliotek, hvorfor dette er delt op i særskilte afsnit.

8.1 DE NI SEGMENTERS MOTIVATION FOR BRUG AF BIBLIOTEKET

I denne del udfoldes de ni segmenters motivation for kultur- og biblioteksbrug, så det tydeliggøres, hvad der tiltrækker segmenterne til kulturtilbud, og herunder til bibliotekstilbud.

Analysen af de bagvedliggende motivationsfaktorer trækker først og fremmest på de kvalitative undersøgelsesdele, herunder de gennemførte interviews og fokusgrupper. Dette bliver afspejlet i kapitlets brug af citater til at illustrere pointer, hvilket dermed giver ordet til borgerne. Segmenternes motivation gennemgås og analyseres enkeltvis.

Unge under uddannelse bliver motiveret af det fællesskab, som biblioteket skaber

Det motiverer de unge under uddannelse, at de opnår en fællesskabsfølelse, underholdning samt viden gennem kultur- og bibliotekstilbud.

For det første motiverer det nogle af personerne fra segmentet, hvis kultur- og bibliotekstilbud giver dem en følelse af at være en del af et større fællesskab. I den forbindelse bliver også inklusion og åbenhed fremhævet som to faktorer, der motiverer kulturbrug. På bibliotekerne er det især personalet, som har en indflydelse på disse faktorer.

Jeg opsøger fællesskab, inklusion og åbenhed. Det er vigtigt, at det er til stede i de kulturoplevelser, jeg deltager i. Der er mange unge, der søger fællesskaber, så det er fedt, at man kan finde det et sted. Så det er godt med inklusion og åbenhed og have følelsen af, at man altid er velkommen på et bibliotek.

Ung under uddannelse

Udover fællesskab motiverer underholdning og viden også de unge under uddannelse i deres kultur- og biblioteksbrug.

Det må gerne være en kombination af underholdning, viden og fællesskab.

Ung under uddannelse

Personerne i dette segments motivation til at benytte sig af kultur- og bibliotekstilbud, forstået ved især fællesskab, stemmer overens med de unge under uddannelses prioritering af det sociale (jf. kapitel 4).

Viden og et fordybelsesrum motiverer de erhvervsaktive unge

Det motiverer de erhvervsaktive unge, hvis kultur- og bibliotekstilbud danner rammen om, at de kan lære noget nyt.

Hvis jeg skulle deltage i arrangementer, skulle der være læring i det, fordi jeg associerer ny viden med biblioteket. Der skal være læring i det, også selvom det bliver gjort på en sjov eller underholdende måde.

Erhvervsaktiv ung

Det går igen i flere interviews, som illustreret i citatet ovenfor, at biblioteket associeres med viden. Og det bliver fremhævet, at hvis ikke arrangementerne på biblioteket lever op til dette, så er de som udgangspunkt ikke interessante at deltage i. Dette kan indikere, at biblioteket enten skal leve op til dette, eller arbejde med image og forventningsafstemning, hvis man ønsker deltagelse i arrangementer, som ikke har ny viden og læring som fokus.

Biblioteket skaber desuden, ifølge en af personerne fra segmentet, et rum for fordybelse, som personen værdsætter.

Jeg savner stemningen og sindstilstanden, jeg får på biblioteket; fordybelsestiden og det jeg associerer med det. Jeg får nemlig ikke opfyldt mit fordybelsesbehov andre steder.

Erhvervsaktiv ung

Det er således vigtigt, at biblioteket fortsat kan tilbyde dette fordybelsesrum.

Ny viden og aktiviteter med børn motiverer børneforældre under 30 til at benytte kultur- og bibliotekstilbud

Børneforældre under 30 motiveres til at deltage i kultur- og bibliotekstilbud, når tilbuddene kan åbne en ny verden for dem.

For det første åbner kulturen og biblioteket en ny verden ved at tilføre personerne ny viden og inspiration, som de ikke blot kan fremsøge selv.

Vi besøger biblioteket for at prøve noget nyt, og for at opleve en anden verden. Noget der afviger fra verdenen. Det er altså for oplevelsens skyld. [...]. Men det er også for det sociale.

Børneforælder under 30

For det andet er det motiverende for personer i dette segment, at kulturen og biblioteket danner rammerne for aktiviteter og leg. Bibliotekets fysiske rammer skaber også et rum for socialitet, som motiverer borgerne til at benytte sig af bibliotekernes faciliteter.

Den primære motivation for at tage ned på biblioteket er at lave nogle hyggelige aktiviteter med mine børn. Det handler om at lege og have det rart med mine børn. Og biblioteket har nogle rum og redskaber, som vi nyder godt af.

Børneforælder under 30

At dele oplevelsen med familie, venner og bekendte motiverer de børneforældre over 30 til kultur- og biblioteksbrug

Børneforældre over 30 motiveres til kulturoplevelser, hvis de kan dele oplevelsen med nogen, som de holder af såsom deres børn, familie eller venner. Dermed spiller det gode selskab en motiverende rolle i forhold til deltagelse i kultur- og bibliotekstilbud, både når det kommer til læring og underholdning.

Det, som jeg søger i kulturelle oplevelser, er nok underholdning og en god oplevelse med godt selskab. Om det så er med mine børn eller venner/veninder.

Børneforælder over 30

Modsat motiverer det også nogle personer fra segmentet, hvis der er oplevelser, som man kan have med sig selv. Der skal altså både være mulighed for oplevelsen sammen med især familien, men også plads til ens egen udfoldelse og nysgerrighed.

Jeg vil helt sikkert mere til foredrag i fremtiden. Det er befriende det med, at jeg kan komme alene uden at nogen skal tage med. Det giver mig et boost, fordi det inspirerer mig.

Børneforælder over 30

De kulturforbrugende erhvervsaktive bliver motiveret af ny viden

Det motiverer personerne fra de kulturforbrugende erhvervsaktive, hvis kultur- og bibliotekstilbud kan tilføre dem noget ny viden.

Den nye viden kan optræde i forskellige former. For det første nævner nogle af personerne fra segmentet, at det kan være ny viden inden for faglitteraturen, f.eks. nye forskningsudgivelser. Det kan dog også være ny viden gennem skønlitteraturen.

Hvis jeg skulle gå på bibliotek, ville jeg søge efter et arrangement med en som havde skrevet en bog, som kommer og fortæller om den. Det kan være en forsker. Så man bliver klogere på hvad, der har skabt oplysningerne. Og så man kan spørge ind.

Kulturforbrugende erhvervsaktiv

Viden og samvær motiverer de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug

Der er forskellige faktorer, heriblandt viden og samvær, som motiverer personer fra segmentet erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug til at benytte sig af kultur- og bibliotekstilbud.

Det bliver blandt andet fremhævet, at det særligt er muligheden for at tilgå ny viden, som motiverer deres kultur- og biblioteksbrug. Personerne fremhæver, at de ønsker at opnå ny viden, fordi de vil udfordre sig selv. En anden årsag til, at personerne fra segmentet ønsker at opnå ny viden, er, at de har en personlig eller faglig interesse for et givent emne.

Udover viden bliver flere af personerne fra segmentet motiveret, hvis kultur- og bibliotekstilbud tilbyder aktiviteter, som borgeren kan deltage i sammen med venner, familie eller kærester. Den fælles oplevelse med mennesker, som borgeren holder af, kan dermed også have betydning for borgeren i segmentets deltagelse i kultur- og bibliotekstilbud.

Vi tager meget i biografen. Det er typisk for at hygge os. Mit kulturforbrug er primært for at have kvalitetstid med min kæreste. Hvis det er god musik/koncerter eller film, så er det rigtig godt. Jeg kan ikke forestille mig at bibliotekerne kan give kulturelle oplevelser på samme måde. Så skulle det være i forhold til kvalitetstiden sammen med hende.

Erhvervsaktiv med begrænset kulturforbrug

Det handler blandt andet om at få en god oplevelse med familie/venner. Få et godt grin, og god mad og sådan

Erhvervsaktiv med begrænset kulturforbrug

Personerne fra segmentet erhvervsaktive seniorer bliver motiverede af viden, dialog og nærvær

Personerne fra segmentet erhvervsaktive seniorer bliver motiverede, hvis kultur- og bibliotekstilbud kan tilbyde dem viden og besvare spørgsmål. I den sammenhæng fremhæves det, at kulturtilbud bør være billige, da det fremmer lighed. Vedkommende vurderer også, at det vil sikre den største diversitet.

Biblioteket er en måde at få kultur på for billige penge. Det med, at der er nogen, som kan fortælle en noget, er meget rart. Det med, at det er billigt, og alle skal kunne komme til det. Det er lighed. Det gør det mere folkeligt for mig. At det ikke er penge der er hindringen for, hvorvidt folk kommer.

Erhvervsaktiv senior

Den primære motivation til at bruge biblioteket er, at det bidrager til at stille min nysgerrighed.

Erhvervsaktiv senior

Ved arrangementer, som har en oplægslignende karakter, finder nogle af segmentets borgere det givende, hvis der er en interaktion mellem formidleren og publikum. I samme ombæring bliver nærværet mellem publikum fremhævet, hvorfor der heller ikke må være for mange deltagere.

Jeg var til et foredrag, fordi det var interessant. Publikum blev involveret, hvis de havde lyst til det, og det var en positiv oplevelse. Det var ikke bare en enetaleting, men foredragsholderen kunne involvere og skabe en større forståelse og interesse for emnet.

Erhvervsaktiv senior

Fællesskab motiverer de kulturforbrugende pensionister til at benytte kultur- og bibliotekstilbud

Personerne i segmentet kulturforbrugende pensionister vurderer, at fællesskabet er vigtigt for dem, når de skal benytte sig af kultur- og bibliotekstilbud. Personerne i segmentet nævner forskellige grunde til fællesskabet er vigtigt for dem, der italesættes bl.a., at det er; værdiskabende, en inspiration, rammen for fælles og individuelt fokus.

Det gode er at møde en masse mennesker. Det er værdifuldt og berigende for mig.

Kulturforbrugende pensionist

I takt med at jeg bliver ældre, kunne det være rart med bogklub og mere fællesskab.

Kulturforbrugende pensionist

Jeg kan godt lide fællesskabet ved foredrag, hvor man kan høre andres meninger og være fælles om noget. Men jeg kan også lide den individuelle nydelse ift. koncerter, hvor man bare sidder selv og nyder musikken.

Højkulturel pensionist

Dette segment er det segment, som i højest grad angiver, at de bruger biblioteket til arrangementer. Det er altså en vigtig faktor for dem, at biblioteket ikke kun bliver et sted, hvor man kan låne bøger.

Interessebaserede fællesskaber motiverer de pensionister med begrænset kulturforbrug til kultur- og biblioteksbrug

Pensionister med begrænset kulturforbrug motiveres i deres kultur- og biblioteksbrug, hvis det er et sted, hvor de kan indgå i et interessebaseret fællesskab såsom en bogklub eller en billardklub.

Jeg kunne godt tænke mig at deltage i læsegrupper, hvor man kunne snakke om bøger sammen med andre. Det kunne være meget spændende. Det gør, at man har nogen at snakke med ift. bøgernes indhold. Min mand gider det ikke. Så det ville være rart, hvis jeg kunne tale om det med andre. Det skal ikke være aldersbestemt. Man skal bare kunne blive enige om, at man vil læse de samme typer af bøger.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

Der er dog mange i dette segment, som ikke har den store interesse for litteratur og bibliotekets tilbud. Når de opsøger kulturtilbud mere bredt set, er det især det sociale element i disse interessefællesskaber, som udgør en motiverende faktor.

Jeg går meget op i travsport (hestevæddeløb). Det følger jeg med i på computeren. Jeg har nemlig selv gået til det. Og nogle gange tager jeg også ud på travbane. Det er for at være sammen med andre. Det er skønt også at se andre mennesker og snakke med dem.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

8.2 DRIVERE FOR ØGET BRUG AF DET FYSISKE BIBLIOTEK BLANDT EKSISTERENDE BRUGERE

Dette afsnit omhandler hvilke faktorer, der kan øge brugen af det fysiske bibliotek blandt personer, som allerede i dag kommer på biblioteket. Det viser således hvilke forhold, der kan have betydning for de enkelte segmenters fremtidige brug af det fysiske bibliotek, og således hvad biblioteket kan gøre for at fastholde og/eller øge brugernes biblioteksbrug.

Bibliotekets brugere er blevet spurgt til, hvad der kan få dem til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden, hvilket omtales som drivere for biblioteksbrug. Borgerne har kunne vælge op til tre drivere, som vil kunne øge deres brug af biblioteket. Da flere ting går igen hos flere segmenter, præsenteres de forskellige drivere hver for sig, hvor kun de segmenter, hvor et givent forhold fremtræder i segmentets top-3 præsenteres. Det betyder ikke, at der ikke kan være nogen fra andre segmenter, som ikke vil nyde godt af et givent forhold, men blot at der er andre forhold, som synes mere afgørende for deres fremtidige brug af det fysiske bibliotek.

De drivere, som flest fremhæver, der kan få dem til at bruge bibliotekets fysiske tilbud mere i fremtiden er:

- Vaner og rutiner
- Flere nye bøger på hyldeerne
- Større kendskab til det fysiske bibliotekstilbud
- Flere aktiviteter, workshops og arrangementer
- Flere og bedre siddepladser og socialt samvær
- Mulighed for at købe forfriskninger på biblioteket
- Herudover oplyser en del forhold der relaterer sig til at livsfase og behov ændrer sig over tid.

Disse drivere bliver hver især uddybet nedenfor.

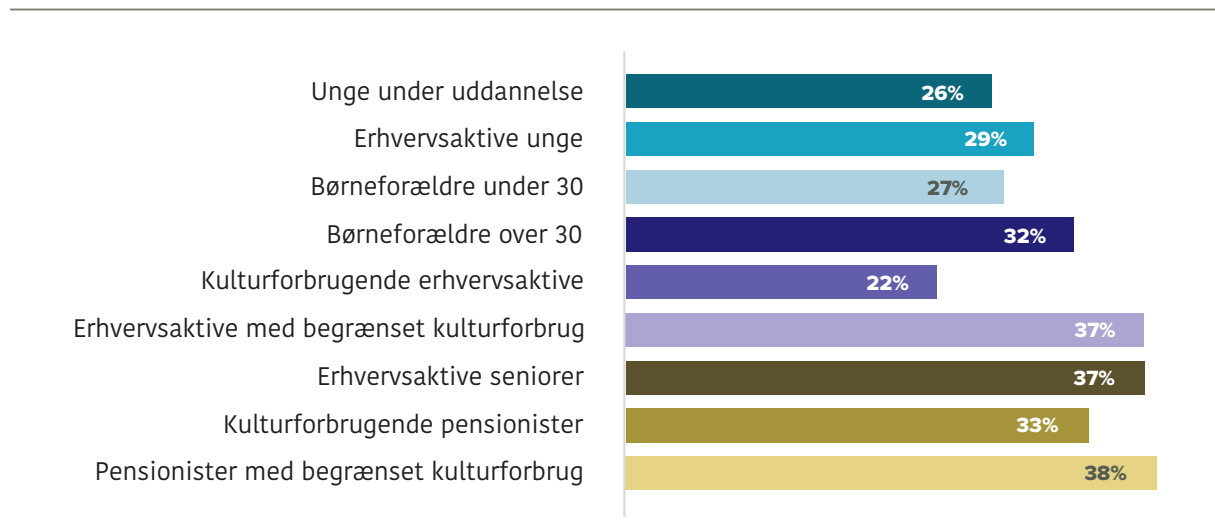
Vaner og rutiner

En forholdsvis stor andel af brugerne fra alle ni segmenter angiver, at øget biblioteksbrug for dem handler om deres egne vaner og rutiner, udtrykt ved at de blot skal beslutte sig for at bruge biblioteket (figur 36). Dette forhold indikerer, at en del af brugernes biblioteksbrug ikke umiddelbart har noget at gøre med biblioteket, men i høj grad hvad de selv prioriterer at bruge tid på.

Det er særligt interessant at 38 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug, som er det segment med den laveste brugerandel, angiver, at en ting der kan få dem til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden er, at de blot skal beslutte sig for at gøre det. Det gælder for kun 22 pct. af de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, som også har en meget lille andel af biblioteksbrugere. En årsag til denne forskel mellem de to ikke-bruger segmenter kan være, at pensionisterne har tiden til at bruge biblioteket, hvis de besluttede sig for at gøre det, mens de erhvervsaktive fylder denne tid ud med andre ting såsom arbejde, og derfor kræver det noget mere af dem.

FIGUR 36. EN DRIVER FOR ØGET BIBLIOTEKSBRUG ER DEN ENKELTES BESLUTNING OM AT TAGE AFSTED

Spg: *Hvad kunne få dig til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden? Andel der har svaret "At jeg beslutter mig for at gøre det".*

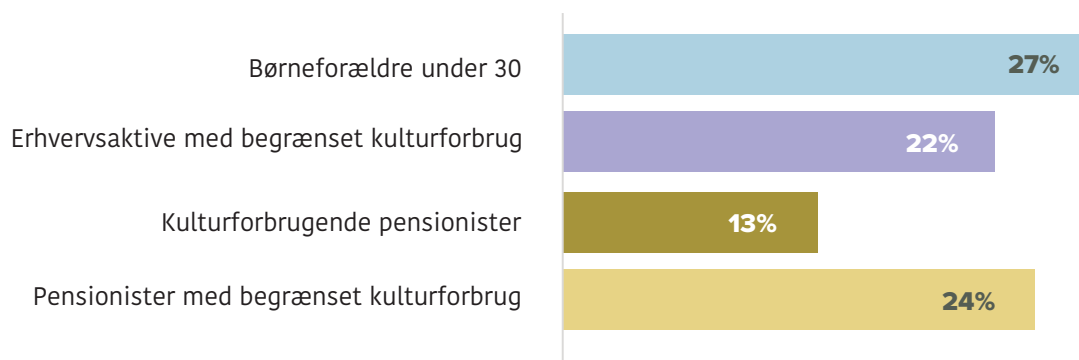
Ovenstående driver er i top-3 over faktorer, som kan øge deres brug hos alle ni segmenter. Denne driver kan også tolkes som et udtryk for, at der blandt mange brugere på tværs af segmenter ikke er et behov for at bruge biblioteket mere, end de allerede gør, og at en eventuel forøget brug kun afhænger af, om de selv beslutter sig for at tage mere afsted.

Flere nye bøger på hylderne

Et klart ønske hos flere af brugerne er, at der er flere nye bøger på hylderne, hvis de skal bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden (figur 37). Det angiver 27 pct. af børneforældrene under 30, 22 pct. af de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug og 24 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug. Disse tre segmenter har samtidig forholdsvis lave brugerandele, hvorfor et ønske om flere nye bøger på hylderne muligvis kan være med til at tiltrække dem til øget brug af det fysiske bibliotek. 13 pct. af de kulturforbrugende pensionister, som i forvejen har den højeste brugerandel, fremhæver det desuden som et forhold, der kan øge deres biblioteksbrug yderligere.

FIGUR 37. LERE NYE BØGER PÅ HYLDERNE KAN ØGE FREMTIDIGT BRUG AF DET FYSISKE BIBLIOTEK

Spg: *Hvad kunne få dig til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden? Andel der har valgt svarmuligheden "Flere nye bøger på hylderne".*

Mulighed for at købe forfriskninger på biblioteket

Mulighed for at købe forfriskninger i form af f.eks. kaffe, kage, sodavand mv. er en driver, som kan få en stor andel af brugerne til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden (figur 38). Det gælder især de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, som på nuværende tidspunkt har en meget lav brugerandel. Børneforældre under 30 bruger især det fysiske bibliotek til børnerelaterede aktiviteter, som gør, at de ofte opholder sig på biblioteket i længere tid ad gangen. Man kan forestille sig at det er en af årsagerne til, at knap en tredjedel af segmentet har et ønske om at kunne købe forfriskninger på biblioteket, hvis de skal bruge biblioteket mere. Det gælder desuden for 25 pct. af de erhvervsaktive unge.

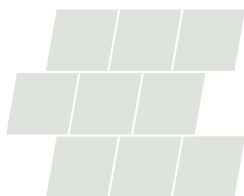
Jeg får altid en kop kaffe på EspressoHouse inden jeg går på biblioteket. Det kunne være hyggeligt med en café, hvis man skulle sidde med sin studiegruppe i lang tid.

Ung under uddannelse

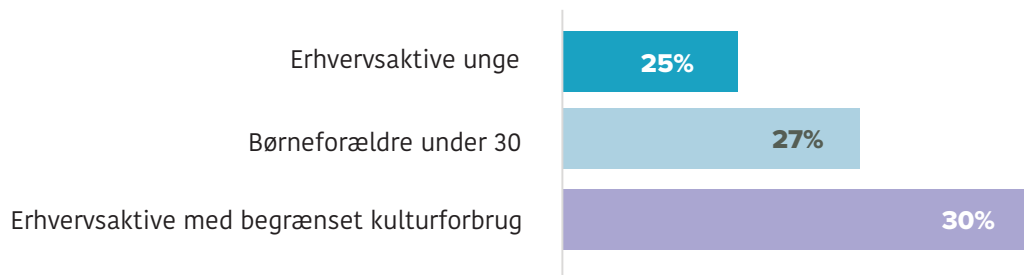
Én ting, der kunne være rart, er en lille café, hvor man kunne få en kop kaffe (...) Lige at kunne få en pause og få en kop kaffe. (...) Jeg tror, jeg ville komme der mere, hvis det var sådan.

Kulturforbrugende erhvervsaktiv

FIGUR 38. MULIGHED FOR AT KØBE KAFFE, KAGE, SODAVAND MV. KAN ØGE FREMTIDIGT BRUG AF DET FYSISKE BIBLIOTEK

Spg: *Hvad kunne få dig til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden? Andelen der har valgt svarmuligheden "Mulighed for at købe kaffe, kage og sodavand mv."*

Flere og bedre siddepladser og socialt samvær

Som vi så i afsnit 5.2 angiver 31 pct. af de unge under uddannelse, at deres primære formål med at bruge biblioteket er brug af lokalerne til at læse, studere eller skrive opgave. Det gør det interessant, at 25 pct. af segmentet angiver, at flere og bedre siddepladser kan gøre, at de vil bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden.

Et andet ønske fra de unge under uddannelse lyder på, at biblioteket i højere grad skal være et sted, hvor de kan mødes med deres venner. Det angiver 22 pct. af segmentet. Det tyder således på, at der er et potentiale for at unge under uddannelse vil bruge biblioteket endnu mere i fremtiden, hvis disse forhold bliver opfyldt, idet det er noget, som læner sig op ad deres primære brugsformål i dag.

Der skal være gode siddepladser med adgang til bord. Der skal være ordentlige møbler. Så samtidig skal man kunne sidde og læse og drikke en kop kaffe.

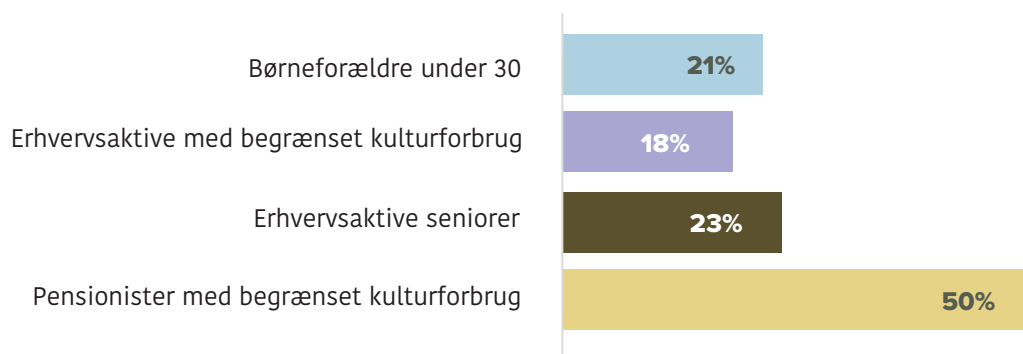
Ung under uddannelse

Ens livsfase har betydning for biblioteksbrug

Er man studerende? På barsel? Har små børn? Store børn? Borgeres biblioteksbrug kan i høj grad variere i løbet af livet afhængigt af, hvilken livsfase de er i. Der er således fire ud af ni segmenter, som angiver, at et af de tre forhold, der kan få dem til at bruge biblioteket mere i fremtiden, er, hvis/når de er i en anden fase af livet.

FIGUR 39. BIBLIOTEKSBRUG VARIERER I LØBET AF LIVETS FASER

Spq: *Hvad kunne få dig til at bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden? Andel der har valgt svarmuligheden "At jeg er i en anden fase af mit liv".*

Som det ses i figur 39 ovenfor, angiver 50 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug, at noget der især kan øge deres biblioteksbrug, er at de er i en anden fase af deres liv, hvilket er påfaldende, fordi det er det segment med den laveste brugerandel. Der er desuden omkring en femtedel af hhv. børneforældre over 30, kulturforbrugende erhvervsaktive og erhvervsaktive seniorer, som angiver, at en anden livsfase kan øge deres brug af det fysiske bibliotek.

Det kan være svært for bibliotekerne at gøre noget ved dette. Det er dog godt at være opmærksom på, at nogen brugere blot er i en fase af deres liv, hvor de ikke ønsker at bruge biblioteket mere eller hvor det ikke passer ind i deres dagligdag, og det dermed ikke umiddelbart handler om bibliotekets tilbud eller services.

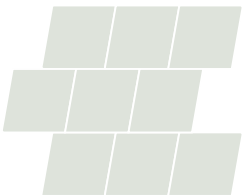
Der har været en kæmpe ændring i mit biblioteksbrug. Biblioteket har altid været en del af mit liv. Men det gør jeg ikke længere – det var kun dengang jeg brugte det ifm. uddannelse.

Erhvervsaktiv ung

Flere aktiviteter, workshops og arrangementer

Knap en tredjedel (29 pct. og 31 pct.) af brugerne blandt hhv. de kulturforbrugende erhvervsaktive og børneforældre over 30, har et ønske om at biblioteket arrangerer flere aktiviteter, workshops, arrangementer mv., hvis de skal øge deres brug af det fysiske bibliotek i fremtiden.

I afsnit 5.2 præsenteres segmenternes primære formål med at bruge biblioteket, hvor det fremgår, at 24 pct. af de kulturforbrugende erhvervsaktive netop bruger biblioteket til at deltage i arrangementer. Det er derfor et forhold, som med høj sandsynlighed kan tiltrække endnu flere biblioteksbrugere fra segmentet.

Større kendskab til det fysiske bibliotekstilbud

Pensionister med begrænset kulturforbrug er det segment med den laveste brugerandel, hvorfor det ikke er overraskende, at 31 pct. af segmentet angiver, at et større kendskab til, hvad biblioteket tilbyder, kan få dem til at bruge det mere i fremtiden. Det indikerer, at der er potentiale for at tiltrække flere brugere fra dette segment, hvis de bliver oplyst om det fysiske biblioteks tilbud. Der er desuden 32 pct. af de erhvervsaktive unge, som angiver det som et forhold, der kan gøre, at de vil bruge det fysiske bibliotek mere i fremtiden.

Blandt de kulturforbrugende pensionister, som har den højeste brugerandel, angiver 21 pct., at der ikke er noget som kan få dem til at bruge biblioteket mere i fremtiden.

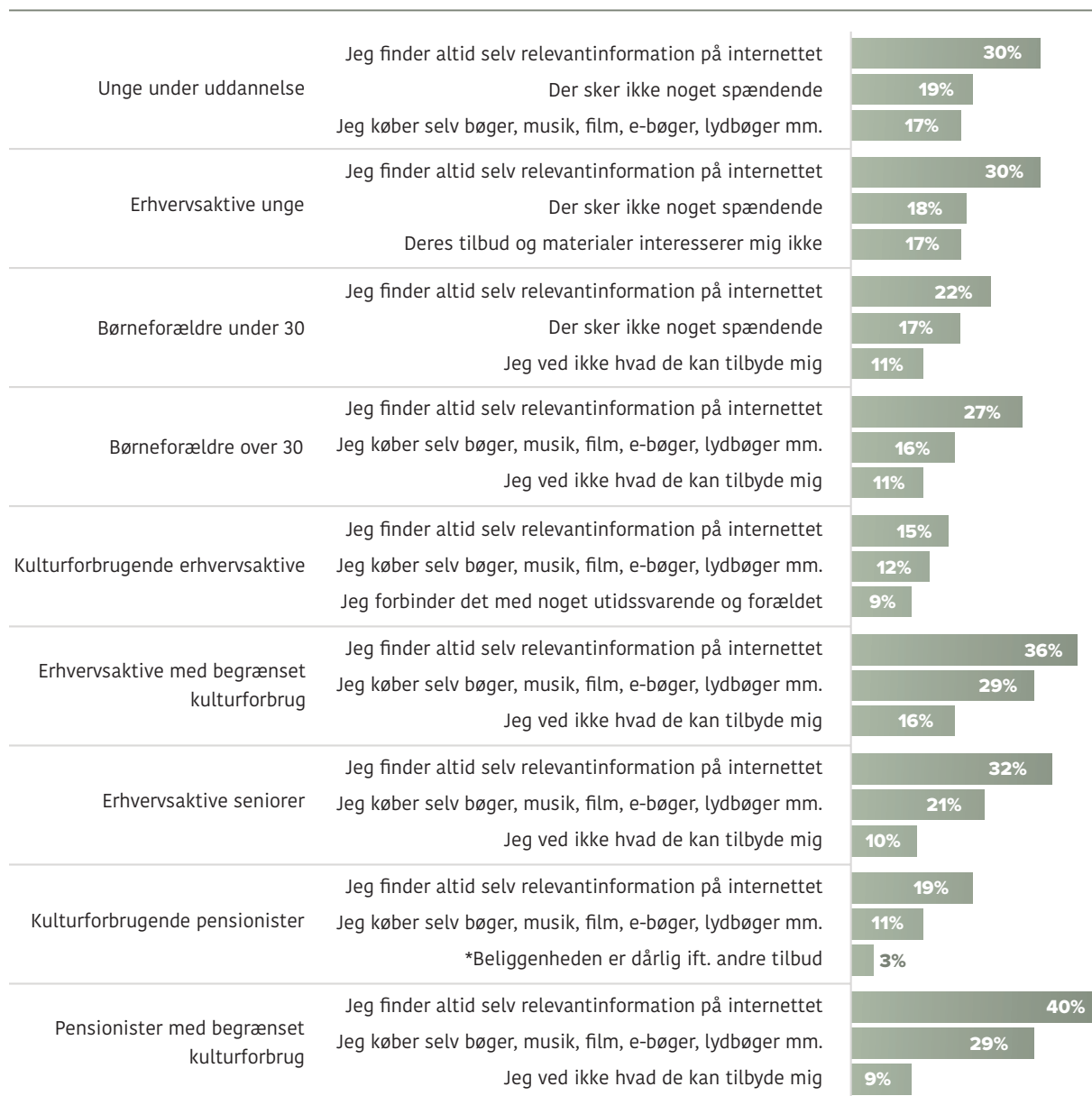
8.3 BARRIERER FOR IKKE-BRUGERE TIL AT BRUGE DET FYSISKE BIBLIOTEK

De borgere, der har angivet, at de sjældent bruger det fysiske bibliotek, er blevet spurgt om, hvilke forhold der gør, at de ikke bruger det fysiske bibliotek. Der fokuseres her på de entydige ikke-brugere, hvilket her defineres som de borgere, der ikke har været på biblioteket inden for det seneste år.

Nedenstående figur 40 viser top-3 barrierer blandt segmenterne. Efter figuren uddybes figurens væsentligste resultater.

FIGUR 40. DE TRE VIGTIGSTE FORHOLD, DER GØR, AT GRUPPERNE IKKE BRUGER DET FYSISKE BIBLIOTEK MERE, END DE GØR

Spg: Hvilke af følgende forhold har betydning for, at du ikke bruger det fysiske folkebibliotek mere, end du gør?

*Beliggenheden er dårlig ift. andre tilbud eller indkøbsmuligheder

Al relevant information findes på internettet

Den væsentligste årsag til ikke at bruge biblioteket er ifølge samtlige segmentgrupper, at de selv finder relevant information på internettet fremfor at benytte biblioteket. Det viser sig tilmed i de kvalitative interviews, hvor flere borgere fremhæver, at de let og hurtigt kan finde den information, som de har behov for via internettet og derfor ikke bruger biblioteket. Flere udtrykker også en opfattelse af, at tiden og adgange til oplysninger og materialer har ændret sig, og at deres behov for biblioteker er blevet mindre end de ville have været tidligere.

Jeg kigger på nettet og søger efter underholdning. Det er TV, vi har via internettet. Vi har Viaplay og TV2-play. Så kan vi se det, når vi har lyst. (...) Hvis jeg skal tilegne mig viden, Googler jeg det.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

En interessant pointe er, at de fleste ikke-brugere kun ser biblioteket som et sted til at finde information eller låne bøger. Dette går igen i interviewene, hvor det er de færreste, der forbinder og kender til bibliotekets andre tilbud.

Borgerne køber selv de materialer, som biblioteket ellers udbyder

En anden væsentlig barriere for ikke at bruge biblioteket er ifølge alle de 6 segmentgrupper over 30 år, at de selv køber de materialer, de har behov for fremfor at låne dem på biblioteket. Præferencen for selv at købe materialer fremfor at låne dem på biblioteket er selvsagt noget, der påvirker borgernes biblioteksbrug. Det er dog interessant, at det er den anden mest væsentlige barriere ifølge alle de seks voksesegmenter, og at afsnit 8.2 viste at noget, der kan få brugerne til at benytte biblioteket mere i fremtiden, særligt er flere nye bøger på hylderne. Der kan således være en potentiel mulighed for at få nuværende brugere til at benytte biblioteket oftere og samtidig tiltrække flere nye brugere til biblioteket, hvis der fokuseres på at have flere nye bøger på hylderne. Det skal her nævnes, at præferencen for selv at købe materialer fremfor at låne dem både kan være et udtryk for at biblioteket ikke har de ønskede materialer, men også at nogle borgere blot foretrækker at eje bøger selv.

Jeg kan godt lide at have en bogreol, jeg har en med 400-500 bøger. Jeg ønsker mig ofte bøger til jul. Jeg køber selv, hvis jeg ikke kan vente til jul. Biblioteket er derfor i anden række. Mit køb begrænser min brug af biblioteket.

Kulturforbrugende pensionist

Jeg har tit fået en bøde, fordi jeg er gået over tid. Og jeg ved, at når jeg køber en bog, får jeg den læst.

Erhvervsaktiv ung

Biblioteket fremstår ikke spændende

For ikke-brugerne i de tre ungesegmenter (unge under uddannelse, erhvervsaktive unge børneforældre under 30), er den anden væsentligste årsag til, at de ikke bruger biblioteket, at de ikke synes, at der sker noget spændende.

Jeg ville gerne komme til foredrag, hvis der er spændende emner, men det skulle være relevant for mig.

Erhvervsaktiv ung

Der er manglende kendskab til bibliotekets tilbud

Flere af respondenterne fremhæver, at de ikke ved, hvad biblioteket kan tilbyde, som en væsentlig årsag til, at de ikke bruger biblioteket. Der er således et stort potentiale for at tiltrække flere borgere til at bruge det fysiske bibliotek, hvis de bliver oplyst om, hvad biblioteket kan tilbyde til dem. Det er derfor vigtigt for bibliotekerne at møde ikke-brugerne der hvor de er og kommer i forvejen. Det udfoldes bl.a. i beskrivelserne af de enkelte segmenter.

8.4 DRIVERE FOR ØGET BRUG AF DET DIGITALE BIBLIOTEK BLANDT EKSISTERENDE BRUGERE

I dette afsnit udfoldes tiltag, som kan øge brugernes brug af bibliotekets digitale tilbud. Brugere af det digitale bibliotek er blevet spurgt om, hvad der kunne få dem til at bruge det digitale bibliotek mere i fremtiden.

De drivere, som flest fremhæver, der kan få dem til at bruge bibliotekets digitale tilbud mere i fremtiden er:

- Større udbud af e-bøger, film mm.
- Kortere ventetid på materialerne og adgang til højere antal udlån
- Større kendskab til, hvad bibliotekerne tilbyder.

Større udbud af e-bøger, film mm.

Det mest fremtrædende forhold, der kan gøre, at brugere af det digitale bibliotek vil bruge det mere i fremtiden, er, hvis der kommer et større udbud af e-bøger, film eller øvrigt materiale. Det bliver fremhævet hos alle segmentgrupper, dog som den anden mest væsentlige årsag for børneforældre over 30, der i højere grad har behov for et større kendskab til det digitale biblioteks tilbud, hvis de skal øge deres brug.

Et ønske om kortere ventetid på materialerne og adgang til højere antal lån

eReolen er sammen med Filmstriben det digitale tilbud, som flest borgere kender til. Det er derfor interessant, at ventetid på digitale materialer er noget, som har stor betydning for at borgere i flere af segmentgrupperne ikke bruger det digitale bibliotek mere, end de gør på nuværende tidspunkt. Filmstriben er ligeledes et velkendt og populært tilbud blandt brugerne, hvorfor det er interessant at flere af brugerne fremhæver, at det kunne få dem til at bruge det digitale bibliotek mere i fremtiden, hvis de fik adgang til et højere antal film per måned.

Der er tit lang venteliste på populære bøger på eReolen. Så kan jeg miste interessen, hvis der går for lang tid før jeg kan få lov at låne den.

Ung under uddannelse

Jeg bruger også Filmstriben, og der skal man have point, hvilket er irriterende. Nu bruger jeg filmstriben mindre, for hvis jeg gerne vil se en film, risikerer jeg at skulle vente længe.

Børneforælder under 30

Større kendskab til det digitale biblioteks tjenester

I flere segmentgrupper fremhæver store dele af brugerne, at et større kendskab til bibliotekets digitale tjenester kan få dem til at bruge de digitale tilbud mere i fremtiden.

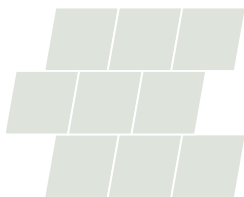
Det manglende kendskab er også understreget i andre dele af undersøgelsen, hvor f.eks. 24 pct. af befolkningen ikke kender til et eneste digitalt tilbud, og at kendskabet til de forskellige digitale bibliotekstilbud varierer meget fra tilbud til tilbud. 41 pct. kender til hhv. Filmstriben og eReolen, hvilket er over fire gange så mange som andre digitale tilbud (se afsnit 3.2).

Det er dermed interessant, at selv brugerne af de digitale bibliotekstjenester siger, at det vil øge deres brug, hvis de kendte mere til tilbuddene.

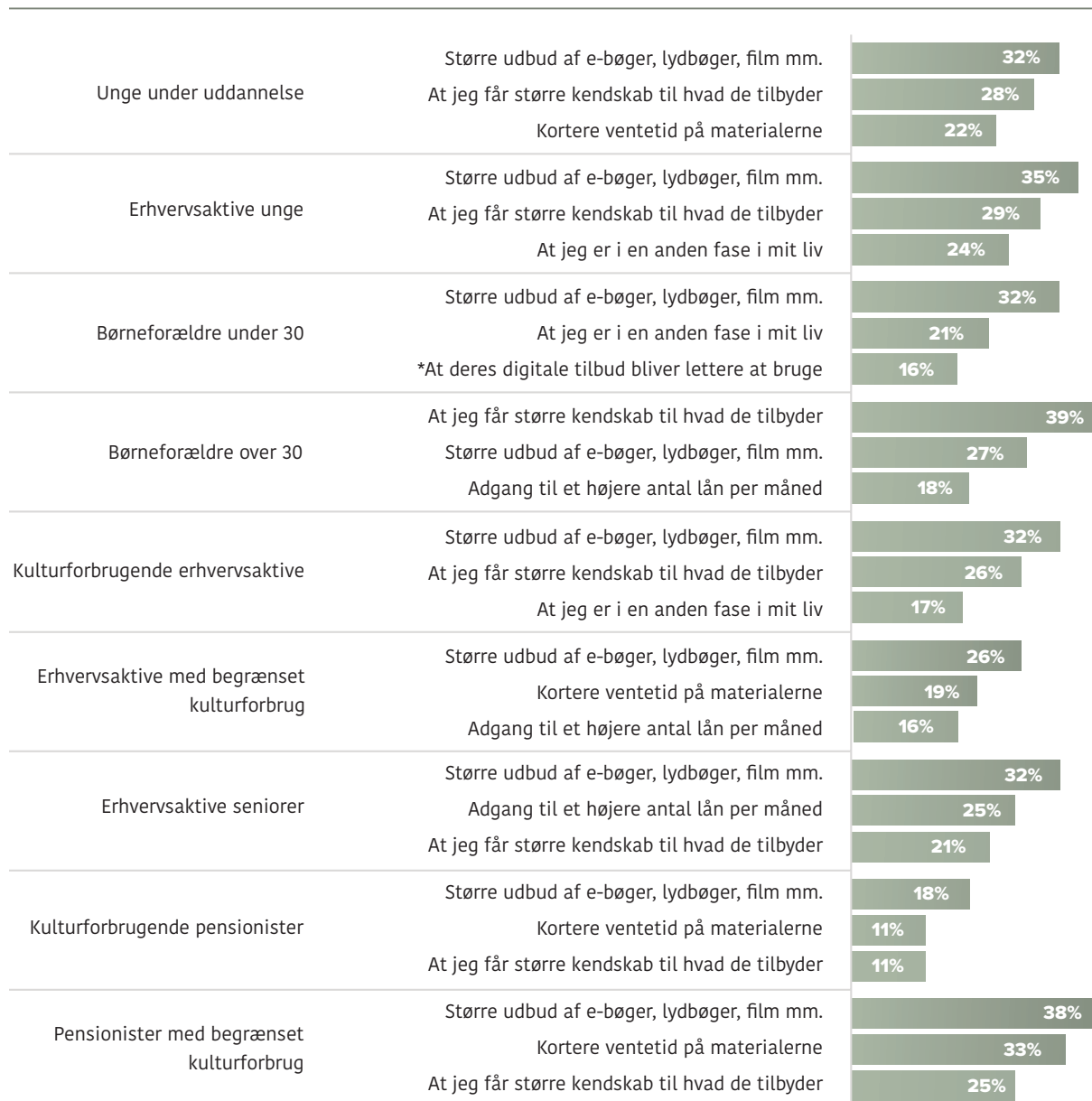
Det online bruger jeg, hvis jeg skal søge på en bestemt bog. Jeg ved ikke hvad der ellers er af muligheder derinde. Jeg er generelt ikke så online. Jeg mangler viden om, hvad man kan bruge det til udover at låne en bog.

Børneforælder over 30

FIGUR 41. DE TRE VIGTIGSTE TING, DER KUNNE FÅ GRUPPERNE TIL AT BRUGE BIBLIOTEKETS DIGITALE TILBUD MERE I FREMTIDEN

Spg: *Hvad kunne få dig til at bruge de digitale folkebibliotekstilbud mere i fremtiden?*

*At deres digitale tilbud bliver lettere/nemmere at tilgå og bruge

8.5 BARRIERER FOR IKKE AT BRUGE DET DIGITALE BIBLIOTEK BLANDT IKKE-BRUGERNE

I denne del af undersøgelsen belyses borgernes barrierer for øget brug af bibliotekets digitale tilbud. De borgere, der har angivet, at de sjældent bruger det digitale bibliotek, er blevet spurgt om, hvilke forhold der gør, at de ikke bruger det digitale bibliotek mere. Der fokuseres her på de entydige ikke-brugere, hvilket defineres som de borgere, der ikke har været på biblioteket indenfor det seneste år.

De mest fremtrædende barrierer for ikke at bruge bibliotekets digitale tilbud er ifølge borgerne:

- Jeg finder altid selv relevant information på internettet
- Jeg foretrækker at læse bøger i papirformat
- Jeg køber eller abonnerer selv på bøger, musik, film mm.
- Jeg ved ikke, hvad bibliotekerne kan tilbyde mig.

Ovenstående barrierer for brug af det digitale bibliotek uddybes i det følgende.

Relevant information findes på internettet

Den væsentligste årsag til ikke at bruge bibliotekets digitale tilbud er ifølge 6 ud af ni segmentgrupper, at de selv finder relevant information på internettet, og således ser internettet som et oplagt alternativ til bibliotekets digitale tjenester.

Det gælder særligt for de pensionister med begrænset kulturforbrug og de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, hvor henholdsvis 33 pct og 27 pct. af segmenterne, angiver denne årsag som en barriere for, at de ikke benytter det digitale bibliotek. Netop disse to grupper er de to segmenter med de laveste brugerandele på tværs af de ni segmenter.

Dette understreger, at en stor del af ikke-brugerne betragter bibliotekets digitale tilbud som måder at tilgå og opnå information, hvilket samtidig findes nemmere at gøre på anden vis. For eksempel fortæller flere af de interviewede, at de bruger internettet som f.eks. Google som deres primære søgekilde, hvor al relevant information er hurtigt og let tilgængeligt, når behovet opstår.

Hvis jeg skal tilegne mig viden, Googler jeg det. Jeg er vant til bare at google efter ting.

Pensionist med begrænset kulturforbrug

Præference for at læse bøger i papirformat

Særligt de tre ældste segmentgrupper foretrækker at læse bøger i papirformat og bruger derfor ikke det digitale bibliotek. Det gælder for hhv. 34 pct. af de erhvervsaktive seniorer, 43 pct. af de kulturforbrugende pensionister og 28 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug. Den relativt høje andel af kulturforbrugende pensionister, som angiver, at de foretrækker at læse i papirbøger fremfor e-bøger, indikerer, at netop en høj andel af segmentet læser bøger – bare ikke på en skærm. Som det blev vist i kapitel 4, er de kulturforbrugende pensionister det segment med den højeste brugerandel, men også at de i højere grad og oftere benytter det fysiske bibliotek end det digitale bibliotek.

Dette forhold vidner om, at det digitale bibliotek ofte forbindes med e-bøger, hvilket må tænkes at være eReolen, som også er den digitale tjeneste flest borgere kender til (jf. kapitel 7.2).

I de kvalitative interviews og fokusgrupper fremgår det, at det ikke kun er de ældre segmenter, som har en præference for at læse bøger i papirformat. Det gælder på tværs af segmenterne, at der er bred enighed om, at e-bøger og fysiske bøger er to forskellige ting og dermed også kan opfylde forskellige behov. Flere af de interviewede fremhæver, at de bedre kan huske, hvad de læser i en fysisk bog i forhold til i en e-bog.

E-bøger tiltaler mig ikke, men det kan lydbøger, når jeg går ture osv. Det er nemt bare at kunne lytte imens jeg laver ting. Jeg vil dog helst have fysiske bøger for at bevare mine læseevner.

Kulturforbrugende pensionist

Jeg kan bedst lide at læse bøger fysisk, for jeg husker bedre, hvis jeg læser det fysisk i stedet for online.

Erhvervsaktiv ung

Præferencen for at læse bøger i papirformat kan også være et resultat af den dagligdag, som mange mennesker har, hvor skærm og digitale tjenester allerede fylder meget. Flere af de interviewede udtrykker netop, at de foretrækker fysiske bøger, fordi det kan give et afbræk fra det høje skærmforbrug i hverdagen.

Jeg læser kun fysiske bøger. Jeg kan godt høre podcast, men jeg synes det er mærkeligt at lytte til lydbog. Det kan godt være en irriterende stemme. De skal være meget fængende før jeg vil lytte til lydbøger. Jeg ville også prioritere en fysisk bog over en e-bog. Jeg har aldrig læst en hel e-bog. Jeg kan ikke lide for meget skærm, der er for meget af det i min hverdag. Jeg ville blive overstimuleret. Det giver mig en personlig følelse at kigge i en fysisk bog fremfor når jeg skal høre/læse den på en pc.

Børneforælder over 30

I det ovenstående citat fremgår det, at udover skærmforbruget ved læsning af e-bøger, stiller borgeren betragter e-bøger anderledes end fysiske bøger, hvilket kan ses i forlængelse af de foregående citater, hvor flere interviewede fremhæver, at de bedre kan huske hvad de læser i en fysisk bog sammenlignet med en digital bog.

Præference for at købe eller abonnere på bøger, filmtjenester mm.

Flere forskellige typer af borgere benytter ikke det digitale bibliotek, da de foretrækker at købe eller abonnere på bøger, film mm. fremfor at bruge det digitale bibliotek til de formål.

Analysen viser at de ældre segmenter generelt er mindre digitalt orienteret end de yngre segmenter, men alligevel fremhæves præferencen for selv at købe eller abonnere på digitale tjenester, som en barriere for at unge såvel som ældre segmenter ikke benytter det digitale bibliotek.

Flere af de interviewede i både enkeltinterviews og fokusgrupper fortæller, at de kommercielle digitale tjenester har et bedre og mere opdateret udbud og design, hvilket gør, at de foretrækker dem fremfor at bruge bibliotekets digitale tilbud, som ikke har kunne opfylde deres behov.

Jeg bruger Mofibo, så jeg kan høre noget faglitteratur, når jeg kører på arbejde. Der hører jeg faglitteratur, som jeg synes er gode som lydfilet, men når jeg har skulle finde e-bøger (på eReolen), så har jeg ikke kunne finde det, som jeg søgte. Jeg synes, at de private tjenester har bedre og mere opdateret udbud.

Kulturforbrugende erhvervsaktiv

Der fremgår desuden i de kvalitative interviews, at nogle respondenter ikke har en særlig årsag til at bruge private udbydere fremfor bibliotekets digitale tjenester, men at det blot er en vane. Man kan forestille sig, at det skyldes de private tjenesters reklamer og markedsføring, hvorfor kendskabet til disse må tænkes at være markant højere end bibliotekets digitale tilbud.

Mangel på viden om hvad det digitale bibliotek kan tilbyde

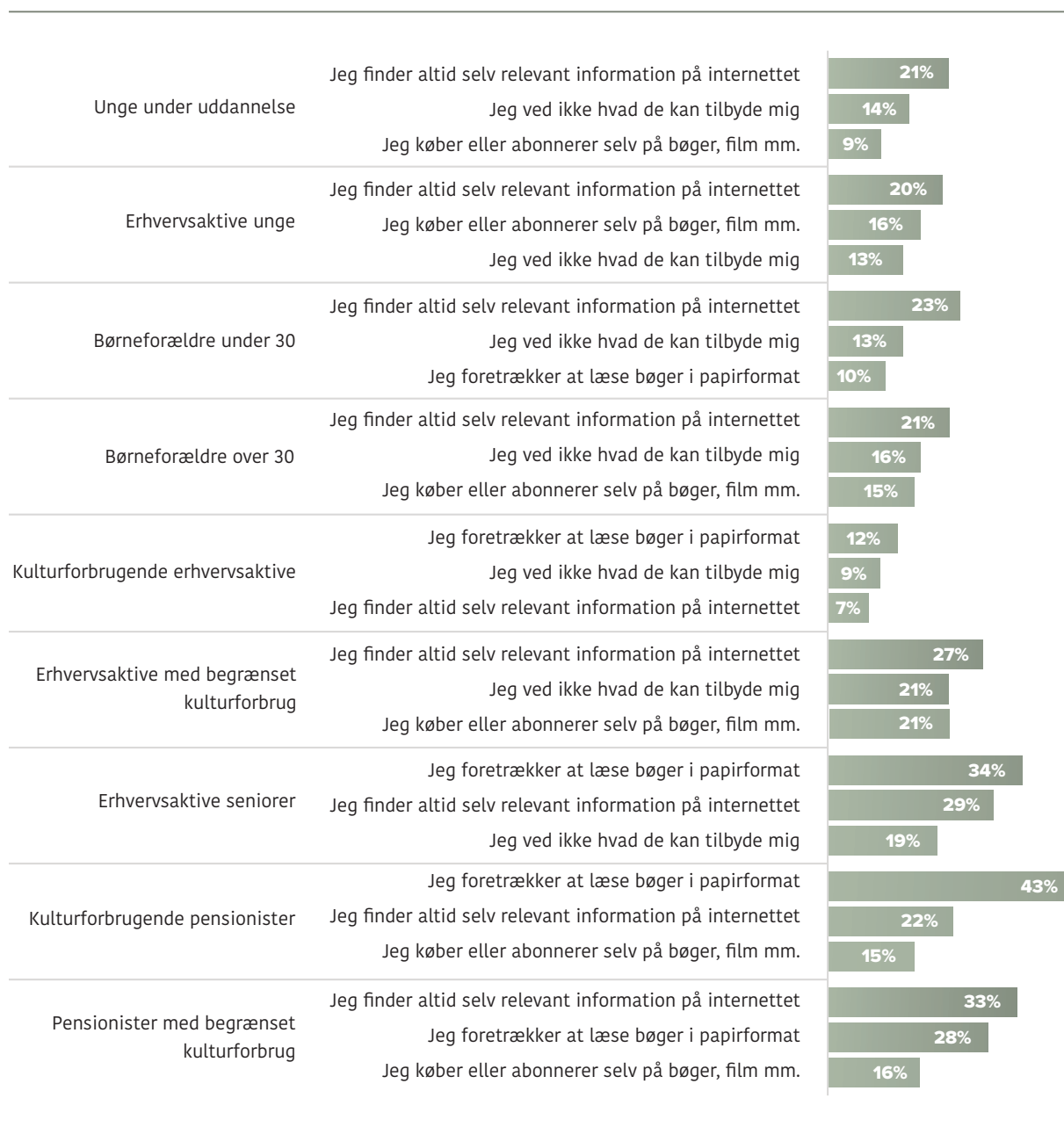
Manglende kendskab til hvad det digitale bibliotek kan tilbyde er ligeledes en barriere for, at brugere i de forskellige segmentgrupper ikke bruger bibliotekets digitale tjenester. Det er dog værd at nævne, at selvom manglende kendskab er en del af segmenternes top-3 over årsager til, at de ikke bruger det digitale bibliotek mere end de gør, er det en forholdsvis lille andel af hvert segment, som fremhæver det. (maks. 21 pct., som ses hos de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug).

Alligevel er det manglende kendskab er interessant at forholde sig til, da det modsat mange af de andre barrierer er et forhold, som biblioteket umiddelbart kan påvirke ved at fokusere på at ramme en bredere målgruppe i deres kommunikation.

Flere af de interviewede borgere giver udtryk for, at de ikke ved, hvad bibliotekets digitale tjenester kan tilbyde og bruger derfor kommercielle digitale tjenester som f.eks. Netflix og Spotify og generelt internettet til at fremsøge underholdning, som bibliotekets digitale tjenester potentielt kunne opfylde.

FIGUR 42. DE TRE VIGTIGSTE FORHOLD, DER GØR, AT GRUPPERNE IKKE BRUGER BIBLIOTEKETS DIGITALE TILBUD MERE, END DE GØR

Spg: Hvilke af følgende forhold har betydning for, at du ikke bruger de digitale folkebibliotekstilbud mere, end du gør?

9.

SEGMENTERNES VURDERING OG EVALUERING AF BIBLIOTEKET

Hovedpointer: Et godt biblioteksbesøg vurderes til at indeholde et eller flere af følgende elementer: Det efterspurgte materiale er der, man opnår ny viden, venlighed og imødekommenhed fra personalet, en følelse af velkommenhed og/eller en god stemning/atmosfære på biblioteket.

Et mindre godt biblioteksbesøg vurderes til at indeholde et eller flere af følgende elementer: personalet er uinteresseret eller uvenligt, manglende materialer, dårlig stemning/atmosfære og/eller forstyrrelser og larm fra andre mennesker.

Ud af de to segmenter med børn er børneforældre over 30 mere tilfredse med bibliotekerne end børneforældre under 30. Dog er begge brugergrupper generelt meget positive overfor bibliotekets børnetilbud.

På tværs af segmenterne er der en bred enighed om, at biblioteket har en stor samfundsmæssig værdi. Det gælder især de tre ældre segmenter og børneforældre over 30. Disse fire segmenter er også dem, der tillægger biblioteket en stor personlig værdi, sammenlignet med de øvrige segmenter.

I dette afsnit beskrives de mest væsentlige forhold hos segmenterne, der gør deres biblioteksbesøg til en hhv. positiv eller negativ oplevelse. Dette skal ses i forlængelse af foregående kapitels afsnit om barrierer. I dette kapitel er fokus dog ikke på, hvad der afholder en fra at komme på biblioteket, men mere hvilke småting der gør, at oplevelsen bliver henholdsvis god eller dårlig. Derudover evalueres biblioteket specifikt af og for familier. Til sidst undersøges på tværs af segmenter de adspurgtes holdning til bibliotekets værdiskabelse.

9.1 VURDERING AF DET GODE BIBLIOTEKSBesøg

Her kigges på vurdering af det gode biblioteksbesøg, som baseres på, at brugerne af biblioteket (både fysiske og digitale brugere) er blevet bedt om at vurdere, hvor enige eller uenige de er i, om en række forhold gør et biblioteksbesøg til en god oplevelse. På tværs af segmenterne er de væsentligste forhold, der gør et biblioteksbesøg til en god oplevelse:

- At de får fat i det materiale, som de kommer efter.
- At besøget giver dem ny viden.
- At de møder venlighed og imødekommenhed fra personalet.
- At de føler sig velkommen, som de er på biblioteket.
- At der er god stemning/atmosfære på biblioteket.

Der er altså flere forskellige forhold, der har betydning for, om brugerne har en positiv biblioteksoplevelse. De ovenstående mest fremtrædende forhold bliver uddybet i det følgende, disse fremgår af figur 42 i afslutningen af afsnittet.

Biblioteksbesøget er en god oplevelse, hvis man får fat i det ønskede materiale

Med undtagelse af børneforældrene under 30, fremhæves det af samtlige segmentgrupper, at det har stor betydning for deres biblioteksbesøg, om de får fat i det materiale, som de kommer efter. Det gælder for 69-97 pct. af de otte segmenter, og understreger således at bibliotekets kerneopgave stadig er materialeudlån, og at det netop er det primære formål med at bruge biblioteket, som det også blev vist i afsnit 5.2.

I de kvalitative interviews fortæller flere borgere, at de på forhånd reserverer materialer forud for deres besøg. Det bidrager naturligt til, at de får fat i det materiale, som de havde forestillet sig, når de besøger biblioteket. Der er dog også flere, som fortæller, at de nyder at gå rundt og blive inspireret på biblioteket, hvis blot de har en genre eller emne, som de ønsker at finde noget indenfor.

Nogle gange har jeg ikke noget på min liste, og så er jeg nogle gange heldig at finde noget, der ser godt ud. Så låner jeg det, læser lidt, og hvis det ikke er godt, afleverer jeg det dagen efter.

Kulturforbrugende pensionist

At tilegne sig ny viden på biblioteket

For særligt børneforældrene under 30, bliver et biblioteksbesøg godt, hvis de får ny viden med hjem. Det angiver 67 pct. af brugerne i dette segment, og der er ikke andre forhold, som overgår dette for de unge børnefamilier. Det er dog også 80 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug, som fremhæver, at det er vigtigt for dem, at få ny viden med hjem fra et biblioteksbesøg.

Man kan forestille sig at det for børneforældrene under 30, kan handle om ny viden til deres børn, idet langt størstedelen af segmentet bruger biblioteket til børnerelaterede aktiviteter.

Det fremgår af flere interviews med både brugere og ikke-bruger af biblioteket, at biblioteket opleves som et sted med faktuel viden, hvilket understreger denne forventning til et biblioteksbesøg.

Venlighed og imødekommenhed fra personalet har betydning for om brugerne får en god biblioteksoplevelse

En stor andel af flere segmenter angiver, at de er meget enige eller delvis enige i at venlighed og imødekommenhed fra personalet gør et biblioteksbesøg til en god oplevelse. Den måde, som bibliotekspersonalet møder de besøgende borgere på, har således stor betydning for deres oplevelse af besøget. Det gælder for hele 97 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug, men også 68 pct. af de erhvervsaktive unge, 75 pct. af de unge under uddannelse, 85 pct. af hhv. de kulturforbrugende erhvervsaktive og de kulturforbrugende pensionister.

I de kvalitative interviews og fokusgrupper giver flere borgere udtryk for at bibliotekspersonalets tilstedeværelse har stor betydning for deres biblioteksbesøg. Flere interviewpersoner fortæller dog, at de ikke har behov for personalet *hver* gang, de besøger biblioteket, men at de skaber en tryghed og stemning til biblioteket, som også gør, at brugerne ikke kommer til at gå forgæves i tilfælde af, at de har brug for hjælp fra personalet.

Det med øjenkontakt og nærvær er vigtigt. Jeg oplever det sådan. Jeg synes personalet er venlige og imødekommende og gode til at hjælpe. (...) Det vil helt klart trække ned, hvis de var for travle.

Kulturforbrugende erhvervsaktiv

Personalet har kæmpe stor betydning. Det er tryghedsskabende. De er med til at skabe denne her gode stemning, altså ro. De gør også, at jeg ikke føler, at jeg kommer derhen forgæves, fordi de altid kan hjælpe mig.

Erhvervsaktiv ung

Alle er velkommen på biblioteket

Folkebiblioteket er et offentligt rum, hvor alle borgere er velkomne til at opholde sig i åbningstiderne (bemandet og ubemandet). Det er derfor ikke overraskende, at en relativt stor andel af flere segmentgrupper fremhæver, at det gør deres biblioteksbesøg til en god oplevelse, hvis de føler sig velkomne, som de er på biblioteket.

Det gælder særligt de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, hvoraf 81 pct. angiver det som vigtigt for deres biblioteksbesøg, samt 79 pct. af de kulturforbrugende pensionister og 65 pct. af de erhvervsaktive unge.

Det er godt med inklusion og åbenhed og have følelsen af, at man altid er velkommen på et bibliotek. Her spiller personalet også en stor rolle.

Ung under uddannelse

Jeg synes det er vigtigt, at alle har gratis adgang til litteratur. Jeg kan personligt godt lide at læse, så det er fedt, at alle kan få lov til det. Det er godt, at børn kan komme derned og lege. Det er et sted, der er for alle, og det er vigtigt, at der er sådan et inkluderende sted.

Erhvervsaktiv ung

God stemning og atmosfære på biblioteket er vigtigt for den gode biblioteksoplevelse

En stor andel af flere segmenter angiver, at god stemning/atmosfære på biblioteket kan gøre et biblioteksbesøg til en god oplevelse. Det gør sig gældende for seks ud af ni segmenter og for op mod 97 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug.

I de kvalitative interviews fremhæver flere respondenter, at der på biblioteket er en særlig stemning og ro, som de ikke umiddelbart oplever andre steder. Det beskrives som en særlig stemning, ro og sted for fordybelse. I forlængelse heraf kan det nævnes, at bibliotekets atmosfære er central for det fysiske bibliotek, og ifølge flere respondenter kan dette ikke erstattes af de digitale tjenester.

Jeg synes, at det er hyggeligt at være på biblioteket, fordi det er et kulturhus. Hvis man er på biblioteket for bare at låne bøger, kunne det måske lige så godt være online. Men jeg synes det er dejligt, at man kan sidde i god ro og stemning.

Erhvervsaktiv ung

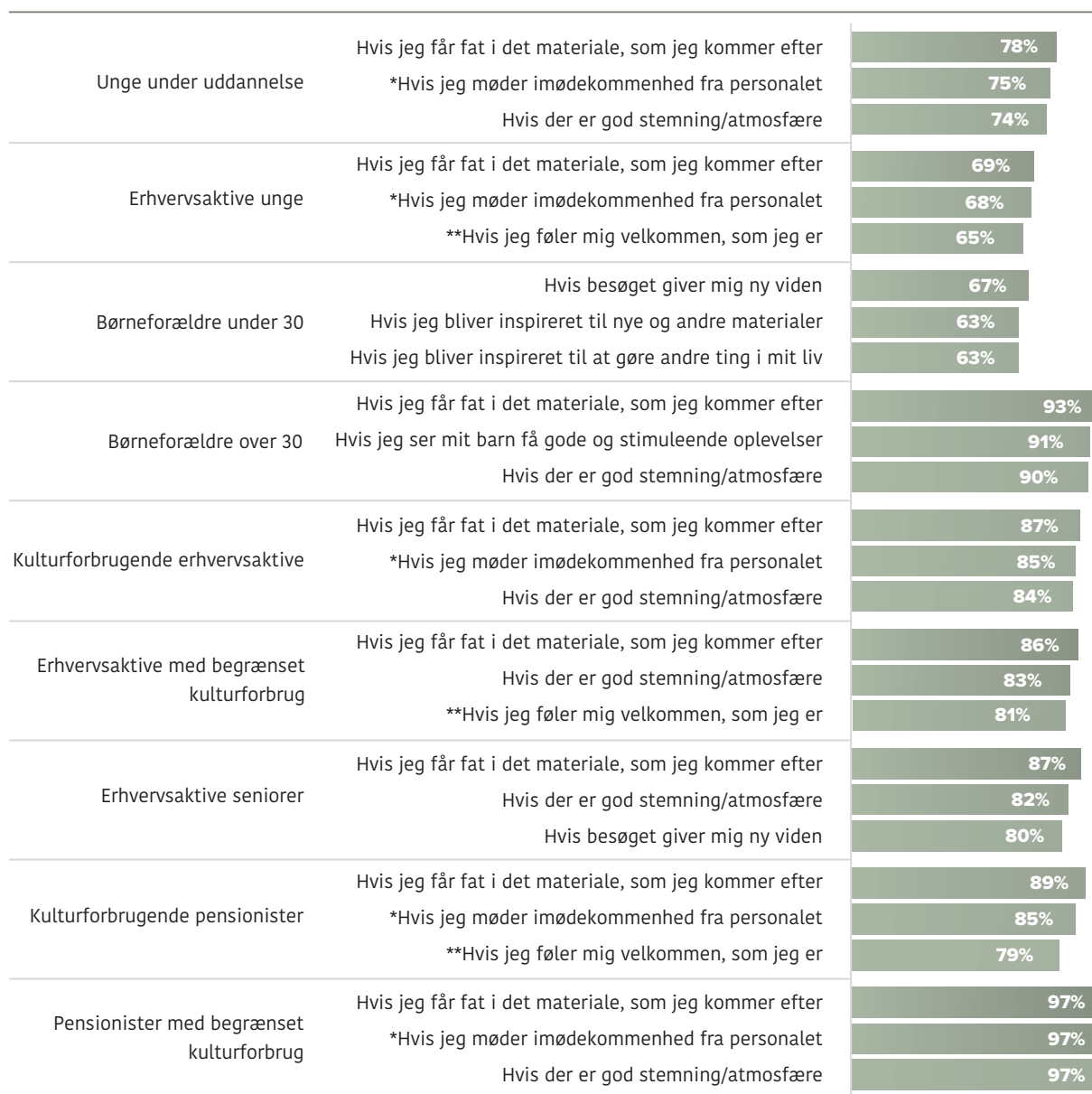

Der er en stemning på biblioteket. Der er et klaver, hvor folk sidder og spiller. Det er idyllisk. Du sidder og fordyber dig i noget, mens andre fordyber sig i andet.

Ung under uddannelse

FIGUR 43. DE TRE VIGTIGSTE FORHOLD, DER GØR ET BIBLIOTEKSBesøg TIL EN SÆRLIG GOD OPLEVELSE

Spg: Hvor enig eller uenig er du i, at følgende forhold gør et folkebiblioteksbesøg (digitalt eller fysisk) til en særlig god oplevelse?

* Hvis jeg møder venlighed og imødekommenhed fra personalet

** Hvis jeg føler mig velkommen, som jeg er, på folkebiblioteket

9.2 VURDERING AF DET MINDRE GODE BIBLIOTEKSBesøg

I det kommende afsnit beskrives, hvad brugere af biblioteket fremhæver som væsentlige forhold, der kan gøre deres biblioteksbesøg til en mindre god oplevelse. I afslutningen af afsnittet fremhæves de ni segmenters top-3 i figur 44 og de forhold der går igen hos flere segmenter uddybes nedenfor. Det gælder:

- Hvis personalet er uinteresseret eller uvenligt
- Hvis de ikke har de materialer, de kommer efter
- Hvis der er dårlig stemning/atmosfære
- Hvis andre mennesker forstyrrer/larmer.

Naturligt nok er det mange af de samme forhold, som kan gøre et biblioteksbesøg godt, som omvendt også kan gøre det mindre godt. Den eneste tilføjelse er, at larm og forstyrrelser fra andre mennesker kan gøre et biblioteksbesøg mindre godt.

Bibliotekspersonalet og materialers tilgængelighed

Det fremgik af foregående afsnit om, hvad der gør et biblioteksbesøg til en god oplevelse, at særligt bibliotekspersonalets venlighed og imødekommenhed har stor betydning for brugerne. I forlængelse heraf, viser figur 44, at det særligt har negativ indflydelse på brugernes biblioteksbesøg, hvis personalet er uinteresseret eller uvenligt. Det er det væsentligste forhold, der kan gøre et biblioteksbesøg til en mindre god oplevelse ifølge samtlige segmenter med undtagelse af de unge under uddannelse og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug. Det går ligeledes igen i flere af de kvalitative interviews og fokusgrupper, at respondenter fremhæver bibliotekspersonalets tilstedeværelse, som vigtigt for deres biblioteksbesøg, fordi de hurtigt kan hjælpe dem med f.eks. materialesøgning.

Personalet må gerne være opsøgende, når man leder efter bøger. Jeg har ikke brug for interaktioner, når jeg kommer ind, sådan "velkommen", men de må meget gerne være interagerende når man kigger på bøger og spørger om man leder efter noget bestemt. Jeg vil langt hellere have, at de spørger end at jeg selv skal søge på en skærm.

Børneforælder under 30

Som det også fremgik af foregående afsnit om, hvad der gør biblioteket til en god oplevelse, fremhæver flere segmentgrupper, at det kan gøre biblioteksbesøget til en mindre god oplevelse, hvis biblioteket ikke har de materialer, som brugeren kommer efter. Det fremhæver særligt de tre unge-segmenter (78 pct. af de unge under uddannelse, 72 pct. af de erhvervsaktive unge og 57 pct. af børneforældre under 30), men også af de kulturfor-brugende erhvervsaktive (71 pct.). Man kan dog forestille sig, at dette forhold imødegås af, at en stor del af biblioteksbrugere på forhånd reserverer materialer, som dermed står klar til dem. Der er dog også borgere, som besøger biblioteket uden at reservere materialer, men blot kommer for at blive inspireret eller finde noget indenfor et tema/genre, hvorfor de har en forventning om, at der er materialer som matcher det.

Dårlig stemning og larm på biblioteket har negativ indflydelse på brugernes besøg

Flere af de adspurgte biblioteksbrugere fremhæver, at det har negativ indflydelse på deres biblioteksbesøg hvis der er dårlig stemning/atmosfære på biblioteket, ligesom flere brugere i foregående afsnit fremhævede at god stemning/atmosfære har positiv indflydelse på deres besøg. Samtlige ni segmenter fremhæver dårlig stemning/atmosfære på biblioteket som en af de tre væsentligste forhold, der kan gøre et biblioteksbesøg til en mindre god oplevelse.

73 pct. af de unge under uddannelse, som særligt bruger biblioteket til at studere og skrive opgave, er helt enig eller delvis enig i, at det kan gøre deres biblioteksbesøg til en mindre god oplevelse, hvis andre mennesker larmer eller forstyrrer. Det fremhæves dog også af de pensionister med begrænset kulturforbrug (84 pct.), de kulturforbrugende pensionister (76 pct.), de erhvervsaktive seniorer (82 pct.) og de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug (69 pct.). I de kvalitative interviews er det dog gennemgående, at der generelt er ro og god stemning på de danske biblioteker. Dog fremhæver flere respondenter, at der i ubemandede åbningstider en gang imellem er larm.

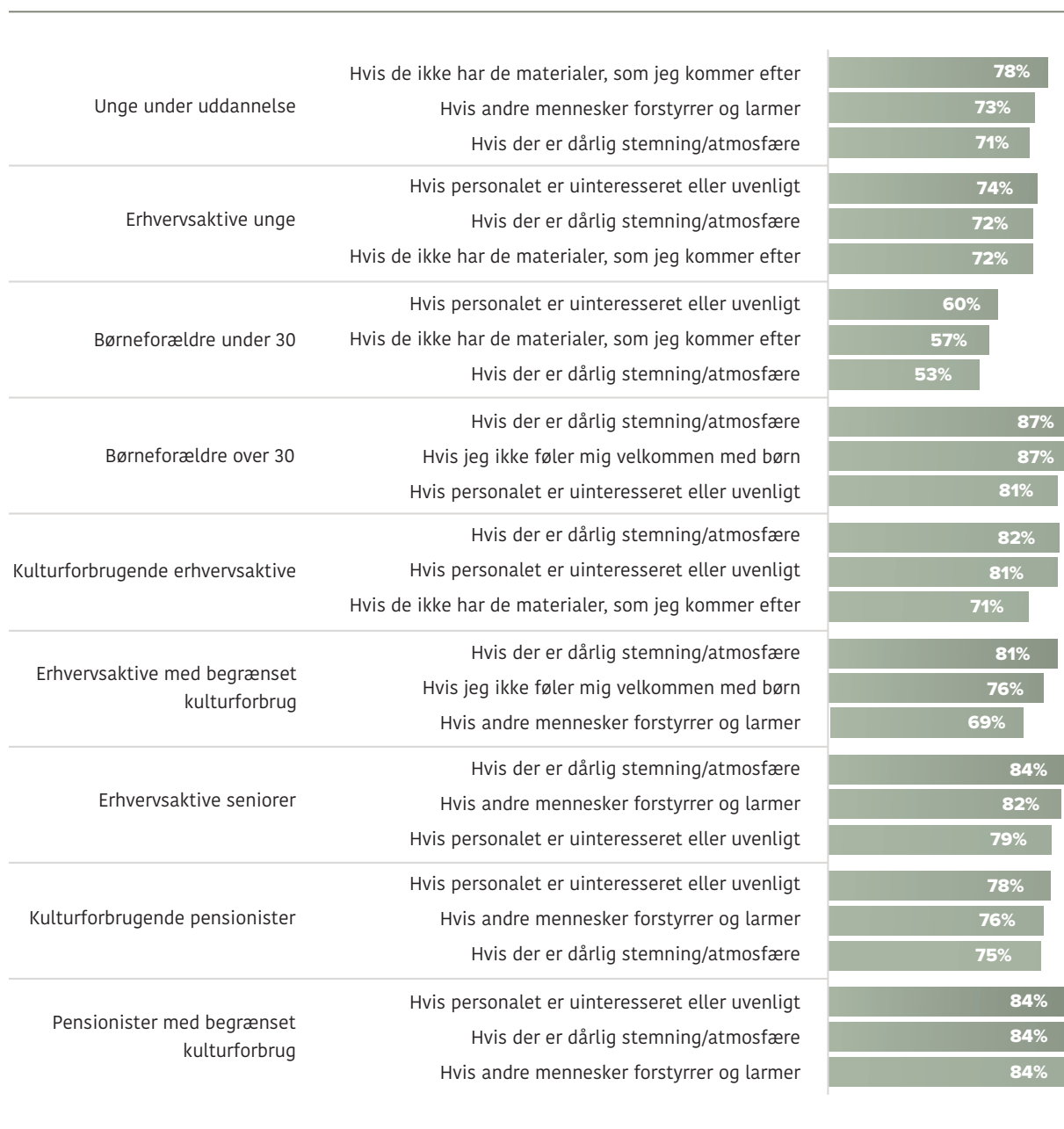

Nogle gange har der været børn, der leger, og det fint nok. En enkelt gang har der været nogle, der larmede. Der kunne man godt have brug for, at der blev tysset.

Erhvervsaktiv senior

FIGUR 44. DE TRE VIGTIGSTE FORHOLD, DER GØR ET BIBLIOTEKSBesøg TIL EN MINDRE GOD OPLEVELSE

Spg: *Hvor enig eller uenig er du i, at følgende forhold gør et folkebiblioteksbesøg (digitalt eller fysisk) til en mindre god oplevelse?*

9.3 EVALUERING FRA BØRNEFORÆLDRE

Følgende afsnit undersøger børneforældrenes evaluering af biblioteket. De to segmenter med børn er blevet bedt om at vurdere, hvorvidt de er enige eller uenige i en række udsagn om det fysiske biblioteks tilbud til børn og børnefamilier.

I figur 45 nedenfor fremgår det, at biblioteket anses som meget børnevenligt af størstedelen af børneforældrene. Sammenligner man børneforældre over- og under 30, er der tendens til, at børneforældre over 30 er mere tilfredse med det fysiske biblioteks børnetilbud end børneforældre under 30. Det kan muligvis ses i tråd med at børneforældre over 30's børn typisk er lidt ældre end børneforældre under 30's børn, og dermed får mere ud af et biblioteksbesøg.

68 pct. af børneforældrene under 30 er helt enige eller delvis enige i, at biblioteket er et godt sted at komme med børn. Det gælder for hele 93 pct. af børneforældrene over 30.

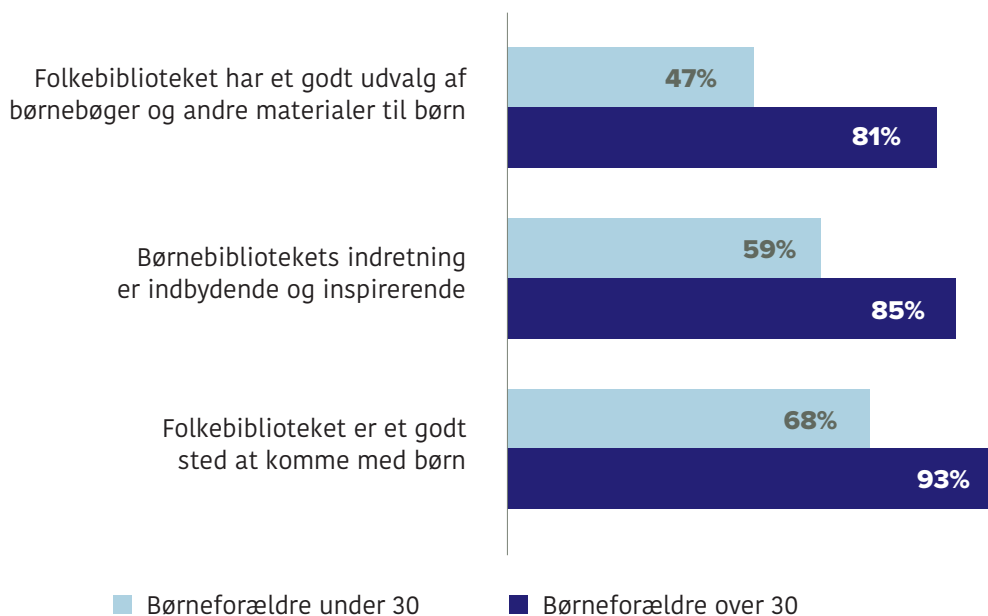
Der er ligeledes en markant større andel af børneforældrene over 30 (85 pct.), som angiver, at de er helt eller delvis enige i, at børnebibliotekets indretning er indbydende og inspirerende sammenlignet med børneforældrene under 30 (59 pct.) I tråd hermed angiver 81 pct. af børneforældrene over 30, at de er helt eller delvis enige i, at biblioteket har et godt udvalg af børnebøger og andre materialer til børn. Det gælder for 47 pct. af børneforældrene under 30 år.

Selvom der er betydelige forskelle på de to segmenters tilfredshed med bibliotekets tilbud til børn, er begge brugergrupper generelt meget positive over for bibliotekets børnetilbud.

FIGUR 45. HOLDNING TIL DET FYSISKE BIBLIOTEKS BØRNETILBUD BLANDT HVER GRUPPE AF BRUGERE MED BØRN UNDER 15 ÅR

Spg: *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? (Andele der er helt eller delvist enige)*

9.4 PERSONLIG OG SAMFUNDSMÆSSIG VÆRDI

I dette afsnit fokuseres på forskelle mellem segmenternes holdning til om biblioteket giver stor personlig og samfundsmæssig værdi.

Figur 46 nedenfor viser, at mindst 48 pct. af respondenterne i hvert segment, er helt eller delvist enige i, at biblioteket har stor samfundsmæssig værdi. Det gælder særligt de kulturforbrugende pensionister (93 pct.), kulturforbrugende erhvervsaktive (89 pct.), erhvervsaktive seniorer (78 pct.) og børneforældre over 30 (77 pct.). Dette tolkes som om, at der generelt er bred opbakning til biblioteket, og dets rolle i samfundet. Det er vigtigt at bemærke, at der er blevet spurgt til, om det er en *stor* samfundsmæssig værdi og der kan således godt være nogle respondenter som mener, at biblioteket har *nogen* samfundsmæssig værdi.

FIGUR 46. DEN SAMFUNDSMÆSSIGE OG PERSONLIGE VÆRDI AF BIBLIOTEKET BLANDT SEGMENTERNE

Spg: *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Folkebiblioteket har stor samfundsmæssig værdi/ Folkebiblioteket har stor personlig værdi for mig*

Figur 46 viser dog også, at der er store forskelle på spørgsmålet om den personlige værdi. Det er særligt de mere kulturelle segmentgrupper, der er helt eller delvis enige i, at biblioteket har stor personlig værdi for dem. Det angiver hele 69 pct. af de høj kulturelle pensionister, 66 pct. af de kulturforbrugende erhvervsaktive og 49 pct. af børneforældre over 30. I den anden ende af skalaen findes de pensionister med begrænset kulturforbrug og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, hvor hhv. 14 pct. og 15 pct. er helt enig eller delvis enig i, at bibliotekerne har stor personlig værdi for dem.

Det gælder for fem ud af ni segmenter, at under en tredjedel af segmentet er helt eller delvis enige i, at folkebiblioteket har stor personlig værdi for dem. Biblioteket opleves dermed i højere grad som havende en større samfundsmæssig værdi end personlige værdi.

Det er værd at bemærke, at det især er blandt de kulturforbrugende pensionister samt de kulturforbrugende erhvervsaktive, at respondenterne mener, at biblioteket har stor samfundsmæssig og personlig værdi. Netop disse to segmenter har de største brugerandele på tværs af segmenterne, hvilket tegner et billede af, at de borgere, der benytter biblioteket, tillægger stor samfundsmæssig- og personlig værdi til biblioteket. Ser man nærmere på de enkelte segmenter i de kvalitative interviews, fremgår det blandt andet blandt respondenter, der hører til segmentet af kulturforbrugende pensionister, at biblioteket skaber stor personlig værdi, idet det bidrager med større kulturel forståelse, fri adgang til litteratur og rammer for fællesskab.

I forlængelse af ovenstående er det værd af nævne, at det er blandt de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug samt de pensionister med begrænset kulturforbrug, hvor de færreste borgere tillægger personlig værdi til biblioteket (hhv. 15 pct. og 14 pct.). Dette hænger givetvis sammen med, at det netop er de to segmenter af borgere, der sjældnest benytter biblioteket, og derfor ikke vurderer, at biblioteket har stor personlig værdi for dem. Til gengæld vurderer over halvdelen af respondenterne i disse to segmenter, at biblioteket har stor samfundsmæssig værdi. I de kvalitative interviews uddybes dette med anerkendelsen af, at biblioteket sagtens kan være vigtigt for andre, på trods af at den enkelte ikke nødvendigvis gør brug af biblioteket. Det understreger, at biblioteket for mange har stor betydning til trods for, at de ikke selv benytter det.

Biblioteket bidrager ikke til noget i mit liv, heller ikke min kærestes eller hans døtre. Men jeg ville blive ked af, hvis man skrottede det, for det er fantastisk, at borgere har gratis tilbud. Så selvom det ikke bidrager med noget til mig, ville jeg blive ærgerlig over, hvis alt f.eks. blev digitaliseret.

Erhvervsaktiv med begrænset kulturforbrug

10. MØDET MED BORGEREN

Hovedpointer: Borgerne vil i højere grad benytte personalet, hvis de er tilgængelige og henvender sig aktivt til borgerne, hvis personalet selv tager initiativ til at fortælle om deres tilbud, samt hvis de er i stand til at hjælpe borgerne med materialesøgning.

De primære inspirationskilder på tværs af segmenterne er venners anbefalinger og sociale medier. Der er store forskelle på hvilke sociale medier og internetfora, der har inspireret de forskellige brugergrupper til at bruge biblioteket. Så for at vide hvilke kanaler, der er gode at være aktive på, er det vigtigt at skelne mellem de forskellige målgruppers SoMe-vaner. De unge er i højere grad på Instagram og TikTok, hvorimod de ældre især bruger Facebook.

I dette kapitel sættes der fokus på borgernes møde med bibliotekspersonalet gennem den inspiration, som de får og efterspørger. Først undersøges brugen af bibliotekspersonalet, hvorefter borgernes inspirationskilder analyseres.

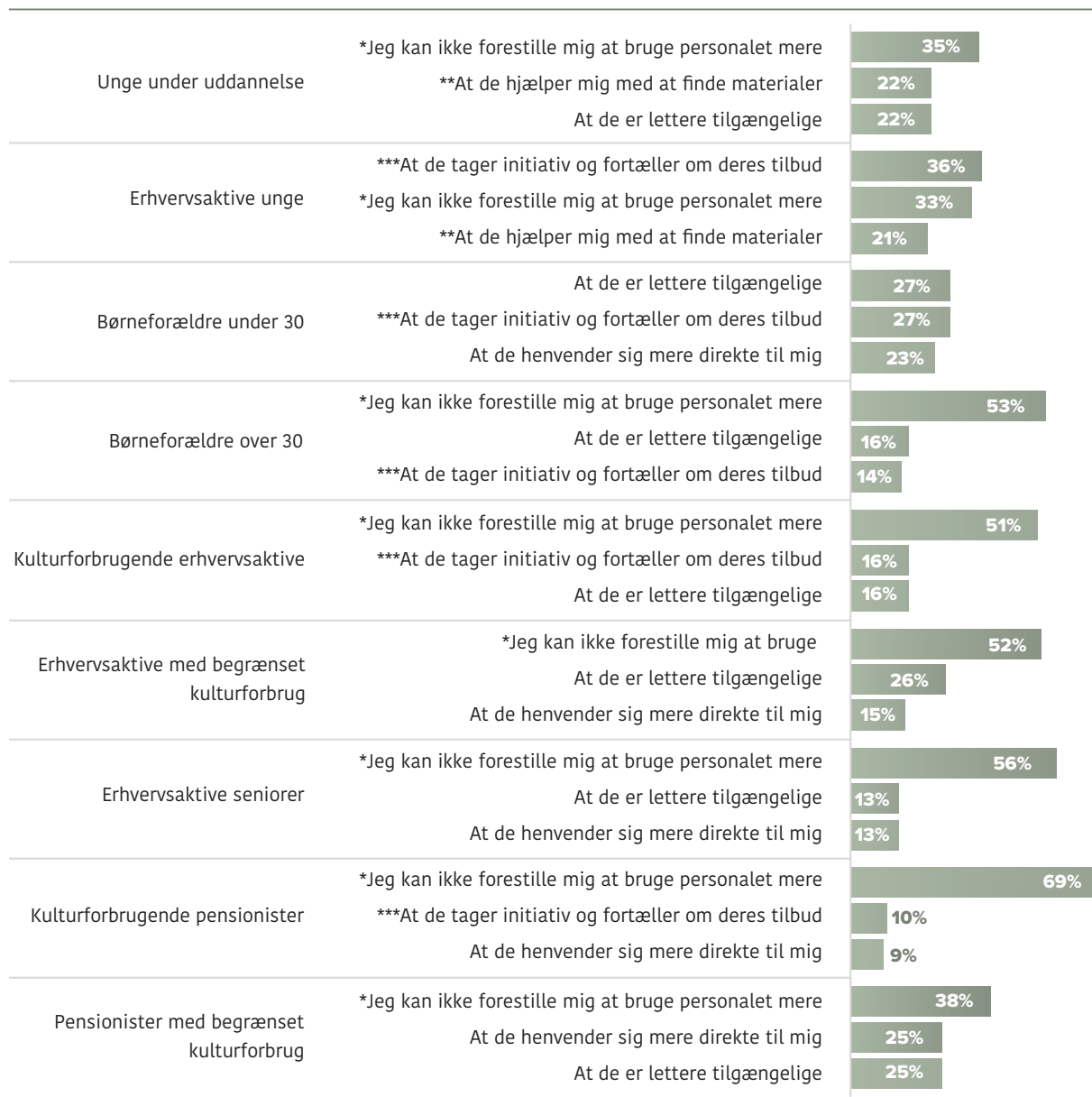
10.1 ØGET BRUG AF BIBLIOTEKSPERSONALET

Denne del kigger på brugen af bibliotekspersonalet. Bibliotekets brugere er blevet bedt om at angive, hvad der kunne få dem til at bruge bibliotekspersonalet mere, end de gør i dag.

Figur 47 nedenfor viser de forskellige brugergruppers ønsker til personalet, hvis de i fremtiden skal bruge dem mere. Det er iøjnefaldende, at en meget stor andel af flere af segmenterne angiver, at de ikke kan forestille sig at bruge personalet mere end de gør i dag. Det gælder over 50 pct. af hhv. børneforældre over 30, kulturforbrugende erhvervsaktive, erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, erhvervsaktive seniorer og kulturforbrugende pensionister, samt over en tredjedel af de unge under uddannelse, erhvervsaktive unge og pensionister med begrænset kulturforbrug.

FIGUR 47. FAKTORER DER KAN ØGE BRUG AF BIBLIOTEKSPERSONALE

Spg: Hvad kunne få dig til at bruge folkebibliotekspersonalet mere, end du gør i dag?

* Jeg kan ikke forestille mig at bruge folkebibliotekspersonalet mere, end jeg gør i dag

** At de hjælper mig med at finde materialer og kilder til projekter

*** At de tager initiativ og fortæller om deres og folkebibliotekets tilbud

Dette er med til at nuancere en af hovedpointerne fra kapitel 9, nemlig at et venligt og imødekomende personale gør et biblioteksbesøg godt. Der er altså mange brugere, som ikke nødvendigvis har brug for mere personale, men derimod blot at det personale, som er der, er venlige og imødekomende. Der er dog også brugere, som gerne vil bruge personalet mere. Nedenfor bliver det uddybet hvilke forhold, der kan øge brugernes brug af bibliotekspersonalet. Det drejer sig om følgende forhold; Personalets tilgængelighed og henvendelse til borgerne, at personalet tager initiativ og fortæller om deres tilbud, og at de hjælper borgerne med materialesøgning.

Tilgængelighed og mere henvendelse

At personalet er lettere tilgængeligt, fremhæves af flere brugere, særligt de unge under uddannelse (22 pct.), børneforældre under 30 (27 pct.) og erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug samt pensionister med begrænset kulturforbrug (25 pct.), men også de erhvervsaktive seniorer (13 pct.), børneforældre over 30 (16 pct.) og de kulturforbrugende erhvervsaktive (16 pct.) fremhæver, at de vil bruge bibliotekspersonalet mere, hvis de er lettere tilgængelige. Det har desuden stor betydning for børneforældre under 30, de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, de erhvervsaktive seniorer, kulturforbrugende pensionister og pensionister med begrænset kulturforbrug, at personalet henvender sig mere direkte til dem.

Dette kan være værd for bibliotekerne at overveje i forbindelse med diskussionen om selvbetjent vs. betjent åbningstid.

Det som biblioteket kan for mig, er at bibliotekarerne har styr på bøgerne. Det med at få sparring er klart der, hvor de skal have lov at shine.

Børneforælder under 30

Bibliotekspersonalet kan med fordel tage initiativ og fortælle om deres tilbud

Af de kvalitative interviews fremgår det på tværs af de forskellige segmenter, at folk generelt oplever bibliotekspersonalet som værende imødekomende og hjælpsomme med specifikke henvendelser eller forespørgsler. Dog har en stor andel af særligt de erhvervsaktive unge (36 pct.) og børneforældre under 30 (27 pct.), angivet, at det kunne få dem til at bruge bibliotekspersonalet mere, hvis de tager initiativ til at fortælle om bibliotekets tilbud. Det fremhæves desuden også af børneforældre over 30 (14 pct.), de kulturforbrugende erhvervsaktive (16 pct.) og de kulturforbrugende pensionister (10 pct.).

Hjælp til materialesøgning

Hjælp til materialesøgning fremhæves af to af ungesegmenterne, som noget der har særlig stor betydning for deres brug af personalet. 22 pct. af de unge under uddannelse angiver, at det kunne få dem til at bruge bibliotekspersonalet mere. Det er således en anbefaling at være opmærksom på de unge under uddannelse på biblioteket og hjælpe dem med at finde materialer og kilder til deres projekter, idet tidligere analyser i rapporten viser, at de unge under uddannelse netop bruger biblioteket til at studere, læse og skrive opgave. Hjælp til materialesøgning fremhæves også af de erhvervsaktive unge (21 pct.), som noget der kunne få dem til at bruge personalet mere.

10.2 HVAD BLIVER BORGERNE INSPIRERET AF?

For at biblioteket bedre kan inspirere borgerne, er det vigtigt at forstå, hvad borgerne generelt bliver inspireret af. Denne del analyserer borgernes inspirationskilder. Borgerne er derfor blevet spurgt ind til, hvad de typisk er blevet inspireret af, når de køber nye ting, tegner nye abonnementer, går til arrangementer eller andet.

Venners anbefalinger og sociale medier er de primære inspirationskilder

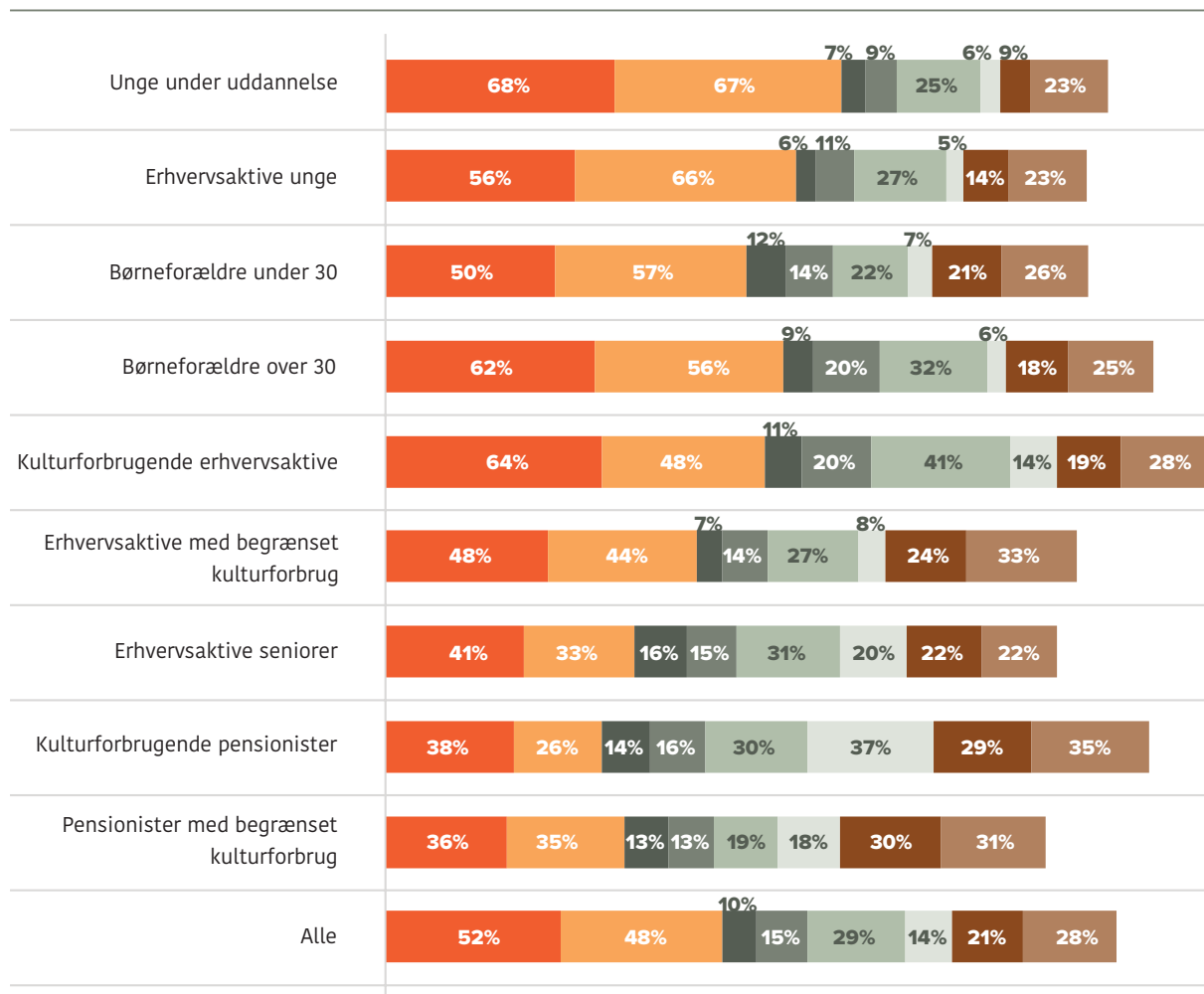
Størstedelen af alle ni segmenter angiver, at de typisk bliver inspireret af deres venners anbefalinger, som det ses i figur 48 nedenfor. Det gælder især de tre ungesegmenter. Henholdsvis 68 pct. af de unge under uddannelse, 56 pct. af de erhvervsaktive unge og 50 pct. af børneforældrene under 30 har angivet, at de typisk bliver inspireret af venners anbefalinger, når de køber nye ting, tegner nye abonnementer, går til arrangementer eller andet. Dette fremhæves ligeledes af en stor andel af børneforældre over 30 (62 pct.) og de kulturforbrugende erhvervsaktive (64 pct.), men også de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug (48 pct.).

Blandt de ældre segmenter, herunder de erhvervsaktive seniorer, kulturforbrugende pensionister og pensionister med begrænset kulturforbrug, er der også flest som typisk bliver inspireret af deres venners anbefalinger, om end en mindre andel end hos de yngre segmenter (hhv. 41 pct., 38 pct. og 36 pct.).

Samme fordelingsmønster gælder ved de segmenter, som har angivet, at de typisk bliver inspireret af sociale medier. Det hænger givetvis sammen med, at de yngre generationer i højere grad er digitalt orienterede end de ældre generationer. Derudover kan det nævnes, at anmeldelser og reklamer (både digitale og fysiske) er store inspirationskilder.

FIGUR 48. HVAD BLIVER BORGERNE TYPISK INSPIRERET AF?

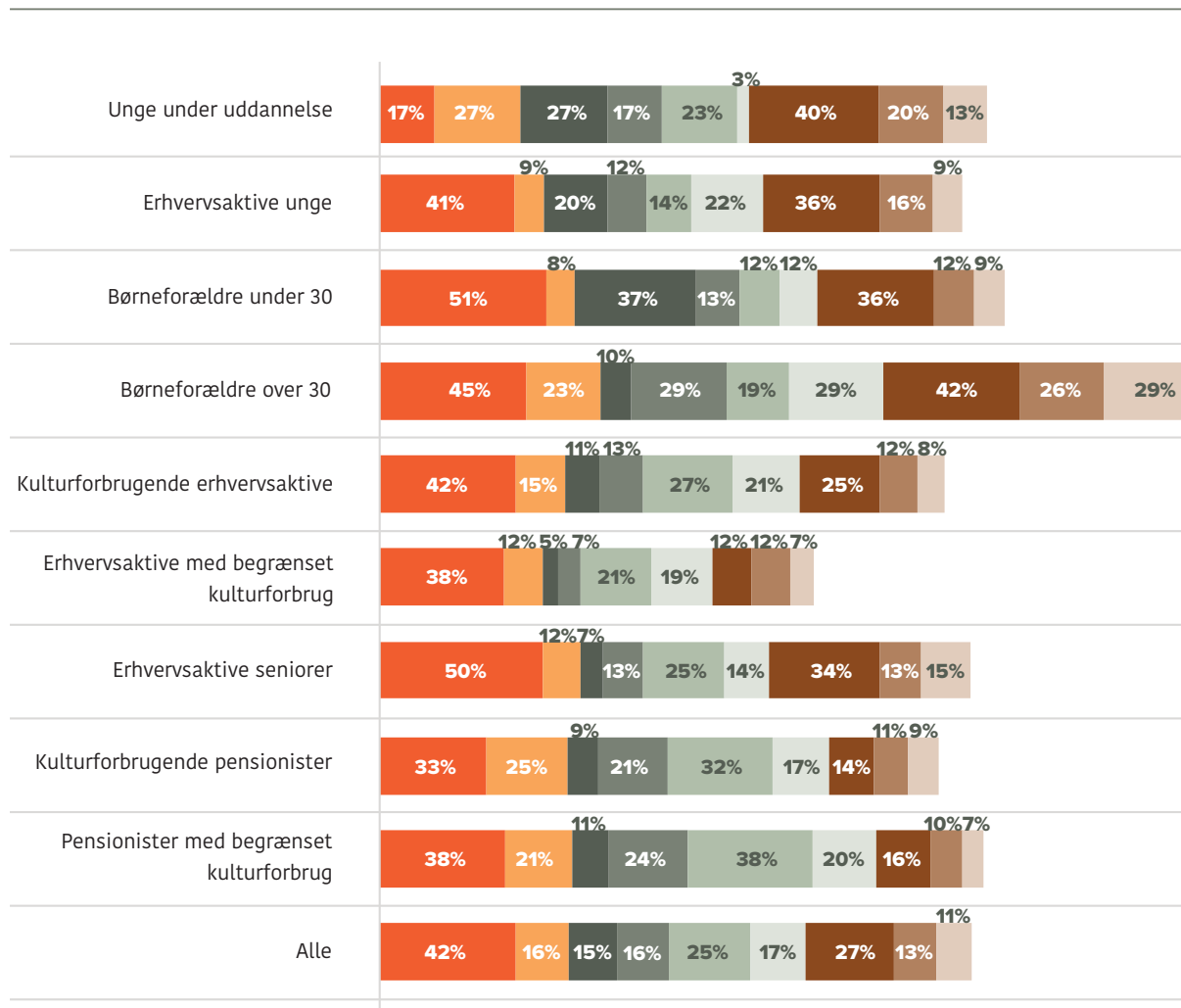
Spg: *Hvad er du typisk blevet inspireret af, når du køber nye ting, tegner nye abonnemeter, går til arrangementer eller andet?*

- Venners anbefalinger
- Sociale medier, internetfora og andre hjemmesider (Facebook, Youtube, Instagram, TikTok og lignende)
- Tidsskrifter, ugeblade, modeblade og lignende
- Forbrugertests
- Anmeldelser
- Aviser
- Fjernsyn/radio
- Reklamer (både fysiske og digitale)

FIGUR 49. HVAD KAN PÅVIRKE BRUGERNE TIL AT BESØGE BIBLIOTEKET?

Spg: Hvilke af følgende kan påvirke dig til at bruge folkebiblioteket?

- Venners anbefalinger
- Tidsskrifter, ugeblade, modeblade og lignende
- Studiekreds/læseklub
- Anmeldelser
- Folkebibliotekets hjemmeside
- Andre folkebiblioteksrelaterede hjemmesider (f.eks. litteratursiden.dk, bibliotek.dk og lignende)
- Sociale medier, internetfora og andre hjemmesider (Facebook, Youtube, Instagram, TikTok og lignende)
- Fjernsyn/radio/podcast
- Reklamer (både fysiske og digitale)

Figur 49 ovenfor viser, hvad der særligt kan påvirke de forskellige segmenter til at besøge biblioteket. Her gælder det særligt, at venners anbefalinger har betydning.

Det er dog interessant, at hvor det især er venners anbefalinger, der inspirerer de unge under uddannelse til at købe nye ting, tegne nye abonnemeter eller gå til arrangementer, er det for de unge under uddannelse i lav grad venners anbefalinger, der kan påvirke dem til at bruge biblioteket.

Når man ser på, hvad der kan påvirke brugerne til at besøge biblioteket, skiller de unge under uddannelse sig således særligt ud i forhold til de andre brugergrupper. For alle andre brugergrupper er det især venners anbefalinger, der kan påvirke dem til at bruge biblioteket, mens det i langt højere grad er sociale medier og internetfora, der kan påvirke de unge under uddannelse til at bruge biblioteket.

De to pensionistgrupper (kulturforbrugende pensionister og pensionister med begrænset kulturforbrug) bliver yderligere påvirket til at bruge biblioteket ved at besøge bibliotekets hjemmeside (hhv. 32 pct. og 38 pct.).

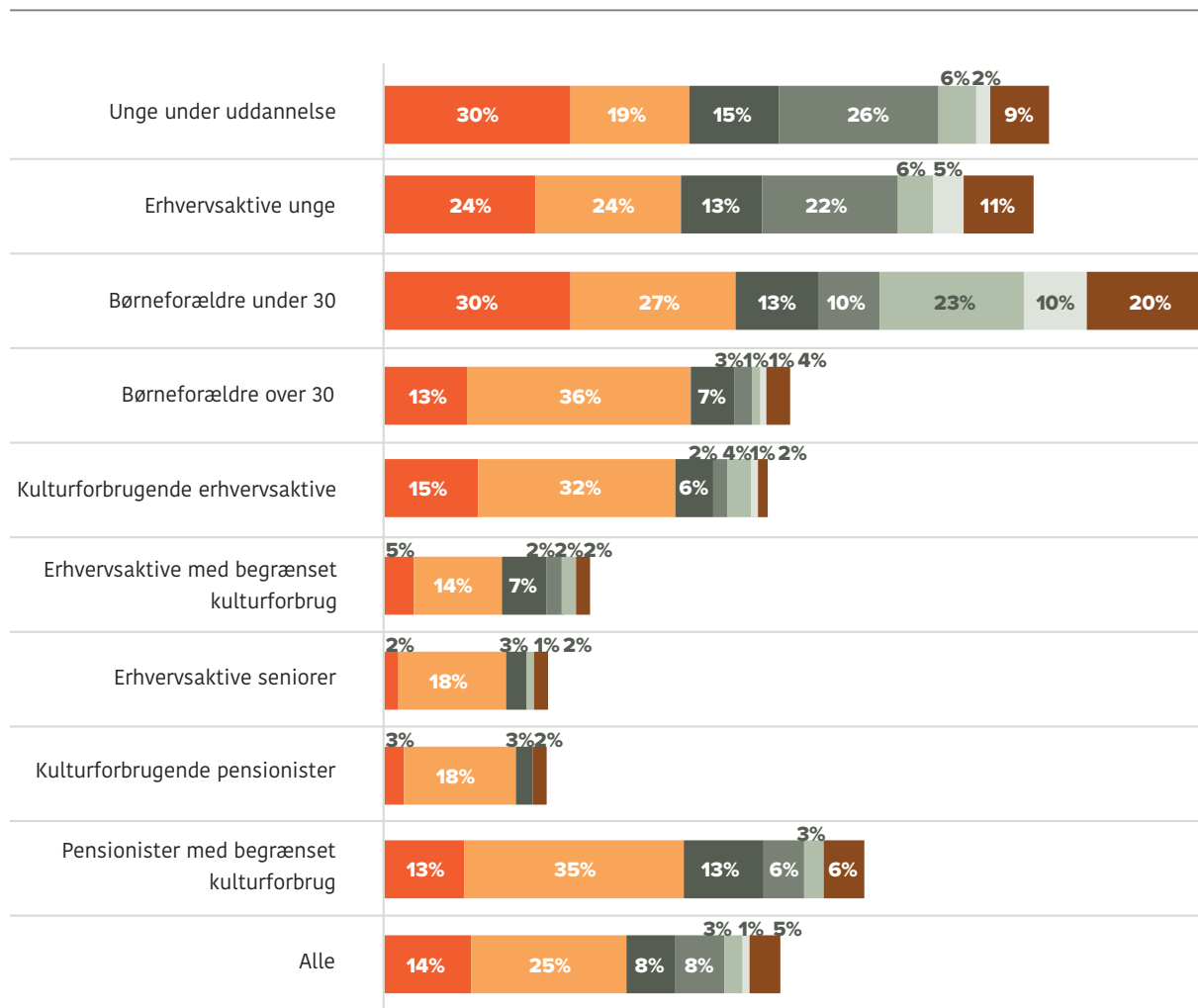
Der er således markante forskelle på, hvad der kan påvirke de forskellige brugergrupper til at gå på biblioteket. Overordnet set vil det bedste være for bibliotekerne, at få brugerne til at anbefale bibliotekets tilbud til venner og bekendte. Dette kan dog være utrolig svært, så hvis bibliotekerne selv skal få fat i nye målgrupper, så ser det mest effektive værktøj ud til at være, at være til stede på sociale medier. Derudover kan man nå mange via bibliotekets hjemmeside samt via reklamer.

Hvilke sociale medier

Der er store forskelle på hvilke sociale medier og internetfora, der har inspireret de forskellige brugergrupper til at bruge biblioteket. Så for at vide hvilke kanaler, der er gode at være aktive på, er det vigtigt at vide, hvad brugerne benytter i dag. Figur 50 nedenfor viser netop dette.

FIGUR 50. HVLIKE SOCIALE MEDIER OG INTERNETFORA HAR INSPIRERET BRUGERNE TIL DERES BRUG AF BIBLIOTEKET?

Spg: Hvilke sociale medier og internetfora har inspireret dig i din brug af folkebiblioteket?

- Instagram
- TikTok (f.eks. BookTok)
- Pinterest
- Facebook
- Reddit
- Youtube (f.eks. Booktube)
- BookTalk

De tre ungesegmenter er særligt blevet inspireret af Instagram til at bruge biblioteket (hhv. 30 pct. af de unge under uddannelse og børneforældre under 30, samt 24 pct. af de erhvervsaktive unge). For de voksne segmenter er maks. 15 pct. blevet inspireret til at bruge biblioteket gennem Instagram.

Herudover fremgår det af figur 49, at TikTok også er en oplagt platform til at nå ud til de unge segmenter. 26 pct. af de unge under uddannelse og 22 pct. af de erhvervsaktive unge angiver, at dette sociale medie har inspireret dem i deres brug af biblioteket.

For de voksne og ældre segmenter er det i langt højere grad Facebook, der inspirerer brugerne til at bruge biblioteket. Dette gælder særligt de pensionister med begrænset kulturforbrug (35 pct.), de kulturforbrugende erhvervsaktive (32 pct.) og børneforældre over 30 (36 pct.).

På tværs af alle segmenter fremgår det at BookTalk ikke har vundet stort indpas.

Det giver altså mening at skelne mellem de segmenters forskellige vaner på de sociale medier alt efter hvilken målgruppe man forsøger at ramme. Generelt vurderes Facebook at være den bedste og mest benyttede kanal, men hvis bibliotekerne ønsker at nå de unge, er det således relevant at overveje Instagram og TikTok.

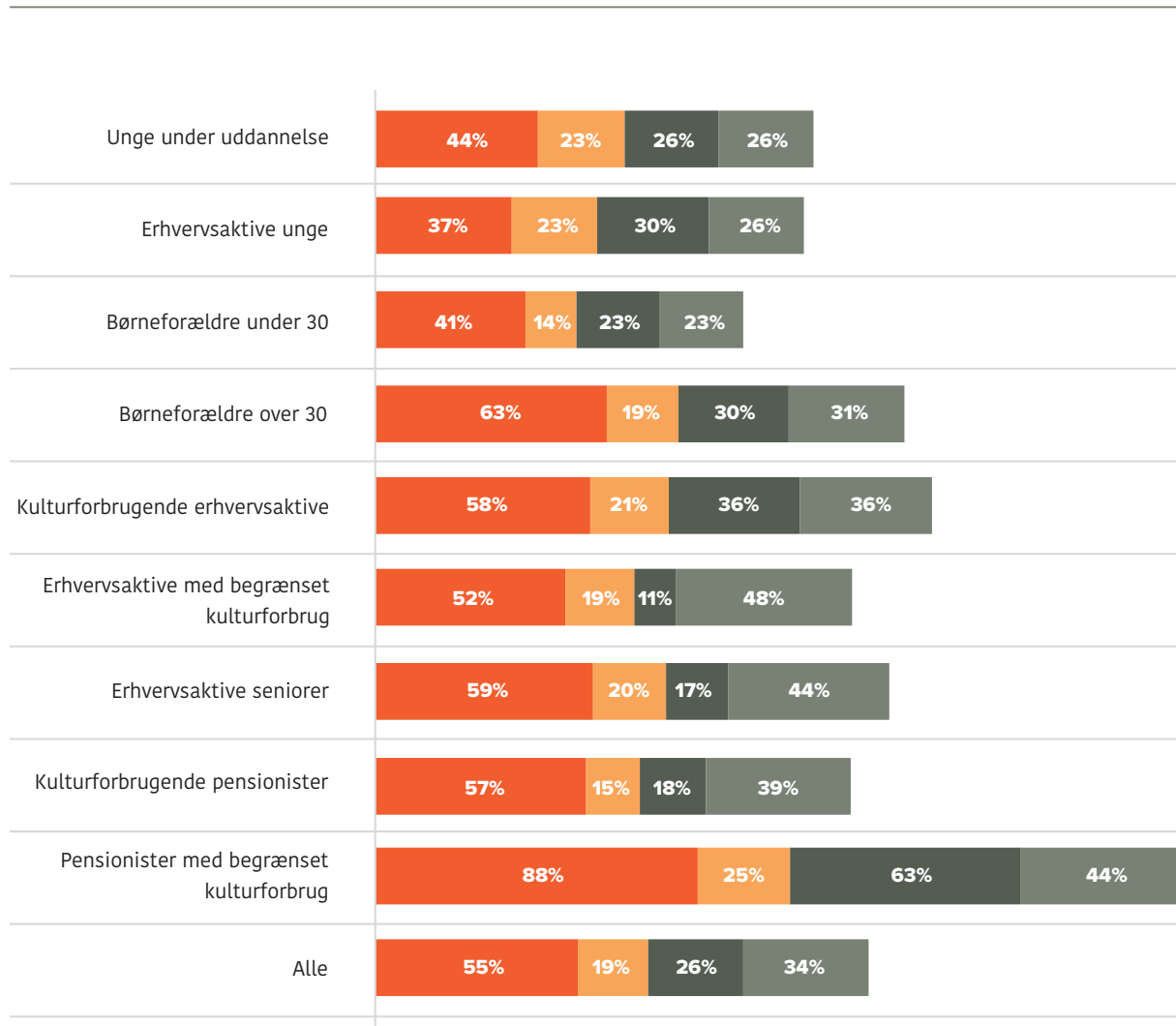
Inspiration på selve biblioteket

Brugere af det fysiske bibliotek er blevet spurgt ind til, hvad de er blevet inspireret af på selve biblioteket, hvilket vises i figur 51 nedenfor. Udstillinger og opsætninger af bøger og øvrige materialer er især det, der inspirerer borgerne på biblioteket. Det er således, hvad hovedparten af samtlige segmenter har angivet. En stor andel af alle segmenter er derudover blevet inspireret af personalets råd og vejledning. Det gælder især de voksne brugergrupper, hvoraf 48 pct. af de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug, 44 pct. af de erhvervsaktive seniorer, 39 pct. af de kulturforbrugende pensionister og 44 pct. af de pensionister med begrænset kulturforbrug har svaret, at personalets råd og vejledning har inspireret dem på biblioteket.

Bibliotekets plakater og bannere har særligt inspireret de pensionister med begrænset kulturforbrug på biblioteket (63 pct.). Der er altså en række greb, som biblioteket kan bruge til at inspirere brugerne på selve biblioteket.

FIGUR 51. HVAD BLIVER BRUGERNE INSPIRERET AF PÅ SELVE BIBLIOTEKET?

Spg: *Hvad er du blevet inspireret af på selve biblioteket?*

- af udstillinger og opsætninger af bøger og øvrige materiale
- af infoskærme på folkebiblioteket
- af plakater, bannere eller andet på folkebiblioteket
- af personalets råd og vejledning

11.

BIBLIOTEKET SOM FYSISK RUM OG RAMME

Hovedpointer: På tværs af segmenterne vurderer de fleste brugere, at bibliotekets indretning i høj grad skaber rum for ny viden og information. Det er færreste, som oplever, at bibliotekets indretning skaber rammer for samvær med andre.

Når man ser på, hvad ikke-brugerne ønsker, at bibliotekets indretning og rum skal kunne, stemmer det i høj grad overens med, hvad biblioteket i forvejen vurderes at skabe rammer for af de nuværende brugere. Der ønskes nemlig fokus på litteraturen, viden og information. Det er de færreste, som synes, at det er vigtigt, at bibliotekets indretning lægger op til samvær med andre.

I dette kapitel undersøges segmenternes holdning til indretningen og funktionerne af biblioteksrummene. Først undersøges, hvordan brugerne oplever bibliotekets indretning i dag – det er således en evaluering af det nuværende bibliotek og dets indretning. Dernæst undersøges, hvad ikke-brugerne ønsker, at biblioteket er indrettet til.

11.1 BRUGERNES OPLEVELSE AF DET FYSISKE RUM

Respondenterne er blevet bedt om at angive, i hvilken grad de synes, at deres lokale bibliotek skaber rammerne for:

- At opnå ny viden og information
- Fordybelse og koncentration
- At sætte fantasi og forestillingsevne i gang
- Oplevelser og underholdning
- Samvær med andre.

Figureerne nedenfor og på de efterfølgende sider viser andelen af brugere, som i høj grad eller i meget høj grad synes, at bibliotekerne skaber rammerne for de førnævnte udsagn. Alle spørgsmålene er opdelt på segmenterne.

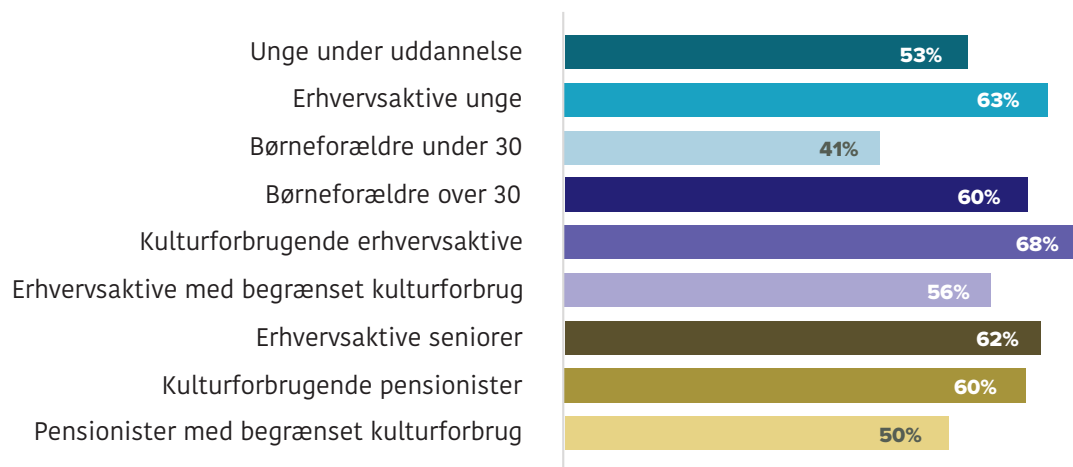
Biblioteket som rum for ny viden og information

I otte ud af ni segmenter vurderer 50 pct. eller mere, at bibliotekernes indretning i høj grad skaber de rette rammer for at opnå *ny viden og information*. Ud af de fem udsagn, er det dette, som samlet set vurderes højest, hvilket kan være et udtryk for, at biblioteket først og fremmest opleves at være indrettet til viden og information.

Højest er andelen blandt de kulturforbrugende erhvervsaktive (segment 5). Her vurderer 68 pct. af brugerne, at bibliotekernes indretning skaber de rette rammer for at opnå ny viden og information. Modsat er der færrest brugere, som oplever, at bibliotekernes indretning skaber rum for at opnå ny information og viden blandt børneforældrene under 30 (41 pct.). Det er dermed også det eneste segment, hvor under halvdelen af brugerne i høj grad er enige i udsagnet. Ny viden og information er dermed noget, som flertallet af brugerne i de forskellige segmenter i høj grad oplever, bibliotekernes indretning skaber rammen om.

FIGUR 52. ANDELEN AF BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING SKABER DE RETTE RAMMER FOR AT OPNÅ NY VIDEN OG INFORMATION

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek skaber de rette rammer for at opnå ny viden og information

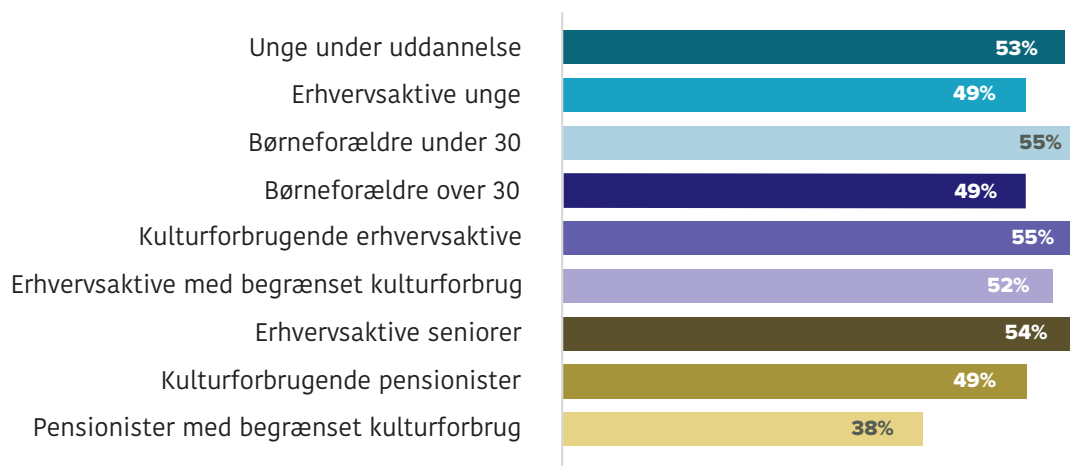

Biblioteket som fordybelsesrum

Det næsthøjest vurderede udsagn om bibliotekets indretning er, at det skaber de rette rammer for fordybelse og koncentration. Som det fremgår af figuren nedenfor, er andelen af brugere, som vurderer, at bibliotekets indretning skaber rammerne for *fordybelse og koncentration* forholdsvist ligeligt fordelt mellem segmenterne. Dette er med undtagelse af de pensionister med begrænset kulturforbrug, hvor andelen af brugere, som vurderer, at indretningen på bibliotekerne skaber fordybelse og koncentration er lavest (38 pct.). Blandt de andre segmenter peger mellem 49 pct. og 55 pct. på, at bibliotekernes indretning i høj grad skaber rum for fordybelse og koncentration. Højest er andelen blandt børneforældre under 30 (55 pct.) og kulturforbrugende erhvervsaktive (55 pct.).

FIGUR 53. ANDELEN AF BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING SKABER DE RETTE RAMMER FOR *FORDYBELSE OG KONCENTRATION*

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek skaber de rette rammer for fordybelse og koncentration.

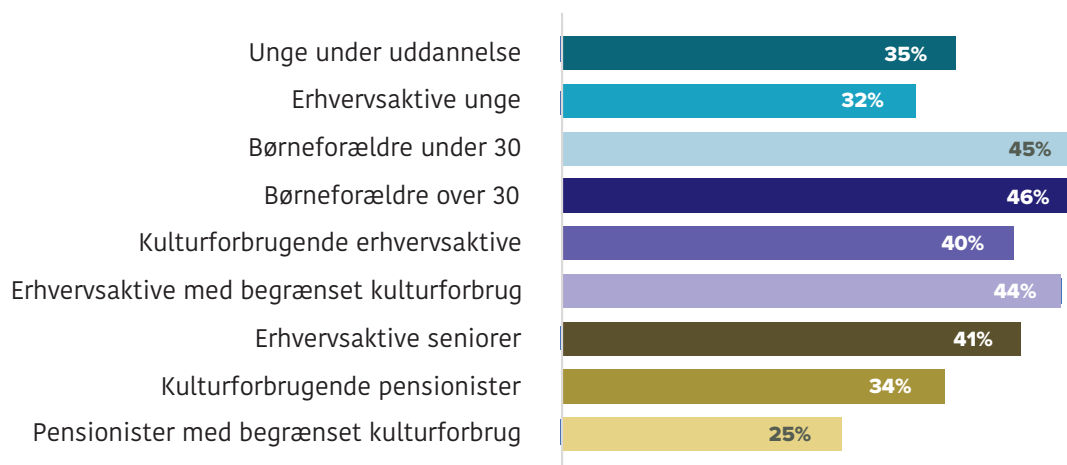

Biblioteket som rum for fantasi

Som det fremgår af figur 54 nedenfor, er der under 50 pct. af brugerne i alle segmenterne, som synes, at bibliotekernes indretning skaber rum for *fantasi og forestillingsevne*. På trods heraf, er det dog næsten halvdelen af børneforældre under 30 (45 pct.), børneforældre over 30 (46 pct.) samt de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug (41 pct.), som oplever, at biblioteket skaber rum for fantasi. Fantasi og forestillingsevne er dermed noget, som nogle segmenter oplever, at bibliotekerne skaber rammen om.

FIGUR 54. ANDELEN AF BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING SKABER DE RETTE RAMMER FOR AT SÆTTE *FANTASI OG FORESTILLINGSEVNE* I GANG

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek skaber de rette rammer for at sætte *fantasi og forestillingsevne* i gang.

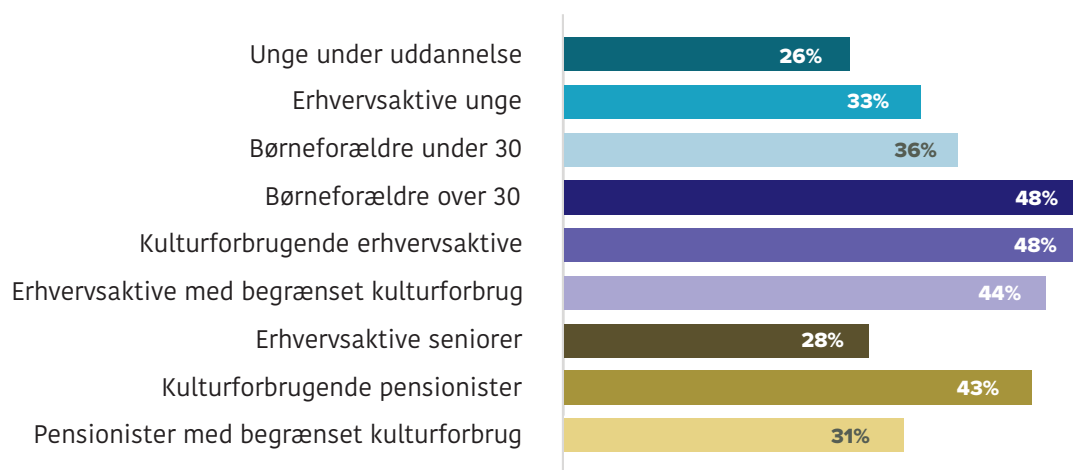

Biblioteket som rum for oplevelser og underholdning

Som det fremgår af figur 55 nedenfor, er der under 50 pct. af brugerne i alle segmenterne, som synes, at bibliotekernes indretning skaber rum for *oplevelser og underholdning*. På trods heraf er det dog næsten halvdelen af segmentet med børneforældre over 30 (48 pct.) og de kulturforbrugende erhvervsaktive (48 pct.), som synes, at bibliotekets indretning skaber rum for oplevelser og underholdning. Jævnfør nedenstående figur hører oplevelser og underholdning dog stadig til noget af det, som kun et fåtal af brugere i de forskellige segmenter i høj grad synes, bibliotekerne skaber rammen om, mens andre ikke har denne oplevelse.

FIGUR 55. ANDELEN AF BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING SKABER DE RETTE RAMMER FOR OPLEVELSER OG UNDERHOLDNING

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek skaber de rette rammer for oplevelser og underholdning.

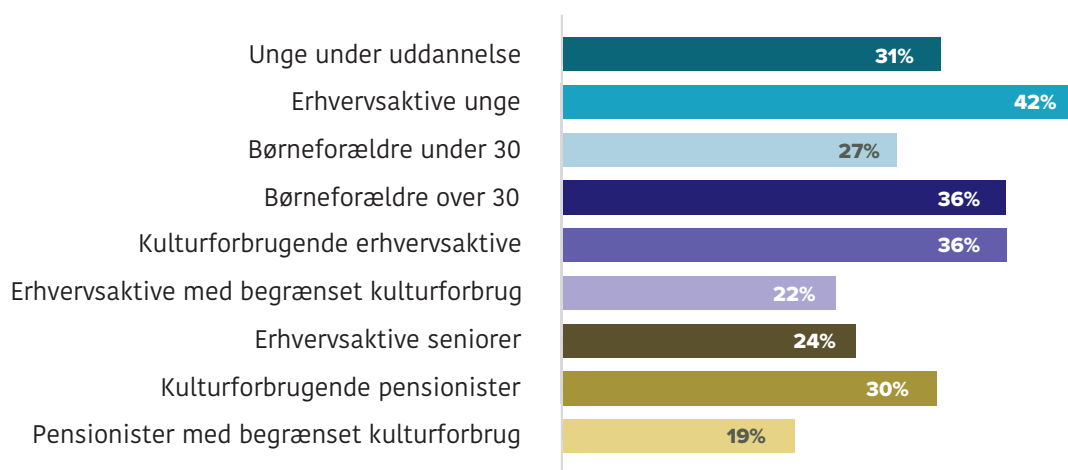

Biblioteket som rum for samvær med andre

Det udsagn, som færrest synes biblioteket skaber rum for, er *samvær med andre*. For de fleste segmenter er det under en tredjedel, som vurderer dette. Som det fremgår af nedenstående figur, er det især de erhvervsaktive unge (segment 2), som oplever, at bibliotekets indretning skaber de rette rammer for samvær med andre. Andelen af brugere i de andre segmenter, som synes, at bibliotekets indretning skaber de bedste rammer for samvær med andre, er generelt lav. Lavest er den blandt de pensionister med begrænset kulturforbrug. Her angiver 19 pct., at de i høj grad synes, at bibliotekets indretning skaber de bedste rammer for samvær med andre. Samvær med andre er dermed noget, som primært kun ét segment oplever, bibliotekerne skaber rammen om.

FIGUR 56. ANDELEN AF BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING SKABER DE RETTE RAMMER FOR SAMVÆR MED ANDRE

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek skaber de rette rammer for samvær med andre.

I de kvalitative interviews genfindes brugernes fokus på information og viden i deres oplevelse af biblioteket. Også her oplever brugerne, at bibliotekerne skaber rammerne for opnåelsen af ny viden ved at oplyse og inspirere til ny litteratur via f.eks. bogudstillinger eller infoskærme samt ved at skabe et rum, hvor folk kan mødes og vidensdele.

Udover viden og information giver brugerne også udtryk for, at bibliotekerne lykkes med at skabe et fysisk rum for forskellige målgruppers interesser. Brugere forklarer, at bibliotekerne generelt skaber et mødested, hvor der er indrettet forskellige rum til forskellige målgruppers forskellige brugsformer. Børneforældre, unge under uddannelse og pensionister bruger nemlig ikke nødvendigvis biblioteket på samme måde. Der er dog også gange, hvor bibliotekerne ikke lykkes med dette. F.eks. bliver det nævnt, at man som børnefamilie kan føle, at man forstyrrer de andre biblioteksbrugere, hvis legeområdet ligger tæt på et område, hvor folk læser og koncentrerer sig. Dette generer således både børnefamilien og dem, som skal koncentrere sig, og begge kan føle, at der ikke er plads til dem.

Slutteligt har bibliotekets stemning også en betydning for oplevelsen af det fysiske rum. Brugere oplever her, at bibliotekerne lykkes med at skabe en rolig og hyggelig stemning, hvis bibliotekerne har hyggekrege, en café samt varm og personlig indretning. Den rolige og hyggelige stemning medvirker til, at brugerne har lyst til at indtage rummet og benytte det i en længere tidsramme.

11.2 BORGERNES ØNSKER TIL DET FYSISKE RUM

Ovenstående afsnit har afdækket brugernes evaluering af bibliotekets faktiske, oplevede indretning. I dette afsnit fokuseres på, hvordan ikke-brugerne ønsker, at indretningen på biblioteket er. Ikke-brugerne er blevet bedt vurdere, i hvilken grad de synes, at bibliotekets indretning bør fokusere på skabe de rette rammer for:

- At opnå ny viden og information
- Fordybelse og koncentration
- At sætte fantasi og forestillingsevne i gang
- Oplevelser og underholdning
- Samvær med andre.

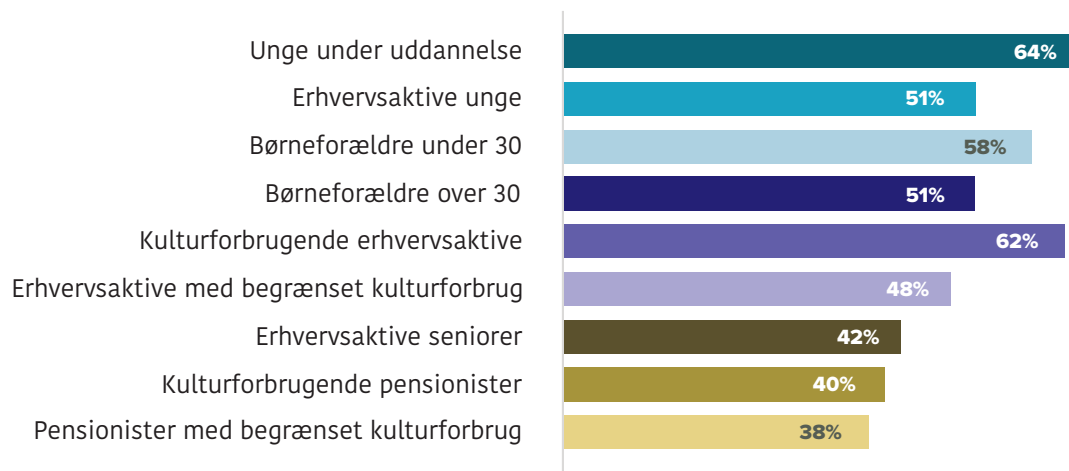
Biblioteket som rum for ny viden og information

Ikke-brugerne synes først og fremmest, at biblioteket bør skabe de rette rammer for, at man kan opnå *ny viden og information*. Dette gælder på tværs af alle segmenter, og det vidner om – som det også fremgår af andre resultater i undersøgelsen – at det vigtigste for bibliotekerne er at formidle viden og information.

Der er mindre forskelle på tværs af segmenterne. Et flertal af ikke-brugerne fra segmenterne unge under uddannelse (64 pct.), børneforældre under 30 (58 pct.) samt kulturforbrugende erhvervsaktive (62 pct.) vurderer, at bibliotekernes indretning bør skabe de rette rammer for ny viden og information. De tre ældste segmenter (erhvervsaktive seniorer, kulturforbrugende pensionister og pensionister med begrænset kulturforbrug) er derimod de segmenter, som i lavest grad vurderer, at bibliotekerne bør skabe rum for selvsamme. Det er dermed i højere grad de yngre segmenter, som har dette ønske til indretningen.

FIGUR 57. ANDELEN AF IKKE-BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING BØR SKABE DE RETTE RAMMER FOR AT OPNÅ NY VIDEN OG INFORMATION

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek bør skabe de rette rammer for at opnå ny viden og information.

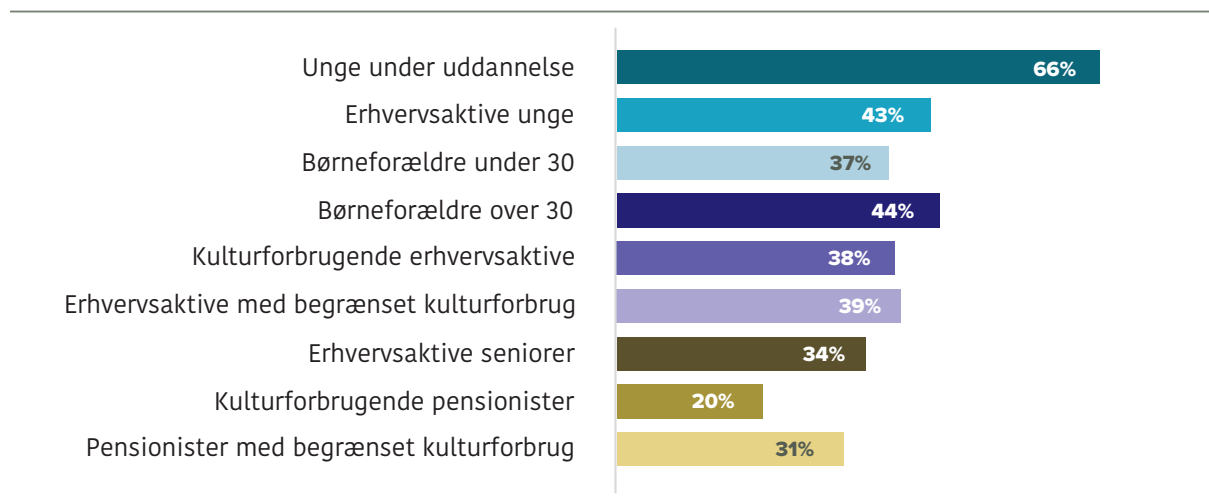
Biblioteket som fordybelsesrum

Det næst vigtigste ønske til indretningen blandt ikke-brugerne er, at biblioteket skaber de rette rammer for *fordybelse og koncentration*.

Af nedenstående figur 58 er det værd at fremhæve, at det især er ikke-brugerne fra segmentet de unge under uddannelse, som vurderer, at bibliotekernes indretning bør skabe de rette rammer for fordybelse og koncentration (66 pct.). Dette kan igen hænge sammen med, at de unge under uddannelse ofte bruger biblioteket med studie- og læseformål. Modsat er det de kulturforbrugende pensionister, som i lavest grad vurderer, at dette bør være noget, som bibliotekets indretning bør skabe (20 pct.). Blandt de resterende segmenter varierer andelen af ikke-brugere, som vurderer, at bibliotekerne bør skabe fordybelse og koncentration mellem 31 pct. og 44 pct.

FIGUR 58. ANDELEN AF IKKE-BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKETS INDRETNING BØR SKABE DE RETTE RAMMER FOR *FORDYBELSE OG KONCENTRATION*

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek skaber de rette rammer for oplevelser og underholdning.

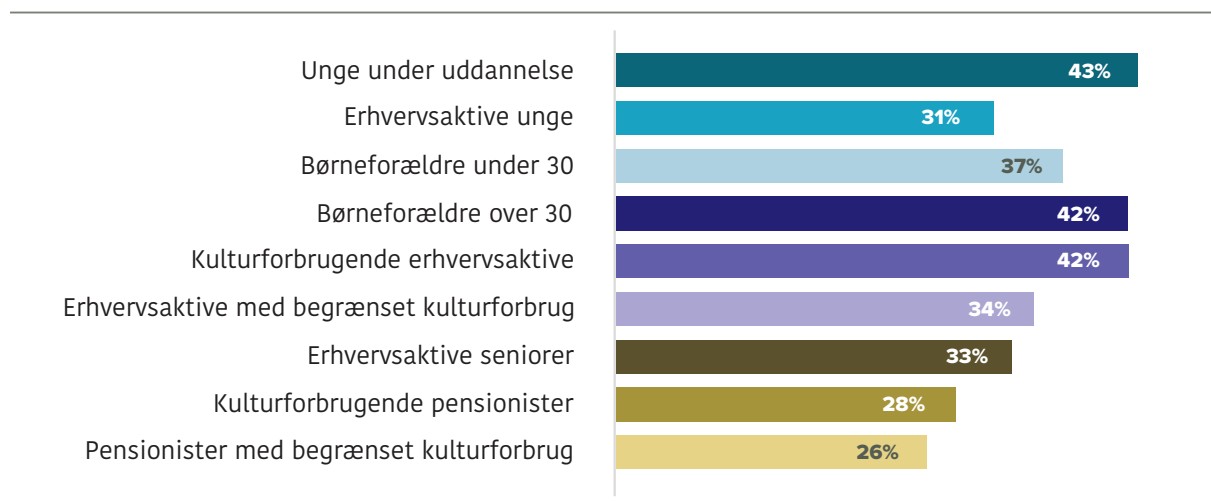

Biblioteket som rum for fantasi

Det er ikke-brugerne i segmenterne unge under uddannelse, børneforældre over 30 og kulturforbrugende erhvervsaktive, som i videst udstrækning synes, at bibliotekernes indretning bør skabe rammen for at sætte *fantasi og forestillingsevne* i gang. I de førnævnte segmenter er det hhv. 43 pct., 42 pct. og 42 pct. af ikke-brugerne, som i høj grad vurderer, at dette er en opgave de forventer, at bibliotekets fysiske rum kan varetage. Det er i mindre grad noget, som de øvrige segmenter ønsker for bibliotekets indretning.

FIGUR 59. ANDELEN AF IKKE-BRUGERE SOM SYNES, AT BIBLIOTEKET'S INDRETNING BØR SKABE DE RETTE RAMMER FOR AT SÆTTE *FANTASI OG FORESTILLINGSEVNE* I GANG

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek bør skabe de rette rammer for at sætte *fantasi og forestillingsevne* i gang.

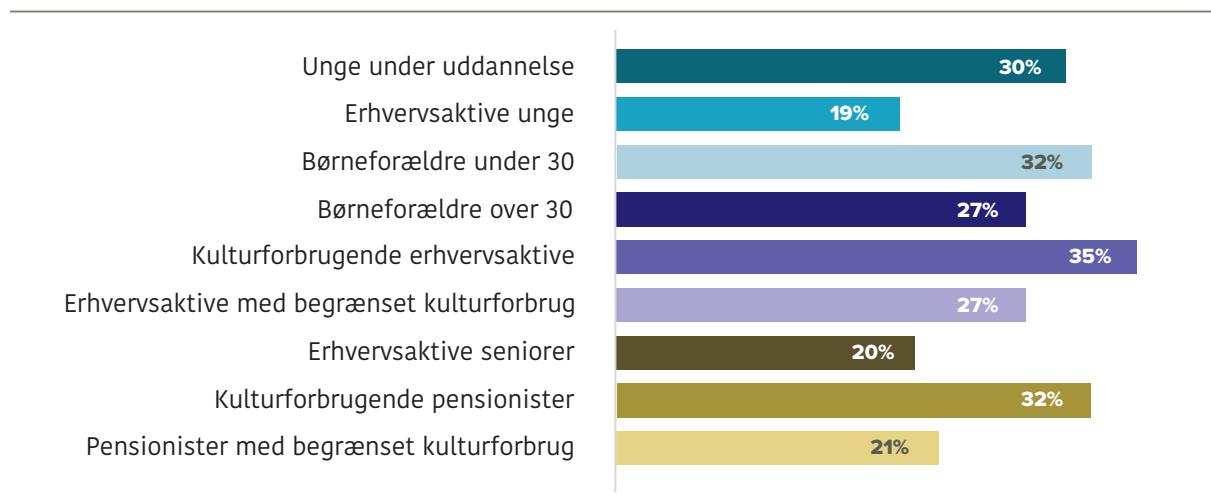

Biblioteket som rum for oplevelser og underholdning

Som det fremgår af figuren nedenfor, er der flest ikke-brugere fra segmenterne børneforældre under 30, kulturforbrugende erhvervsaktive og kulturforbrugende pensionister, som i høj grad synes, at bibliotekernes indretning bør skabe rammerne for *oplevelser og underholdning*. Det er dog hhv. 32 pct., 35 pct. og 32 pct. af ikke-brugerne, som i høj grad synes dette. Blandt de resterende segmenter synes mellem 19 pct. og 27 pct., at bibliotekerne bør skabe rammerne for oplevelser og underholdning. Oplevelser og underholdning er altså i lavere grad noget, som ikke-brugerne ønsker, at bibliotekerne skaber rammen for.

FIGUR 60. ANDELEN AF IKKE-BRUGERE SOM SYNES, AT FOLKEBIBLIOTEKETS INDRETNING BØR SKABE DE RETTE RAMMER FOR OPLEVELSER OG UNDERHOLDNING

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek bør skabe de rette rammer for oplevelser og underholdning.

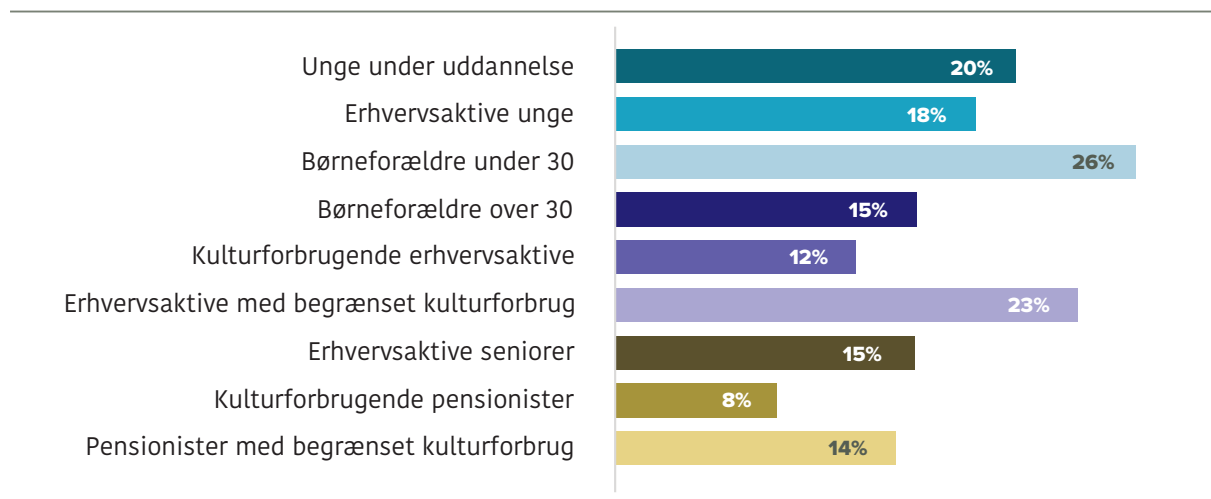
Biblioteket som rum for samvær med andre

Det forhold, som færrest ikke-brugere synes, at bibliotekets indretning skal skabe rammerne for, er *samvær med andre*. Ifølge ikke-brugerne bør biblioteket således ikke indrette sig efter dette.

De segmenter som, ikke desto mindre, vægter det højest er børneforældre under 30 (26 pct.) og de erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug (23 pct.). De kulturforbrugende pensionister og kulturforbrugende erhvervsaktive vægter modsat samvær med andre lavest hhv. 8 pct. og 12 pct. I de resterende segmenter synes mellem 14 pct. og 20 pct., at samvær med andre i høj grad er noget, som bibliotekernes indretning bør skabe rammerne for. Samvær med andre er dermed ikke noget, som ikke-brugerne forventer, at bibliotekerne kan skabe rammen for.

FIGUR 61. ANDELEN AF IKKE-BRUGERE SOM SYNES, AT FOLKEBIBLIOTEKETS INDRETNING BØR SKABE DE RETTE RAMMER FOR SAMVÆR MED ANDRE

Spg: I hvilken grad synes du, at folkebibliotekets indretning på dit lokale/fortrukne folkebibliotek bør skabe de rette rammer for samvær med andre.

11.3 SAMLET VURDERING AF BIBLIOTEKET SOM FYSISK RUM FOR BRUGERE OG IKKE-BRUGERE

Samlet set kan det dermed siges, at ikke-brugerne vægter, at biblioteket skal være indrettet omkring viden, litteratur og information. Det er dette, som anses som det primære formål, og oplevelser, arrangementer og samvær med andre kommer dermed i anden række. Det er interessant, at ikke-brugernes ønsker til bibliotekets indretning stemmer overens med, hvordan brugerne evaluerer bibliotekets indretning i dag. Dette indikerer dermed, at bibliotekerne overordnet set lever op til brugernes forventninger og ønsker til det fysiske rum.

I de kvalitative interviews genfindes ikke-brugernes ønske om information, viden og fordybelse i deres oplevelse af biblioteket. Ligesom de kvantitative konklusioner var i overensstemmelse med brugernes evaluering af tilstanden, så er de kvalitative ønsker også i overensstemmelse med, hvordan ikke-brugerne evaluerer bibliotekets indretning, som det vil fremgå af nedenstående ønsker. Udover viden og information kan ikke-brugernes forventninger til bibliotekernes fysiske rum nemlig kondenseres til de tre nedenstående ønsker:

1. Inddeling af rummene på biblioteket,
2. Hyggestemning ved f.eks. oprettelsen af en fysisk café på biblioteket
3. Læseområder som indbyder til, at man benytter dem.

I forhold til inddelingen er rummene, så er ikke-brugerne bevidste om, at bibliotekerne har et multifunktionelt formål, idet bibliotekerne både skal rumme studerende, som gerne vil læse, men også den store børnefamilie som er kommet på biblioteket for lege og læse højt. Af den grund, er der også flere, som fremhæver, at de ønsker, at bibliotekerne vil skabe en klarere opdeling af rummene, så målgrupperne ikke forstyrres hinanden, og alle samtidig føler sig velkomne.

Med denne forventning følger også et ønske om, at bibliotekernes materielle inventar indbyder til, at man benytter rummet. F.eks. forventes det, at bibliotekerne har nogle gode møbler, som giver en lyst til at bruge dem. For det andet er de flere i de kvalitative interviews, som lægger vægt på, at bibliotekerne gerne må have flere hyggekedler, som opfordrer til, at man benytter lokalet. I samme ombæring nævner flere, at man også kan sikre en god atmosfære på bibliotekerne ved at have en café, som sælger kaffe og lignende. Caféen vil sikre, at de benytter bibliotekets fysiske rum mere aktivt. Slutteligt påpeger flere af de unge, at de gerne vil have, at bibliotekernes fysiske rum kan danne rammen om læsestationer, hvor man kan fordybe sig.

12. GEOGRAFISKE FORSKELLE

Hovedpointer: På tværs af Danmark er storbyerne og Region Hovedstaden de områder, hvor der er flest biblioteksbrugere. Områder på landet og i Region Syddanmark er de steder, hvor færrest er biblioteksbrugere. Samtidig er det også i Region Hovedstaden og i storbyerne, at det største kendskab til bibliotekets digitale tilbud eksisterer.

Der er ikke nogen forskel i det primære brugsformål på tværs af landet, hvor den primære årsag på tværs af bystørrelse er oplevelsesrelaterede lån. Fremtidigt brug af de danske biblioteker er i højere grad forventet hos de adspurgte i storbyerne.

I dette kapitel belyses geografiske forskelle i brugen og kendskabet til biblioteket. Analysen kigger både på geografiske forskelle på tværs af land- og byområder samt på tværs af regioner. Kapitlet starter med at beskrive, hvordan de ni segmenter fordeler sig på henholdsvis land- og byområder samt regioner med henblik på at kortlægge eventuelle variationer i befolkningssammensætningen. Derefter analyseres variationen i nuværende brug af biblioteket, variationen i kendskabet til biblioteket, variationen i brugsformålet samt til sidst variationen i det forventede fremtidige brug af biblioteket. Variationen analyseres i alle fire tilfælde på tværs af de to geografiske indikatorer.

12.1 SEGMENTERNES FORDELING PÅ LAND- OG BYOMRÅDER SAMT REGIONER

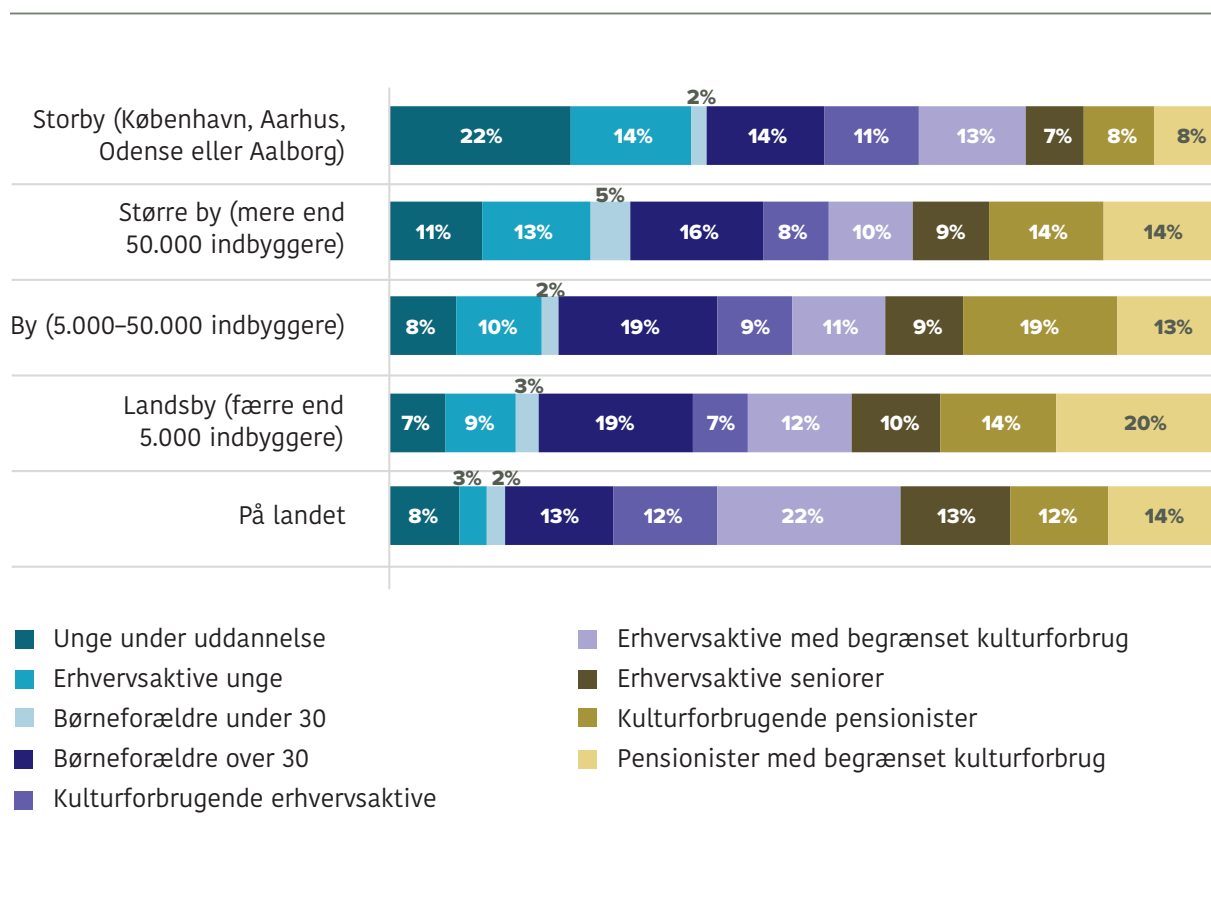
Figur 62 nedenfor viser, hvordan de ni segmenter fordeler sig mellem land- og byområder. Det ses, at den største andel af de adspurgte i de store byer er fra segmentet unge under uddannelse. Samlet set fylder de tre ungesegmenter meget i storbyerne. Derudover træder det frem, at segmentet børneforældre over 30 fylder meget i både større byer, byer og landsbyer (14-19 pct.).

På landet er det interessant, at segmentet erhvervsaktive med begrænset kulturforbrug fylder så stor en andel (22 pct.).

Det er her værd at påpege, at der er forskel i de forskellige segmenters størrelser i by- og landområder og regioner. Derfor kan segmenter i udvalgte områder eller regioner med større befolkningstal og lavere andel godt være flere i absolutte tal sammenlignet med segmenter i udvalgte områder eller regioner med lavere befolkningstal og højere andel.

FIGUR 62. FORDELING AF DE NI SEGMENTER PÅ LAND- OG BYOMRÅDER

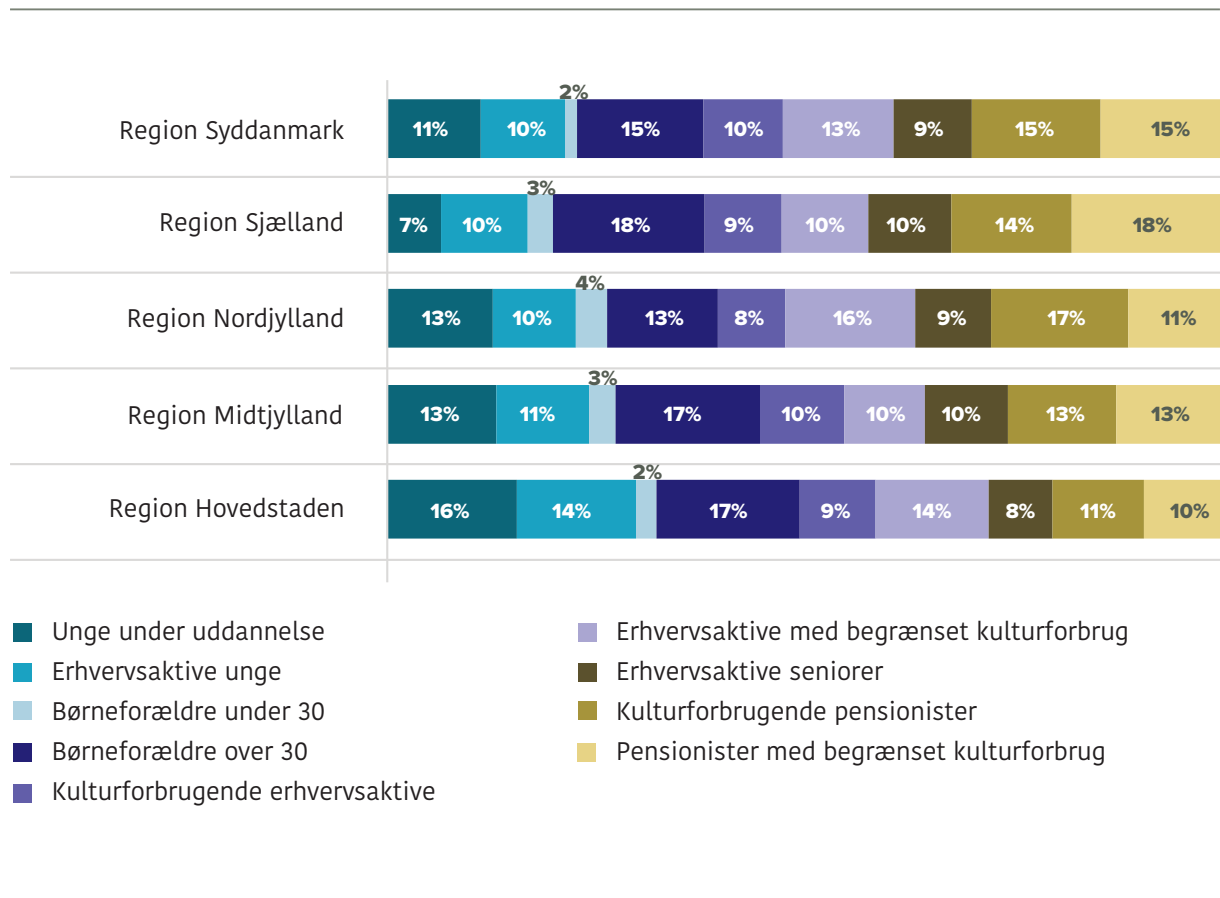
Spg: Hvilken type by bor du i?

Figur 63 nedenfor viser hvordan de ni segmenter fordeler sig mellem de fem danske regioner. Generelt er der ikke de store forskelle på tværs af regioner, men det er dog alligevel værd at fremhæve, at de tre ungesegmenter og særligt de unge under uddannelse fylder meget i Region Hovedstaden. Tilsvarende ses der også en forskel i den anden ende af aldersspektret, hvor især Region Sjælland har flere fra de tre ældre segmenter.

FIGUR 63. FORDELING AF DE NI SEGMENTER PÅ REGIONER

Spg: Hvilken region bor du i?

12.2 ANDEL BIBLIOTEKSBRUGERE FORDELT PÅ LAND- OG BYOMRÅDER SAMT REGIONER

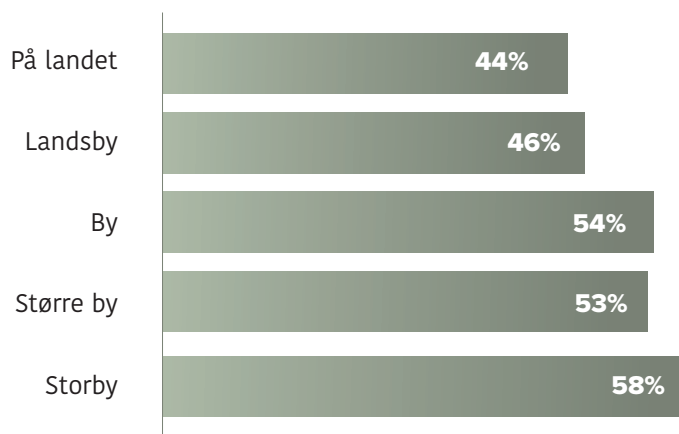
Nedenfor i figur 64 vises de geografiske forskelle i brugerandele af det fysiske og/eller digitale bibliotek. En biblioteksbruger defineres som en, der har besøgt det fysiske og/eller digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder. De følgende to figurer viser hvor stor en andel af de adspurgte fordelt på henholdsvis land- og byområder samt regioner, der har gjort brug af det fysiske og/eller digitale bibliotek inden for de seneste tre måneder.

Ud fra figur 64 ses det, at der er flest biblioteksbrugere i de danske storbyer (58 pct.). Dernæst er der en andel af biblioteksbrugere i byerne på 54 pct. og i de større byer på 53 pct. Der er færrest biblioteksbrugere blandt dem, som bor på landet.

Dermed findes den største forskel i brugen af de danske biblioteker i forskellen mellem brugerandelen på landet og brugerandelen i storbyen, da den er 14 pct.-point.

FIGUR 64. ANDEL AF BEFOLKNINGEN SOM HAR BRUGT FOLKEBIBLIOTEKET INDEN FOR DE SENESTE TRE MÅNEDER (FYSISK OG/ELLER DIGITALT) FORDELT PÅ LAND- OG BYOMRÅDER

Spq: *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk eller digitalt? Andel der har været der inden for 3 måneder.*

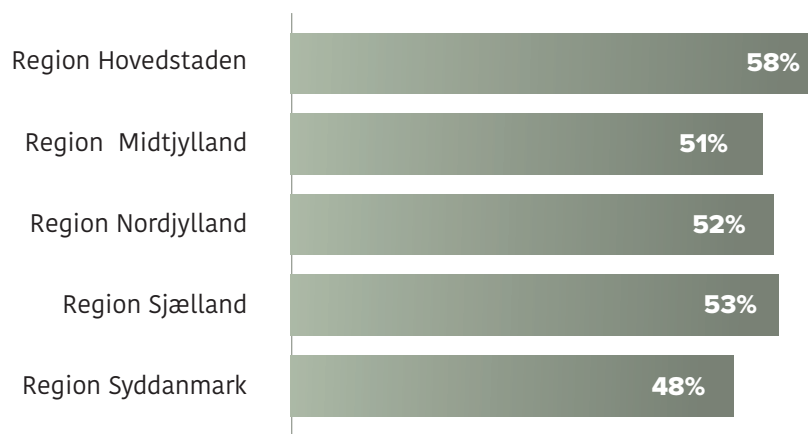
Selvom forskellene er mindre mellem regionerne, så viser figur 65 nedenfor, at der især mellem Region Hovedstaden og Region Syddanmark ses en forskel i andel biblioteksbrugere. I Region Hovedstaden er 58 pct. af de adspurgte biblioteksbrugere. Regionen med den største danske storby er dermed fortsat det geografiske område med flest brugere, som derfor ligner konklusionen fra figur 64.

En lidt lavere andel men fortsat omkring hver anden af de adspurgte er biblioteksbrugere i de tre regioner, Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland, hvor omkring halvdelen (51 pct., 52 pct. og 53 pct.) af de adspurgte er biblioteksbrugere. Til sidst ses det, at 48 pct. af de adspurgte i Region Syddanmark er biblioteksbrugere. Dermed er der en lavere variation i brugen af de danske biblioteker på tværs af regioner end på tværs af land- og byområder, da den er fundet til 10 pct.-point.

Analysen af de geografiske forskelle i biblioteksbrug viser altså, at brugen af de danske biblioteker er højest for befolkningen boende i Region Hovedstaden og storbyer og lavest for befolkningen boende i Region Syddanmark og på landet.

FIGUR 65. ANDEL AF BEFOLKNINGEN, SOM HAR GJORT BRUG AF FOLKEBIBLIOTEKET INDEN FOR DE SENESTE TRE MÅNEDER (FYSISK OG/ELLER DIGITALT) FORDELT PÅ REGIONER

Spq: *Hvornår har du sidst besøgt et folkebibliotek fysisk eller digitalt? Andel der har været der indenfor 3 måneder.*

12.3 KENDSKAB TIL BIBLIOTEKET FORDELT PÅ LAND- OG BYOMRÅDER SAMT REGIONER

Her præsenteres det, hvordan kendskabet til bibliotekets digitale tilbud varierer på tværs af geografiske placeringer af befolkningen. Kendskabet vurderes her i forhold til hvor stor en andel, der kender til bibliotekernes digitale tjenester, f.eks. eReolen.dk, Bibliotek.dk og Filmstriben.dk.

I figur 66 nedenfor ses top-3 af befolkningens kendskab til bibliotekets digitale tjenester fordelt på land- og byområder. På tværs af landet er eReolen.dk et af de mest kendte digitale tilbud blandt borgerne (mellem 40 til 43 pct. kender tilbuddet på tværs af land- og byområder). Derudover er Filmstriben.dk blandt et af de digitale tilbud, som er bredt repræsenteret i de forskellige land- og byområders top-3. I fire ud af de fem land- og byområder er Filmstriben.dk kendt. Det er kun på landet, at Filmstriben.dk ikke nævnes i top-3. Desuden ses det, at kendskabet især er stort til Filmstriben.dk i storbyerne, da hele 53 pct. af de adspurgte kender til tilbuddet i denne gruppe.

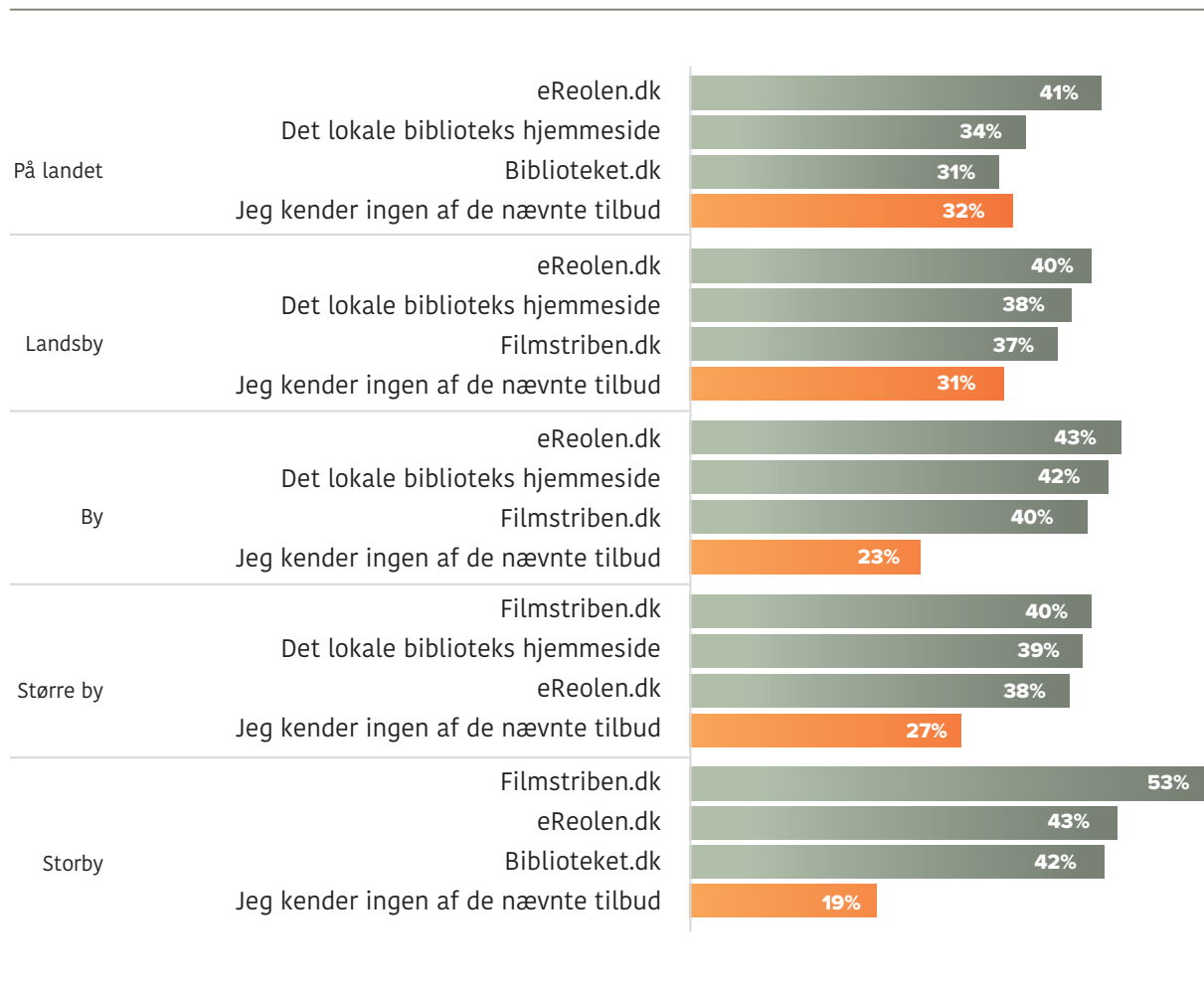
De lokale bibliotekers egne hjemmesider er også et af de digitale tilbud, som der er kendskab til på tværs af landet. Derudover er det digitale tilbud Bibliotek.dk også blandt de kendte digitale tjenester i to ud af fem af land- og byområderne. Undersøgelsen viser dermed, at der ikke er store geografiske forskelle i *hvilke* digitale tilbud, der er kendskab til.

Dog er der forskelle i graden af kendskab til de forskellige. F.eks. kender 34 pct. af de adspurgte på landet til det lokale biblioteks hjemmeside, hvilket er 42 pct. hos de adspurgte i byer. Ligeledes kender 31 pct. til Bibliotek.dk på landet, og i storbyerne er denne andel 42 pct.

I forlængelse af ovenstående bør det nævnes, at der er en større andel af de adspurgte, der ikke kender til nogen af bibliotekernes digitale tjenester, som bor enten på landet (32 pct.) eller i landsbyer (31 pct.).

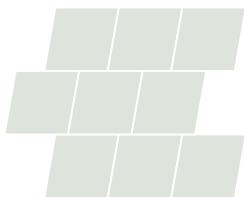
FIGUR 66. GEOGRAFISK OPDELING PÅ LAND- OG BYOMRÅDER AF BEFOLKNINGENS KENDSKAB TIL BIBLIOTEKETS DIGITALE TJENESTER (TOP-3)

Spg: Hvilke af følgende digitale bibliotekstilbud kender du til?

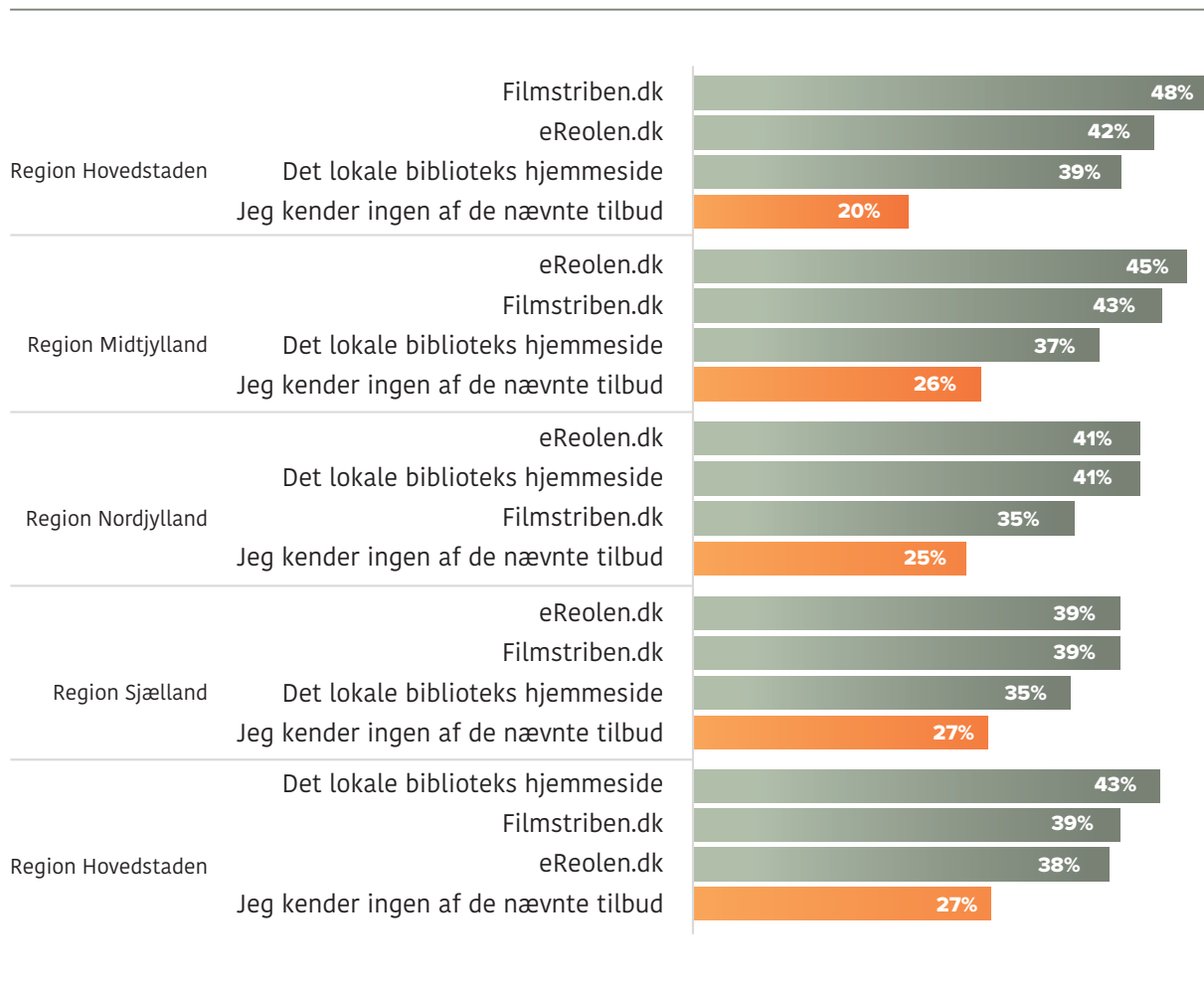
På tværs af de fem danske regioner er det også de digitale tjenester Filmstriben.dk, eReolen.dk samt det lokale biblioteks hjemmeside, der er blandt de mest kendte. Det ses i nedenstående figur 67. Ud fra dette ses den samme tendens som i figur 67, nemlig at der ikke er stor variation i hvilket kendskab de forskellige landsdele har til bibliotekernes tilbud men i stedet variation i graden af kendskab. F.eks. kender 48 pct. af de adspurgte fra Region Hovedstaden til Filmstriben.dk relativt til 35 pct. af de adspurgte i Region Nordjylland. De største variationer findes mellem de adspurgte i Region Hovedstaden og i Region Syddanmark.

Desuden ses også, at færrest (20 pct.) i Region Hovedstaden ikke kender til nogen af de digitale tilbud, som de danske biblioteker udbyder. Sammenlignes dette med de øvrige regioner ses nemlig, at mellem 25 og 27 pct. af de adspurgte ikke kender til nogen af de digitale tilbud.

FIGUR 67. GEOGRAFISK OPDELING AF BEFOLKNINGENS KENDSKAB TIL BIBLIOTEKETS DIGITALE TJENESTER (TOP-3)

Spg: Hvilke af følgende digitale bibliotekstilbud kender du til?

At kendskabet til bibliotekernes digitale tjenester er højere i Region Hovedstaden og i de danske storbyer, kan hænge sammen med, at der er flere brugere i disse dele af landet. Der er dog ikke fundet store geografiske forskelle i hvilke digitale tjenester, der er kendt på tværs af Danmark. Dermed virker det til, at tjenesterne er lige tilgængelige og efterspurgt på tværs af danske land- og byområder og regioner.

12.4 PRIMÆRE BRUGSFØRMÅL PÅ BIBLIOTEKER FORDELT PÅ LAND- OG BYOMRÅDER SAMT REGIONER

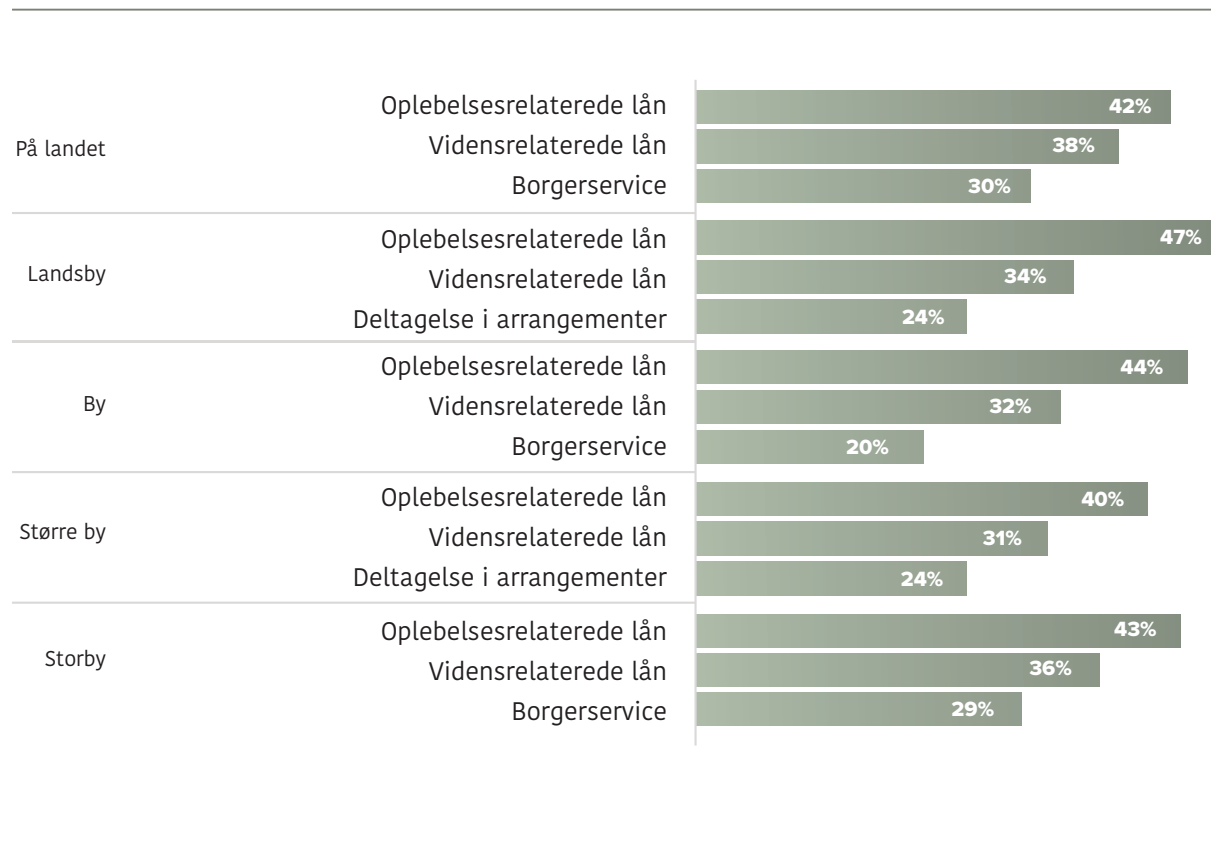
Her fokuseres på de geografiske forskelle i de primære brugsformål blandt biblioteksbrugerne. Respondenterne er her blevet spurgt om, hvad de især benytter det fysiske og digitale bibliotek til.

Figur 68 nedenfor viser top-3 af brugsformålene fordelt på land- og byområder. På tværs af landet er det mest populære formål lån af oplevelsesrelaterede materiale såsom romaner, digte, musik, film og spil mv. Dernæst er det mest populære brugsformål vidensrelaterede lån, som er fagbøger, digitale ressourcer, informationssøgning mv. Dem som bor på landet, i byer eller i storbyer, bruger også i høj grad biblioteket til borgerservice. I større byer og i landsbyer er det desuden populært at deltage i arrangementer på biblioteket.

De oplevelsesrelaterede lån er særligt benyttet i danske landsbyer, da 47 pct. af de adspurgte bruger dette tilbud fra bibliotekerne. I de øvrige land- og byområder varierer graden af brugen af oplevelsesrelaterede lån mellem 40 og 44 pct. Vidensrelaterede lån er særligt udbredt på landet, hvor 38 pct. af de adspurgte har svaret, at det er et tilbud, de benytter sig af. I de øvrige dele af landet varierer andelen, som benytter vidensrelaterede lån, mellem 31 og 36 pct. Ydermere ses endnu større forskelle mellem brugen af borgerservice på tværs af landet. 20 pct. af de adspurgte i byer benytter borgerservice på de danske biblioteker, hvorimod 29 og 30 pct. benytter borgerservice i henholdsvis storbyer og på landet.

FIGUR 68. GEOGRAFISKE OPDELING PÅ LAND- OG BYOMRÅDER AF DET PRIMÆRE FORMÅL MED AT BENYTTE DET FYSISKE ELLER DIGITALE BIBLIOTEK (TOP-3) (KUN BRUGERE)

Spg: *Hvad benytter du især det fysiske og/eller digitale folkebibliotek til?*

Som det gælder for land- og byområder, er det mest populære brugsformål opdelt på regioner, ligeledes lån af enten oplevelsesrelaterede eller vidensrelaterede materialer. Derudover er borgerservice også populært på tværs af regioner. På tværs af land- og byområder samt regioner ses der dermed ikke stor forskel mellem hvilke tilbud, der benyttes hos bibliotekerne. I stedet ses større forskel i graden af brugen af de populære tilbud.

12.5 FREMTIDIG HYPPIG BRUG AF DET FYSISKE OG DIGITALE BIBLIOTEK FORDELT PÅ LAND- OG BYOMRÅDER SAMT REGIONER

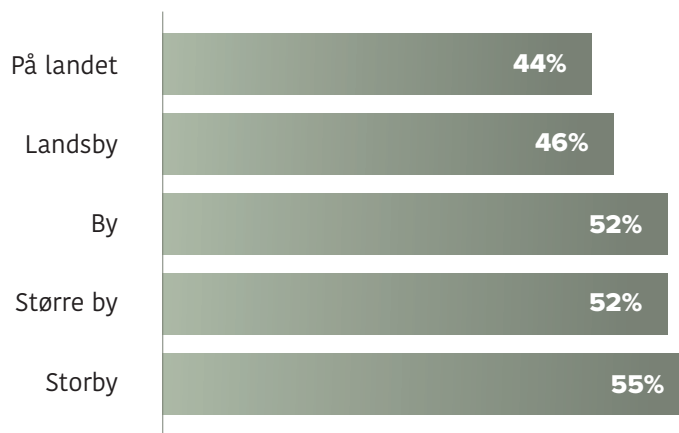
I dette afsnit ses på forskelle i borgernes forventede fremtidige brug af det fysiske eller digitale bibliotek. De adspurgte er blevet bedt om at tage stilling til, hvor ofte de ser sig selv benytte det danske folkebibliotek tre år ud i fremtiden.

Figur 69 viser, at en stor andel af borgerne i storbyer forventer at være *hyppige brugere* af bibliotekets tilbud i fremtiden (55 pct). Det vil sige, at de forventer at bruge biblioteket mindst én gang om måneden 3 år fra nu. Derudover ses det, at kun 44 pct. af borgerne bosiddende på landet forventer at være hyppige brugere i fremtiden. Dermed er der en variation på maksimalt 11 pct. point mellem land- og byområder. 52 pct. af de adspurgte i byer og i større byer ser dem selv benytte folkebiblioteket i fremtiden, og 46 pct. i landsbyer har svaret, at de forventer at være hyppige brugere i fremtiden.

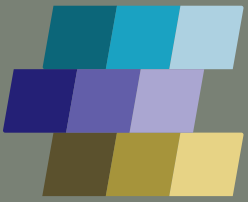
Dermed viser figur 69 samme pointe som figur 65 – at danske biblioteker er en smule mere populære i danske storbyer. Dette ses ud fra, at danske biblioteker er mere brugte og forventes at være mere brugte i fremtiden i de danske storbyer, samt at bibliotekerne på landet er mindst brugt og forventes ikke at blive brugt i samme grad i fremtiden. Disse forskelle kan være relevante for bibliotekerne at have i baghovedet, men det er også vigtigt at understrege, at forskellene ikke er så store, at det bør ændre på store dele af bibliotekets arbejde og tilbud.

FIGUR 69. ANDEL SOM VIL BRUGE BIBLIOTEKET MERE I FREMTIDEN FORDELT PÅ LAND- OG BYOMRÅDER

Spg: Når du ser på dit liv og din situation om 3 år, hvor ofte forventer du så at benytte folkebiblioteket (enten fysisk eller digitalt). Andelen der har svaret, at de vil benytte biblioteket månedsvist.

Hvis man ser på forventet fremtidig brug på tværs af regioner er de geografiske forskelle mindre. Det er ikke overraskende i Region Hovedstaden, at der er den største andel, som forventer at de i fremtiden vil være hyppige brugere. Færrest forventer hyppig fremtidig brug af bibliotekerne i Region Nordjylland og Region Syddanmark.

13. DATAKILDER OG METODE

I dette kapitel beskrives undersøgelsens datakilder, dataindsamlingen og databehandlingen. Herunder er det uddybet, hvordan segmenteringen er foretaget, samt hvordan de multiple regressionsanalyser er foretaget. Kapitlet starter med en kort gennemgang af undersøgelsens forløb.

13.1 KORT GENNEMGANG AF UNDERSØGELSESFORLØBET

Arbejdet med nærværende undersøgelse blev igangsat ultimo 2022. I forbindelse med opstarten blev der nedsat en følgegruppe bestående af en række repræsentanter fra landets biblioteksvæsner. Følgegruppen er løbende kommet med input og har kvalificeret arbejdet med undersøgelsen.

I forbindelse med udviklingen af spørgeskemaet er der interviewet 10 forskere og praksiseksperter, som i samarbejde med følgegruppen har belyst hvilke temaer, der vil være interessante at få viden om.

Den kvantitative dataindsamling er foregået fra 9. maj 2023 til den 23. maj 2023.

På baggrund af det kvantitative data er borgerne blevet inddelt i segmenter, som er blevet brugt til at rekruttere til fokusgrupper og enkeltinterviews. Disse er afholdt i perioden maj-juni. Analysearbejdet er sket løbende indtil endelig afrapportering i september 2023.

FIGUR 70. OVERSIGT OVER UNDERSØGELSESFORLØBETS ELEMENTER

13.2 UNDERSØGELSENS DATAKILDER

Undersøgelsen baserer sig både på kvalitative og kvantitative datakilder. Det væsentligste grundlag er den kvantitative spørgeskemaundersøgelse med besvarelser fra 2.000 borgere i Danmark.

De 2.000 borgere er repræsentative for den danske befolkning på køn, alder, uddannelse og region. Repræsentativiteten kombineret med den store stikprøvestørrelse gør, at undersøgelsens resultaterne er at betragte som et udtryk for befolkningens holdninger og vaner.

Det kvantitative grundlag er understøttet og uddybet med følgende kvalitative elementer, hvor der samlet er interviewet over 50 personer:

- 10 personinterviews med bibliotekschefer og forskere
- 29 personinterviews med borgere og brugere, herunder repræsentanter for de forskellige segmenter
- tre fokusgruppeinterviews med i alt 15 repræsentanter for de forskellige segmenter.

De deltagende borgere i både personinterviews og fokusgruppeinterviews er rekrutteret via deres spørgeskemabesvarelser og repræsenterer deres segment, men derudover repræsenterer de også samlet den danske befolkning.

13.3 SEGMENTERINGSMETODEN: KLYNGEANALYSE

Som grundlag for hele undersøgelsen er der foretaget en segmenteringsanalyse. En central del heri har været at finde den bedste og mest sigende opdeling af befolkningen i forskellige segmenter. Metoden til dette er en statistisk klyngeanalyse. Den forklares nærmere nedenfor.

Hvad er en klyngeanalyse?

En klyngeanalyse er en eksplorativ metode, hvor man gradvist finder frem til hvilke forhold, der bedst definerer forskellige segmenter samt hvor mange segmenter, det giver bedst mening at opdele befolkningen i. Det er således et videnskabeligt baseret alternativ til at inddele folk i grupper efter enkeltpersoners erfaringer eller mavefornemmelser.

For at udvikle en god segmenteringsmodel har vi anvendt den statistiske metode klyngeanalyse, hvis formål netop er at identificere klynger af personer på baggrund af en række afgørende karakteristika. En klynge – og dermed et segment – er karakteriseret ved at bestå af personer med en række ensartede karakteristika og ved samtidig at adskille sig væsentligt fra andre segmenter af personer, der har andre fællestræk.

Den korte statistiske forklaring på, at en given person hører til et givent segment, er at der inden for hver klynge eksisterer et center, der udgør gennemsnittet af de tilknyttede personers værdier på de forskellige variable.

I klyngen er der naturligvis også variationer i personernes karakteristika. Variationens omfang gør, at der inden for samme klynge godt kan indgå personer, der er forskellige fra hinanden på nogle punkter. Personerne har dog mere til fælles med centeret i denne klynge end med centeret i de øvrige klynger.

Der udvælges det antal klynger, som analysen viser, at der vil give de mest præcise og valide gruppebeskrivelser. Til dette kigger man på klyngeanalysens resultater gennem et dendrogram, og derudover er der brugt to statistiske mål, henholdsvis det der kaldes ”silhouette-metoden” samt ”elbow-metoden”. Begge disse bestyrker os i, at det udvalgte antal klynger er statistisk validt.

Hvordan er klyngeanalysen udført?

Klyngeanalysen er indledt med, at der er udvalgt en række forhold/variable, hvor der har været en teoretisk og erfaringsbaseret forventning om, at der har betydning for ens liv og herunder biblioteksbrug. Disse variable er udvalgt dels på baggrund af en teoretisk forventning om, hvad der muligvis kan være med til at karakterisere forskellige befolkningsgrupper, og hvad der særligt er interessant i forhold til deres biblioteksvaner dels på baggrund af erfaringer fra lignende undersøgelser. Desuden har vi trukket på erfaringerne fra segmenteringsundersøgelsen fra 2013.

Disse forhold/variable omformuleres til konkrete og målbare spørgsmål i et spørgeskema.

Når data er indhentet, forsøges klyngeanalysen gennemført med denne lange række af variable. Herefter er der foretaget en gradvis udvælgelse af variable samt antal segmenter ud fra, hvad der giver den statistiske stærkeste model.

Antallet af segmenter og de variable, der karakteriserer dem, er således valgt ud fra, at dette har givet den mest statistisk sikre, stærke og præcise model. At modellen er statistisk sikker og stærk betyder, at de segmenter, der er identificeret i undersøgelsens stikprøve, kan generaliseres til hele befolkningen. At modellen er præcis betyder, at det er muligt at beskrive de enkelte segmenter, så de giver mening, og så der er tydelige forskelle mellem dem.

Klyngeanalysen har testet en lang række variable, men i den endelige model er det følgende variable, som indgår: alder, uddannelsesniveau, beskæftigelse, biblioteksbrug samt om man har børn under 15 år.

13.4 MULTIPLE REGRESSIONSANALYSE

For at blive klogere på danskernes biblioteksbrug er der i denne rapport udført to multiple regressionsanalyser, som undersøger sammenhængen mellem henholdsvis fysisk og digital biblioteksbrug og en lang række variable

Hvad er en multipel regressionsanalyse?

En multipel regressionsmodel undersøger hvilke uafhængige faktorer, der har indflydelse på en enkelt afhængig faktor, samt hvor stor denne indflydelse er. Dette er brugbart, da en sådan model kan vise, hvordan man kan ændre en afhængig faktor uden direkte at røre ved denne, men derimod ved at ændre på de uafhængige faktorer. Det vil altså sige, at man kan finde håndtag at dreje på for at øge biblioteksbrugen.

Den multiple regressionsanalyses styrke er, at den kan identificere, hvilke faktorer, der har indflydelse på en anden faktor, om denne indflydelse er positiv eller negativ, og hvor stor denne indflydelse er.

En multipel regressionsanalyse er et relativt kompliceret statistisk værktøj. Heldigvis er det muligt at tolke på en multipel regressionsmodel uden at have et dybere kendskab til den statistiske teori, der ligger bag. Det er dog nyttigt at være i stand til at tolke på to aspekter af modellen: R²-værdien, som er forklaringskraften, og beta-koefficienterne, som beskriver hvordan den enkelte uafhængige faktor påvirker den afhængige. Disse forklares i afsnittene nedenfor.

Hvor meget forklarer modellen? (Målet R²)

Enhver multipel regressionsmodel har en R²-værdi. Denne værdi angiver, hvor stor forklaringskraft modellen har, altså i hvor høj grad en enkelt afhængig faktor kan forklares ud fra en række uafhængige faktorer. R²-værdien ligger altid mellem 0 og 1. En model hvor R²=0,00 har en forklaringskraft på 0 pct., mens en model hvor R²=1,00 har en forklaringskraft på 100 pct. Det gælder således, at en model hvor R²=0,50 har en forklaringskraft på 50 pct., en model hvor R²=0,32 har en forklaringskraft på 32 pct. og så videre.

En models forklaringskraft kunne teoretisk set nå 100 pct., hvis man inkluderede nok faktorer. I praksis ligger forklaringskraften dog næsten altid under 50 pct., og oftest i nærheden af 20 pct. – 30 pct. Der findes nemlig i virkeligheden ikke helt faste sammenhænge mellem faktorer, hvilket er naturligt, eftersom mennesker er forskellige, og man derfor ikke kan forklare hele deres adfærd – og tilfredshed – alene ud fra målbare faktorer.

Modellen beskriver derfor kun tendenser i et datamateriale. Kan en model forklare 20 pct. af en afhængig faktors udformning, kan de sidste 80 pct. af denne faktors udformning afhænge af forskelle i menneskers personligheder, tilfælde, og uendeligt mange andre faktorer. Dette betyder dog ikke, at en multipel regressionsanalyse ikke er et meget nyttigt værktøj, som blandt andet kan gøre os klogere på brugshyppigheden, og hvordan den kan øges.

Hvor stor er påvirkningen fra hver enkel variabel (beta-koefficient)?

Et andet vigtigt mål, der bruges i en multipel regressionsmodel, er de standardiserede beta-koefficienter. En standardiseret beta-koefficient udtrykker, hvordan den enkelte uafhængige faktor påvirker den afhængige. Den standardiserede beta-koefficient udtrykkes for hver uafhængig faktor i modellen. En standardiseret beta-koefficient er opgjort i standardafvigelse, hvilket betyder, at man kan sammenligne to faktorer, selvom det er forskellige variable med forskellige antal svarkategorier, f.eks. uddannelseslængde og transporttid. Tallet læses således, at et negativt tal betyder, at faktoren har en negativ betydning for den afhængige variabel, og omvendt for en positiv standardiseret beta-koefficient. 0 er lig ingen betydning.

Ved at sammenligne de forskellige faktorerers standardiserede beta-koefficienter kan man sammenligne de uafhængige faktorerers betydning for den afhængige faktor. Den faktor med størst betydning vil være det højeste tal.

Man kan således tolke uafhængige faktorerers betydning ved først at kigge på, hvor langt deres beta-koefficient ligger fra 0 – dette viser, hvor stor betydning faktoren har for den afhængige faktor. Derefter kan man se på, om den uafhængige faktors beta-koefficient er positiv eller negativ – dette angiver, om faktoren har en positiv eller negativ betydning for den afhængige faktor.

Ved at tolke på disse aspekter af en multipel regressionsmodel kan en sådan model således benyttes som et grundlag for forståelse og handling.

Den statistiske undersøgelse af, hvad der påvirker brugshyppighed

Der er gennemført to multiple regressionsanalyser, der undersøger hvilke forhold, der har indflydelse på fysisk og digital brugshyppighed.

Modellerne har opnået en forklaringsgrad (R^2) på 31 pct. (figur 31) og 40 pct. (figur 35). Dette er en tilfredsstillende forklaringskraft i forhold til relativt komplicerede sammenhænge som dem, der her er afdækket.

I gennemførelsen af disse analyser er der først opstillet en teoretisk og erfaringsbaseret liste over faktorer, der eventuelt kan forventes at have betydning for henholdsvis fysisk og digital brugshyppighed.

Herefter er der sket en gradvis frasortering af faktorer. Konkret er det gjort ved, at hver model indledningsvist er blevet konstrueret således, at den inkluderede et stort antal faktorer. Herefter er alle de faktorer, der ikke viser sig at have indflydelse på modellens forklaringskraft, blevet sorteret fra. Herefter er analysen gennemført igen – nu med de færre faktorer. Efter disse frasorteringsrunder står modellerne tilbage med de faktorer, der er inkluderet i denne rapport (figur 31 og figur 35).

Det bemærkes endvidere, at det i modeludviklingen er prioriteret at anvende variable som bibliotekerne i en eller anden grad kan påvirke frem for variable udenfor bibliotekernes indflydelsessfære.

13.5 BENYTTETE INDEKS

I løbet af rapporten refereres der enkelte gange til indeks. Det kan enten være digitaliseringsindeks eller socialindeks. Et indeks er en samling af forskellige spørgsmål/variable til ét fælles mål. Når man samler variablene i ét mål, er det ud fra en forventning om, at disse variable hver især kan fungere som indikatorer på et bagvedliggende eller mere generelt forhold. Og at man derfor kan måle dette forhold mere præcist ved at samle variablene i et indeks.

De indeks, der er brugt i denne analyse, er formative indeks. Et formativt indeks har til formål at måle et generelt og bagvedliggende forhold, som det kan være svært at måle dækkende alene ud fra et enkelt spørgsmål.

Nedenstående tabel 14 viser en oversigt over de indeks, der har været brugt i undersøgelsen. Det fremgår heraf, hvilke variable (spørgsmål) fra spørgeskemaundersøgelsen, der har dannet disse indeks.

TABEL 14. OVERSIGT OVER ANVENDTE INDEKS OG DE HERTIL KNYTTEDE VARIABLE (SPØRGSMÅL)

Indeks	Variabel 1	Variabel 2	Variabel 3
Digitaliseringsindeks (udtryk for hvor digital man er)	Angivelse af, hvor stor en del af ens indkøb af tøj, ting til hjemmet mm., som gøres digitalt/online.	Angivelse af, hvor stor en del af ens forbrug af film, TV og serier, som ses digitalt/online.	Angivelse af, hvor stor en del af ens forbrug af nyheder, som ses og læses digitalt/online.
Socialt indeks (udtryk for hvor social man er)	Angivelse af, at man ikke eller kun i lav grad er enig i, at man "oftest har lyst til at være alene eller med få mennesker"	Angivelse af, at man i høj grad er enig i, at man "oftest har lyst til at være social og sammen med flere andre mennesker"	

Tænk tanken
Fremtidens
Biblioteker